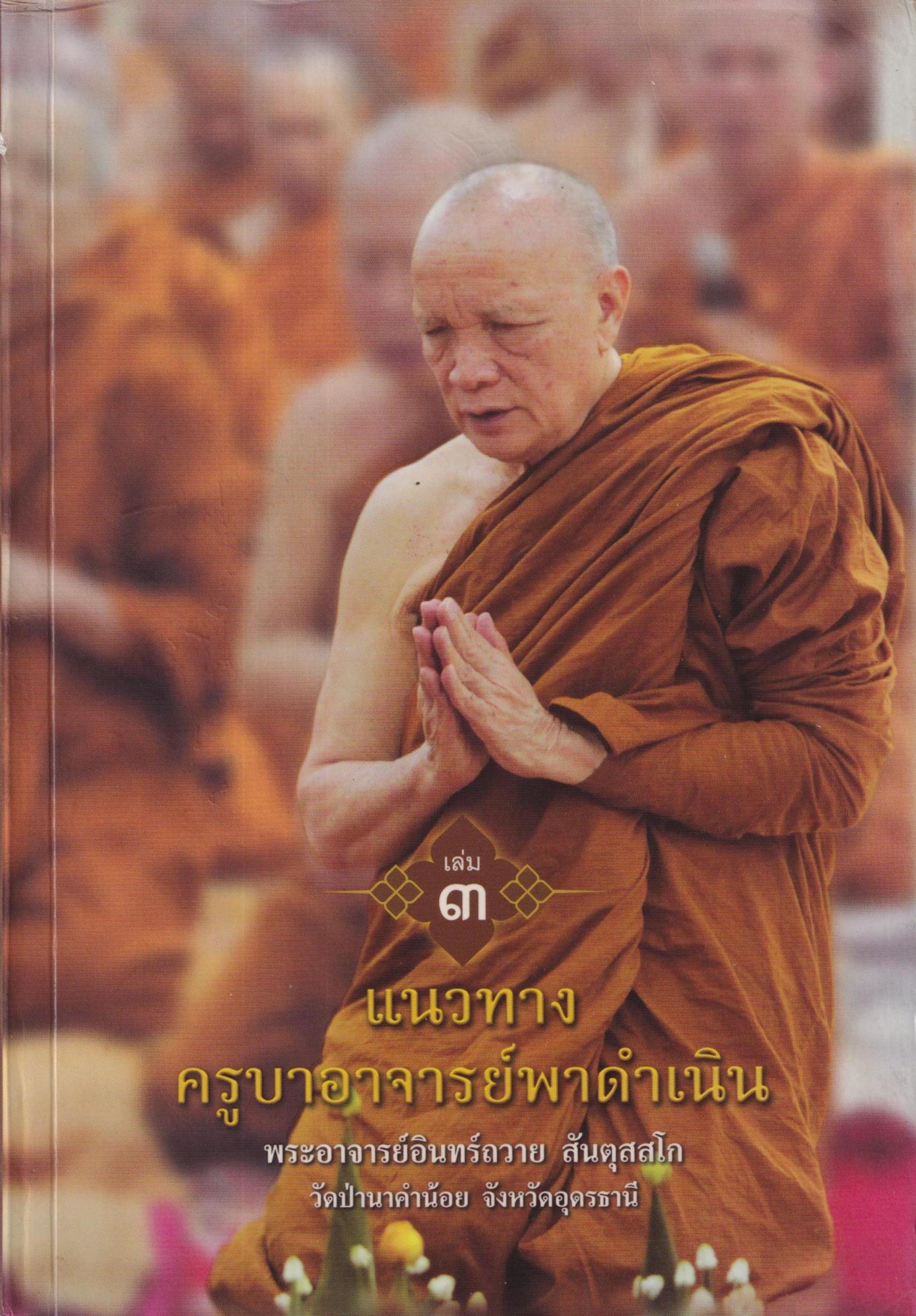

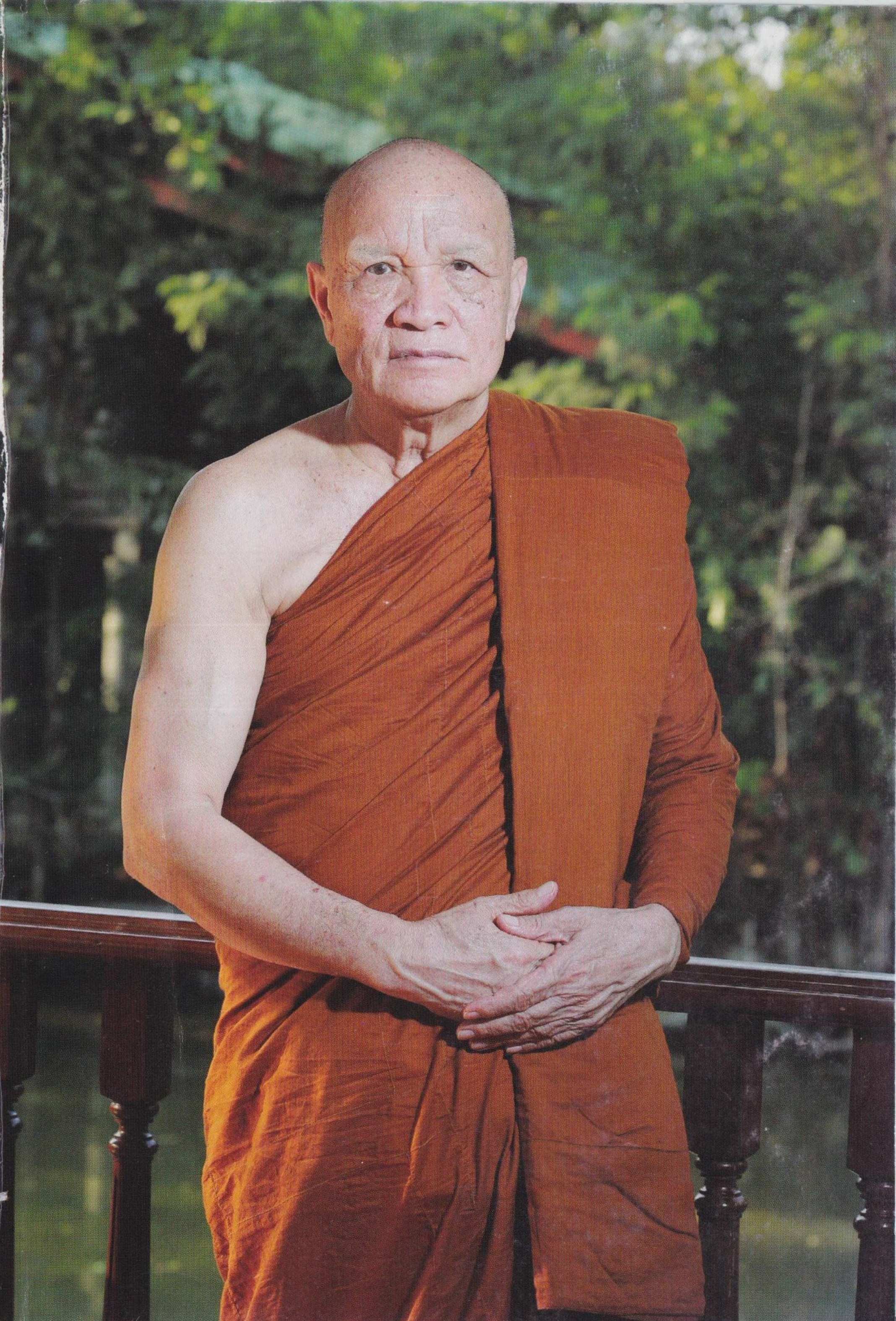
เล่ม ๓

แนวทาง ครูบาอาจารย์พาดำเนิน

พระอาจารย์อินทร์ถวาย สันตุสสโก

วัดป่านาคำน้อย จังหวัดอุดรธานี

แนวทาง ครูบาอาจารย์พาดำเนิน
เล่ม ๓
พระอาจารย์อินทร์ถวาย สันตุสสโก
วัดป่านาคำน้อย จังหวัดอุดรธานี

แนวทางครูบาอาจารย์พาดำเนิน

เล่ม ๓

โดย พระอาจารย์อินทร์ถวาย สันตุสสโก
วัดป่านาคำน้อย อ.นายูง จ.อุดรธานี

จัดพิมพ์เป็นธรรมทานโดย
มูลนิธิ "วิริยะ ณศีลวันต์ วัดป่านาคำน้อย"

พิมพ์ครั้งที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒
จำนวนพิมพ์ ๑๐,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ : บริษัท ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ จำกัด
Tel. ๐-๒๔๔๔-๓๓๕๑-๙ Fax. ๐-๒๔๔๔-๐๐๗๘
E-mail: silpasiamprinting@hotmail.com

คำปรารภ

พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ทรงประกอบไปด้วยพระมหากรุณาธิคุณต่อโลก ทรงเป็นสารถีฝึกบุรุษบุคคลที่ควรฝึกได้ ไม่มีผู้อื่นใดยิ่งกว่า ทรงบำเพ็ญหิตานุหิตประโยชน์ต่อเวไนยนิกรที่พอจะทรงเทศนาอบรมสั่งสอนได้ ด้วยทรงแสดงพระธรรมเทศนาแนะนำอบรมบ้าง ด้วยทรงประทานพระโอวาทานุสาสนีพร่ำสอนอบรมบ้าง ก็เพื่อท่านผู้สดับที่มีอุปนิสัยจักดำเนินไปสู่หนทางแห่งความประพฤติดีกอปรด้วยวิชชาและจรณะ อีกทั้งยังทรงบัญญัติแต่งตั้งพระวินัยเพื่อเป็นหนทางกีดกันความประพฤติชั่ว ทรงปฏิบัติเช่นนี้ตลอด ๔๕ พระพรรษา เมื่อก่อนเสด็จดับขันธปรินิพพาน ก็ยังได้ทรงพระเมตตาตรัสฝากกับท่านพระอานนทเถระไว้ว่า **“ดูกรอานนท์ ธรรมและวินัยนั้นแล จักเป็นศาสดาแทนเราตถาคต ในกาลล่วงไปแห่งเรา”** ดังนี้

พระธรรมและพระวินัย จึงยังคงเป็นองค์ศาสดาแทนพระบรมศาสดาเมื่อล่วงกาลผ่านพ้นมาจวบจนปัจจุบัน พวกเราท่านทั้งหลายจึงควรรำลึก สำนึกสำเหนียก ใส่ใจสนใจ ตั้งใจว่า ทำอย่างไรพวกเราจึงจักธำรงรักษาหลักพระธรรมวินัยดังกล่าวนั้นๆ ได้ ก็ดังที่พระพุทธองค์เคยทรงประทานสัตถุศาสน์ อันนับเป็นคำสอนของพระศาสดาแก่ท่านพระอานนทเถระ พุทธอุปัฏฐาก อีกคราวหนึ่งว่า **"ดูกรอานนท์ ปุถุชนในโลกนี้ ผู้ไม่ได้สดับ ไม่ได้เห็นพระอริยะ ไม่ฉลาดในธรรมของพระอริยะ ไม่ได้รับคำแนะนำในธรรมของพระอริยะ ไม่ได้เห็นสัตบุรุษ ไม่ฉลาดในธรรมของสัตบุรุษ ไม่ได้รับคำแนะนำในธรรมของสัตบุรุษ มีจิตอันสังโยชน์เบื้องต่ำ ๕ คือสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส กามราคะ ปฏิฆะ กลุ้มรุมแล้ว อันสังโยชน์เบื้องต่ำทั้ง ๕ ครอบงำแล้วอยู่ และเมื่อสังโยชน์เบื้องต่ำทั้ง ๕ เกิดขึ้นแล้ว ย่อมไม่รู้อุบายเป็นเครื่องสลัดออกเสียได้ตามความเป็นจริง สังโยชน์เบื้องต่ำทั้ง ๕ นั้น ก็เป็นของมีกำลังอันปุถุชนนั้น บรรเทาไม่ได้แล้ว ชื่อว่าเป็นผู้มีโอรัมภาคิยสังโยชน์ คือสังโยชน์เบื้องต่ำทั้ง ๕ ครอบงำอยู่"** ดังนี้

พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงทรงเห็นความสำคัญของการได้เห็น การได้สดับ และการเป็นผู้ฉลาดในธรรมของพระอริยเจ้า หรือของสัตบุรุษทั้งหลาย ว่าย่อมเป็นหนทางสำคัญไปสู่การสละ สลัด ตัดขาดซึ่งสังโยชน์เบื้องต่ำทั้ง ๕ ประการดังกล่าวข้างต้นนั้นๆ ได้ เพราะการได้เห็น การได้สดับ และการเป็นผู้ฉลาดในธรรมของพระอริยะ หรือของสัตบุรุษ ก็ย่อมเป็นปัจจัยเพื่อการได้มา การเข้าถึง และการพัฒนาซึ่งมรรคปฏิปทาข้อควรประพฤติปฏิบัติอันเป็นหนทางเพื่อความหลุดพ้น เพราะหากปราศจากมรรคปฏิปทาที่ถูกต้องเหมาะสมหรือครบถ้วนบริบูรณ์ดีแล้ว บุคคลนั้น ๆ ก็ไม่สามารถสละ สลัด ตัดขาด ซึ่งสังโยชน์เบื้องต่ำทั้ง ๕ ประการนั้น ๆ ได้ เปรียบดังบุคคลผู้หวังแก่นจากต้นไม้ใหญ่ หากไม่ถากเปลือก ไม่ถากกระพี้ของต้นไม้ใหญ่ยืนต้นที่มีแก่นนั้นแล้ว จักถากเอาแก่นเสียเลยทีเดียวนั้น ย่อมไม่เป็นฐานะที่จะมีได้

การได้เห็น การได้สดับ และการเป็นผู้ฉลาดในธรรมของพระอริยะ ธรรมของสัตบุรุษ โดยเฉพาะการอบรม

ธรรมปฏิบัติตามมรรคปฏิปทา หรือตามแนวปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐาน สายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ที่องค์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน ได้เมตตารจนาไว้ ก็เป็นที่ยอมรับนับถือกันว่าเป็นแบบอย่าง แนวทางและประสบการณ์ทางธรรม ที่องค์ปรมาจารย์และบรรดาพระคณาจารย์กรรมฐานผู้เป็นศิษย์ ร่วมกันพาดำเนินทุกองค์ทุกท่านล้วนเป็นผู้แน่วแน่มั่นคงยึดหลักธรรมหลักวินัย

ถือธุดงควัตร ๑๓ สมาทานขันธวัตร ๑๔ เป็นต้น เป็นแบบแผนแบบอย่างในการดำเนินมรรคปฏิปทาหรือแนวปฏิปทาฯ ที่ล้วนนำพาไปสู่ความหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะและดับทุกข์ได้โดยประการทั้งปวง เพราะความประกอบพร้อมด้วยเหตุเป็นเครื่องดำเนิน ย่อมน้อมนำไปสู่การบรรลุผลอันพึงประสงค์ เพราะเมื่อต่างองค์ต่างท่านล่วงลับดับขันธ์ไปแล้ว อัฐิเหล่านั้นก็ได้กลายเป็นพระธาตุอันนับเป็นประจักษ์พยานเอกอันยืนยันมั่นคงว่า บรรดาท่านเหล่านั้นเป็นผู้ถึงที่สุดแห่งธรรม บรรลุพระอรหันต์

ก็ด้วยมรรคปฏิปทาดังกล่าวมา จึงไม่มีเหตุใดที่จะชักพาให้สงสัย ด้วยเป็นจริยปฏิปทาที่เป็นการปฏิบัติตรงแน่วต่อมรรคผลนิพพานโดยแท้

หนังสือ **"แนวทางครูบาอาจารย์พาดำเนิน เล่ม ๓"** ที่คณะศิษย์ได้ทำการคัดสรรจากเทศนาธรรม ที่อาจารย์ได้ทำการอบรมพระสงฆ์ สามเณร อุบาสก และอุบาสิกา ณ วัดป่านาคำน้อย อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี ในหลายโอกาสด้วยกัน โดยคณะผู้รวบรวมพิจารณาเห็นว่าคงจะเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้สนใจใฝ่ธรรม โดยเฉพาะเมื่อคณะศิษย์ได้มาขออนุญาตเพื่อทำการจัดพิมพ์เผยแผ่ "แนวทางอันเป็นแบบแผนที่พ่อแม่ครูบาอาจารย์พาดำเนินมา" ถวายเป็นธรรมทานอีกครั้งหนึ่งนั้น อาจารย์ผู้อบรมเองไม่ประสงค์จะตัดสินใจลงไปโดยพลการ จึงมอบให้เป็นมติของคณะสงฆ์ในวัดได้ช่วยกันวินิจฉัยว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงไร เพราะก็เคยทำการพิมพ์ในลักษณะเช่นเดียวกันมานี้แล้วถึง ๒ คราวด้วยกัน เป็น **"แนวทางครูบาอาจารย์พาดำเนิน เล่ม ๑ และเล่ม ๒"** ตามลำดับ

คณะสงฆ์ฯ เมื่อได้พิจารณาโดยถ้วนถี่แล้ว ต่างก็ถวายโมทนาสาธุการโดยถ้วนหน้า ทั้งนี้ เพราะคงจักตระหนักว่า ไม่มีสิ่งใดที่จะเป็นประโยชน์เท่ากับการให้ธรรมเป็นประทีปส่องทาง ท่ามกลางกระแสโลกที่ล้วนดึงดูดยั่วยวนชักชวนให้มนุษย์โลกหลงใหลพร่ำเพ้อละเมอฝัน ว่าจะอยู่ในโลกในสงสารตลอดเป็นอนันตกาล ไม่มีวันคืนเดือนปีที่จะหาทางทำความหลงของตนให้สร่างซาล่าถอยหรือน้อยลงไปได้ ก็เพราะไม่ดำเนินตามจริยปฏิปทาที่ครูบาอาจารย์ท่านพาดำเนินมานั่นเอง

จึงขออนุโมทนาสาธุการ **"มูลนิธิวิริยะ ณศีลวันต์ วัดป่านาคำน้อย"** ที่ได้ถวายอุปถัมภ์การพิมพ์ธรรมะถวายแจกเป็นธรรมทาน โดยคาดหวังว่า หนังสือ **"แนวทางครูบาอาจารย์พาดำเนิน เล่ม ๓"** จักเป็นอุบายธรรมเพื่อการฝึกหัดดัดนิสัยกาย วาจา ใจ ศิษย์ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ผู้มีอุปนิสัยในธรรม ซึ่งก็เป็นการดำเนินตามจริยปฏิปทาที่พ่อแม่ครูอาจารย์พาดำเนินมา ก็ขอให้สำเร็จประโยชน์สมตามโนปณิธานที่ตั้งไว้จงทุกประการ

ด้วยเมตตาธรรม

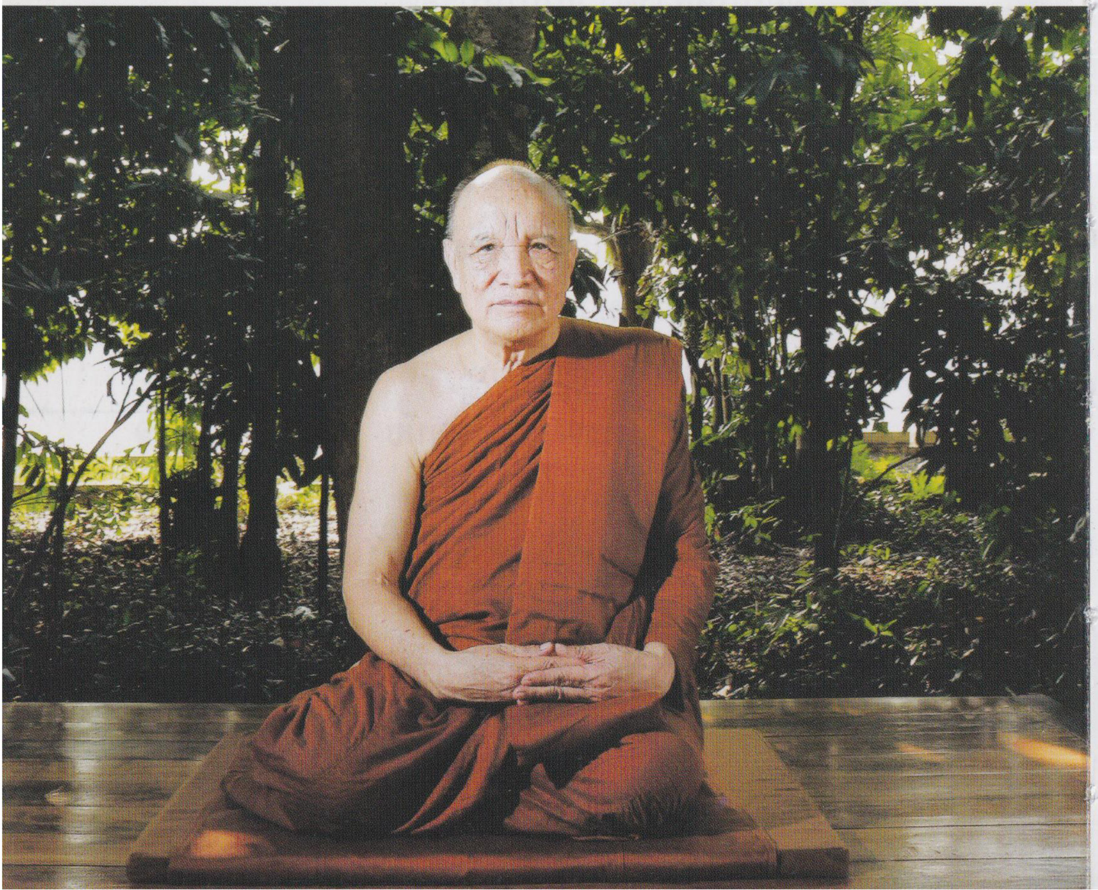
พระอินทร์ถวาย สันตุสสโก

(พระอาจารย์อินทร์ถวาย สันตุสสโก)

วัดป่านาคำน้อย อ.นายูง จ.อุดรธานี

๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

สารบัญ

แนวทางครูบาอาจารย์พาดำเนิน

เล่ม ๓

โดย พระอาจารย์อินทร์ถวาย สันตุสสโก
วัดป่านาคำน้อย อ.นายูง จ.อุดรธานี

๑๐๑ เราอยากเป็นถ้วยชาใบไหน

ในชีวิตประจำวัน เราควรที่จะหาเวลารับฟังธรรมะเข้าสู่จิตใจบ้าง เพราะเรื่องทางโลกที่โดยมากมักเป็นเรื่องของวัฏฏะ ที่ทำให้จิตใจลุ่มหลงมัวเมากับกิเลสราคะ โทสะ โมหะ เราก็ได้ยินได้ฟังมาอยู่แล้วทั้งวี่ทั้งวัน เว้นเสียแต่ว่านอนหลับเท่านั้นจึงไม่ได้ยิน แต่ก็ไม่ใช่ว่าหลวงพ่อจะพูดว่าจะให้มาฟังแต่เฉพาะเทศน์ของหลวงพ่อเท่านั้นนะ

หลวงพ่ออยากให้พวกเราฟังพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าหรือของครูบาอาจารย์ท่านใดก็ได้ ที่เราเลื่อมใสเคารพศรัทธา ที่ท่านปฏิบัติดีปฏิบัติชอบอยู่ในหลักพระธรรมวินัย และที่ท่านแสดงธรรมมีกฎมีเกณฑ์มีเหตุมีผล **เราควรจะหาเวลาฟังธรรมะ ถ้าไม่ทุกวันอย่างน้อยก็ทุกวันพระ ๘ ค่ำ ๑๕ ค่ำ หรือไม่ก็ทุกวันเสาร์-อาทิตย์ที่เราว่างก็ได้ เพื่อจะนำพระธรรมคำสอนนั้น**

มาปรับปรุงกาย วาจา ใจ ของเราต่อไป แต่ถ้าหากว่าเราไม่เคยได้ยินพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าของครูบาอาจารย์เสียเลย แล้วคาดหวังว่าให้เรามีความสุขทางด้านจิตใจนั้น อันนี้ก็คงเป็นไปได้ยาก

ถ้าเปรียบการฟังธรรมว่าเป็นถ้วยชา บุคคลผู้ฟังธรรมนั้นก็แบ่งได้เป็น ๔ ประเภทเหมือนกับถ้วยชา ๔ ใบที่วางอยู่บนจาน โดยถ้วยชาใบที่ ๑ นั้นคว่ำปิดปากอยู่ ส่วนที่เหลืออีก ๓ ใบนั้นหงายเปิดปากอยู่

ถ้วยชาใบที่ ๑ ที่คว่ำปากอยู่บนจาน ที่ไม่ว่าจะเทน้ำชาใส่ไปเท่าไรมันก็เทไม่เข้า เปรียบเสมือนคนที่ไม่ยอมรับฟังเหตุผลอะไรทั้งสิ้น อย่างกลุ่มคนที่ไม่เชื่อว่าบาปบุญคุณโทษมีจริง นรกสวรรค์มีจริง ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว คนพวกนี้ไม่ว่าจะเทน้ำลงไปขนาดไหน คือแนะนำดีมีเหตุผลขนาดไหน มันก็ไม่เข้าใจ ไม่ยอมรับอะไรทั้งนั้นเพราะคนมันไม่เชื่อ อันนี้ก็เข้าตามหลักที่พระพุทธเจ้าทรงสอนว่า ไม่ว่าจะเป็นกะลามะพร้าว ตุ่ม หรือโอ่ง ที่เก็บน้ำได้มากมายขนาดไหนก็ตาม แต่ถ้าลองได้คว่ำปากแล้วล่ะก็

ถึงฝนจะตกลงมามากมายมหาศาลขนาดไหน ก็ไม่สามารถที่จะขังน้ำฝนนั้นเอาไว้ได้ เพราะเหตุใด? ก็เพราะว่าปากมันคว่ำอยู่ เปรียบเหมือนกับว่า ถึงธรรมะของผู้พูดนั้นจะดีเลิศขนาดไหน แต่กับผู้ฟังที่ไม่ยอมรับฟังอะไรแล้ว เขาก็ย่อมที่จะไม่ฟังเหตุผลใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะคนมันไม่เชื่อ ทีนี้แล้วการที่จะให้คน ๆ นั้นได้รับความรู้ความฉลาดนั้น ก็ย่อมเป็นไปไม่ได้

ถ้วยใบที่ ๒ ที่หงายปากอยู่แต่ก้นรั่ว ถึงจะเทน้ำชาลงไปเท่าไหร่ มันก็มีแต่จะรั่วออกหมด เปรียบเสมือนคนที่เมื่อฟังธรรมแล้ว ก็ฟังแบบเข้าหูซ้ายทะลุหูขวา คือฟังแบบไม่ได้ใส่ใจสนใจ มีแต่ฟังแบบขอไปทีแล้วก็จบไปเท่านั้น ไม่ได้นำเอาสิ่งที่ได้ยินได้ฟังนั้นมาคิดวิเคราะห์พิจารณาไตร่ตรองใคร่ครวญด้วยเหตุและผลเมื่อภายหลัง

ถ้วยใบที่ ๓ ที่หงายปากอยู่และมีน้ำชาอยู่ในนั้นจนเต็มแก้วแล้ว ทีนี้ถึงจะเทอะไรลงไป มันก็เข้าไปอีกไม่ได้แล้ว เพราะมันเต็มจนล้นแล้ว เปรียบเสมือนคนที่เป็นน้ำเต็มแก้ว ไม่ยอมรับฟังอะไรจากใคร ๆ ทั้งหมด

ไม่ว่าใครจะพูดอะไรให้ฟัง มันก็เอาเข้าไม่ได้แล้ว เพราะเต็มแก้วแล้ว เพราะถือตัวว่าได้ศึกษามาจากครูบาอาจารย์องค์นี้แล้ว พอแล้ว ถ้าสิ่งที่คนอื่นพูดมานั้นเข้ากับความคิดเห็นของตนเอง ก็แค่ยอมรับว่า "เออ ที่เขาพูดมานั้นถูกต้อง เพราะตรงกับที่เราคิด" แต่ก็ไม่ได้ยอมรับเขา เพราะมันเต็มแล้ว แต่ถ้าสิ่งที่คนอื่นพูดมานั้นถึงจะมีเหตุผลก็ตาม แต่ถ้าไม่ตรงกับใจของตน ความเห็นของตนที่ได้ศึกษามา คนประเภทนี้ก็จะบอกว่า "ไม่ใช่ ไม่ถูกต้อง" คนประเภทที่เชื่อมั่นในตัวเองจนไม่ยอมฟังเหตุผลของคนอื่น คือถือว่าคนอื่นผิดหมด คนแบบนี้มีเยอะ ซึ่งหลวงพ่อคิดว่าไม่ถูกนะ นอกจากว่าบุคคลผู้นั้นจะเป็นพระอรหันต์แล้ว คือเป็น **อเสขบุคคล**-บุคคลผู้ที่ไม่ต้องศึกษาแล้ว เพราะจบแล้ว อันนั้นไม่เป็นไร แต่ถ้ายังไม่ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ อันนั้นก็นับว่ายังเป็น**เสขบุคคล**-บุคคลผู้ที่ยังต้องศึกษาอยู่

ใบที่ ๔ แก้วสะอาดที่ยังพร่องน้ำอยู่และหงายปากพร้อมที่จะรับน้ำได้ตลอดเวลา เมื่อเทน้ำชาลงไป น้ำชาก็ขังในแก้วนั้น ก็พร้อมที่จะรับไปพิจารณาด้วยเหตุและผล ถ้าเหตุดีก็รับไว้ หรือถ้าเหตุไม่ดีก็ไม่เอา เปรียบเสมือน

เวลาที่ครูบาอาจารย์ท่านแนะนำสั่งสอน เราก็ต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนของท่าน ทีนี้เมื่อฟังแล้ว เราก็ค่อยนำสิ่งที่ได้ยินได้ฟังนั้นมาคิดวิเคราะห์ พิจารณาไตร่ตรองใคร่ครวญดูด้วยเหตุและผลเมื่อภายหลัง จากนั้น เราจึงค่อยตัดสินใจดูว่า ควรรับหรือไม่ควรรับเข้ามาใส่ตัวของเรา ถ้าถูกเราก็รับไว้ แต่ถ้าไม่ถูกเราก็แค่เททิ้งไป เปรียบเหมือนกับน้ำชาที่เทลงไปในแก้ว แล้วเราเห็นว่าน้ำชาใสสะอาด เราก็รับมาไว้ดื่ม แต่ถ้าเห็นว่ามีฝุ่นผงหรือสิ่งสกปรกติดอยู่ในถ้วยชา เราก็แค่เททิ้งเสีย

เพราะฉะนั้น ให้เราโอปนยิโก คือให้เราน้อมเข้ามาดูตนเองว่า ตัวเรานี้เป็นถ้วยชาประเภทไหน?

จากรูป: อัฐิธาตุของหลวงตามหาบัวในพิธีเก็บอัฐิขององค์ท่าน

๑๐๒

ถูปารหบุคคล ๔ จำพวก

ครั้งเมื่อพระพุทธเจ้าใกล้จะเสด็จดับขันธปรินิพพาน ในวันเพ็ญเดือน ๖ ใน**มหาปรินิพพานสูตร** ได้ระบุถึงเหตุการณ์ในช่วงนั้นว่า ขณะที่พระพุทธเจ้าประทับสีหไสยาสน์ในระหว่างต้นสาละใหญ่ ๒ ต้น ณ สาลวโนทยาน กรุงกุสินารา พระอานนท์ได้กราบทูลถามพระพุทธเจ้าถึงวิธีที่จะพึงปฏิบัติในพระพุทธสรีระหลังจากปรินิพพานว่า

"เมื่อพระพุทธองค์ปรินิพพานไปแล้ว จะให้พวกข้าพระองค์พึงปฏิบัติในพระพุทธสรีระของพระองค์อย่างไร พระเจ้าข้า?"

ขณะที่พระพุทธเจ้าทรงประชวรอยู่นั้น พระองค์ก็ได้ตรัสว่า "อย่ากังวลเรื่องนี้เลย อานนท์ จงอย่าขวนขวายเพื่อจะบูชาสรีระสังขารของเราตถาคตเลย หน้าที่ของ

พวกเธอทั้งหลายคือทำความเพียรเพื่อเผาผลาญกิเลสภายในใจให้สิ้นไป นั่นแหละ อันนั้นเป็นหน้าที่ของพวกเธอทั้งหลาย ส่วนสรีระสังขารของเราตถาคตนั้น ปล่อยให้เป็นหน้าที่ของเหล่ามัลลกษัตริย์ (อ่านว่า มัลละกษัตริย์) ที่เขาจะจัดการกันเองเถิด อานนท์"

"ก็จริงอยู่พระเจ้าข้า แต่ถ้าเหล่ามัลลกษัตริย์มาถามพวกข้าพระองค์ควรบอกเขาเหล่านั้นว่าอย่างไร พระเจ้าข้า?"

"ในเมื่อเราปรินิพพานไปแล้ว ให้ปฏิบัติในสรีระสังขารของเราเหมือนที่ปฏิบัติในพระสรีระของพระเจ้าจักรพรรดิ"

"มาในยุคนี้สมัยนี้ พระเจ้าจักรพรรดิไม่มีแล้ว จะมีก็แต่พระเจ้าแผ่นดิน เขาพึงปฏิบัติในพระสรีระของพระเจ้าจักรพรรดิอย่างไรหนอ พระเจ้าข้า?"

พระพุทธองค์ตรัสตอบว่า "เมื่อพระเจ้าจักรพรรดิสวรรคตแล้ว เขาจะชำระพระวรกายให้สะอาด จากนั้นห่อพระสรีระของพระเจ้าจักรพรรดิด้วยผ้าขาวใหม่แล้วซับด้วยสำลี ให้ทำสลับกันอย่างนี้จนครบ ๕๐๐ ชั้น

แล้วอัญเชิญบรรจุลงในหีบเหล็กซึ่งบรรจุน้ำมันอยู่เต็ม ปิดฝาเหล็กครอบ แล้วนำไปประดิษฐานบนจิตกาธาน คือ เชิงตะกอนที่ประดับด้วยดอกไม้หอมนานาชนิด จากนั้น เมื่อถวายพระเพลิงเสร็จแล้ว พึงอัญเชิญอัฐินั้นไปบรรจุ ในสถูปซึ่งสร้างไว้ในทาง ๔ แพร่ง เพื่อให้เป็นที่กราบไหว้ สักการบูชาของมหาชนผู้สัญจรไปมาในทิศต่าง ๆ”

“ดูก่อน อานนท์ เขาพึงปฏิบัติในพระสรีระของพระเจ้า จักรพรรดิเช่นนี้ สรีระของเราตถาคตก็พึงปฏิบัติเช่น เดียวกัน เพื่อให้เหล่าสาธุชนผู้เลื่อมใสจักได้กราบไหว้ หรือ ทำจิตให้เลื่อมใสในพระสถูปนั้น ก็จะเป็นประโยชน์สุขแก่ เขาตลอดกาลนาน สามารถเป็นปัจจัยนำให้เกิดในสุคติ”

“ดูก่อน สงฆ์ทั้งหลาย บุคคลผู้ควรแก่การสร้างสถูป ไว้เป็นที่กราบไหว้สักการบูชาของมหาชน หรือที่เรียกว่า **ถูปารหบุคคล** นั้นมีอยู่ ๔ จำพวก คือ ๑. พระสัมมา-สัมพุทธเจ้า ๒. พระปัจเจกพุทธเจ้า ๓. พระอรหันตสาวก ของพระพุทธเจ้า และ ๔. พระเจ้าจักรพรรดิ”

อันนี้คือที่พระพุทธองค์ตรัสสั่งพระอานนท์และเหล่าสงฆ์ทั้งหลาย พอพระองค์ตรัสจบแล้ว ก็ทรงนิ่งเงียบ พระอานนท์เมื่อได้ยินเช่นนั้นแล้ว ก็เกิดสลดสังเวชใจ จนต้องออกไปยืนเกาะราวบันไดแอบร้องไห้อยู่ จนเมื่อพระพุทธองค์ทรงเห็นว่าพระอานนท์หายไป ก็ตรัสถามเหล่าสงฆ์ว่า "ดูก่อน สงฆ์ทั้งหลาย อานนท์ไปไหน?"

"เห็นท่านอานนท์ไปยืนร้องไห้อยู่ที่ประตูพระวิหาร พระเจ้าข้า"

"พวกเธอจงไปบอกท่านอานนท์เถิดว่า เราตถาคตรับสั่งเรียกหาท่าน" พระสงฆ์ก็ไปเรียกพระอานนท์มา พระอานนท์ก็เข้ามา

พระพุทธเจ้าก็ตรัสกับท่านว่า "อานนท์ เธออย่าได้เศร้าโศกคร่ำครวญอาลัยไปเลย เราได้เคยบอกไว้แล้วมิใช่หรือว่า บุคคลย่อมต้องพลัดพรากจากสิ่งที่รัก ที่ชอบใจ ที่พอใจเป็นธรรมดา ไม่ว่าโลกนี้หรือว่าโลกหน้าล้วนเป็นเช่นเดียวกัน สิ่งที่มีการเกิดย่อมมีการดับไปในที่สุด ไม่มีอะไรมายับยั้งได้"

"พระองค์ผู้เจริญ ตลอดเวลาที่พระองค์ดำรงพระชนมชีพ ข้าพระองค์เที่ยวติดตามประดุจดังเงา ต่อไปนี้ข้าพระองค์จะพึงติดตามผู้ใดเล่า จะพึงตั้งน้ำเสวยเพื่อผู้ใด จะพึงปัดกวาดเสนาสนะเพื่อผู้ใด"

"อีกทั้งในเวลานี้ จิตใจข้าพระองค์ยังเต็มไปด้วยกิเลส เพราะพระองค์เหมือนกับพี่เลี้ยง ข้าพระองค์เป็นเพียงพระโสดาบัน ถ้าเปรียบเป็นเด็กก็เหมือนเด็กที่กำลังหัดเดิน เมื่อพระองค์ที่เป็นดังพี่เลี้ยงมาด่วนปรินิพพานไปก่อนเช่นนี้ แล้วใครเล่าจะเป็นที่พึ่งช่วยข้าพระองค์กำจัดกิเลสให้หมดสิ้นไปได้"

"อานนท์ เธออย่าเสียใจไปเลย กิจอันใดที่ควรทำแก่เราตถาคต เธอได้ทำกิจนั้นอย่างสมบูรณ์ด้วยกาย วาจา ใจ อันประกอบด้วยเมตตาอย่างยอดเยี่ยมแล้ว เอาเถอะอานนท์ เมื่อเราตถาคตปรินิพพานแล้ว เธอจะสำเร็จอรหันต์จากนั้นไปอีก ๓ เดือน"

จากนั้น พระพุทธองค์ได้ตรัสกับเหล่าสงฆ์ว่า "ดูก่อนสงฆ์ทั้งหลาย อานนท์เป็นบัณฑิต เป็นผู้รอบรู้และอุปัฏฐาก

เราตถาคตได้อย่างยอดเยี่ยม แม้ในครั้งพระพุทธเจ้าองค์อื่น ๆ ก็ไม่มีองค์ใดที่จะมีพระผู้อุปัฏฐากที่ดีเลิศเกินกว่าอานนท์อีกแล้ว”

พอพระอานนท์ได้ยินเท่านั้น ท่านก็ค่อยใจชื้นขึ้นมา เพราะคำที่พระพุทธเจ้าตรัสคำไหนเป็นคำนั้น

ถ้าให้หลวงพ่อเปรียบเทียบกับหลวงตามหาบัวของพวกเรา ขณะเมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่ ท่านมีแต่พูดว่า “เรื่องเจดีย์ของเราอย่ามายุ่งนะ ไม่ต้องให้ทำนะ” อันนี้คือคำพูดของท่าน คือองค์หลวงตาท่านก็พูดว่าท่านไม่ให้สร้างเจดีย์ของท่าน เพราะท่านไม่เห็นว่ามีประโยชน์ แต่ถ้าจะให้สร้างเป็นพิพิธภัณฑ์ เพื่อที่ว่าต่อไปภายภาคหน้าจะได้เป็นสถานที่ให้ผู้ที่สนใจได้เข้ามาศึกษาธรรมะ ประวัติและปฏิปทาการประพฤติปฏิบัติตามแนวแถวของพ่อแม่ครูบา-อาจารย์ในสายของหลวงปู่เสาร์และหลวงปู่มั่น ถ้าแบบนั้นท่านเห็นด้วย เพราะว่ามีคุณค่า มีประโยชน์ต่อส่วนรวม

แต่ถ้าท่านสั่งว่า เมื่อเราตายไปแล้ว ให้สร้างเจดีย์ใหญ่ ๆ ให้เรา เอาให้ใหญ่กว่าทุกองค์เลยนะ เพราะเรามี

อำนาจวาสนา มีบุญหนักศักดิ์ใหญ่ เห็นไหม เราหาทองคำเข้าคลังหลวงถึง ๑๓ ตัน มีองค์ไหนบ้างที่ทำอย่างนั้นได้ คือสมมุติว่าถ้าองค์หลวงตาท่านพูดอย่างนั้นนี่ หลวงพ่อเองก็จะไม่เข้าไปใกล้เลยนะ เพราะมักใหญ่ใฝ่สูง ไม่ใช่ฐานะผู้ปฏิบัติธรรม แต่นี่ท่านไม่ได้พูดอย่างนั้น

ทีนี้ในเมื่อท่านจากไปแล้ว ก็เป็นหน้าที่ของพวกเราเหล่าศิษยานุศิษย์ที่จะแสดงออกซึ่งความกตัญญูต่อครูบาอาจารย์ ที่จะสร้างอนุสรณ์สถานขึ้นมาเพื่อเชิดชูบูชาในพระคุณของท่าน เพราะในยุคนี้สมัยนี้ มีใครที่ทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติอย่างองค์หลวงตาบ้าง ไม่ว่าจะช่วยสงเคราะห์โรงเรียน โรงพยาบาล และสถานที่ต่างๆ ก็ไม่มีองค์ไหนที่จะเกินองค์หลวงตา และที่เด่นชัดที่สุดคือที่องค์หลวงตาหาทองคำเข้าคลังหลวงถึง ๑๓ ตัน เงิน ๑๐ ล้านดอลลาร์ ถ้าคิดเป็นเงินไทยก็เป็นจำนวนถึง ๒๐,๐๐๐ ล้านบาท

อันนี้ก็คือสิ่งที่หลวงตาท่านทำเพื่อสงเคราะห์โลก ทีนี้ในเมื่อท่านจากไปแล้ว พวกเราที่เป็นศิษย์ก็มีแต่

เฉยๆ เมยๆ ไม่ทำอะไรเลย มีแต่พูดกันว่า "เออ แบบนี้ก็ดีเหมือนกัน ถ้าอย่างนั้นเราก็ไม่ต้องไปสร้างให้สิ้นเปลืองเงินหรอก เพราะองค์หลวงตาท่านก็บอกเองนี่ว่า ไม่ต้องสร้างให้ท่าน"

หลวงพ่อว่าคิดแบบนี้ไม่น่าจะถูกต้องนะ เพราะท่านเป็นครูบาอาจารย์ ท่านก็สมควรที่จะต้องพูดอย่างนั้น แต่เมื่อท่านจากไปแล้ว อันนี้ก็เป็นหน้าที่ของเหล่าศิษยานุศิษย์ที่จะแสดงออกซึ่งความกตัญญูต่อครูบาอาจารย์ของตนเอง

๑๐๓ ศีลข้อที่ ๔ คืองดเว้นจากการพูดเท็จ

ศีลข้อที่ ๔ มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ คืองดเว้นจากการพูดเท็จ ให้พูดแต่ความจริง ห้ามพูดโป้ปดโกหกซึ่งกันและกัน คนที่ชอบพูดโกหก ปลิ้นปล้อนตอแหล หลอกลวงตลบตะแลงผู้อื่นอยู่เสมอ ๆ คราวต่อไปเวลาจะพูดอะไรขึ้นมาก็ไม่มีใครเขาเชื่อถือแล้ว ทีนี้แม้บางครั้งจะพูดเรื่องจริงก็ตาม พระพุทธเจ้าท่านทรงเห็นแล้วว่า การพูดปดโกหกนั้นเป็นผลร้ายไม่เป็นผลดี ทั้งสำหรับตนเอง และสำหรับการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ท่านจึงทรงบัญญัติไว้ว่า อย่าโกหกซึ่งกันและกัน

การโกหกต้มตุ๋นหลอกลวงคนอื่นเขาก็เหมือนกัน การต้มตุ๋นโกหกหลอกลวงมีหลายวิธี เช่นเอาของปลอม

ไปหลอกล่อต้มตุ๋นให้คนอื่นเขาเชื่ออย่างนี้ เมื่อเขารู้ว่าเราโกหกต้มตุ๋นหลอกลวงเขา เขาก็เสียใจ ในทางตรงกันข้าม ถ้าเขามาโกหกต้มตุ๋นหลอกลวงเรา เราก็เสียใจเช่นเดียวกัน ทั้งยังเสียทรัพย์สมบัติด้วย ถ้าเขามาทำเรา เราก็เสียใจ ถ้าเราไปทำเขา เขาก็เสียใจเช่นเดียวกัน นี่แหละ การหลอกลวงต้มตุ๋นกันไม่เป็นผลดีด้วยกันทั้งนั้น

พระพุทธเจ้าจึงได้ทรงบัญญัติศีลข้อที่ ๔ ว่าอย่าโกหกต้มตุ๋นหลอกลวงกัน อย่าไปโกหกหลอกลวงเขาเพื่อเอาสมบัติของเขามาเป็นของตน คนที่พูดแต่ความจริง คือ ถ้าใครถามอะไรมา ถ้าเป็นเรื่องที่พูดได้โดยไม่กระทบคนอื่น ก็พูดตามความเป็นจริงด้วยความซื่อสัตย์ มีสัจจะรับผิดชอบในคำพูดของตนเอง แต่ถ้าเป็นเรื่องที่พูดไม่ได้ก็จะไม่พูด คน ๆ นี้ ไปอยู่ ณ สถานที่ใด ก็เป็นที่ไว้เนื้อเชื่อใจของผู้คนทั้งหลายว่า คน ๆ นี้พูดตามความเป็นจริง สามารถยอมรับเชื่อถือได้ในคำพูดของเขา

ทีนี้บางคนก็สงสัยว่า “แล้วบางครั้งถ้าเราพูดตามความจริง แล้วคำพูดอันนี้มันจะทำให้เกิดความเสียหายล่ะ

จะให้เราทำอย่างไร?” อันนี้เราก็ต้องใช้ปัญญาความรอบคอบพิจารณาว่า สิ่งไหนที่พูดได้ สิ่งไหนที่ไม่ควรพูด ไม่ใช่ว่าเวลาเราเจอใคร ก็เที่ยวพูดพล่อย ๆ ไปเรื่อย เที่ยวพูดพล่ามแบบซื่อบื้อให้ได้ยินกันทั่ว เรื่องไหนที่เราไม่รู้จริง เราก็ไม่ควรพูดเรื่องนั้น เพราะถ้าเราพูดไปแล้วอาจก่อให้เกิดผลเสียหายได้ หรือถึงแม้บางเรื่องจะเป็นเรื่องจริง แต่ถ้าพูดไปแล้วมันจะเกิดผลกระทบเสียหาย เราก็ไม่ควรพูดเช่นกัน

การโกหกนี้ไม่ใช่เป็นเรื่องธรรมดานะ ถึงกับมีเป็นพุทธสุภาษิตว่า **“คนที่ชอบโกหกทั้ง ๆ ที่รู้ ๆ อยู่แล้วนั้นจะไม่ทำความชั่วอย่างอื่นเป็นไม่มี”** พอโกหกขึ้นมาทีแรก ผู้คนยังไม่รู้ เขาก็เลยเชื่อตาม ทีนี้มันเลยได้ใจโกหกตอแหลไปเรื่อยจนเป็นนิสัย คือกลายเป็นคนโกหกอยู่ตลอดเวลา จากนั้นก็จะโกหกมากมายใหญ่โตขึ้นไปเรื่อย ๆ แต่ถึงที่สุด พอนาน ๆ ไปมันก็ขาดความน่าเชื่อถือแล้วทีนี้ **เพราะถนนหนทางเป็นเครื่องพิสูจน์ม้า กาลเวลาเป็นเครื่องพิสูจน์คน**

เพราะฉะนั้น ไม่ว่าจะเป็นบุคคลใดก็ตาม ถ้าพูดอะไรออกไป แล้วเราจับได้ว่าคน ๆ นั้นโกหก เราอย่าไปไว้ใจอีกก็แล้วกัน ให้เราระมัดระวัง ตั้งความสงสัยคน ๆ นี้เอาไว้ก่อนเลยว่า คน ๆ นี้จะไม่ทำความชั่วอย่างอื่นเลยนั้นเป็นไม่มีแน่ ๆ

(จากรูป: หลวงตามหาบัวขณะกำลังสรงน้ำอบพระบรมสารีริกธาตุ ในพิธีบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ อัฐิธาตุหลวงปู่เสาร์ และอัฐิธาตุหลวงปู่มั่น ไว้ในพระบรมธาตุธรรมเจดีย์ วัดโพธิสมภรณ์ จ.อุดรธานี วันที่ ๑ ก.ย. ๕๒)

๑๐๔ ภาวนา ในอิริยาบถ ๔

การภาวนานั้น เราสามารถทำได้ในทุกอิริยาบถ ไม่ว่าจะยืน-เดิน-นั่ง-นอน ทำได้ทั้งนั้น การเดินนั้น คือให้เดินตามปกติ เพียงแต่ให้เรามีสติในการก้าวเดิน ส่วนการนั่งนั้น การนั่งที่ถูกต้องคือให้นั่งขัดสมาธิ เพราะว่าศูนย์กลางจะได้ลงตรงตัว แต่ถ้านั่งพับเพียบนี่ มันจะเอียงหนักไปข้างใดข้างหนึ่ง ทำให้นั่งได้ไม่นาน ทีนี้แล้ว ถ้าเป็นผู้ป่วยหรือผู้สูงอายุ จะขอนั่งเป็นท่านั่งพับเพียบ หรือนั่งเก้าอี้ภาวนาแทนได้ไหม? ก็ได้อยู่

ส่วนการนอนก็เหมือนกัน ถ้านอนก็คือจะนอนท่าไหนก็ได้ แต่ถ้านอนที่ถูกวิธีก็คือการนอนแบบสีหไสยาสน์ คือการนอนตะแคงขวา ส่วนการนอนตะแคงซ้ายนั้นก็ได้อยู่ แต่มันจะรู้สึกแน่น เพราะมันจะกดทับหัวใจ แล้วถ้า

นอนหงายแทนได้ไหม? ก็ได้อยู่ แต่สู้นอนแบบตะแคงขวาไม่ได้

การยืนก็เหมือนกัน เราจะยืนอย่างไรก็ได้ แต่การยืนที่ถูกต้องคือให้ยืนโดยมีที่พิงอยู่ข้างหลัง อย่างพระในครั้งพุทธกาล ท่านก็ยืนพิงต้นไม้ เสา หรือแผ่นกระดาน เพราะถ้าหากว่าเรายืนแบบธรรมดา ไม่มีที่พิงข้างหลัง เมื่อยืนไปนาน ๆ มันจะง่วงจนรู้สึกโงนเงน อาจจะทำให้ล้มทั้งยืนได้ แต่ถ้าเรายืนพิงฝากระดาน ก็จะยืนได้นานกว่า

ส่วนการเดินนั้น หลวงปู่มั่นท่านเสริมว่า การเดินจงกรมไม่ควรเดินแบบเอามือไขว้หลัง เพราะเหมือนกับท่านักเลง ไม่ควรเดินแบบเอามือกอดอก เพราะเหมือนกับคนเจ้าทุกข์ที่มีทุกข์ในใจ ไม่ควรเดินแกว่งแขนแบบปกติ เพราะเหมือนกับเดินแบบขาดความเคารพ ท่าเดินที่ถูกต้องคือ เป็นลักษณะท่ารำพึง ทำมือประสาน คล้าย ๆ ว่ากำลังใคร่ครวญตรึกตรองลักษณะนั้น โดยมากครูบาอาจารย์ในสายหลวงปู่มั่น อย่างหลวงปู่หล้าก็ดี หลวงตามหาบัวก็ดี หรือแม้แต่คุณแม่ชีแก้วก็ดี ท่านก็เดินจงกรมอย่างนี้

แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ในสายอื่น บางทีท่านก็ให้เดินเอามือไขว้หลังอย่างนี้ก็มีนะ แต่อันนี้ หลวงปู่มั่นท่านไม่ให้เดิน

ในหลักของพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าท่านก็มีแต่ภาวนาในการยืน-เดิน-นั่ง-นอนเท่านั้นเอง **ดังนั้น ไม่ว่าเราจะอยู่ในอิริยาบถใดก็ตาม ก็สามารถเป็นการภาวนาได้ทั้งนั้น ตราบใดที่เราไม่ขาดสติ แต่ถ้าเราเผลอขาดสติคิดปรุงฟุ้งออกไปข้างนอกเมื่อไหร่ ถึงจะเดินจงกรมหรือว่านั่งสมาธิในรูปแบบอยู่ก็ตามที อันนั้นก็ยังไม่ใช่การภาวนา**

ในการภาวนานั้น โดยมากครูบาอาจารย์ท่านจะยึดใน ๒ อิริยาบถเท่านั้น คือการเดินกับการนั่งเสียมากกว่า คือนั่งแล้วก็เดิน เดินแล้วก็นั่ง สลับกันไปมา ส่วนการยืนภาวนานั้น ในแนวแถวของหลวงปู่มั่น ท่านไม่นิยมยืนภาวนา เพราะเวลายืนเข้าไปนานๆ แล้วมันโงนเงนๆ ส่วนนอนภาวนานั้น ไม่ค่อยได้ยิน เพราะโดยมากมันมีแต่จะหลับเสียมากกว่า

แต่หลวงปู่หล้า เขมปัตโต (วัดภูจ้อก้อ หรือวัดบรรพตคีรี อ.หนองสูง จ.มุกดาหาร) ท่านเคยพูดให้ฟังว่า เวลาที่ท่านนอนภาวนา ท่านไม่หลับนะ เพราะท่านกำหนดสติไว้กับพุท-โธ ตราบใดที่สติเข้มแข็งอยู่มันก็ไม่หลับ แต่ถ้าท่านจะปล่อยให้หลับ ท่านก็ค่อยปล่อยไป พอตื่นขึ้นมา มันก็เห็นพุท-โธ กับเห็นลมหายใจขึ้นมาก่อนเลย อันนี้คือที่ท่านฝึกหัดในการนอนภาวนา แต่คนส่วนมากเวลานอนไปก็มักจะเผลอหลับ พอตื่นขึ้นมาก็มีแต่งัวเงียเสียมากกว่านะ

เพราะผู้ปฏิบัติแต่ละคนมีความถนัดไม่เหมือนกัน บางคนก็ถูกจริตกับการนั่ง บางคนก็ชอบเดิน ทีนี้แล้วเราจะต้องเดินหรือนั่งมากน้อยแค่ไหนอย่างไร? อันนี้ก็สุดแท้แต่ตัวผู้ปฏิบัติเอง โดยให้ดูตามกาลเทศะและสถานที่ด้วยตามความเหมาะสม อย่างบางครั้งถ้าเราเดินจงกรม แล้วใจมันคิดปรุงฟุ้งซ่านไม่สงบสักที เราก็ต้องฝืนพยายามบังคับจิตดู ให้มันอยู่กับการก้าวเดิน พยายามบังคับจิตจนอยู่ในความสงบ จนรวมลงเป็นหนึ่งได้ จนเมื่อจิตสงบพอสมควรแล้ว เราจึงค่อยมานั่งภาวนาต่อ

อย่างหลวงปู่บัว สิริปุณโณ (วัดราษฎร์สงเคราะห์ หรือวัดป่าหนองแซง อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี) ท่านได้มีครอบครัวมาก่อน ภายหลังท่านจึงบวชเมื่ออายุได้ ๕๓ ปี ในช่วงที่ท่านไปอยู่ที่สำนักสงฆ์บ้านห้วยทราย อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร พอฉันเสร็จแล้ว ท่านก็จะเดินจงกรม ท่านเดินจนทางเดินจงกรมท่านลึกเป็นเหวเลย ขนาดตอนฝนตก ท่านยังกางร่มเดินจงกรมเลยนะ ท่านบอกว่า "ถ้าจิตมันไม่สงบ ท่านก็จะไม่ขึ้นจากทางเดินจงกรม" คือเดินทุกครั้งท่านต้องให้จิตมันสงบ ให้จิตมันอยู่นิ่งให้ได้เสียก่อน จากนั้น ท่านจึงค่อยออกจากทางเดินจงกรม แต่ถ้าจิตมันยังคึกคะนองอยู่ ยังไม่สงบ ท่านก็จะเดินอยู่อย่างนั้นล่ะ เอาจนจิตมันอ่อนล้า เอาจนจิตมันยอม

ตามที่จริงการที่จะทำให้จิตสงบในขณะที่เดินนั้นมันยากกว่าการนั่ง เพราะการเดินเป็นการเคลื่อนไหวของร่างกาย แล้วจิตจะสงบในขณะที่เดินได้ไหม? ได้ เวลาเดินไป ถ้าจิตสงบรวมเป็นอัปปนาสมาธิในขณะที่เดินจงกรมนี่ เท้ามันจะหยุดก้าวทันที และมาชิดกันเอง โดยอัตโนมัติ มันจะหยุดนิ่งเองเลย ไม่ขยับ หลวงพ่อก็เคยเป็นแบบนี้มาก่อน

ในเช้าวันหนึ่ง ช่วงที่หลวงพ่อธุดงค์ครั้งแรก หลวงพ่อได้ตั้งจิตอธิษฐานว่า จะมีสติไม่ให้เผลอ จะพยายามกำหนดบริกรรมพุทโธ เวลาเดินก็ขาขวา-พุท ขาซ้าย-โธ ทีนี้เวลาบิณฑบาตแล้วเจอผู้คน เวลาที่เผลอขาดสติ จิตมันก็ส่งออกทันทีเลย แต่เมื่อรู้ตัวว่าเผลอแล้ว หลวงพ่อก็รีบดึงสติกลับมา เวลาเปิดบาตรก็สักแต่ว่าเปิด เมื่อกลับจากบิณฑบาตเข้าเขตป่าที่พัก ขณะที่หลวงพ่อกำลังเดินกำหนดบริกรรมอยู่นั้น ก็เห็นว่าใจมันวิ่งไปมา เหมือนกับกระรอกที่วิ่งอยู่ในกระบอกไม้ไผ่ที่มีรูออกหลายรู มันก็วิ่งโผล่ออกทางรูนั้นทีรูนี้ที เหมือนกับร่างกายของเราที่มีทวารรับรู้ ใจมันก็วิ่งออกมาทางทวารรับรู้ต่าง ๆ ทางนั้นที ทางนี้ที ทางตาบ้าง หูบ้าง

พอรู้สึกว่าทำไมใจมันจึงยุ่งนัก หลวงพ่อจึงตามกำหนดดู พอบังคับให้จิตมันไม่ส่งออกได้ จิตมันก็สงบรวมเป็นสมาธิถึงขั้นที่ว่า สติกับจิตรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ตอนนั้นไม่รับรู้อะไรทางกายเลย ไม่รู้สึกถึงร่างกายตัวเอง ไม่รู้สึกกระทั่งลมหายใจของตัวเอง คือ

ทั้งลมหายใจ ทั้งร่างกาย หายไปหมดเลย รู้สึกถึงจิตแต่เพียงอย่างเดียว ทันทีที่จิตสงบรวมลงเป็นหนึ่งในขั้นอัปปนาสมาธินี้ เท้ามันจะหยุดก้าวทันที และมาชิดกันเองโดยอัตโนมัติ หยุดนิ่งอยู่อย่างนั้น (เรื่องระดับของสมาธิสามารถอ่านเพิ่มเติมได้ในหนังสือ เล่ม ๑ กัณฑ์ที่ ๓๗: **หลวงปู่มั่นวางไว้ดีแล้ว**)

หลวงพ่อนิ่งอยู่ในความสงบนั้นไม่รู้ว่านานสักเท่าไหร่ จากนั้น จิตจึงค่อย ๆ ถอนออกจากอัปปนาสมาธิ ตอนนั้นหลวงพ่อเลยเข้าใจอย่างชัดเจนในพุทธสุภาษิตที่ว่า **"นัตถิ สันติ ปะรัง สุขัง ความสุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี"** หลวงพ่อจึงค่อยเดินต่อไป โดยความสุขสงบจากอัปปนา-สมาธินี้ยังคงอยู่อย่างนั้นอีกหลายวันเลยทีเดียว

แต่การที่จิตจะรวมลงเป็นระดับอัปปนาสมาธิได้นั้นไม่ใช่ของง่าย แต่ถ้าทำได้สักครั้งนี่ไม่มีวันลืมเลยนะ หลวงตามหาบัวท่านว่า จิตที่จะสงบเป็นสมาธิในระดับนี้ได้นั้น จะเกิดในที่ ๆ ปลอดภัย และไม่วุ่นวายเท่านั้น ไม่มีทางที่จะเกิดในที่ ๆ วุ่นวายได้

เมื่อเราเดินพอประมาณจนใจของเรานิ่ง ไม่คึกคะนองออกนอกลู่นอกทางแล้ว เราก็ค่อยออกจากการเดินจงกรม จากนั้น เราก็ขึ้นมาที่กุฏิ มาถึงก็กราบพระเสียก่อน เสร็จแล้วเราก็นั่งภาวนาต่อเลยเพื่อให้มันต่อเนื่อง เพราะในขณะที่เดินนั้น เราเคลื่อนไหวตลอดเวลา ทำให้จิตมันสงบได้ยาก แต่เมื่อเราพยายามบังคับให้จิตมันสงบในขณะที่เดิน มันก็สงบได้อยู่ในระดับหนึ่ง จากนั้น พอเรามานั่งสมาธิต่อ จิตมันก็สงบได้ง่ายขึ้น เพราะมันต่อเนื่องมาจากการเดินแล้ว

๑๐๕

เราเป็นไม้เปียก หรือไม้แห้ง

ถ้าพวกเรายังมีหน้าที่การงานทางโลกอยู่ เราก็ต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน โดยที่เราก็ต้องไม่ลืมเรื่องการภาวนา คือเราควรที่จะทำทั้ง ๒ อย่างไปพร้อม ๆ กัน อย่าได้ปล่อยปละละเลยอันใดอันหนึ่ง หรือถ้าเราอยากที่จะมุ่งมั่นกับการปฏิบัติธรรมแต่เพียงอย่างเดียว เราก็ค่อยออกมาบวช อันนั้นแปลว่าเป็นผู้เสียสละแล้ว แต่ถ้าหากว่าตัวเราออกมาบวช ตัดขาดจากทางโลกแล้วก็จริง แต่ใจยังมัวเสียดายห่วงหาอาลัยกับทางโลกอยู่อีก แบบนี้ก็ไม่น่าจะถูก

แบบนี้พระพุทธเจ้าท่านทรงเปรียบเทียบว่าเหมือนไม้เปียกกับไม้แห้ง ไม้แห้งที่อยู่บนบกก็เหมือนกับว่าเราที่ออกจากการเสาะแสวงทรัพย์ภายนอกแล้ว ออกจากการ

ครองเรือนแล้ว ออกจากทางโลกแล้ว เพื่อมาปฏิบัติธรรม ประพฤติพรหมจรรย์ ก็เหมือนกับเป็นไม้ที่แห้งหมดจากยางแล้ว พอมาสีไฟ มันก็เกิดไฟได้ง่าย

ถ้าใจเราตัดขาดออกจากทางโลกแล้ว ไม่มีเยื่อใยทางโลกอีกแล้ว เพราะเราได้เห็นโทษแล้ว เรามีแต่เร่งภาวนาดูจิตใจของเราในแต่ละวัน ว่าทำอย่างไรใจเราจึงจะเข้าสู่ความสงบได้ อันนี้ก็เหมือนไม้แห้งที่อยู่บนบก เราอยู่บนบกแล้วก็เหมือนว่าเราออกจากเรื่องทางโลก ออกมาเป็นเนกขัม ออกมาเป็นนักพรตนักบวช แปลว่าเป็นไม้แห้งที่อยู่บนบกแล้ว ที่ไม่มีเยื่อใยกับทางโลกอีกแล้ว อันนี้สามารถบำเพ็ญให้ถึงมรรคผลได้เร็ว

แต่ก็มีต้นไม้บางต้นที่แม้จะอยู่บนบกก็จริง แต่ก็ยังเปียกชุ่มด้วยยางอยู่ นี้ก็เหมือนกับเราที่เป็นนักบวชอยู่ แต่ใจของเรายังกระสับกระส่าย ยังอยากออกไปข้างนอกอยู่ อันนี้แปลว่ามันยังชุ่มด้วยยาง คือกิเลสราคะ โทสะ โมหะอยู่ ไม้แห้งที่ชุ่มยางอยู่แบบนี้ ก็เฉกเช่นเดียวกันกับไม้ที่ยังแช่อยู่ในน้ำมัน คือไม่สามารถที่จะสีให้เกิดไฟได้

นี่แหละ พระพุทธเจ้าทรงเปรียบเทียบว่า เมื่อพวกเราเอาตัวเข้ามาบวชแล้ว ก็ให้เอาจิตใจเข้ามาบวชด้วย ไม่ใช่ว่าเรามาบวชเป็นพระแล้ว แต่ใจเรายังส่งไปเที่ยวเตร่ที่ไหนก็ไม่รู้ ยังส่งไปทางกิเลสราคะ โทสะ โมหะ พอไปเห็นเขาร่ำรวย มียศถาบรรดาศักดิ์ เราก็อยากเป็นอย่างนั้นแบบเขาบ้าง แล้วทีนี้เวลาภาวนา จิตใจมันจะสงบได้อย่างไร? เพราะเหตุใด? เพราะใจมันยังชุ่มอยู่ด้วยยาง คือใจมันยังส่งออกไปในทางกิเลสอยู่

เพราะฉะนั้น พวกเราท่านทั้งหลาย ทั้งพระก็ดี ทั้งญาติโยมก็ดี ที่มาปฏิบัติธรรม ต้องหมั่นดูใจของตนเองเป็นหลัก ถึงจะปลีกตัวภาวนาอยู่ในที่สงบสงัดขนาดไหน แต่ถ้ายังส่งจิตส่งใจออกไปทางโลกอยู่ตลอดแบบนี้ ก็แปลว่า ถึงจะเป็นไม้บนบก แต่ก็ยังชุ่มด้วยยางอยู่ ไม่สามารถที่จะสีให้เกิดไฟได้

๑๐๖ ชีวิตประจำวันของพระกรรมฐาน

ชีวิตประจำวันของพระในวัดป่านาคำน้อยแห่งนี้นั้น ทุกวันก็จะตื่นขึ้นมาเวลาตี ๓ เพื่อมาสวดมนต์ทำวัตรเช้า จะสวดแบบเต็มหรือแบบย่อก็ได้ เสร็จแล้วก็นั่งสมาธิ เมื่อนั่งสมาธิแล้ว ถ้าพอมีเวลา เราก็เดินจงกรม แต่ถ้านั่งไปแล้วรู้สึกจิตใจสงบดี เราจะนั่งภาวนาต่อก็ได้ จากนั้นพอได้เวลา เราก็ค่อยออกมาจากกุฏิที่พักของเรา โดยให้มาพร้อมกันที่ศาลาประมาณตี ๔.๓๐ เมื่อมาถึงที่ศาลาก็เตรียมจัดสถานที่ ปัดกวาดทำความสะอาดบริเวณศาลา วางบาตรให้เรียบร้อย จากนั้นก็ช่วยกันตีตาดรอบบริเวณ จนได้เวลารุ่งอรุณที่เริ่มเห็นลายมือ ก็ค่อยครองผ้าเพื่อไปบิณฑบาต จากนั้น เมื่อกลับจากบิณฑบาตแล้ว เราก็มาจัดอาหารลงในบาตร แล้วก็ครองจีวรให้เรียบร้อย

จากนั้น หลวงพ่อก็จะได้กล่าวสัมโมทนียกถาให้ทั้งญาติโยมและพระฟัง จากนั้นก็ให้พรแล้วจึงฉัน โดยไม่ลืมที่จะพิจารณาอาหารก่อนที่จะลงมือฉัน พอฉันเสร็จแล้ว พวกเราก็ล้างบาตร เช็ดบาตร ผึ่งบาตร และใส่ถลกบาตรของตนเองให้เรียบร้อย

จากนั้นก็ช่วยกันปัดกวาดเช็ดถูศาลา ถ้าไม่มีการงานอะไรเพิ่มเติม พวกเราก็ค่อยแยกย้ายกันกลับกุฏิที่พักของตนเอง เมื่อไปถึงก็แปรงฟัน ซักผ้า เสร็จแล้วก็เดินจงกรม นั่งภาวนา หรือถ้าอยากจะอ่านหนังสือ ก็ให้อ่านในช่วงเวลานี้ก็ได้ เพราะมีแสงสว่างพอ เพราะกุฏิทุกหลังในวัดจะไม่มีไฟฟ้าใช้ ดังนั้น กลางคืนจะมืดเกินไปสำหรับอ่านหนังสือ ส่วนหลวงพ่อเอง ถ้ามีผู้คนมาเกี่ยวข้อง หลวงพ่อก็จะสนทนาปรารภกับผู้คนชั่วระยะหนึ่ง จากนั้น หลวงพ่อจึงจะกลับขึ้นกุฏิเพื่อไปพัก

พอบ่าย ๒ โมง พวกเราก็ออกจากกุฏิมาฉันน้ำปานะที่โรงน้ำร้อน โดยขณะที่ออกมา เราก็เดินตีตาดจากถนนเส้นที่เราอยู่มาจนถึงบริเวณศาลา แต่ถ้าองค์ไหนจะไม่มาฉันก็ไม่เป็นไร จากนั้นพอบ่าย ๓ โมง ก็ได้เวลาทำ

ข้อวัตรในช่วงบ่าย ก็ช่วยกันตีตาดภายในบริเวณวัด จากนั้นก็ช่วยกันปัดกวาดเช็ดถูศาลา ล้างห้องน้ำ โรงล้างบาตร เช็ดถ้วยจานชาม อะไรที่ขาดเหลือขาดตกก็ช่วยกันทำจนเสร็จ แล้วต่างองค์ก็ต่างแยกย้ายกันกลับกุฏิที่พัก

พอไปถึงที่พัก ก็สรงน้ำเสียก่อน เสร็จแล้วก็เข้าทางเดินจงกรม แล้วก็ขึ้นมาทำวัตรเย็นที่ภายในกุฏิตามลำพัง ทำวัตรเย็นจะแบบเต็มหรือแบบย่อก็ได้ แต่ให้ทำทุกวัน จากนั้นก็นั่งภาวนา พอนั่งภาวนาเสร็จแล้ว เราจะเดินจงกรม นั่งภาวนาซ้ำอีกสักรอบหนึ่งก็ได้ จากนั้นจึงค่อยพักผ่อนในเวลาประมาณ ๔ ทุ่ม อันนี้เป็นการพักผ่อนตามกฎระเบียบของพระกรรมฐาน คืออย่างน้อยต้อง ๔ ทุ่มขึ้นไป ถ้านอนตั้งแต่หัวค่ำ ตอน ๒-๓ ทุ่ม อันนั้นถือว่าไม่ดี แต่ถ้า ๕-๖ ทุ่ม อันนั้นไม่เป็นไร จากนั้นก็ตื่นมาอีกทีตอนตี ๓ เพื่อมาดำเนินเหมือนเดิมอีก อันนี้ถือว่าครบรอบวัน

ส่วนวันไหนที่มีประชุม เราก็ค่อยมาประชุมร่วมกัน คือครูบาอาจารย์ท่านจะเป็นผู้กำหนด ถ้าช่วงไหนที่ท่านรู้สึกว่าพระเณรเริ่มจะหละหลวม ควรจะต้องบอกกล่าว

แนะนำ ท่านก็จะเรียกมาประชุมเพื่อให้รับรู้รับทราบ แล้วก็พานั่งภาวนาสักชั่วระยะหนึ่ง จากนั้น จึงค่อยแยกย้ายกันกลับกุฏิ พอไปถึงแล้ว ก็เดินจงกรมนั่งภาวนาอีกทีหนึ่งจนถึง ๔ ทุ่มเป็นอย่างน้อย เราจึงค่อยพักผ่อน

นี่แหละ อันนี้คือชีวิตการเป็นอยู่ของพระกรรมฐานโดยมากเป็นลักษณะนี้ ซึ่งถ้ามองดูแล้ว ก็ดูเป็นชีวิตที่น่าเบื่อ ซ้ำซากจำเจ วันไหนก็วันเก่า หรือถ้าจะให้เปรียบเทียบแล้ว การที่เราเข้ามาศึกษาธรรมะในพระพุทธศาสนานี้ ก็เหมือนกับการที่เราเข้าศึกษาในโรงเรียนกลาย ๆ ถ้ามองมุมหนึ่งก็เหมือนกับว่าน่าเบื่อจำเจ เพราะต้องทำอย่างเก่าซ้ำ ๆ กันทุกวัน เหมือนอย่างที่หลวงพ่อมานั่งพูดตรงนี้ทุก ๆ วันนั่นแหละ แต่อาจจะเปลี่ยนในเรื่องที่แนะนำสั่งสอนในแต่ละวัน

ดู ๆ ไปก็จำเจ ทำอะไรก็ทำแต่อย่างเก่า แต่จะให้ทำอย่างไรได้ เพราะในเมื่อเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เราก็ต้องดำเนินชีวิตอย่างนี้แหละ แต่ตามที่จริง ถ้าหากเป็นผู้ศึกษาในรายละเอียดแล้ว ก็จะเห็นได้ว่าเป็นของใหม่อยู่เสมอ

ไม่ซ้ำซากจำเจ โดยจุดที่เราควรสนใจนั้น ไม่ใช่เรื่องการเป็นอยู่ การดำเนินชีวิตในแต่ละวัน เพราะไม่ว่าอย่างไรมันก็เหมือนเก่าอยู่ดี

แต่จุดที่เราควรสนใจนั้นคือ การที่เราดูว่าจิตใจของเราคิดเรื่องอะไรในแต่ละวัน? จิตใจของเราเข้าสู่ความสงบหรือไม่? หรือคิดปรุงฟุ้งซ่านเรื่องอะไรในแต่ละวัน แต่ละเวลา? แต่ส่วนอื่นนั้น ถือว่าเป็นวิถีชีวิตประจำวันที่อย่างไรเราก็ต้องทำ แต่ถ้าหากว่าเราเห็นว่าชีวิตประจำวันของเราน่าเบื่อจำเจ อันนั้นแปลว่าเราไม่เห็นคุณค่าในการบวช ไม่เข้าใจว่าเราบวชเข้ามาเพื่ออะไร

นี้ก็เหมือนกับการที่เราไปโรงเรียน แต่กลับไม่สนใจในการการศึกษา มีแต่ไปนั่งโด่อยู่อย่างนั้น ทั้ง ๆ ที่อาจารย์ก็ยืนสอนอยู่ตรงหน้าแท้ ๆ แต่กลับบ่นว่า “น่าเบื่อ ไม่เห็นจะได้อะไรเลย” คนที่ได้นั้นก็คือคนที่สนใจศึกษาหาความรู้จากครูบาอาจารย์ ความรู้ที่ได้รับ อันนั้นล่ะคือจุดที่เราได้ แต่การดำเนินชีวิตที่เราตื่นมาเพื่อไปเรียนหนังสือทุกวัน อันนั้นคือชีวิตประจำวัน นี้ก็เหมือนกันกับชีวิตประจำวัน

ของเราผู้ปฏิบัติธรรม จุดที่เราได้นั้นคือทำจิตใจให้สงบ คือนั่งภาวนา สำรวมกายสำรวมใจของเรา นั่นล่ะคือสิ่งที่ได้

สรุปแล้วก็คือ การที่เรามาบวชเป็นพระกรรมฐานอยู่ในป่า เราไม่ได้มาเพื่อให้ทำงานทั้งวัน ให้คุยเล่นกันทั้งวัน ไม่ใช่ อันนั้นไม่ใช่แนวทางของพระกรรมฐาน พระกรรมฐานคือให้มีสติสัมปชัญญะ สติคือความระลึกได้ สัมปชัญญะคือความรู้ตัว ให้ดูใจของตนเองว่าขณะนี้ใจของเราเป็นอย่างไร? กระทบด้วยเรื่องอะไร? ทำไมถึงเป็นอย่างนี้? มีสาเหตุจากอะไร? จิตใจของเราคิดไปในทางไหน ในแต่ละวันแต่ละเวลา? จิตใจของเราร้อนวุ่นวายด้วยสาเหตุอะไร? คิดไปในทางกิเลสกามราคะใช่ไหม?

ให้สังเกตดูใจของตนเอง นั่นล่ะคือจุดที่ให้ดู นี่แหละอันนี้คือจุดประสงค์ของพระกรรมฐาน ส่วนกิจวัตรข้อวัตรต่างๆ ในวัด เราก็ต้องมี เพราะอันนั้นคือชีวิตประจำวันของพวกเรา

๑๐๗ เมื่อครูบาอาจารย์ล่วงเข้าสู่วัยชรา

เมื่อครูบาอาจารย์ท่านแก่เฒ่าชรา คณะศิษยานุศิษย์ก็ต้องช่วยกันคิด ช่วยกันพยุง เพราะท่านก็มีแต่จะช่วยตัวเองไม่ได้ลงไปเรื่อย ๆ การที่เราจะทำสิ่งใดกับท่านก็ตามในทุก ๆ ครั้งเราต้องได้รับอนุญาตจากท่านเสียก่อน และต้องทำด้วยความรอบคอบระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง เราจะไม่ทำแบบละลาบละล้วง ไม่มีสูงไม่มีต่ำ ไม่มีความเคารพกับท่านโดยเด็ดขาด

เพราะการปฏิบัติต่อพระอริยบุคคลนั้น ถ้าทำดีก็เป็นบุญกุศลมหาศาล แต่ถ้าคิดไม่ดี พูดไม่ดี ทำไม่ดีกับท่านบาปก็มหาศาลเช่นเดียวกัน มันพร้อมที่จะตกนรกอเวจีเอาได้ง่าย ๆ อย่าไปเสนอหน้าอยากจะได้หน้า อย่าไปประจบสอพลอครูบาอาจารย์ ใครก็ตามที่ไปทำแบบนั้น ไม่ว่า

พระหรือญาติโยมก็ตาม คนๆ นั้นมีแต่จะไปสู่มหานรกอเวจีนะ แต่ส่วนครูบาอาจารย์นั้นท่านไม่เป็นไร เพราะความจำของท่านมันเลือนรางแล้ว

ส่วนการอยู่ด้วยกัน ก็ขอให้เหล่าศิษยานุศิษย์มีความเมตตาสามัคคีต่อกัน อย่าให้มีการทะเลาะกัน อย่างที่หลวงตามหาบัวท่านกล่าวว่า การทะเลาะกันในหมู่วงศาคณาญาติ ในหมู่ศิษยานุศิษย์นั้นไม่เป็นผลดี เหมือนกับการเอาไฟมาจุดเผาเรือน เผาฉางข้าวตัวเอง เพื่อที่จะมาปลูกฟักปลูกแฟง ถ้าทำแบบนี้แล้ว มันคุ้มค่ากันไหม? มันก็ไม่คุ้มค่ากัน ฟักแฟงมันราคาเท่าไหร่? แล้วบ้านเรือนเรามันราคาเท่าไหร่?

สิ่งเหล่านี้องค์หลวงตาท่านสอนว่า ไม่ว่าพวกเราจะไปอยู่ ณ สถานที่ใด ก็อย่าให้เสียหายในการอยู่ด้วยกัน เพราะเวลาเสียหายขึ้นมา มันไม่เสียหายแต่เฉพาะตัวเรา แต่มันเสียหายครูบาอาจารย์ เสียหายวัดวาศาสนา เสียหายต่อศรัทธาของญาติโยม เรื่องเหล่านี้พวกเราต้องได้คิดก่อนที่จะทำอะไรลงไป

แนวปฏิปทาที่หลวงพ่อเคยพาดำเนินมาก่อนหน้านี้อย่างไร คณะศิษยานุศิษย์รุ่นแรก ๆ ที่ได้ศึกษามาก่อนต้องบอกกล่าวทำความเข้าใจกันนะว่า "อันนี้ไม่ใช่แนวปฏิปทาในสมัยที่ท่านยังหนุ่มกว่านี้ ท่านไม่เคยทำแบบนี้มาก่อน แต่บัดนี้เพราะท่านอายุมากแล้ว ท่านจึงน่าจะหลงเลือน ดังนั้น พวกเราอย่าไปยึดแนวปฏิปทาในโค้งสุดท้ายที่ท่านอายุมากนะ เพราะมันผิดพระธรรมวินัย แล้วพวกเราก็อย่าไปตำหนิท่านนะ"

ไม่ใช่ว่าพอท่านจะทำอะไร ลูกศิษย์ก็คล้อยตามท่านเสียหมดทุกอย่าง ทั้งที่ตามที่จริง ถ้ามันไม่ถูกต้องเหมาะสม เราก็ต้องขอร้องกราบอาราธนาท่าน ถ้าเป็นไปได้ ก็ให้บรรดาศิษย์ขอร้องหรือว่าห้ามท่าน แต่ถ้าห้ามท่านไม่อยู่ พวกเราก็ต้องห้ามกันเองว่า "อย่านะ ครูบาอาจารย์ท่านระดับนี้แล้ว มือของท่านไม่มีแผลนะ ถึงท่านจะจับเงินที่เป็นอสรพิษเหล่านี้อย่างไร พิษมันก็ไม่ซึมเข้ามือท่านหรอก แต่กับพวกเราที่มือยังเป็นแผลอยู่ พิษทั้งหลายมันก็พร้อมที่จะซึมซับเข้าไปนะ"

ส่วนเรื่องความหลง ๆ ลืม ๆ ของครูบาอาจารย์นี่ มันก็เป็นเรื่องธรรมดาของธาตุขันธ์ร่างกาย อย่างพระอัสสชิ ที่ท่านเป็นหนึ่งในปัญจวัคคีย์ และเป็นผู้ที่ให้ธรรมแก่ พระสารีบุตรจนได้สำเร็จโสดาบัน พอท่านอายุมากขึ้น ท่านก็เริ่มหลง ๆ ลืม ๆ จนบรรดาพระลูกศิษย์ของท่านที่ จิตใจยังเป็นปุถุชนอยู่ เกิดความเคลือบแคลงใจ ลังเล สงสัยว่า

"พระอัสสชิ อาจารย์ของเรา ท่านเป็นถึงพระอรหันต์ แต่ทำไมท่านจึงหลง ๆ ลืม ๆ ได้? เอ ท่านเป็นพระอรหันต์ จริงหรือเปล่านี่?"

เมื่อพระอัสสชิท่านทราบในจุดนี้ ท่านจึงให้บรรดา ศิษย์ของท่านไปกราบทูลถามพระพุทธเจ้าว่า ทำไม ท่านจึงยังหลงลืม ทั้ง ๆ ที่ท่านได้สำเร็จมรรคผลแล้ว? พระเหล่านั้นจึงได้ไปกราบทูลถามพระพุทธเจ้าตามที่ พระอัสสชิบอก พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า

"ให้พวกท่านทั้งหลาย ลองกลับไปถามพระอัสสชิ อาจารย์ของท่านดูเถิดว่า อริยสัจ ๔ ที่ท่านได้รู้แจ้งเห็นจริง ในจุดนั้น ท่านได้หลงลืมไปแล้วหรือไม่ ถ้าอย่างอื่นหลงลืม

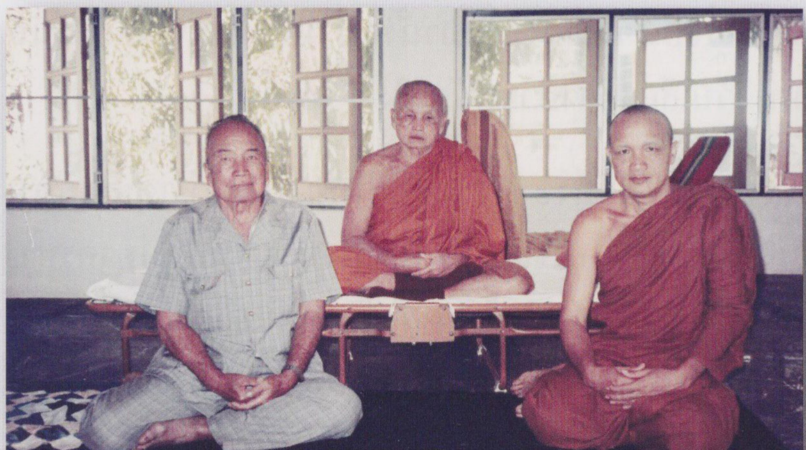
อันนั้นไม่เป็นปัญหา เพราะถ้าจะบอกว่าพระอรหันต์นั้นไม่มีทางหลงลืม หรือสังขารของพระอรหันต์เป็นของเที่ยงยิ่งกว่าปุถุชน อันนี้ก็ไม่น่าจะใช่นะ"

พอบรรดาศิษย์กลับไปถามพระอัสสชิ ท่านได้ตอบว่า "อริยสัจ ๔ ที่เราได้ตัดกิเลสในจุดนั้น เราไม่มีวันลืมได้เลยในหัวใจของเรา"

นี่แหละ เรื่องสังขารความทรงจำของพระอรหันต์นั้นก็ไม่ได้แตกต่างจากปุถุชน แต่ความบริสุทธิ์ในจิตใจของพระอรหันต์นั้นต่างหากที่เหนือกว่าปุถุชน ที่เหนือกว่าสัตว์ทั้งหลายในโลก ส่วนเรื่องธาตุขันธ์ร่างกายของท่านก็เป็นเรื่องของวิบากในอดีตชาติที่ได้มาเกิด หลวงตามหาบัวเองก็เช่นกัน เวลาท่านพูดถึงขณะที่ท่านบรรลุมรรคผลที่วัดดอยธรรมเจดีย์ (อ.โคกศรีสุพรรณ จ.สกลนคร) ขึ้นมาทีไร ท่านคึกคักทุกทีเลย เพราะท่านไม่มีวันลืมในวินาทีนั้นได้เลยที่ในหัวใจของท่าน

เพราะฉะนั้น เมื่อครูบาอาจารย์ของเราท่านชราภาพ แล้วถ้าท่านเผลอ ท่านหลงอย่างไร เราควร

เข้าใจในจุดนี้ อย่าไปคิดเป็นอย่างอื่น จากนั้น เราก็ช่วยเหลือดูแลท่าน ถ้าคนที่ไม่รู้จักมักคุ้นเข้ามาหาท่าน เราก็กันไว้ก่อน เพราะถ้าท่านพลั้งเผลอพูดอะไรออกไป คนที่ไม่รู้เรื่องเอาคำพูดนั้นไปขยายผล ก็จะทำให้เสียหายได้ เมื่ออายุท่านถึงจุดนั้น เราก็ต้องช่วยกันปกป้องดูแลรักษาครูบาอาจารย์ของเรา ศิษย์ทั้งหลายต้องพร้อมเพรียงสามัคคีกัน มีอะไรต้องปรึกษากัน อย่ามีความเห็นแตกแยกกัน อันนี้คือหน้าที่ของบรรดาศิษยานุศิษย์

(จากรูป: หลวงพ่อถ่ายภาพกับหลวงปู่จาม มหาปุญโญ (วัดป่าวิเวกวัฒนาราม อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร) ซึ่งเป็นหลวงอาของท่าน)

๑๐๘ ให้ยึดปฏิปทาครูบาอาจารย์ เมื่อสมัยท่านยังน้อยหนุ่ม

ครั้งหนึ่งหลวงพ่อไปที่วัดป่าบ้านตาด มีคนมาบอกว่า "วันนี้ฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ จะเสด็จฯ มาในตอนเช้า พระไม่ต้องออกบิณฑบาต" หลวงพ่อก็บอกว่า "ทำอย่างนั้นไม่ได้ อันนั้นไม่ใช่แนวปฏิปทาของหลวงตามหาบัว สมัยท่านยังแข็งแรงอยู่ ท่านไม่เคยพาทำแบบนี้ พระองค์ไหนที่ขี้เกียจบิณฑบาต แล้วมานั่งฉัน มีแต่ท่านจะไล่องค์นั้นหนี เว้นเสียแต่ว่าป่วยหนักจริง ๆ เท่านั้น"

"ฉะนั้น ถึงอย่างไรพระก็ต้องบิณฑบาตเสียก่อน ไม่ว่าใครจะไปใครจะมาก็ตาม เพราะนี่เป็นปฏิปทาครูบา-อาจารย์ในสายหลวงปู่มั่น ที่ท่านถือใน**ภิกขาจารวัตร**-เที่ยวบิณฑบาตมาฉันเป็นนิตย์ คือต้องบิณฑบาตเสียก่อนแล้วจึงฉัน อันนี้เป็นเรื่องสำคัญ เป็นชีวิตจิตใจของ

พระกรรมฐานจริง ๆ ถ้าเราไม่ยึดถือแล้ว สุดท้ายก็จะพลอยเลอะเทอะ เลือนรางกันไปหมด”

วันนั้น พระรุ่นเก่า ๆ ที่เคยอยู่วัดป่าบ้านตาดมาก่อนก็เห็นด้วยว่าต้องบิณฑบาต จนสุดท้ายวันนั้นก็ได้บิณฑบาตกัน จากนั้น พอฉันเสร็จแล้วก็ยังมีเวลาเหลืออีกตั้งเยอะ จากนั้น ฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ จึงได้เสด็จฯ มา เวลาครูบาอาจารย์ท่านไปที่ไหน ไม่ใช่ว่าท่านจะฉันไปเรื่อย ก่อนฉันอาหาร ท่านต้องบิณฑบาตด้วยอาศัยปลีแข้ง คือต้องอาศัยลำแข้งของตนเองเสียก่อน อันนี้ครูบาอาจารย์ในสายหลวงปู่มั่นท่านยึดถือจริง ๆ นะ

สมัยที่หลวงพ่ออยู่ที่วัดป่าบ้านตาด ตอนนั้นขนาดหลวงตามหาบัวท่านอายุประมาณ ๖๐ กว่าปีแล้วนะ ท่านก็ยังไม่เคยลดละในข้อวัตรปัดกวาดทำความสะอาด พอบ่าย ๓ โมงปุ๊บ ท่านจะลงมือตีตาดเองเลย บางทีท่านตีก่อนเวลาก็มีนะ มีวันหนึ่งที่ท่านลงมือตีตาดแล้วท่านไม่เห็นพระเณรมาทำข้อวัตรช่วงบ่ายเลย ทีนี้พอเห็นสามเณรเดินมา ท่านก็เลยโวยวายใส่ทันทีว่า “พระเณร

มันหายหัวไปไหนกันหมด ทำไมมันถึงขี้เกียจกันอย่างนี้? เราจะไล่หนีให้หมดทั้งวัดเลย”

สามเณรก็หน้าซีด ปากสั่นละล่ำละลักตอบองค์หลวงตาว่า “ขอโอกาสพ่อแม่ครูจารย์ ตอนนี้เพิ่งจะบ่าย ๒ โมง ยังไม่ถึงเวลาตีตาดตอนบ่าย ๓ โมง โด้ยข้าน้อย” (คำว่า “โด้ยข้าน้อย” เป็นภาษาลาว แปลว่า ครับกระผม ใช้พูดกับผู้ที่อาวุโสกว่า) พอท่านได้ยินเช่นนั้น ท่านก็ขำตัวเองว่า “วันนี้ เรามันเป็นบ้าอะไรนี่นะ” ว่าแล้วท่านก็เอาไม้ตาดกลับไปวางเก็บไว้ที่เดิม

ตอนนั้น หลวงตาท่านยังแข็งแรงมีกำลังวังชาพร้อมที่จะเข้มงวดกวดขัน ดุด่าว่ากล่าวพระเพื่อให้เป็นอุปนิสัยได้อยู่ หลวงพ่อเองก็ยึดในปฏิปทาเบื้องต้นอันนี้ขององค์หลวงตา แต่พอต่อมาเมื่อท่านอายุมากขึ้น ท่านก็ต้องปล่อยวางเป็นธรรมดา

ขนาดตอนที่ท่านอายุ ๘๐ ปี ท่านก็ยังตื่นแต่เช้ามานั่งสมาธิ เดินจงกรมอยู่ทุกวัน ไม่เคยขาดเลยนะ แถมท่านยังบิณฑบาตอีกต่างหาก ท่านเพิ่งจะมาหยุดเอาในโค้งสุดท้าย

ตอนที่ท่านอายุได้ ๙๐ กว่าปี เมื่อท่านบิณฑบาตเอง ไม่ไหวแล้ว ท่านก็เลยให้พระอาจารย์สุดใจ ทันตมโน ซึ่งเป็นรองเจ้าอาวาสในขณะนั้น (ท่านเป็นเจ้าอาวาส วัดป่าบ้านตาดในปัจจุบัน หลายคนอาจจะไม่ทราบว่า พระอาจารย์สุดใจท่านนี้ หลวงตามหาบัวท่านได้รับรองใน คุณธรรมแล้ว แต่ที่ท่านไม่ได้เทศน์ในปัจจุบัน มีแต่ให้พร ก่อนฉันเท่านั้น เนื่องจากท่านป่วยด้วยโรคพาร์กินสัน ทำให้ท่านลำบากในการพูด) เอาบาตรของท่านไป บิณฑบาตแทนท่าน ขนาดนิ้วหัวแม่เท้าซ้ายท่านขาด หลวงตาท่านยังนั่งฉันในบาตรอยู่เลยนะ เวลานั่งฉัน ขนาดขาข้างซ้ายของท่านพับลงไม่ได้ เพราะเจ็บนิ้ว หัวแม่เท้าซ้ายที่มันขาดไปข้างหนึ่ง ท่านก็เลยต้องยกเข่า ขึ้นข้างหนึ่ง ส่วนบาตรท่านก็ยังวางไว้ข้างหน้า

(ใครที่เคยเห็นรูปองค์หลวงตาท่านฉันในช่วง โค้งสุดท้าย ในขณะที่ท่านนั่งฉันพร้อมกับยกเข่าซ้ายขึ้น ก็จะเห็นแผลบริเวณนิ้วหัวแม่เท้าซ้ายที่ขาดไปได้อย่าง ชัดเจน คือเนื่องจากหลวงตาอายุมาก ทำให้มีปัญหาเรื่อง การไหลเวียนของเลือดที่มาเลี้ยงบริเวณเท้าอุดตัน ทำให้

ทั้งนิ้วและกระดูกนิ้วหัวแม่เท้าซ้ายทั้งหมดกลายเป็นเนื้อตาย แถมแผลยังกินลามเข้าไปในฝ่าเท้าอีก หมอก็เลยต้องเอานิ้วเท้าข้างนั้นออก)

องค์หลวงตาท่านไม่ฉันช้อนนะ สมัยที่หลวงพ่ออยู่ที่วัดป่าบ้านตาดนี่ ไม่มีการใช้ช้อนฉันนะ ถ้าท่านเห็นพระใช้ช้อนฉันนี่ ท่านจะดุทันทีนะว่า “มันทำไม ฉันเจ้าชู้ขุนนาง หือ เห็นไหมว่าเราเคยฉันช้อนไหม ทำไมไม่ดูเรา เดี๋ยวเราไล่ออกจากวัดเลย” ท่านเข้มงวดกวดขันจริง ๆ นะ เพราะหลวงปู่มั่นท่านเคยพูดให้หลวงปู่หล้าฟังนะว่า “แม้แต่พระพุทธเจ้าท่านก็ไม่เคยฉันด้วยช้อนนะ ถ้าบาตรหรือบริขารของท่านตกไปที่ไหน ไม่มีหรอกที่จะเห็นช้อนของพระพุทธเจ้าตกอยู่ที่นั่นด้วย” แต่พอตอนที่หลวงตาท่านอายุ ๙๐ กว่าปีแล้ว ท่านจึงต้องอนุโลมให้ใช้ช้อนฉันได้ เพราะมือของท่านใช้การไม่ค่อยได้แล้ว

สำหรับหลวงปู่ลีและหลวงปู่บุญมี นั้นนับว่าเป็นศิษย์รุ่นแรก ๆ ที่เข้ามาศึกษาอยู่กับหลวงตา ที่เข้ามาอยู่กับหลวงตา ส่วนหลวงพ่อนั้นเป็นรุ่นกลาง ๆ แล้ว แต่ถึงอย่างไร

ในสมัยนั้นหลวงตาท่านยังสอนแบบเด็ดเดี่ยว ถ้าคำไหนคำนั้น "จะฟังหรือไม่ฟัง ถ้าตั้งใจอยู่ก็ให้ฟัง แต่ถ้าไม่ฟังก็อย่าอยู่ให้หนักวัด หนีนะ" อันนี้คือคำพูดของหลวงตาที่พระทุกองค์จะได้ยินในยุคสมัยนั้น

เพราะฉะนั้น ลูกศิษย์ในยุคนั้นจึงรักเคารพและกลัวท่านอย่างมาก ๆ แต่เพราะท่านมีเหตุมีผลในการแนะนำสั่งสอนของท่าน ทีนี้พอท่านอายุมากขึ้นมาแล้ว ท่านก็ไม่ค่อยดุด่าว่ากล่าว เหมือนกับท่านเหนื่อยที่จะดุด่าว่ากล่าว แต่ถ้าในสมัยก่อน หลวงตาท่านเป็นพระที่เข้มแข็งเด็ดเดี่ยว อาจหาญจริงจัง ไม่เหลาะแหละ หนักแน่นมั่นคงต่อหลักพระธรรมวินัย

ในสมัยนั้น จะไม่มีญาติโยมเข้ามาเกี่ยวข้องกับท่านสักเท่าไหร่ ส่วนพระนั้นจะหมุนเวียนเข้าออกเป็นประจำ ท่านจะเคร่งครัดเข้มงวดกวดขันในกฎระเบียบในพระธรรมวินัย ในการถือธุดงควัตร ไม่ต้องถึงขนาดศีล ๒๒๗ ข้อ เพียงแค่อาบัติในศีลอภิสมาจารเท่านั้น ท่านก็ไล่หนีจากวัดแล้ว ท่านเคร่งครัดถึงขนาดนั้น

สมัยที่ท่านยังน้อยหนุ่มอยู่ ท่านก็ยิ่งคล่องแคล่วในการเป็นอยู่ของท่าน พวกพระเณรบางทีนั่งคุยธุระกันอยู่ พอเห็นหลวงตาเดินมาล่ะก็ แตกฮือกันไปคนละทิศละทาง เลยทีเดียว ถึงกับพูดเล่นกันในหมู่ว่า "ถ้าข้างหนึ่งเป็นเสือ ข้างหนึ่งเป็นหลวงตา แล้วหลวงตาเดินมานี่ พวกเราจะวิ่งไปทางไหน?" ทุกคนก็จะตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า "ก็ต้องวิ่งไปทางเสือสิ"

สมัยนั้นพวกเรากลัวองค์หลวงตากันถึงขนาดนั้นเลยนะ แต่ไม่ใช่กลัวอะไรนะ กลัวในเหตุผลความถูกต้องของท่าน เพราะเรามันผิดกติกาของท่านใช่ไหมล่ะ เพราะท่านว่า "พระอย่าไปคุยโม้กันนะ ให้ต่างองค์ต่างอยู่ในความสงบ ให้ทุกองค์มีสติในการเป็นอยู่ ให้ภาวนาดูจิตใจของตนเอง อย่าส่งจิตส่งใจออกไปข้างนอก"

แล้วพวกเราที่ยังเป็นพระน้อยพระหนุ่มอยู่ แล้วไปยึดปฏิปทาเมื่อท่านเฒ่าชราแล้วว่า ไม่ต้องบิณฑบาตก็ได้ เอามาฉันเลย ก็ไม่น่าจะถูก ถ้าเป็นเมื่อสมัยท่านหนุ่มแน่นทำไม่ได้เด็ดขาด ในวัดป่าบ้านตาดของท่าน ถ้าวันไหน

ไม่ได้บิณฑบาต วันนั้นก็ไม่ต้องฉัน ถือบิณฑบาตเป็นวัตร ก่อนฉันต้องบิณฑบาตเป็นวัตร ยกเว้นเสียแต่ว่าจะป่วยจริง ๆ แต่ถึงอย่างนั้น ตอนที่หลวงปู่มั่นท่านป่วย ท่านก็ยังบิณฑบาต ยกเว้นตอนที่ท่านป่วยหนักจริง ๆ ในโค้งสุดท้ายของท่าน

หลวงปู่หล้าท่านเคยเล่าว่า ตอนอยู่ที่วัดป่าบ้านหนองผือนาใน หรือวัดภูริทัตตถิราวาส (อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร) หลวงปู่มั่นอายุ ๘๐ ปี ท่านยังต้องบิณฑบาตทุกวัน พอต่อมาท่านป่วยหนัก ไปบิณฑบาตในละแวกบ้านไม่ไหว ท่านก็บิณฑบาตในเขตวัดแทน ต่อมาท่านเดินไปไม่ไหวอีก ท่านก็บิณฑบาตในโรงฉันแทน จนกระทั่งท่านอาพาธหนักจนลุกไม่ได้ในโค้งสุดท้าย จึงได้งดบิณฑบาต

นี่แหละ พ่อแม่ครูบาอาจารย์ท่านถือมากในเรื่องการบิณฑบาตเป็นวัตรว่าเป็นเรื่องจำเป็นสำคัญ ดังนั้นการที่เราจะมองข้าม ไม่ให้ความสำคัญในเรื่องการบิณฑบาตนั้น เป็นเรื่องไม่ถูกต้อง

(รูปบน: คณะสงฆ์ขณะทำการสวดปาฏิโมกข์)

(รูปล่าง: พระสงฆ์แสดงอาบัติต่อกัน ก่อนการเข้าร่วมปาฏิโมกข์)

๑๐๙

ความเป็นมา ของการสวดพระปาฏิโมกข์

วันมาฆบูชา ซึ่งเป็นวันสำคัญยิ่งในทางพระพุทธศาสนา เพราะเป็นวันที่พระพุทธเจ้าพร้อมพระสงฆ์สาวก ๑,๒๕๐ รูป มาประชุมพร้อมกันที่วัดป่าเวฬุวัน ณ กรุงราชคฤห์ ในเวลาบ่าย ซึ่งพระสงฆ์เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นเอหิภิกขุ คือพระพุทธเจ้าทรงเป็นผู้บวชให้ โดยเป็นการบวชด้วยเอหิภิกขุอุปสัมปทานี้ พระพุทธเจ้าท่านจะทรงกล่าวตรัสเฉพาะพระพักตร์ว่า

"ท่านจงเป็นภิกษุมาเถิด ธรรมอันเรากล่าวดีแล้ว ท่านจงประประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อทำที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบเถิด" เพียงเท่านั้น ก็ถือว่าคนๆ นั้นได้บวชเป็นพระแล้ว พอบวชเข้ามาแล้ว ท่านบำเพ็ญไม่นานก็ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ แต่บางท่านก็ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ก่อนที่จะได้บวชด้วยซ้ำไป

ทีนี้เมื่อพระสงฆ์ ๑,๒๕๐ รูป ได้มาพร้อมกันในตอนบ่ายที่วัดป่าเวฬุวัน พระพุทธองค์ก็ได้ทรงบัญญัติพระวินัยคือศีลของพระ จากนั้น พระพุทธองค์ก็เป็นผู้ตรัสกล่าวโอวาทปาฏิโมกข์ หรือสวดพระปาฏิโมกข์ขึ้นในท่ามกลางสงฆ์ เมื่อจบการบัญญัติศีลและสวดปาฏิโมกข์แล้ว พระพุทธองค์ก็ทรงให้โอวาทแก่เหล่าสงฆ์ว่า

สัพพะปาปัสสะ อะกะระณัง การไม่ทำบาปทั้งหลายทั้งปวงหนึ่ง, กุสะลัสสูปสัมปะทา การยังกุศลให้ถึงพร้อมหนึ่ง, สะจิตตะปะริโยทะปะนัง การทำจิตให้ผ่องแผ้วหนึ่ง, เอตัง พุทธานะ สาสะนัง นี้คือธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย

หลวงพ่อว่า พระพุทธองค์คงจะทรงโทรจิตหาพระสงฆ์ทั้ง ๑,๒๕๐ รูป ซึ่งเป็นเอหิภิกขุผู้แตกฉานในปฏิสัมภิทาญาณ ให้มารวมกันที่วัดป่าเวฬุวัน เพราะว่าเมื่อพระสงฆ์มีมากขึ้นเรื่อย ๆ พระสงฆ์บางองค์ก็ทำตัวออกนอกลู่นอกทาง สมัยนั้นกับสมัยนี้ก็คงจะไม่แพ้กัน พระพุทธองค์ก็เลยทรงเล็งเห็นว่า บัดนี้ควรที่จะประมวล

เข้ามาเป็นกฎหมาย จึงได้ให้พระสงฆ์ทั้งหลายมาประชุมโดยพร้อมกัน จากนั้นในตอนบ่าย พระองค์ก็ทรงบัญญัติวินัย

จากนั้นมา พระพุทธองค์ก็ทรงเป็นผู้กล่าวสวดพระปาฏิโมกข์ในท่ามกลางสงฆ์ เหมือนอย่างที่พวกเราได้สวดปาฏิโมกข์ในวันลงอุโบสถกันอย่างนี้แหละ พอต่อมา ๆ ที่พระสงฆ์ยิ่งมีมากขึ้นเรื่อย ๆ ทีนี้พระองค์ที่ประพฤติตนไม่ดีก็เริ่มมี จนมาสมัยหนึ่ง ในวันลงอุโบสถตอนหัวค่ำ พอได้เวลาลงอุโบสถที่ศาลา พระพุทธเจ้าก็ขึ้นประทับเตรียมที่จะแสดงโอวาทปาฏิโมกข์ ส่วนพระสงฆ์ก็ขึ้นเตรียมพร้อมที่จะรับฟัง แต่อยู่ ๆ พระพุทธองค์กลับทรงนั่งนิ่งไม่ตรัสอะไร พระสงฆ์ทั้งหลายก็นั่งนิ่งเช่นเดียวกัน

ครั้นพอปฐมยามผ่านไป (ปฐมยาม คือเวลาตั้งแต่ ๖ โมงเย็นถึง ๔ ทุ่ม) พระอานนท์ก็เข้าไปกราบทูลพระพุทธเจ้าว่า “ข้าแต่พระพุทธองค์ บัดนี้เหล่าสงฆ์พร้อมแล้ว ขอพระองค์ทรงโปรดแสดงพระปาฏิโมกข์ด้วยเถิด พระเจ้าข้า”

พระพุทธองค์ก็ยังคงนั่งนิ่งจนมัชฌิมยามผ่านไป (มัชฌิมยาม คือเวลาตั้งแต่ ๔ ทุ่มถึงตี ๒) พระอานนท์ก็เข้าไปกราบทูลอีกครั้งว่า "ข้าแต่พระพุทธองค์ บัดนี้มัชฌิมยามผ่านไปแล้ว ขอพระองค์ทรงโปรดแสดงพระปาฏิโมกข์ด้วยเถิด พระเจ้าข้า"

พระพุทธองค์ก็ยังทรงนั่งนิ่งไม่ตรัสอะไร จนถึงปัจฉิมยาม (ปัจฉิมยาม คือเวลาตั้งแต่ตี ๒ ถึง ๖ โมงเช้า) พระอานนท์ก็เข้าไปกราบทูลพระพุทธเจ้าอีกเป็นครั้งที่ ๓ ว่า "ข้าแต่พระพุทธองค์ บัดนี้เป็นเวลาปัจฉิมยาม คือจวนใกล้จะสว่างแล้ว ขอพระองค์ทรงโปรดแสดงพระปาฏิโมกข์ให้พวกข้าพเจ้าทั้งหลายด้วยเถิด พระเจ้าข้า"

คราวนี้พระพุทธองค์กลับตรัสว่า "ในเหล่าสงฆ์ที่นั่งอยู่ในศาลาแห่งนี้นั้น ผู้ไม่บริสุทธิ์ในศีลนั้นมีอยู่ เพราะฉะนั้น เราตถาคตจะไม่แสดงพระปาฏิโมกข์ในท่ามกลางสงฆ์ที่ไม่บริสุทธิ์ในศีล" พระองค์ตรัสเพียงแค่นั้น จากนั้นก็ทรงนิ่งไม่ตรัสอะไรต่ออีก

พระโมคคัลลานะและพระสารีบุตรซึ่งเป็นพระผู้ใหญ่ในที่นั้น จึงได้ยืนขึ้นในท่ามกลางสงฆ์ พร้อมกับประกาศว่า "ในท่ามกลางสงฆ์นี้ ผู้ใดที่ไม่บริสุทธิ์ในศีล ขอให้ท่านผู้นั้นลุกขึ้น" พระสงฆ์ก็พากันเงียบ เมื่อประกาศไปแล้วถึง ๓ ครั้ง ก็ยังไม่มีพระองค์ใดที่แม้แต่จะขยับตัว

พระโมคคัลลานะจึงนั่งเข้าฌานสมาบัติเพื่อตรวจดูว่าพระองค์ไหนที่ไม่บริสุทธิ์ในศีล? จากนั้นท่านจึงรู้ได้ว่ามีพระอยู่องค์หนึ่งที่ไม่บริสุทธิ์ในศีล คือต้องอาบัติ มาร่วมลงอุโบสถอยู่ด้วยจริง ๆ พระโมคคัลลานะจึงตรงเข้าไปดึงแขนพระองค์นั้นให้พ้นออกไปจากศาลา แล้วก็ปิดประตูศาลา จากนั้น พระพุทธองค์จึงได้ทรงแสดงพระปาฏิโมกข์ให้แก่เหล่าสงฆ์

หลังจากเหตุการณ์นั้น พระพุทธองค์จึงได้ตรัสว่า "ดูก่อนสงฆ์ทั้งหลาย นับแต่บัดนี้ไป เราตถาคตจะไม่สวดพระปาฏิโมกข์ หรือลงอุโบสถกับสงฆ์ที่ไม่บริสุทธิ์ในศีล ให้พวกท่านทั้งหลายทำกันไปเถิด" อันนี้คือพระพุทธองค์

ทรงประกาศจะไม่ลงอุโบสถร่วมนับแต่นั้นไป โดยพระองค์มอบหมายให้สงฆ์เป็นผู้ลงอุโบสถต่อไป

เพราะต่อไปเมื่อพระที่ไม่บริสุทธิ์ในศีลมีมากขึ้น ๆ และเมื่อพระพุทธองค์ทรงสามารถรู้ได้ด้วยญาณทัศนะว่า พระองค์ใดที่ไม่บริสุทธิ์ในศีล พระพุทธองค์ทรงรับไม่ได้ที่จะต้องทรงแสดงพระปาฏิโมกข์ในท่ามกลางสงฆ์ที่ไม่บริสุทธิ์ในศีลทั้ง ๆ ที่รู้อยู่ พระพุทธองค์จึงทรงบัญญัติมอบหมายให้เหล่าสงฆ์เป็นผู้ทำหน้าที่นี้กันเอง นี่แหละ อันนี้ก็คือความเป็นมาของการสวดพระปาฏิโมกข์

สรุปแล้วก็คือ แม้แต่ในครั้งพุทธกาลที่พระพุทธเจ้ายังอยู่ ในยุคนั้นก็ยังมีพระที่ประพฤติตัวออกนอกลู่นอกทาง ไม่มีหิริโอตตัปปะ คือไม่มีความละอายเกรงกลัวต่อบาป ในยุคนี้ยิ่งไม่ต้องพูดถึง เพราะความบริสุทธิ์หรือไม่บริสุทธิ์ในศีลนี่ มันมีทั้งในยุคนั้นและยุคนี้ ดังพุทธสุภาษิตที่ว่า

สุทธิ อสุทธิ ปัจจัตตัง นาญูโญ อัญญัง วิโสธเย ความบริสุทธิ์หรือไม่บริสุทธิ์ในศีลนั้นเป็นของเฉพาะตน คนอื่นจะมาทำให้เราบริสุทธิ์ไม่ได้

เพราะฉะนั้น ขอให้พวกเราสำรวมในศีล อย่าทำนอกลู่นอกทาง เพราะถ้าพระไม่บริสุทธิ์ในศีลแล้ว แม้แต่พระพุทธเจ้าท่านยังทรงตำหนิอย่างสุด ๆ ไม่แม้กระทั่งอยากที่จะลงอุโบสถร่วมด้วยเลย

๑๑๐ ประวัติหลวงพ่อ ตอน ๑๘: หลวงพ่อขึ้นปาฏิโมกข์ที่วัดบ้านตาด

เรื่องการสวดปาฏิโมกข์นี่ หลวงพ่อฝึกสวดตั้งแต่ยังเป็นสามเณรอายุ ๑๗ ปี เพราะบทสวดอื่นๆ นั้น ทั้งมนต์ ๗ ตำนาน และมนต์ ๑๒ ตำนานนี่ หลวงพ่อสวดได้หมดแล้ว แต่การหัดสวดปาฏิโมกข์นี่ รู้สึกว่ามันยากเหลือเกิน ทีแรกท่องเท่าไหร่ก็จำไม่ได้สักที พอจับขึ้นมาทีไรมันง่วงหาวขึ้นมาทุกทีเลย เรียกว่ามันไม่สู้ว่าอย่างนั้นเถอะ

แต่มีวันหนึ่ง เมื่อหลวงปู่สีลา อินทวังโส ที่เป็นครูบารุ่นพี่จากบ้านนาแก มาเห็นเข้าก็พูดว่า “เฮ้ย เณรอินทร์ ถ้ายังหัดท่องปาฏิโมกข์อย่างนี้อยู่ล่ะก็ไม่มีทาง” หลวงปู่สีลาสมัยท่านยังเป็นครูบาอยู่นี่ ท่านหัดสวดปาฏิโมกข์ได้ภายใน ๑๑ วันรวดเดียวจบเลยนะ หลวงพ่อยอมรับว่าท่านนี่หัวดีจริงๆ พอได้ยินท่านพูดแบบนี้ หลวงพ่อก็ฮึด

มีมานะขึ้นมาทันทีเลย "เฮ้ย เราก็เป็นคนเหมือนกัน มันจะไม่ได้เชียวเหรอ"

หลวงพ่อก็เลยตั้งจิตอธิษฐานว่า "ข้าพเจ้าจะต้องสวดปาฏิโมกข์ให้ได้ในพรรษา โดยทุกวันจะหัดท่องให้ได้วันละ ๖ แถว เอาเท่านั้นพอ หรือถ้าจะมากกว่านั้นก็ได้ แต่ต้องไม่ให้ต่ำกว่า ๖ แถวในแต่ละวัน จะเริ่มหัดท่องตั้งแต่วันแรกที่เข้าพรรษาเลย" ผลที่สุด ใช้เวลา ๑ เดือน ๑๕ วัน หลวงพ่อก็ท่องได้คล่องจนจบเลย หลวงพ่อก็เลยลองไปท่องให้หลวงปู่หล้าท่านฟัง เพราะท่านเองท่านก็เก่งเรื่องนี้อยู่แล้ว เพราะวัดภูจ้อก้อสมัยนั้น ก็ไม่มีใครเข้าไปเกี่ยวข้องอยู่แล้ว ภาระธุระอะไรก็ไม่มี วันๆ ก็มีแต่เดินจงกรมกับนั่งภาวนาเท่านั้น พอท่านฟังท่านก็ว่า "เออ ใช้ได้ ๆ"

จนหลวงพ่ออายุครบบวชแล้ว วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๘ หลวงพ่อก็ได้บวชเป็นพระที่วัดป่าศิลาวิเวก (อ.เมือง จ.มุกดาหาร) โดยมีหลวงปู่คำ คัมภีรญาโณ เป็นพระอุปัชฌาย์ และพระอาจารย์ล้วน จันทสาโร เป็น

พระกรรมวาจาจารย์ โดยได้รับฉายาว่า **"สันตุสสโก"** แปลว่า ผู้ทรงไว้ซึ่งความสันโดษ

พอบวชเสร็จแล้ว หลวงปู่หล้าท่านก็พาไปลงอุโบสถที่วัดหลวงปู่บุญมีเลย เรียกว่าพอไปถึง ท่านก็ให้หลวงพ่อที่เพิ่งจะบวชเป็นพระมาใหม่ ๆ หมาด ๆ นั่นล่ะ ขึ้นสวดปาฏิโมกข์เลย พอขึ้นสวดครั้งแรก หลวงพ่อก็สวดได้เลย หลวงปู่มหาบุญมีท่านก็ว่า "การสวดปาฏิโมกข์คราวนี้ใช้ได้"

จากนั้น หลวงพ่อก็เลยสวดมาเรื่อย ๆ ทั้งช่วงที่อยู่กับหลวงปู่จาม มหาปุญโญ (ขณะนั้นอยู่ที่สำนักสงฆ์บ้านห้วยทราย อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร), หลวงปู่ฝั้น อาจาโร (วัดป่าอุดมสมพร อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร), หลวงปู่ขาว อนาลโย (วัดถ้ำกลองเพล อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู) และไปสวดอีกหลายแห่ง เพราะว่าขาดพระสวดปาฏิโมกข์

แต่พอเข้าไปวัดป่าบ้านตาด หลวงตามหาบัวท่านเข้มงวดพิถีพิถันเรื่องการสวดพระปาฏิโมกข์มาก จะต้องสวดให้ถูกอักขระ เพราะท่านไม่ได้ฟังผ่าน ๆ แบบเอาหู

ไปนา เอาตาไปไร่นะ ถ้าอักขระไม่ถูก ท่านทักท้วงทันทีเลยนะ เพราะท่านเป็นมหาเปรียญ ๓ ประโยค (พระที่เรียนเปรียญธรรม ถ้าสอบได้ตั้งแต่ระดับ ป.ธ. ๓ ขึ้นไป จะมีคำนำหน้าชื่อว่า พระมหา ที่จริงหลวงตาท่านชื่อว่าบัวเฉย ๆ แต่พอท่านสอบ ป.ธ. ๓ ได้ จึงต้องเรียกท่านว่ามหาบัว พอไป ๆ มา ๆ บางคนเลยเข้าใจผิดคิดว่าท่านชื่อมหาบัว) แถมท่านยังมีความจำดีมากอีกต่างหาก

ตอนนั้นที่นั่นก็มีพระสวดปาฏิโมกข์อยู่องค์หนึ่ง คืออาจารย์ประยูร (ปัจจุบันเป็นฆราวาสแล้ว) แต่มีคราวหนึ่งที่ท่านป่วยเป็นหวัด หลวงตาท่านก็เลยทักว่า "เอ พระในวัดของเราที่สวดปาฏิโมกข์ได้นี่ มีองค์เดียวเท่านั้นเหรอ ไม่มีองค์อื่นแล้วเหรอ? แล้วถ้าเกิดองค์นี้ป่วยขึ้นมาจะทำอย่างไร? ทำไมพวกท่านถึงไม่คิดกัน หือ"

หมู่เพื่อนก็เลยมาคะยั้นคะยอว่า "ครูบาอินทร์ท่านต้องขึ้นสวดปาฏิโมกข์คราวหน้านะ"

"จะขึ้นไปอย่างไรเล่า ฟัง ๆ ดูแล้ว มันมวยคนละชั้นกันเลย ผมมันแบบเลี้ยงควายนะ แต่ที่หลวงตาให้สวดนี่เป็นแบบแชมป์นะ ผมคงไม่ได้หรอก"

"ได้ ไม่ได้ ท่านก็ต้องขึ้นล่ะ เพราะหลวงตาท่านพูดเสียขนาดนั้นแล้ว" หมู่เพื่อนก็เอาชื่อเสนอหลวงตาเลยทีนี้ "ขอโอกาสครับผม ท่านอินทร์จะขอขึ้นปาฏิโมกข์ครับ"

"เออ"

จากนั้น หลวงพ่อก็ขึ้นสวดปาฏิโมกข์ ครั้งแรกนี่หลวงพ่อก็สวดเร็วแบบรัวเลยนะ พอรัวแล้วหลวงตาท่านก็ทักมานะ แต่หลวงพ่อก็เตรียมพร้อมไว้อยู่แล้ว พอทักครั้งแรกแล้ว ท่านก็เลยไม่ได้ทักอีกเลยนะ เรียกว่ารอบนี้ท่านดูทางมวยเอาไว้ก่อน พอครั้งที่ ๒ ที่หลวงพ่อจะขึ้นไปสวดอีก คราวนี้หลวงตาท่านเตรียมมีดไว้พร้อมอยู่แล้ว พอเราสวดเร็ว เสียงตัว ร ฉ ช มันเลยเพี้ยนออกเป็นเสียงสั้นไปหมด คราวนี้ท่านเลยทักใหญ่เลยว่า "ไม่ใช่ ต้องออกเสียง ล ไม่ใช่ ร" "ไม่ได้ ออกใหม่" "ยังไม่ถูก ออกใหม่อีก"

จนหลวงพ่อประหม่า สวดกันตั้งแต่ตี ๕ จนถึง ๗ โมงเช้า ก็ยังไม่จบสักที แล้ววันนั้นเป็นวันทำบุญข้าวสลาก (หรือวันทำบุญสลากภัต) ชาวบ้านก็มารอที่จะใส่บาตรรอบศาลา "ตาย ๆ ๆ คราวนี้เกือบไม่รอด ถ้าเราไม่ซ้อมมาดีคงโดนไล่ลงธรรมาสน์แน่ เฮ้อ เราคงไม่มีวาสนา"

ผลที่สุดพอถึงคราวของหลวงพ่อ หลวงพ่อก็เลยไม่ขึ้น เพราะตั้งใจว่าจะไม่ขึ้นสวดปาฏิโมกข์ที่นี่อีกแล้ว จึงไปขอให้อีกองค์ท่านขึ้นแทน พอถึงคราวของหลวงพ่อครั้งที่ ๒ หลวงพ่อก็ไม่ขึ้นอีก หลวงตาท่านก็ว่า "หือ ธรรมอินทร์ ทำไมมันไม่ขึ้นสวดปาฏิโมกข์? ทำไมมันถึงไม่ฝึก? มันต้องฝึกสิ" หลวงพ่อก็เฉยอีก เพราะคิดว่าเราคงไม่มีวาสนาละว้า

พอครั้งที่ ๓ หลวงตาถามแรงแล้วทีนี้ "หือ ธรรมอินทร์มันยังไม่ขึ้นอีกเหรอ? สวดปาฏิโมกข์มันของหยาบ ๆ กิเลสภายในใจมันยิ่งละเอียดกว่านี้ อันนี้หูกับปากของท่านเองท่านไม่ได้ยินเหรอ? หูกับปากของท่านมันไม่ได้ไกลกันเลย ท่านพูดผิดพูดถูกเอง ท่านไม่รู้เหรอ? ทำไมไม่ฝึก หือ ฝึกเพียงแค่นี้ มันไม่ได้เหรอ?" หลวงพ่อเจอหมัดนี้เข้าไปเท่านั้นแหละ จุกเลย "ไม่ได้ ๆ ต้องเอาใหม่"

จากนั้น หลวงพ่อเลยตั้งหน้าตั้งตาท่องขนานหนักเลยทีนี้ จากนั้นก็เริ่มจับทางได้ว่า ตอนสวดต้น ๆ นี่เราอย่าเพิ่งไปสวดเร็ว จะสวดแบบปุบปับเลยนี่ไม่ได้ เพราะ

ยังไม่ได้จังหวะจะโคน ต้องให้ขึ้นให้เป็นจังหวะทำนองเสียก่อน แต่พอเลยข้อสังฆาทิเสสไปแล้วนี่ เราก็ค่อยเร่งสวดให้เร็วขึ้นได้ ท่านก็ไม่ว่าอะไร พอหลวงพ่อขึ้นสวดอีกในครั้งที่ ๓ ท่านไม่ทักแล้วทีนี้ จากนั้นมาหลวงพ่อก็เลยเป็นองค์สวดประจำอยู่ที่วัดป่าบ้านตาดอยู่นานหลายปี

๑๑๑ กรรมเกิดมาเตี้ย

เมื่อวานได้มีพระเข้ามาปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องที่จะสร้างเจดีย์หลวงปู่เพียร วิริโย ที่วัดป่าหนองกอง (อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี) และเจดีย์หลวงปู่แตงอ่อน กัลยาณธัมโม ที่วัดกัลยาณธัมโม (อ.วานรนิวาส จ.สกลนคร) แต่ตามที่จริงการสร้างถาวรวัตถุ เราจะสามารถมองเป็น ๒ แง่มุมได้เหมือนกัน ถ้าเราหนักทางด้านวัตถุมากเกินไป ก็ทำให้ห่างเหินจากคุณธรรมในจิตใจได้

แต่ว่าถ้าเราจะไม่ทำเสียเลย อันนี้ก็ไม่ถูกต้องอีกเหมือนกันนะ คืออย่างน้อยก็ควรมีถาวรวัตถุเพื่อเป็นที่เคารพสักการะในคุณของครูบาอาจารย์ และเพื่อเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูของเหล่าศิษยานุศิษย์ที่มีต่อครูบาอาจารย์ เพราะฉะนั้น มันควรจะทำควบคู่กันไป

พร้อม ๆ กันทั้ง ๒ อย่าง ทั้งการสร้างถาวรวัตถุภายนอกเพื่อเป็นที่เคารพบูชาก็ดี และทั้งการปฏิบัติธรรมภายในจิตใจของพวกเราก็ดี

และก็ให้รู้จักกาละเทศะ สถานที่ บุคคล ว่าบุคคลไหนที่ควรจะสร้างเจดีย์ พระพุทธเจ้าท่านได้ทรงกล่าวไว้ว่า **ถูปารหบุคคล** คือบุคคลที่ควรแก่การสร้างสถูปหรือเจดีย์นั้น ได้แก่ บุคคล ๔ จำพวก คือ ๑. พระปัจเจกพุทธเจ้า, ๒. พระพุทธเจ้า, ๓. พระอรหันต์สาวก และ ๔. พระเจ้าจักรพรรดิ

ทีนี้พอมาถึงยุคของเรา พอครูบาอาจารย์ท่านล่วงผ่านไปแล้ว ศิษยานุศิษย์ก็สร้างเจดีย์ที่เป็นถาวรวัตถุขึ้นมาไว้ในพระพุทธศาสนาเพื่อเป็นพุทธบูชา เพื่อเป็นอนุสรณ์สถานให้ผู้คนได้เคารพสักการบูชา เมื่อสร้างเสร็จแล้วก็เป็นบุญกุศลสำหรับเรา ในใจของเราก็ควรจะจบแค่นั้น เราก็ไม่ได้ยึดว่าเป็นของเรา แต่ให้เป็นของสงฆ์ ให้เป็นของกลาง เมื่อเราสร้างจบแล้วก็คือจบ เพราะเราทำดีที่สุดแล้ว

ไม่ใช่ว่าทำเสร็จแล้ว แต่เรายังมัวห่วงอาลัยในเจดีย์อยู่อีก ทีนี้พอตายไปก็เลยต้องไปเป็นเปรตเฝ้าเจดีย์แทน

เลยทีนี้ พวกเราอย่าได้เป็นอย่างนั้น ส่วนการดูแลรักษา ถ้ามันชำรุดทรุดโทรมในขณะที่เรายังมีชีวิตอยู่ เราก็ดูแลซ่อมแซมรักษาเท่าที่เราจะทำมันให้อยู่ในสภาพได้ แต่ต่อไปภายภาคหน้า ใครจะเป็นคนดูแลรักษา เราก็ปล่อยให้เป็นเรื่องของอนาคต ถ้าลูกหลานเขาจะไม่ซ่อมแซมดูแล อันนั้นเป็นเรื่องของเขา การที่เราจะไปเดือดเนื้อร้อนใจแทนเขา มันก็ไม่ถูกอีกเหมือนกัน

แต่การที่จะไปคัดค้านไม่ให้มีการสร้างเจดีย์พิพิธภัณฑ์ขององค์หลวงตานั้น หลวงพ่อว่าอันนี้ก็ไม่ถูกอีกเหมือนกัน เพราะการที่อัฐิของท่านกลายเป็นพระธาตุก็บ่งบอกแล้วว่าท่านเป็นพระอรหันต์ เป็นถูปารหบุคคลที่ควรค่าแก่การสร้างเจดีย์ การที่บางคนจะมาคัดค้านขัดขวางไม่ให้มีการสร้าง ประเดี๋ยวมันจะกลายเป็นกรรมเหมือนกับของพระลกุณฏกภัททิยะ

ในสมัยครั้งพุทธกาล มีพระเถระท่านหนึ่งชื่อว่าพระลกุณฏกภัททิยะ ท่านเกิดในตระกูลเศรษฐี ในกรุงสาวัตถี เดิมท่านมีชื่อว่า ภัททิยะ เมื่อท่านอายุมากขึ้น ร่างกายของ

ท่านกลับมีร่างกายเล็กต่ำเตี้ยเหมือนกับเด็กวัย ๑๐ ขวบ เพราะเหตุนี้ ผู้คนทั้งหลายจึงเรียกชื่อท่านว่า ลกุณฏกภัททิยะ (อ่านว่า ละ-กุน-ตะ-กะ-ภัท-ทิ-ยะ) โดยเพิ่มคำว่า "ลกุณฏกะ" ซึ่งแปลว่า เตี้ย ไว้หน้าชื่อของท่านด้วย ท่านลกุณฏกภัททิยะ จึงมีความหมายว่า ท่านภัททิยะเตี้ย

ครั้งหนึ่ง มีพระประมาณ ๓๐ องค์ ที่มาจากที่อื่น ได้มาเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าเพื่อฟังเทศน์และถามปัญหาธรรม ได้เดินสวนทางกับพระลกุณฏกภัททิยะ ซึ่งท่านเองก็เพิ่งเสร็จจากเข้าเฝ้าพระพุทธองค์เช่นกัน ด้วยความที่ท่านมีรูปร่างเล็กและเตี้ยเหมือนสามเณร คนที่ไม่เคยรู้จักหรือไม่เคยเห็นท่านมาก่อน โดยมากมักจะคิดว่าท่านเป็นสามเณร (เพราะวิบากกรรมที่เคยไปคัดค้านการสร้างเจดีย์ว่าไม่ให้มีความสูงเกินไป เพราะจะทำให้ยากแก่การบูรณะปฏิสังขรณ์ในอนาคต)

เพราะเหตุนี้ พอท่านเดินมาสวนทางกับพระเหล่านั้น ซึ่งยังเป็นปุถุชนอยู่ จึงได้ล้อเลียนท่านด้วยความคึกคะนอง ด้วยการจับศีรษะบ้าง ดึงหูบ้าง จับจมูกบ้าง พร้อมทั้ง

พูดหยอกล้อท่านว่า "สามเณรน้อย ไม่คิดอยากที่จะสึกบ้างหรือ? ยังอยากที่จะประพฤติพรหมจรรย์อยู่อีกหรือ?" แต่ท่านเองก็ไม่ได้โกรธเคือง หรือโต้ตอบแต่อย่างใด เพราะท่านเป็นอรหันต์แล้ว

เมื่อพระสงฆ์เหล่านั้นมาเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าแล้ว พระพุทธองค์ได้ตรัสถามภิกษุเหล่านั้นว่า "ดูก่อนสงฆ์ทั้งหลาย พวกเธอเห็นพระเถระรูปหนึ่งเดินสวนทางไปหรือไม่?" "ไม่เห็น พระเจ้าข้า"

"พวกเธอเห็นมิใช่หรือ?" "พวกข้าพระองค์เห็นแต่สามเณรองค์เล็ก ๆ รูปหนึ่งเดินสวนทางไป พระเจ้าข้า"

"นั่นแหละคือพระเถระ" "รูปร่างของท่านเล็กเหลือเกิน พระเจ้าข้า แล้วทำไมท่านถึงเกิดมามีรูปร่างต่ำเตี้ยเพราะบาปกรรมอันใดหนอ? พระเจ้าข้า"

พระพุทธเจ้าจึงทรงเล่าว่า สาเหตุที่ทำให้ท่านมีรูปร่างเล็กและต่ำเตี้ยเหมือนสามเณรนั้น เป็นเพราะวิบากกรรมในอดีตชาติที่ท่านเคยไปคัดค้านการสร้างเจดีย์ว่าไม่ให้มี

ความสูงเกินไป เพราะจะทำให้ยากแก่การบูรณะปฏิสังขรณ์ในอนาคต โดยย้อนไปในสมัยของพระกัสสปพุทธเจ้า ผู้คนทั้งหลายในยุคนั้นมีอายุยืนถึง ๒๐,๐๐๐ ปี

เมื่อพระองค์เสด็จดับขันธปรินิพพานและถวายพระเพลิงแล้ว ทีนี้ศรัทธาญาติโยมทั้งหลายก็ประชุมกันเรื่องการสร้างพระเจดีย์เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระกัสสปพุทธเจ้า ในการประชุมเพื่อจะกำหนดขนาดของพระเจดีย์นั้น ผู้คนทั้งหลายต่างหารือกันว่าเราควรจะสร้างขนาดเท่าไร? ถ้าเราสร้างขนาด ๗ โยชน์ แม้ขนาดนี้ก็ใหญ่เกินไป ถ้าอย่างนั้นเราก็สร้างขนาด ๖ โยชน์สิ แม้ขนาดนี้ก็ใหญ่เกินไป ถ้าอย่างนั้นเราก็สร้างขนาด ๕ โยชน์ สิ... ๔ โยชน์... ๓ โยชน์ ดังนี้

ท่านภัททิยะซึ่งในครั้งนั้น ได้ถือกำเนิดเป็นแม่ทัพของพระเจ้ากาสี มีพระนามว่า กิกิ ก็ได้พูดขึ้นในที่ประชุมว่า "ไปทำขนาดนั้นได้อย่างไร มันใหญ่เกินไป ถ้าทำใหญ่ขนาดนั้น แล้วจะสร้างเสร็จได้อย่างไร แล้วเวลาต่อไปภายภาคหน้า ถ้ามันผุพังลงมา ใครจะเป็นคนซ่อมแซม

ดูแล มันไม่ใช่ของเล็กน้อยเลยนะ แต่ถ้าเราทำแบบเล็ก ๆ ขนาดกะทัดรัดนี่ การซ่อมแซมดูแลรักษามันก็ง่าย แบบนี้จะไม่ดีกว่าเหรอ?”

ว่าแล้วท่านกล่าวกำหนดขนาดของพระเจดีย์ว่า ให้มุขแต่ละมุข มีขนาดคาวุตหนึ่ง พระเจดีย์มีเส้นรอบวงยาว ๑ โยชน์ และมีส่วนสูง ๑ โยชน์ **เมื่อท่านพูดดังนี้ มหาชนเหล่านั้นก็เชื่อท่าน แล้วจึงได้สร้างพระเจดีย์ในขนาดแต่พอประมาณ ถวายแด่พระกัสสปพุทธเจ้า ด้วยบุพกรรมอันนี้เอง จึงทำให้เมื่อท่านเกิดมาในสมัยพระโคตมพุทธเจ้าของเรา ท่านจึงเป็นผู้ที่มีรูปร่างต่ำเตี้ยกว่าผู้คนทั้งหลาย**

สำหรับเรื่องการสร้างเจดีย์พิพิธภัณฑ์ขององค์หลวงตานั้น หลวงตาท่านก็นับว่าเป็นครูบาอาจารย์ผู้มีอุปการคุณต่อพวกเรา ดังนั้น พวกเราในฐานะศิษยานุศิษย์ก็ควรที่จะแสดงออกซึ่งความกตัญญูต่อท่าน ซึ่งอันนี้ผู้มีปัญญาก็จะรำลึกได้ถึงพระคุณของผู้มีพระคุณ ยิ่งถ้าคนมีปัญญามากเท่าไหร่ ก็ยิ่งรำลึกถึง

พระคุณของพ่อแม่ ของพระพุทธเจ้า ของครูบาอาจารย์ ของประเทศชาติบ้านเมือง ของผู้มีพระคุณต่อเราได้มากยิ่งขึ้นเท่านั้นนะ

แต่ถ้าคนโง่ มันระลึกถึงบุญคุณของใคร ๆ ไม่ได้นะ เพราะอะไร? เพราะมันโง่ เพราะมันไม่มีปัญญา คนโง่คือคนไม่ได้คิด ไม่ได้ยั้งคิด ไม่ได้ฉุกคิด มีแต่อยู่เป็นวัน ๆ เดือน ๆ ปี ๆ ไปแล้วก็จบ ไม่ได้ใช้ปัญญาคิดกลั่นกรองไตร่ตรองด้วยเหตุและผล พวกเราอยู่ในสถานะไหน ก็ให้โอปนยิโกน้อมเข้ามาหาตนเอง ด้วยการรำลึกถึงพระคุณของพ่อแม่ตัวเองก่อน ในเมื่อรำลึกถึงพระคุณของพ่อแม่ตัวเองได้แล้ว จากนั้น เราก็จะรำลึกได้ถึงพระคุณของพี่น้องวงศาคณาญาติ ของพ่อแม่ครูบาอาจารย์

คือมันจะเรียงลำดับไปเรื่อย ๆ แต่ถ้าพระคุณของพ่อแม่ตัวเองยังรำลึกไม่ได้ ก็อย่าหวังเลยว่าจะรำลึกถึงพระคุณของคนอื่นได้ นี่แหละ เมื่อพวกเราสำนึกในพระคุณที่ท่านได้ทำบุญคุณให้กับเรา เราควรจะแสดงซึ่งความกตัญญูกตเวทิตาต่อผู้มีอุปการะคุณเช่นเดียวกัน

๑๑๒ ทำบุญกับเนื้อนาบุญที่ดี

การทำบุญเพื่อร่วมสร้างพิพิธภัณฑ์ของหลวงตามหาบัวนั้น (มีชื่อเป็นทางการว่า พิพิธภัณฑ์ธรรมเจดีย์พระธรรมวิสุทธิมงคล) บางท่านก็อาจจะคิดว่า "เราไม่เห็นจำเป็นต้องไปทำบุญร่วมสร้างเจดีย์ขององค์หลวงตาหรอก หลวงตาท่านก็มีลูกศิษย์ลูกหาออกจะตั้งเยอะแยะ ปัจจัยที่ขาดก็คงจะพอแล้ว สู้เราเอาไปทำบุญตามวัดเล็ก ๆ ในที่ที่ทุรกันดาร ที่ที่ไม่ค่อยมีคนรู้จัก ที่ที่ไม่ค่อยมีคนไปทำบุญดีกว่า หรือไม่ก็เอาปัจจัยไปทำบุญอย่างอื่น เช่น ช่วยสัตว์พิการ แบบนี้น่าจะดีกว่า"

ความคิดลักษณะนี้มันก็ถูกอยู่ส่วนหนึ่ง ซึ่งหลวงพ่อก็ไม่ได้ปฏิเสธ เพราะการทำความดีแบบไหนมันก็ดีทั้งนั้นแหละ แต่ถึงอย่างไร ถ้าเราลองพิจารณาตามหลัก

ของพุทธศาสนาแล้ว อานิสงส์ผลบุญของผู้ที่ทำกับพระสุปฏิปันโนผู้ปฏิบัติดีนั้น อันนั้นมันก็เป็นบุญของเขา แต่มันไม่ใช่บุญของเรา เพราะถ้าเราไม่ทำเอง เราก็ไม่ได้

อย่างเมื่อวันก่อน มีชายหนุ่มอายุ ๓๐ กว่าปี ขับรถมอเตอร์ไซค์กว่า ๔๐๐ ก.ม. มาจากจังหวัดนครราชสีมา มาถึงที่วัดป่านาคำน้อย ประมาณ ๔ โมงเย็น หลวงพ่อก็เลยถามเขาว่า “เอ้อ มาจากไหนลูกหลาน” “ผมมาจากจังหวัดนครราชสีมาครับ คือผมได้ยินเรื่องการรับบริจาคยอดฉัตรเจดีย์ขององค์หลวงตาจากทางเฟซบุ๊กของหลวงพ่อ ผมก็เลยเกิดศรัทธาอยากที่จะร่วมด้วย ก็เลยไปซื้อทองคำมา ๑ บาทเมื่อเช้านี้เอง เพื่อเอามาถวายครับ”

เรียกว่าตราที่ติดมาด้วยก็ยังไม่ทันได้แกะออกเลย นี้คือผู้มีศรัทธา ที่พอได้ยินแล้วเกิดศรัทธานำมาถวาย อันนี้ก็เป็นบุญของเขา ไม่ใช่บุญของหลวงพ่อ ใครทำคนนั้นก็ได้ ใครกินคนนั้นก็อิ่ม ใครเรียนคนนั้นก็รู้ ใครทำคนนั้นก็ได้บุญ มันเป็นของใครของเรา หลวงพ่อเป็นแต่เพียงผู้แนะนำบอกกล่าวผู้อื่นเท่านั้น เพราะในหลักของ

พระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า ถ้าผู้ใดทำบุญ โดยไม่บอกกล่าวผู้อื่นเลย เพราะกลัวคนอื่นจะมามีส่วน เกิดมาภพหน้าชาติหน้า ถึงจะร่ำรวยทรัพย์ แต่ก็ขาดบริวารสมบัติ คือไม่มีลูกน้องบริวาร เวลาจะใช้ใครทีก็วุ่นวาย เพราะว่าไม่เคยได้สร้างบริวารบารมี

ส่วนบางคนที่มีแต่บอกให้คนอื่นทำบุญ แต่ตัวเองไม่เคยทำบุญเอง คนนั้นเกิดมาสมบัติตัวเองไม่มีเพราะไม่ได้ทำไว้ มีแต่บริวาร ไปที่ไหนก็มีแต่บริวารแห่ล้อมรอบ แต่ว่าตัวเองนั้นจน แต่ถ้าตนเองทำเองด้วย และแนะนำบอกกล่าววิธีการทำบุญให้ผู้อื่นด้วย อันนี้ก็ได้ทั้งสมบัติตนด้วย และบริวารสมบัติด้วย

ในหลักของพระพุทธศาสนานั้น การเลือกให้พระสุคตทรงสรรเสริญ เพราะพระพุทธเจ้าท่านได้ตรัสไว้ว่า อานิสงส์ที่จะให้เสมอกันนั้น เป็นไปไม่ได้ในการทำบุญ ถ้าหากว่าใครได้ทำบุญกับพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า หรือพระอรหันต์สาวก อานิสงส์จากการทำบุญนี้ จะมากกว่าที่ทำกับพระปุถุชนผู้มีศีล คือว่าถ้าทำกับพระ

ผู้มีศีลก็ได้บุญมากกว่าทำกับพระผู้ทุศีล หรือผู้เป็นคฤหัสถ์ เป็นลำดับไล่เลียงลงไป จนถึงสัตว์เดรัจฉานอย่างช้าง ม้า วัว ควาย หมู หมา เป็ด ไก่ จนถึงมด

ถ้าเงินทองนั้น ผู้ให้หรือทายกนั้นได้มาด้วยความบริสุทธิ์ ไม่ได้ไปเบียดเบียนปล้นจี้ขโมยใครมา และผู้รับหรือปฏิคาหกนั้นก็เป็นผู้บริสุทธิ์ อันนี้แปลว่าทานะ คือการให้ทานอันนี้ก็บริสุทธิ์ไปด้วย แบบนี้ถือว่าได้บุญได้อานิสงส์มาก นี้ก็เปรียบได้กับเมล็ดข้าวที่ปลูกก็เป็นเมล็ดข้าวที่ดีสมบูรณ์ นาก็เป็นนาที่ดี เราก็เก็บเกี่ยวได้ผลผลิตที่ดีตามไปด้วย แต่ถ้าเราเอาข้าวเมล็ดนั้นไปหว่านบนดินบนหิน เราปลูกให้ตายอย่างไรมันก็ปลูกไม่ขึ้น เพราะเหตุใด? เพราะเราหว่านไม่ถูกที่ เพราะไม่ได้หว่านลงบนเนื้อนาที่ดีนั่นเอง ฉันใดก็ฉันนั้น

๑๑๓ ศีลข้อที่ ๕ คืองดเว้นจากการดื่มสุราและเมรัย

ศีลข้อที่ ๕ สุราเมระยะ มัชชะ ปะมา ทัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ คือให้งดเว้นจากการดื่มสุราและเมรัย สุราก็คือเหล้า เมรัยก็คือเบียร์ ศีลข้อที่ ๕ คือห้ามไม่ให้ดื่มเหล้าและเบียร์ คือของมึนเมา ยาเสพติดอย่างพวกยาม้า กัญชา ยาฝิ่นหรือกาว ก็จัดเป็นของมึนเมาเช่นกัน เพราะว่าพอเสพเข้าไปแล้ว นอกจากทำให้ขาดสติแล้ว ยังทำให้สมองวิปริตด้วย การดื่มสุราและเมรัยอันนี้ เป็นที่ตั้งแห่งความประมาท และเป็นต้นเหตุให้ทำความชั่วได้หลาย ๆ อย่าง เพราะว่าขาดสติ

ศีลข้อที่ ๕ นี้จึงเป็นศีลที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าละเมิดในข้อนี้แล้ว สามารถที่จะทำผิดศีลที่เหลืออีก ๔ ข้อนั้นได้ด้วย แม้แต่คนดี ๆ พอดื่มเหล้าเข้าไปจนขาดสติแล้ว

ก็สามารถที่จะทำความชั่วได้ทุกอย่าง โดยขาดความยับยั้งชั่งใจ จะฆ่าลูกฆ่าเมียใคร ก็ฆ่าได้ทั้งนั้น จะขโมยของใครก็ได้ สามีภรรยาของใคร ก็ละลาบละล้วงได้ จะโกหกใครก็ได้ พระพุทธเจ้าท่านทรงมองเห็นแล้วว่า การดื่มสุรานี้เป็นอันตรายต่อชุมชน ต่อสังคม ต่อโลกเป็นอย่างมาก ท่านจึงบัญญัติศีลข้อที่ ๕

บางคนก็อาจจะเถียงว่า "ก็นี่มันเป็นเรื่องของเรา เพราะเงินที่ซื้อเหล้าเบียร์มาดื่มกินนี้ มันก็เป็นเงินของเรา แล้วมันจะเดือดร้อนใครที่ตรงไหน?" อันนี้หลวงพ่อขอตอบว่า "จริงอยู่ ถึงแม้มันจะเป็นเงินของเราก็จริงอยู่ แต่เวลาเราเมาเหล้าเข้าไปนี่ มันเดือดร้อนคนอื่น ถ้าเมาแล้วไปขับรถชนผู้อื่นจนเขาบาดเจ็บ ตาย หรือรถเขาเสียหายขึ้นมาล่ะ มันเป็นเรื่องของเราก็จริงอยู่ แต่มันทำให้คนอื่นเดือดร้อนเสียหาย คนที่เสียหายบาดเจ็บล้มตายจากการดื่มสุรานี่มีมามากต่อมากนะ"

๑๑๔ เดินจงกรม ต้องคู่กับนั่งสมาธิ

การนั่งภาวนา ให้กำหนดลมหายใจ เมื่อหายใจเข้าก็รู้ว่าเข้า เมื่อหายใจออกรู้ว่าออก ให้มีสติในลมหายใจเข้า-ออกนั้น ให้เรานั่งให้นานที่สุดเท่าที่จะนานได้ จนเมื่อเหนื่อย จากนั้นจึงค่อยเปลี่ยนอิริยาบถมาเดินจงกรม การเดินจงกรมนั้นให้ถือว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องทำเลยนะ อย่าไปคิดว่านั่งภาวนาแล้วไม่ต้องเดินจงกรมก็ได้ ไม่ได้ ถึงอย่างไรก็ต้องเดินจงกรมควบคู่กันไปด้วย เพราะการเดินจงกรมคือการเคลื่อนไหวร่างกาย

ถ้าหากว่านั่งภาวนาแล้วจิตสงบ แต่พอเดินจงกรมแล้วมันเริ่มไม่สงบ เราก็ต้องพยายามให้มีสติในการเดินเคลื่อนไหวของเรา พยายามเอาสติของเราจับในการเคลื่อนไหวของร่างกาย เวลาเดินจงกรม ให้เราเดินตามปกติ ไม่ต้องเดินช้า แต่ให้มีสติอยู่ที่การก้าวเดิน ขาขวา-พุท

ขาซ้าย-โธ ให้เดินนานเท่าที่จะนานได้ จะเดินสัก ๒-๓ ชั่วโมงก็ได้ จากนั้น พอเดินจงกรมเสร็จแล้ว เราก็ค่อยมานั่งสมาธิ เราจะรู้ได้ด้วยตนเองเลยว่า การบังคับสติให้อยู่กับการเคลื่อนไหวของร่างกายอย่างการก้าวเดินนั้น ยากกว่าเวลาที่เรานั่งสมาธิเฉย ๆ ที่เราไม่ได้เคลื่อนไหวร่างกาย ทีนี้เมื่อเรามานั่งสมาธิแล้ว จิตจะเข้าสู่ความสงบได้ง่ายกว่า ได้เร็วกว่า

ครูบาอาจารย์ท่านจึงให้เดินจงกรมและนั่งภาวนาควบคู่กันไป จะทำอันใดอันหนึ่งไม่ได้ ถึงบางองค์จะถนัดนั่ง ส่วนอีกองค์ถนัดเดิน แต่ถึงอย่างไร เดินกับนั่งต้องให้คู่กัน ต้องไปด้วยกัน ขอให้พวกเราฟังไว้ในจุดนี้ไว้ ถ้าหากว่าพวกเราหวังความเจริญในสมณธรรมของตนเอง เพราะว่าที่ผ่าน ๆ มา ไม่เคยมีครูบาอาจารย์องค์ไหนที่จะนั่งภาวนาแต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่เดินจงกรมเลย หลวงพ่อกล้าพูดอย่างนั้นได้

เพราะฉะนั้น ในแต่ละวันให้เดินเอาไว้ อย่าได้ขาด อย่างองค์หลวงตา ขนาดท่านอายุ ๘๕ ปีแล้ว ทุกวันนี้ท่าน

ก็ยังเดินจงกรมอยู่นะ แต่ท่านบอกว่า ทุกวันนี้ด้วยธาตุขันธ์ของท่าน ท่านเดินได้เพียง ๓๐ นาที ท่านก็เหนื่อยเต็มทนแล้ว ทั้งที่แต่ก่อนท่านเดินได้วันละหลาย ๆ ชั่วโมง

(หมายเหตุ: หลวงปู่มั่นท่านเคยทำนายว่า หลวงปู่บุญ ปัญญาวุโธ (วัดพระพุทธบาทบัวบก อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี) ที่เป็นพระกรรมวาจาจารย์ของหลวงปู่ขาว อนาลโย และของหลวงปู่หลุย จันทสาโร ท่านจะมีอายุไม่ยืน เพราะท่านไม่ชอบที่จะเดินจงกรม วัน ๆ ท่านเอาแต่นั่งภาวนาแต่เพียงอย่างเดียว ทำแบบนี้จะทำให้อายุสั้น ซึ่งก็เป็นจริงตามนั้น เพราะท่านมรณภาพเมื่ออายุได้เพียง ๔๕ ปีเท่านั้น

ซึ่งในจุดนี้จากประสบการณ์ผู้เรียบเรียงนั้นพบว่า พระที่นั่งภาวนาเป็นเวลานาน ๆ เช่น นั่ง ๖-๗ ชั่วโมง ขึ้นไป โดยไม่เปลี่ยนอิริยาบท ส่วนมากจะประสบปัญหา ๒ เรื่องคือ

หนึ่ง ใหม่ ๆ ที่เริ่มนั่งนาน ๆ จะมีฝีใส ๆ ขึ้นเป็นตุ่มที่ก้น จากนั้นฝีนั้นก็จะแตกออก จนบางครั้งเลอะสบงก็มี อันนี้พระกรรมฐานจะเรียกว่า “นั่งจนก้นแตก” แต่เมื่อ

ผ่านไปนาน ๆ ฝีแบบนี้ก็จะไม่มีมาขึ้นแล้ว เพราะหนังบริเวณก้นจะเริ่มด้านเองตามธรรมชาติ อันนี้จะเรียกว่า "นั่งจนตูดด้านเหมือนตูดลิง" หลวงปู่ภู จันทสโร วัดอินทรวิหาร ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) วัดระฆังโฆสิตาราม ท่านก็นั่งจนก้นท่านเป็นลักษณะนี้เช่นกัน

สอง เมื่อนั่งไปนาน ๆ จะมีปัญหาในเรื่องเส้นเอ็นเริ่มยึดเกร็ง ทำให้ปวดเมื่อย หรือบางท่านเจ็บปวดที่เส้นเอ็นขั้นเรื้อรัง ซึ่งตรงนี้สามารถแก้ไขได้โดยการหมั่นยืดเส้นและเปลี่ยนเป็นอิริยาบทอื่นในการภาวนา ซึ่งตรงนี้หลวงตามหาบัวเอง แม้แต่ตัวท่านเองก็ยังต้องยืดเส้นของท่านในเวลาที่ท่านมาที่ศาลาในช่วงข้อวัตรเช้า เพราะท่านเองก็นั่งเป็นเวลานาน ๆ เช่นกัน

ปัญหา ๒ ข้อนี้ โดยมากจะเกิดกับพระที่นั่งภาวนานาน ๆ เช่น นั่งทั้งคืนจนสว่าง และนั่งแบบนี้บ่อย ๆ โดยไม่เปลี่ยนอิริยาบทเลย ฉะนั้น ผู้อ่านไม่ต้องกังวลในจุดนี้ว่าถ้านั่งไปแล้วจะเส้นยึดจนเป็นแบบนี้ – ผู้เรียบเรียง)

๑๑๕ ให้ยึดหลักมัชฌิมาปฏิปทา

มัชฌิมาปฏิปทาคือทางสายกลาง แล้วคำว่าทางสายกลางนี้ใครเป็นคนตัดสิน? อันนี้มันต้องอยู่กับตัวเอง ถ้าเรากินมาก ๆ นอนมาก ๆ แล้วจิตใจเราเป็นอย่างไร? หรือถ้าเรากินน้อย นอนน้อย แล้วจิตใจเราเป็นอย่างไร?

ถ้าเป็นผู้ที่ปฏิบัติแล้วอดอาหาร ถึงจะหิวมันก็หิวอยู่ แต่จิตใจปลอดโปร่ง จะมีสติดีมาก ส่วนความง่วงเหงาหาวนอนจะไม่มี แต่ถ้ากินมาก ๆ จนมันอิ่ม แล้วไปภาวนามีแต่จะหลับสัปหงกเสียมากกว่า แต่ถึงอย่างไร การอดอาหารนั้นก็ไม่ใช่ว่าจะถูกจริตกับผู้ปฏิบัติทุกคนนะ

อย่างหลวงปู่ขาว อนาลโย (วัดถ้ำกลองเพล อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู) ท่านบอกเลยว่า การอดอาหารกับเรานั้นไม่ถูกกัน เวลาอดอาหารขึ้นมาที พอหิวแล้วมันคิดอะไร

ไม่ออกเลย มันงุ่นง่านไปหมด ถ้าให้ผ่อนอาหารนั้นพอได้อยู่ แต่ถ้าอดนอน ท่านรู้สึกจะถูกจริตกับการอดนอนเสียมากกว่า เวลาอดนอน เดินจงกรม นั่งภาวนาทั้งคืนแล้วท่านรู้สึกจิตใจมันปลอดโปร่งเบาสบาย

แต่ก็มีบางคนเหมือนกัน อย่างหลวงพ่อเองเป็นต้น ที่อดนอนไม่ไหว คิดอะไรไม่ออก ในการอดอาหารนั้นเราไม่ควรที่จะตั้งสัจจะ เพราะบางทีเวลาอด พอภาวนาไปแล้วมันไม่สงบ สังขารคือความคิด มันปรุงฟุ้งจนเอาไม่อยู่ เราก็ต้องหยุดเอาไปก่อน อย่าไปฝืน เพราะถ้าฝืนไปก็มีแต่ยิ่งเสียหาย จะเป็นบ้าเอาได้

หลวงพ่อเคยอดนอน ๓ คืน ถึงเช้าวันที่ ๔ ขึ้นมามองไปที่ไหน ต้นไม้ใบมันเหลืองไปหมดเลย คล้ายๆ ว่ามันง่วง มันอยากหลับ เรียกได้ว่าไม่ถูกจริตกับหลวงพ่อ แต่สมัยหลวงพ่อมาอยู่ที่วัดป่าบ้านตาด แรกๆ พอลองอดอาหารดู ก็รู้สึกว่า "เออ เข้าท่าแฮะ" จากนั้นเวลาที่งานในวัดไม่มี หลวงพ่อก็จะทดลองอดดูสัก ๗ วัน แต่หลวงพ่อเองก็ไม่ได้ตั้งสัจจะในการอดอาหารนะ เพราะ

ถ้าลองอดไป ๒-๓ วันแรก แล้วมันภาวนาไม่สงบ มันปรุงมันฟุ้ง ก็ค่อยกลับไปฉันอาหารก่อน แต่ถ้าภาวนาไปแล้วมันไม่มีอะไร ก็ไปเรื่อย ๆ จนครบ ๗ วันล่ะทีนี้

คือหลวงพ่อเองก็อยากจะทดลองดูว่า ร่างกายของเราจะทนได้มากขนาดไหน? จิตใจของเราจะเป็นอย่างไร? ก็เลยทดลองอด แล้วก็ภาวนาไปเรื่อย ๆ ดูตัวเองตลอด เราอดไปภาวนาไป หลวงพ่อเคยทดลองอดอาหารสูงสุดที่ ๒๕ วัน หลังจากนั้นก็ไม่เคยอดถึงขนาดนั้นอีกเลย แต่การอดอาหาร ๗ วัน ๑๐ วัน ๑๕ วัน อันนั้นเป็นธรรมดา โดยมากวันที่ ๑-๒ ความหิวมันจะยังมารบกวนอยู่ พอวันที่ ๔-๕ จะภาวนาดี แต่ถ้าเลยวันที่ ๑๐ ไปแล้วนี่กลางวันตอนบ่าย ๆ จะเริ่มเพลีย แต่ตอนกลางคืนจะกระปรี้กระเปร่านะ

ในการปฏิบัตินั้น ไม่มีใครที่จะรู้ได้ดียิ่งกว่าตัวของเราเอง เราต้องคอยสังเกตดูตัวเราเอง บางคนอาจจะถูกจริตกับการอดอาหาร บางคนถูกจริตกับการอดนอน อันนี้ผู้ปฏิบัติจะรู้ได้ด้วยตนเอง แต่ถ้าเรามัวแต่กิน

เต็มที่ นอนเต็มที่ คุยเต็มที่ แล้วจะเป็นอย่างไร? กิเลส ราคะ โทสะ โมหะ ก็เต็มที่ว่าอย่างนั้นเถอะ แบบนี้ใช้ไม่ได้นะ มีแต่มาสะสมกิเลสเข้าสู่จิตใจ การอดอาหารนี้หลวงพ่อไม่ได้พูดว่าถูกต้องนะ แต่หลวงพ่อแนะนำให้ทดลองดู อันนี้ก็เหมือนกับการหาเงินนั่นแหละ บางคนก็ถนัดทำนา บางคนถนัดทำสวน ขึ้นอยู่กับความถนัดของแต่ละคน แล้วถ้าอยู่เฉย ๆ ล่ะ? ก็มีแต่จนลงเรื่อย ๆ

๑๑๖ บุญคุณพระฝรั่ง วัดบ้านตาด

ถ้าจะว่าไปแล้ว พระฝรั่งทั้งหมดที่มาศึกษาอยู่กับองค์หลวงตาที่วัดป่าบ้านตาดนั้น ล้วนแล้วแต่บวชมาจากที่วัดบวรนิเวศวิหารทั้งสิ้น โดยมีสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน) สมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ ๑๙ เมื่อครั้งยังดำรงสมณศักดิ์เป็นพระสาสนโสภณ เป็นพระอุปัชฌาย์ ท่านเป็นผู้บวชให้ทั้งสิ้น

พอบวชเสร็จแล้ว ท่านก็ส่งมาให้องค์หลวงตาเป็นผู้แนะนำสั่งสอน เพราะพระฝรั่งเขาชอบทางด้านปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นท่านปัญญา ท่านเชอรี่ ท่านดิ๊ก ท่านเอียน และยังมีพระฝรั่งอีกมากในสมัยนั้น บางท่านถึงจะลาสิกขาไปแล้ว แต่เขาก็ยังนับถือพระพุทธศาสนาอยู่ เพราะได้มาศึกษากับองค์หลวงตา

ส่วนการเป็นอยู่ของพระที่วัดป่าบ้านตาดในสมัยนั้น ทั้งพระฝรั่งและพระไทยอยู่ด้วยกันด้วยความสงบ เท่าที่หลวงพ่อลองสังเกตดู โดยธรรมชาติ พระฝรั่งมักจะใจร้อนนะ เพราะพื้นเพท่านเป็นอย่างนั้น แต่องค์หลวงตาท่านบอกไว้เลยนะว่า "พระไทยห้ามไปทะเลาะกับพระฝรั่ง ถ้าพระไทยคนไหนก็ตามไปทะเลาะไปมีเรื่องมีราวกับพระฝรั่ง เราจะไล่พระไทยคนนั้นออกก่อนเลยนะ

เพราะเหตุใด? เพราะพระฝรั่งเขาข้ามน้ำข้ามทะเลมาเพื่อการศึกษา พวกเราเป็นพระไทย ถึงจะอย่างไรก็ต้องหยวนไว้ก่อน เพราะพระฝรั่งเขายังไม่รู้จักวัฒนธรรมขนบ-ธรรมเนียมประเพณีของเรา เขากำลังศึกษาอยู่ เราจะไปใช้อารมณ์โมโหโกรธาเขาอย่างเดียวไม่ได้ มันไม่ถูกต้อง เขาก็เหมือนเป็นแขก ส่วนเราก็เหมือนเป็นเจ้าของบ้าน เจ้าของถิ่น เราก็ต้องมีความอดทน อย่าไปทะเลาะกับพระฝรั่งนะ ถ้าองค์ไหนทำ เราไล่หนีออกจากวัด ไม่ให้อยู่นะ" นี่คือที่หลวงตามหาบัวท่านกำราบพระไทยเอาไว้ก่อน

เพราะฉะนั้น ถึงจะมีอะไรเกิดขึ้น พระไทยก็ต้องอดทน หยวน ๆ ไว้ก่อน เพราะถือว่าท่านเป็นพระต่างชาติ

ยังไม่รู้ขนบธรรมเนียมประเพณีของครูบาอาจารย์ แต่ท่านมีความเคารพนับถือเลื่อมใสในพุทธศาสนา เราที่เป็นเจ้าของบ้าน จิตใจต้องเย็น ต้องหยวน เราอยู่ด้วยกัน ถ้าเขาทำอะไรไม่เป็น เราก็ช่วยเขา ถ้าจะว่าไปแล้ว หลวงพ่อนี่เป็นพระพี่เลี้ยงให้พระฝรั่งเกือบทุกองค์นะ องค์ไหนที่ไม่มีอัฐบริขาร เช่น ถลกบาตร สายบาตร จีวร หลวงพ่อนี่ทำให้ได้ทุกอย่างนะ จะมีก็แต่ตีบาตรกับตีเข็มเท่านั้นล่ะที่ทำไม่เป็น นอกนั้นทำได้ทั้งหมด อัฐบริขารขององค์ไหนที่ชำรุดก็ไม่ต้องให้บอก ถ้าดู ๆ แล้วชำรุด หลวงพ่อจะจัดการให้เลย คืออยู่กันแบบพี่ ๆ น้อง ๆ ถ้อยทีถ้อยอาศัย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันกันแบบพี่ได้สองน้องได้หนึ่ง เพราะอยู่ด้วยกันไม่กี่องค์

ผู้ใหญ่ก็มีหลวงปู่บุญมี หลวงปู่ลี เป็นพี่ชาย มีท่านยูร ท่านจ้อน รองลงมา หลวงพ่อก็เป็นองค์ที่ ๕ บางครั้งก็ที่ ๖ หลวงพ่อบวชก่อนท่านปัญญา ปัญญาวัฑโฒ และท่านเชอรี่ อภิเจโต แต่ญาติโยมบางคนพอเห็นก็สงสัยว่าท่านปัญญากับท่านเชอรี่ที่เป็นพระผู้เฒ่า แต่ทำไมจึงมากราบหลวงพ่อที่เป็นครูบาหนุ่ม ๆ ได้ เพราะอะไร?

ก็เพราะหลวงพ่อบวชก่อนท่าน หลวงพ่อจึงอาวุโสกว่าท่าน เพราะพระกรรมฐานถือตามอายุพรรษาและเคารพในอาวุโสภันเต ดังนั้น หลวงพ่อก็ต้องนั่งก่อน เดินก่อนท่านทั้งคู่

ท่านปัญญานี่ท่านเป็นคนมีปัญญาและรอบคอบละเอียดถี่ถ้วน องค์หลวงตาท่านไว้เนื้อเชื่อใจท่านปัญญามาก ท่านมาจากอังกฤษ ทีแรกท่านบวชมหานิกายกับท่านปัญญานันทะก่อน ต่อมาก็ไปอยู่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญของหลวงพ่อสด จันทสโร จากนั้นก็กลับไปจำพรรษาที่ประเทศอังกฤษ พอกลับมาก็มาขออยู่กับหลวงตาเมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๖ พออยู่ไปสัก ๒ ปี ท่านค่อยไปขอญัตติเป็นธรรมยุตที่วัดบวรนิเวศวิหาร

ท่านปัญญาเป็นคู่นาคกับท่านเชอรี่ที่เป็นชาวแคนาดา ท่านทั้งคู่บวชพร้อมกันที่วัดบวรนิเวศวิหารเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๘ โดยมีสมเด็จญาณฯ ครั้งยังดำรงสมณศักดิ์เป็นพระสาสนโสภณ เป็นพระอุปัชฌาย์ พระเทพญาณกวี เป็นพระกรรมวาจาจารย์ หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน เป็นพระอนุสาวนาจารย์

ส่วนตัวหลวงพ่อเอง บวชพระในวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๘ หลวงพ่อบวชก่อนท่านทั้งคู่ ๒ เดือนนะ ทีนี้พอท่านปัญญาญัตติเป็นธรรมยุตแล้ว ท่านเลยต้องมานับพรรษาหนึ่งใหม่นะ แต่ถ้านับรวมพรรษาของมหานิกายด้วยแล้ว ท่านปัญญาก็นับว่าแก่พรรษากว่าหลวงพ่อนะ

ท่านปัญญานี่ ท่านนับเป็นพระฝรั่งรูปแรกที่มาศึกษากับหลวงตาที่วัดป่าบ้านตาดนะ โดยที่ท่านมาขออยู่ที่วัดป่าบ้านตาดกับหลวงตาถึง ๕ ครั้งนะ ท่านปัญญานี่ท่านก็มีปัญญาสมชื่อจริง ๆ นะ (ฉายา "ปัญญาวัฑโฒ" แปลว่า ผู้เจริญด้วยปัญญา) เพราะทีแรกที่ท่านเข้าไปขอหลวงตานี่ ท่านปฏิเสธเสียงแข็งเลย เพราะท่านไม่เคยรับพระฝรั่งมาก่อนเลย หลวงตาท่านเลยไม่อยากให้มันยุ่งยากวุ่นวาย ความที่ท่านปัญญาท่านสังเกตว่าหลวงตาท่านชอบฉันกาแฟดำใช่ไหมล่ะ

พอครั้งที่ ๓ ที่ ๔ เวลาที่ท่านปัญญาเข้าไป ท่านก็จะถือถุงกาแฟดำใส่น้ำแข็งเอาเข้าไปถวายหลวงตาให้ท่านอารมณ์ดีเสียก่อน (สมัยนั้นการเดินทางเข้าไปวัดป่าบ้านตาดลำบากมาก ถนนเข้าสู่บ้านตาดเป็นเพียงถนน

ลูกรังเล็ก ๆ เวลารถวิ่งที ฝุ่นก็จะฟุ้งกระจาย เรียกว่ากว่าจะเข้าไปถึงได้นี่ ก็ถูกฝุ่นถนนจับจนหัวแดงเลยทีเดียว ถ้าเป็นหน้าฝน ถนนก็จะเป็นหลุมเป็นบ่อ เจิ่งนองไปด้วยน้ำโคลนสีแดง ดังนั้น ในสมัยนั้นน้ำแข็งนี่นับว่าเป็นของหายากจากสวรรค์เลยทีเดียว) จากนั้น ท่านก็ดูเชิงเสียก่อน ถ้าหลวงตาท่านอารมณ์ดี แล้วจึงค่อยขอ แต่จนแล้วจนรอดก็ยังไม่ได้อีกนะ จนครั้งที่ ๕ นั่นแหละที่ท่านขอ หลวงตาท่านเห็นในความตั้งใจ ท่านจึงได้เมตตาให้โอกาส "เออ เอ้า ลองดู" จากนั้นท่านก็อยู่เรื่อยมาจนท่านมรณภาพลงที่วัดป่าบ้านตาด

(หมายเหตุ: เพราะพระกรรมฐานในสายหลวงปู่มั่นนั้นจะยึดในปฏิปทาที่ถือการฉันมื้อเดียวเป็นวัตร ดังนั้น ชากาแฟที่ใส่นม หรือนมถั่วเหลืองก็ดี เหล่านี้จะฉันได้แต่เฉพาะในช่วงฉันเช้าเท่านั้น จะนำมาฉันเป็นน้ำปานะไม่ได้ ส่วนน้ำปานะนั้นก็จะฉันได้ก็ต่อเมื่อเป็นเวลาหลังเที่ยงไปแล้วเท่านั้นจึงจะฉันได้ น้ำปานะก็อย่างเช่นโกโก้ กาแฟดำ และน้ำผลไม้ที่ไม่ได้ทำจากมหาผล (ผลไม้

ที่มีขนาดเล็กกว่ากำมือ) เช่น น้ำส้ม น้ำมะม่วง เป็นต้น โดยจะต้องใช้ผ้าขาวกรองเอามาแต่น้ำ ไม่ให้มีเนื้อผลไม้ปนติดมาด้วย อย่างหลวงพ่อเอง หลังจากที่ท่านฉันเช้าเสร็จแล้ว ถ้ามีธุระต้องพูดคุยต่อ ท่านก็จะฉันเฉพาะน้ำเปล่าเท่านั้น น้ำปานะท่านจะไม่ฉัน แม้แต่น้ำชาท่านก็ไม่ฉัน จนเมื่อเลยเวลาเที่ยงไปแล้ว คือในช่วงบ่าย ๒ โมงที่ท่านเริ่มรับแขก ท่านจึงจะฉันน้ำปานะ – ผู้เรียบเรียง)

ท่านปัญญานี่มีคุณูปการต่อพวกเราเหล่าศิษยานุศิษย์ ที่พวกเราได้ฟังธรรมเทศนาองค์หลวงตาเทศน์ทุกวันนี้ จะพูดว่าเป็นผลงานของท่านปัญญา ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์เลยก็ว่าได้ โดยมีท่านเชอรี่เป็นผู้สนับสนุนในยุคแรก ๆ ตอนนี้ท่านเชอรี่ท่านก็ยังอยู่ที่วัดป่าบ้านตาดนะ ท่านเป็นชาวแคนาดา ด้วยความที่ทางบ้านท่านมีฐานะร่ำรวย บิดาของท่านเป็นเจ้าของบริษัทส่งออกน้ำมัน พอท่านเชอรี่ท่านได้ปัจจัยมา ถ้าท่านปัญญาขาดเหลือต้องการอะไร ท่านเชอรี่ก็จะเป็นผู้สนับสนุนท่านปัญญา

จากนั้นทางคุณหมอเพ็ญศรี มกรานนท์ ก็ช่วยสั่งซื้อเครื่องบันทึกเสียง ยี่ห้อกรุนดิก (Grundig) ราคาประมาณ ๒-๓ หมื่นบาท และไมค์ยี่ห้อเบเยอร์ ราคาประมาณ ๗-๘ พันบาท มาจากประเทศเยอรมัน มาให้ท่านปัญญา สมัยนั้นยังใช้เป็นเทปม้วนกลมขนาดใหญ่ เรียกว่าพอหิ้วเทปนี่บ่าเอียงเลย ใช้ถ่านถึง ๑๒ ก้อน ท่านปัญญาก็นำมาใช้อัดพระธรรมเทศนาขององค์หลวงตา โดยท่านปัญญาเป็นผู้ดูแลเครื่องนี้ เพราะท่านจบมาทางช่าง ท่านก็เลยเป็นคนดูแลเทปต้นฉบับต่าง ๆ ขององค์หลวงตา พอต่อมา ดร.เชาวน์ ณ ศีลวันต์ องคมนตรี ได้นำเครื่องบันทึกเสียงตัวใหม่จากญี่ปุ่น ซึ่งมีขนาดกะทัดรัดกว่าเดิม มาให้ท่านปัญญาใช้ ท่านก็พอใจอย่างมาก และได้ใช้อันนี้อัดแทน

อย่าง **ธรรมะชุดเตรียมพร้อม** บางทีท่านปัญญาไม่สบาย ท่านก็ฝากหลวงปู่ลีให้เป็นผู้ติดตามองค์หลวงตาไปอัดเทศน์ที่โรงครัว ฟัง ๆ ดูแล้ว เป็นเทปที่สอนธรรมะในขั้นที่ไม่ลึกมาก ถ้าผู้ปฏิบัติฟังแล้วก็จะเข้าใจได้ง่าย

เพราะท่านเทศน์ให้ฆราวาสฟัง พอต่อมาที่คุณหมอเพ็ญศรี ท่านไปจำพรรษาที่วัดป่าบ้านตาด ถ้าทางท่านปัญญาต้องการอะไร คุณหมอเพ็ญศรีก็สนับสนุนอย่างสุด ๆ เพราะท่านเห็นคุณค่าในพระธรรมเทศนาองค์หลวงตา เคยมีญาติโยมมานิมนต์ท่านปัญญากลับไปที่ประเทศอังกฤษบ้านเกิดของท่าน องค์หลวงตาก็ว่าตามใจท่าน แต่ท่านปัญญาก็ไม่ยอมกลับไปนะ ท่านว่า ท่านจะอยู่กับหลวงตา ผลที่สุด ท่านก็มรณภาพที่วัดป่าบ้านตาด ในวันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ด้วยโรคมะเร็งที่ลำไส้ รวมสิริอายุได้ ๗๘ ปี พรรษา ๓๕

(หมายเหตุ: หลังจากที่ท่านปัญญาได้มรณภาพไม่นาน อัฐิของท่านบางส่วนก็ได้กลายสภาพเป็นพระธาตุ โดยการฌาปนกิจศพของท่าน ก็ได้ใช้เมรุที่องค์หลวงตาท่านเตรียมไว้ให้ตัวท่านเองแทน เพราะในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ นั้น หลวงตาท่านป่วยหนักด้วยโรคมะเร็งในลำไส้ระยะสุดท้าย หมอ ร.พ.ศรีนครินทร์ จ.ขอนแก่น วินิจฉัยว่าท่านจะต้องอยู่ได้ไม่เกินก่อนเข้าพรรษาปีนั้นอย่างแน่นอน ตอนนั้นท่านอายุ

๘๔ ปี ต้องถ่ายถึงวันละ ๑๐ กว่าครั้ง จนท่านสั่งให้พระช่วยกันทำเมรุเผาศพของท่าน แต่ไป ๆ มา ๆ อาการป่วยของท่านกลับดีขึ้นราวปาฏิหาริย์ จนได้มาทำโครงการผ้าป่าช่วยชาติในปีเดียวกัน สุดท้ายเมรุอันนี้ก็เลยได้เอามาใช้เผาศพของท่านปัญญาแทน – ผู้เรียบเรียง)

๑๑๗ อย่าทำเหรียญ หลวงพ่ออินทร์ถวาย

เมื่อเช้าหลวงพ่อไปบิณฑบาต ไปเห็นล็อกเก็ตของหลวงพ่ออยู่ที่คอของโยมคนหนึ่ง จากนั้นอยู่ๆ ก็มีโยมอีกคนเอาล็อกเก็ตมาให้หลวงพ่อช่วยปลุกเสกให้ หลวงพ่อสงสัยก็เลยถามโยมคนนั้นไปว่า

"เอ แล้วนี่เป็นล็อกเก็ตของใคร?"

"เป็นล็อกเก็ตของหลวงพ่ออินทร์ถวายครับ"

"โอ้ เราไม่เห็นรู้เรื่องนี้เลย หลวงพ่ออินทร์ถวายดังถึงขนาดนั้นเลยหรือนี่ แล้วเอามาจากไหนล่ะนี่?"

"ได้มาจากวัดของท่านอาจารย์ยงครับ"

"ท่านยงมาหาทำล็อกเก็ตหลวงพ่ออินทร์ถวาย นี่จะมาหารวยทางลัดเสียแล้วหรือนี่? แทนที่จะมาหาอรรถหาธรรม แต่กลับมาหาขายเหรียญหลวงพ่อแล้วหรือนี่?"

การสร้างล็อกเก็ตหรือเหรียญของหลวงพ่อนั้น หลวงพ่อไม่สนับสนุน เพราะมองดูแล้ว มันเป็นเรื่องของผลประโยชน์เสียมากกว่า อย่างหนังสือธรรมมะ หรือแผ่นซีดี เอ็มพี ๓ ของหลวงพ่อที่แจกให้ลูกหลานนี่ หลวงพ่อเคยเรียกร้องเงินหรือไม่? ก็ไม่เคย หลวงพ่อมีแต่แจกให้ลูกหลานเพื่อการศึกษาเรียนรู้ อย่างปีนี้ เสี่ยต้อมที่เป็นไวยาวัจกรก็แจ้งมาว่า ค่าใช้จ่ายในการจัดทำแผ่นซีดีเอ็มพี ๓ ประมาณ ๑ ล้านบาท คือนอกจากจะมีธรรมะของหลวงพ่อแล้ว ก็ยังมีของครูบาอาจารย์ในสายหลวงปู่มั่นท่านอื่น ๆ เช่น หลวงตามหาบัว อีกด้วย

หนังสือธรรมมะหรือแผ่นซีดี เอ็มพี ๓ ที่หลวงพ่อแจกไปนี่ ก็ไม่ใช่ว่าจะได้ประโยชน์กับผู้ได้รับทุกคน ถ้าบางคนที่ได้รับไปแล้ว บางทีก็เอามาวางไว้เฉย ๆ สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่ว่าหลวงพ่อไม่คิดนะ แต่ถึงอย่างไร เมื่อลองบวกลบ

คูณหารดูแล้ว หลวงพ่อคิดว่า แจกธรรมะก็ดีกว่าไม่แจกธรรมะ ถึงแม้ว่าคนที่ได้ไปอาจจะฟังบ้างไม่ฟังบ้าง แต่ถึงอย่างไรเขาก็ยังฟัง โดยเฉพาะในช่วงที่เขาประสบปัญหาในชีวิต มีความทุกข์ขึ้นในจิตใจ อันนี้ก็คงจะเป็นประโยชน์ได้ไม่มากก็น้อย แต่ก็มีเสียงสะท้อนมากมายจากญาติโยมที่เอาไปฟังแล้ว ส่วนใหญ่ก็บอกว่ามีประโยชน์

แต่เรื่องล็อกเก็ตหรือเรื่องเหรียญนั้น หลวงพ่อเห็นว่าไม่ควร อันตรายมาก เพราะต่อไปมันจะทำให้มีการซื้อขายกันเหมือนสินค้านะ ทีแรกก็แจกกันฟรี ๆ อยู่หรอก แต่พอต่อไป ๆ ก็ขายกันแล้ว หรือจะเรียกว่าเช่าก็น่าจะถูกกว่า อันนี้เป็นรุ่นแรกเชียวนะ ราคาต้องแพงเท่านั้นเท่านี้ เพราะนี่ไม่ใช่ของที่ได้มาง่าย ๆ นะ ผลที่สุด บรรดาลูกศิษย์ทั้งหลายก็ทะเลาะกัน พระองค์นั้นรวยเพราะขายล็อกเก็ต ขายเหรียญหลวงพ่ออินทร์ หลวงพ่อไม่อยากที่จะได้ยินคำพูดแบบนี้

หลวงพ่อสอนธรรมะ อยากที่จะให้ลูกหลานศรัทธาญาติโยมนำเอาพระธรรมคำสอนไปประพฤติปฏิบัติให้เป็นสมบัติของเรา แทนที่จะมาเอาทองคำไป แต่กลับมา

เอาขี้ไปให้ทะเลาะกันแทน ขี้โลภ ขี้โกรธ ขี้หลง แบบนี้มันดีไหม? มันถูกต้องไหม? แบบนี้หลวงพ่อเองไม่เห็นด้วยนะ เพราะฉะนั้น หลวงพ่อห้ามเลยนะว่า "อย่าทำ ห้ามทำล็อกเก็ตหรือเหรียญของหลวงพ่ออินทร์ถวายโดยเด็ดขาด"

เพราะถ้าทำไปแล้ว มันไม่เป็นมงคล สิ่งไหนที่หลวงพ่อได้ห้ามแล้ว ให้หยุดนะ ส่วนครูบาอาจารย์องค์ไหนที่ท่านทำหลวงพ่อก็ไม่ห้ามท่าน เพราะเป็นเรื่องของครูบาอาจารย์ท่านนั้น ๆ แต่สำหรับลูกศิษย์ของหลวงพ่อผู้ใดก็ตาม ถ้าหลวงพ่อเตือนแล้วไม่ฟัง หลวงพ่อจะไม่ให้เข้ามาที่วัดป่านาคำน้อยแห่งนี้อีก หลวงพ่อจะขีดเส้นเหมือนกับขีดชอล์กกันมดเอาไว้เลยว่า ห้ามเข้ามาที่วัดแห่งนี้อีกโดยเด็ดขาด เข้าใจไหม?

เรื่องทำหนังสือหรือแผ่นซีดี เอ็มพี ๓ เพื่อแจกฟรีเป็นธรรมทานนั้น อันนั้นหลวงพ่อมองดูแล้วเห็นว่าจะเกิดประโยชน์มากกว่า แต่เรื่องเหรียญพอทำขึ้นมา ใคร ๆ ก็อยากจะได้ ผลที่สุดก็ทะเลาะกัน อย่างพระที่วัดภูจ้อก้อหรือวัดบรรพตคีรี (อ.หนองสูง จ.มุกดาหาร) นี่ มีแต่พระ

ลาย ๆ ทั้งนั้น ยิ่งกว่าตุ๊กแกเสียอีก (หมายถึงพระที่มีแต่รอยสักเต็มตัว ถ้าพระองค์ไหนในวัดมีรอยสักบนตัวเยอะ ๆ หลวงพ่อก็จะเรียกพระองค์นั้นว่า ครูบาลาย หรือไม่ก็ท่านลาย)

องค์หนึ่งก็โม้ว่า "เหรียญของหลวงพ่อผมนี่ขลังจริงเหนียวคงกระพัน ฟันแทงไม่เข้า" "จริงเหรอ ไหนขอลองดูหน่อยซิ"

อีกองค์ที่ถูกท้าทาย พอว่าแล้วก็ไม่พูดพร่ำทำเพลง เอามีดฟันหัวพระองค์แรกเลย ผลที่สุด องค์แรกเลยถูกหามลงมาที่ศาลาวัดภูจ้อก้อ พอหลวงพ่อไปเห็นเข้าก็เลยถามว่า "เอ้า ไปทำอะไรกันมา?" "พระเอามีดฟันหัวกันครับ"

"อ้าว ทำไมล่ะ?" "เพราะไปท้ากันว่าเหรียญของอาจารย์ใครมันจะแน่ขลังกว่ากัน ก็เลยลองของกันครับหลวงพ่อ"

"แล้วองค์ที่ฟันองค์นั้นไปไหนแล้วล่ะ?" "องค์นั้นเปิดแน่บไปทางข้างหลังภูจ้อก้อแล้วครับหลวงพ่อ"

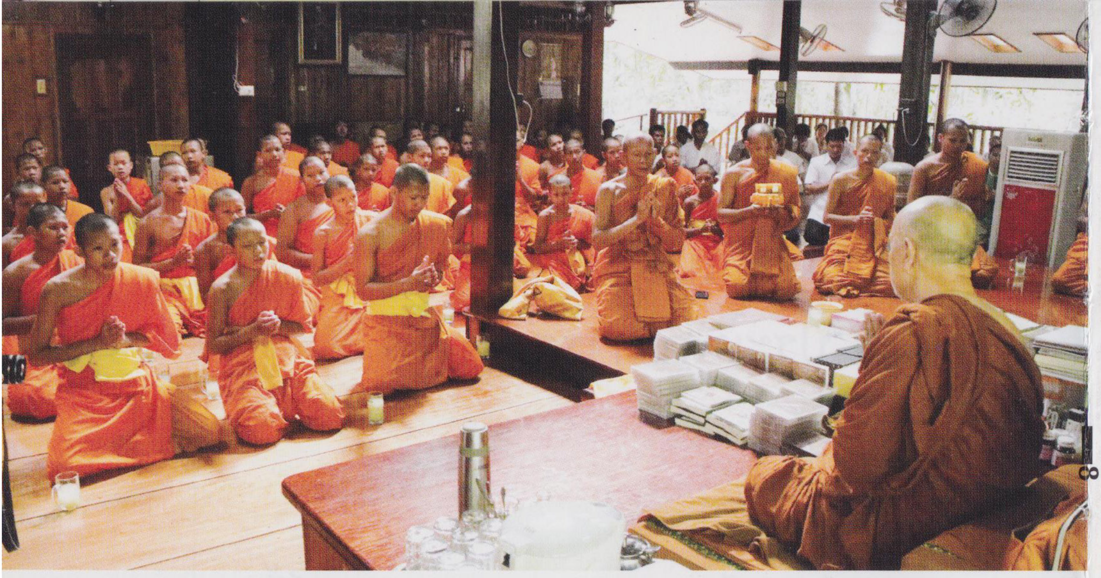
พวกท่านได้ยินแล้วรู้สึกอย่างไร? อย่างนั้นมันดีไหม? สิ่งเหล่านั้นมันเป็นเรื่องของโลก มันไม่ใช่เรื่องของธรรม หลวงพ่อสอนแต่ธรรม สอนเพื่อมรรคผลนิพพาน สอนเพื่อคุณงามความดี ให้คิดดี พูดดี ทำดี ไม่ใช่สอนเพื่อให้ขี้โลภ ขี้โกรธ ขี้หลง ให้มาขายครูบาอาจารย์ที่เคารพของตนเองกิน ให้มาขายเหรียญของหลวงพ่ออินทร์แล้วได้เงินเท่านั้นเท่านี้

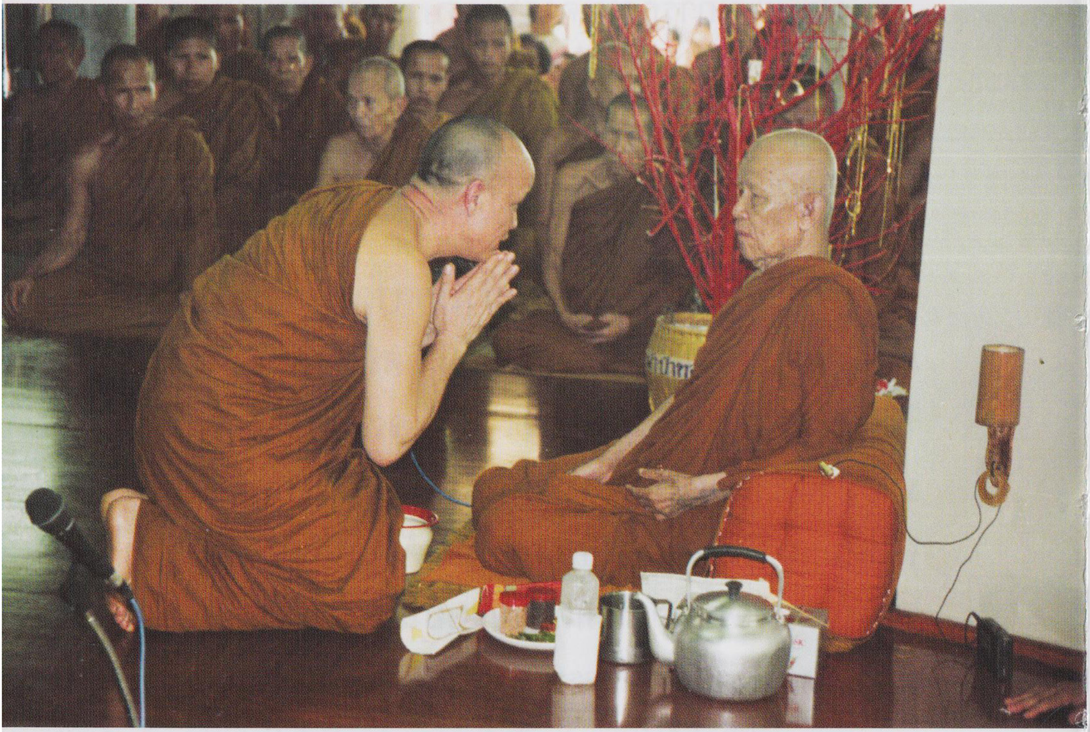
ขนาดพระรัตนตรัย คือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ที่ตนเองนับถือเลื่อมใส ก็ยังเอามาขายได้เชียวหรือ ขายพระพุทธ ก็คือขายพระพุทธรูป ขายพระธรรม ก็คือขายพระธรรมคำสอน ขายพระสงฆ์ ก็คือการขายวัตถุมงคลอย่างขายเหรียญ ขายล็อกเก็ตแบบนี้ นี่แหละ ขายแม้กระทั่งสรณะที่พึ่งของตนเองเป็นเงินไปหมด แบบนี้มันถูกต้องไหม?

๑๑๘ ธรรมเนียมประเพณีคารวะ

ประเพณีการกราบคารวะครูบาอาจารย์นี้ ทางภาคอีสานจะเรียกว่า **ทำวัตรครูบาอาจารย์** อันนี้ถือเป็นประเพณีปฏิบัติของพระกรรมฐานที่จะไปกราบคารวะพระเถระผู้อาวุโสที่อยู่ใกล้เคียงในช่วงเข้าพรรษา

เพราะเราอาจได้เคยประมาทพลาดพลั้งในองค์ท่าน เพราะคนเราไม่ว่าจะอยู่ไกลแค่ไหน ก็คิดประมาทพลาดพลั้งไปได้ แม้กระทั่งพระพุทธเจ้า ทั้งที่ใจเราไม่ได้อยากที่จะประมาทท่าน แต่จิตบางส่วนก็ยังไปประมาทพลาดพลั้งด้วยไม่เคารพในความนึกคิดขึ้นมาได้ อันนี้คือจิตประเภทหมาบ้า บางครั้งคนเราก็ต้องมีแบบนี้อยู่บ้าง เมื่อเกิดขึ้นกับจิตใจเราก็เป็นมโนกรรม นานทีเราจะได้มากราบคารวะครูบาอาจารย์ ให้ท่านอโหสิให้เรา เราจะได้สำรวมระวัง

(รูปบน: ในช่วงเข้าพรรษา พระสงฆ์จะรวมตัวกันไปกราบคารวะครูบาอาจารย์พระเถระผู้อาวุโสที่อยู่ใกล้เคียง เพื่อเป็นการรักษาไว้ซึ่งประเพณีอันดีงามของพระกรรมฐาน)
(รูปล่าง: เมื่อพระผู้มีอาวุโสน้อยกว่าคุยกับพระผู้อาวุโสกว่า ก็พึงพนมมือคุยด้วยความเคารพ เพื่อเป็นการแสดงออกซึ่งความเคารพในอาวุโสภันเต)

ต่อไป เมื่อท่านให้อภัยแล้ว เราก็สำรวมจิต วาจา ใจ ไม่ให้ไปประมาทซ้ำซากอีก

สมัยหลวงพ่อยังเป็นเณรน้อยอยู่กับหลวงปู่หล้า เขมปัตโต ก็มีครูบาอาจารย์ในละแวกนั้นไม่กี่องค์ เช่น หลวงปู่กงแก้ว ขันติโก (วัดกลางสนามบิน อ.หนองสูง จ.มุกดาหาร) ที่เป็นพระอุปัชฌาย์ของหลวงพ่อสมัยเป็นเณร หลวงปู่หล้าท่านพาหลวงพ่อเดินเท้าจากวัดภูจ้อก้อมา กราบคารวะหลวงปู่กงแก้ว สมัยนั้นเป็นเณรน้อย รู้สึกว่าทางไกลเหลือเกิน ทุกวันนี้ถ้านั่งรถก็ไม่ถึง ๑๐ นาทีนะ

สมัยที่หลวงพ่ออยู่วัดป่าบ้านตาด ในช่วงก่อนเข้าพรรษา ประมาณเดือนกรกฎาคม หลวงพ่อก็จะเริ่มเตรียมชุดคารวะครูบาอาจารย์ มีผ้าอาบน้ำฝน ไม้เจียสีฟัน เทียนธูป ใส่ถุงตามความเหมาะสมที่องค์หลวงตาท่านจะบอก หลวงพ่อก็จะจัดไว้ประมาณ ๕-๖ ชุด

หลวงตามหาบัวท่านจะไปกราบคารวะครูบาอาจารย์ตามลำพังของท่าน ท่านจะไม่ยกขบวนไปกันเป็นพรวนเหมือนอย่างที่พวกเราไปกันในสมัยนี้ ญาติโยมที่นั่งรถ

ไปกับท่านอย่างมากก็ไม่เกิน ๓-๔ คน พอไปถึง ท่านก็กราบคารวะ จากนั้น ท่านก็ยกของสำหรับคารวะขึ้นจบบนศีรษะ แล้วก็ท่านตั้งจิตอธิษฐานคารวะภายในใจของท่าน ท่านไม่ได้พูด เถเร ปะมาเทนะ....... เหมือนอย่างที่พวกเราทำกันนะ แล้วท่านก็ถวายเครื่องสักการะแด่ครูบา-อาจารย์ จากนั้นก็เป็นอันเสร็จพิธี อันนี้คือการมากราบคารวะครูบาอาจารย์ในช่วงเข้าพรรษาขององค์หลวงตา

โดยมากทุกปี ท่านจะไปกราบหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี (วัดหินหมากเป้ง อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย), หลวงปู่ขาว อนาลโย (วัดถ้ำกลองเพล อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู) และหลวงปู่คำดี ปภาโส (วัดถ้ำผาปู่ อ.เมือง จ.เลย) ตามลำดับ พอต่อมาที่ครูบาอาจารย์ท่านเหล่านี้พากันล่วงลับไป ท่านก็ไม่ได้ไปกราบคารวะ

จากนั้นก็มีแต่พระสงฆ์ทั้งหลายเข้ามากราบคารวะท่านเมื่อเข้าพรรษาแล้ว พอวันแรม ๘ ค่ำ พระสงฆ์ทั้งหลายจากจังหวัดอุดรธานี หนองคาย หนองบัวลำภู และสกลนคร นำโดยหลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป (วัดโพธิ-

สมภรณ์ อ.เมือง จ.อุดรธานี) จะพร้อมใจกันไปกราบคารวะหลวงตามหาบัว ที่วัดป่าบ้านตาด แต่ตัวหลวงปู่จันทร์ศรีท่านเองท่านไม่ได้กราบคารวะหลวงตามหาบัวนะ เพราะอายุพรรษาท่านมากกว่าองค์หลวงตา ทุกวันนี้คณะสงฆ์ก็ยังยึดแนวปฏิปทาที่หลวงปู่พาดำเนินนี้อยู่ คือหลังจากเข้าพรรษา พอแรม ๘ ค่ำ คณะสงฆ์ก็เป็นที่รู้กัน ก็จะพากันไปกราบคารวะหลวงตามหาบัวที่วัดป่าบ้านตาด

แต่มาช่วงหลังๆ หลวงพ่อไม่ได้ไปนะ เพราะวันที่ ๑๒ สิงหาคม ใกล้ๆ กัน เป็นวันคล้ายวันเกิดขององค์หลวงตา อันนี้ถือเป็นวันกราบคารวะประจำปีที่พวกเราเหล่าบรรดาศิษย์จะรวมกันเพื่อเข้าไปกราบคารวะท่านด้วยดอกไม้ธูปเทียน อันนี้ก็ถือเป็นประเพณีอันดีงามของการอยู่ร่วมกัน ดีกว่าต่างองค์ก็ต่างอยู่ ผลที่สุด ก็อยู่แบบต่างคนต่างอยู่ ไม่รู้จักสูงไม่รู้จักต่ำ ไม่รู้จักกาลเทศะ ไม่รู้จักผู้น้อยผู้ใหญ่ ถ้าเป็นอย่างนั้นแล้ว พระพุทธศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองได้อย่างไร

เหมือนอย่างที่ในสมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้าประทับอยู่ที่วัดเวฬุวัน ใกล้เมืองมิถิลา พระกิมพิละได้กราบทูลถามพระพุทธเจ้าว่า "อะไรจะเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้พระพุทธศาสนาตั้งอยู่ได้นาน เมื่อพระพุทธองค์ปรินิพพานไปแล้วพระเจ้าข้า?"

พระพุทธองค์ตรัสตอบว่า **"ดูก่อนกิมพิละ เมื่อเราตถาคตล่วงผ่านไปแล้วนั้น ให้เหล่าพุทธบริษัท ๔ นี้เคารพ ๑. ในพระพุทธเจ้า, ๒. ในพระธรรม, ๓. ในพระสงฆ์, ๔. ในพระธรรมวินัย และ ๕. ในซึ่งกันและกัน" (คือให้เคารพในอาวุโสภันเต ให้รู้จักสูงรู้จักต่ำ ให้รู้จักสิ่งควรไม่ควร)**

"ถ้าหากว่าพวกเธอท่านทั้งหลาย ตั้งอยู่ใน ๕ อย่างนี้แล้ว เหล่านี้แลเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้ศาสนาของเราตถาคตตั้งอยู่ได้นาน เมื่อเราตถาคตล่วงผ่านไปแล้ว"

นี่แหละ อันนี้คือที่พระพุทธองค์ได้ตรัสเอาไว้

๑
๑
๙

ความเด็ดเดี่ยวในข้อวัตรปฏิบัติของครูบาอาจารย์

หลวงปู่หล้าท่านเคยเล่าเรื่องให้หลวงพ่อตั้งแต่สมัยเป็นเณรอยู่ฟังว่า การเป็นอยู่สมัยเมื่อท่านศึกษาอยู่กับหลวงปู่มั่น ที่วัดบ้านหนองผือนาใน หรือวัดภูริทัตตถิราวาส (อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร) หลวงปู่มั่นท่านยึดตามแนวปฏิปทาของพระมหากัสสปะ ผู้ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะ คือผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายในทางผู้ทรงธุดงค์ ซึ่งพระมหากัสสปะท่านมีปกติสมาทาน ธุดงค์ ๓ ประการอย่างเคร่งครัด คือ ๑. ถือการนุ่งห่มผ้าบังสุกุลเป็นวัตร ๒. ถือการเที่ยวบิณฑบาตเป็นวัตร และ ๓. ถือการอยู่ป่าเป็นวัตร

สำหรับหลวงปู่มั่นนั้นก็เช่นเดียวกัน **เรื่องผ้าจีวร** ท่านก็ถือเอาผ้า ๓ ผืน (คือผ้าไตรจีวร) และการนุ่งห่มผ้าบังสุกุลเป็นวัตร (ในบั้นปลายชีวิตของท่าน ท่านจึงยอมอนุโลมรับจีวรสำเร็จรูปเนื้อดีจากคหบดีที่มาทอดผ้าป่า หรือจากพระผู้ใหญ่ที่ถวายมาบ้าง เพื่อเป็นการฉลองศรัทธา จากนั้นท่านก็จะสละออก และถวายต่อให้พระสงฆ์ที่เป็นศิษยานุศิษย์ของท่านในภายหลัง)

เรื่องบิณฑบาต หลวงปู่มั่นท่านถือบิณฑบาตเป็นวัตร หลวงปู่มั่นเคารพในการบิณฑบาตจริง ๆ ถึงแม้ว่าขณะนั้นท่านจะอายุ ๘๐ ปีแล้ว ท่านก็ยังไม่เคยงดเว้นในการบิณฑบาต ตราบใดที่วันนั้นท่านยังฉันอยู่ แม้อาพาธไปในละแวกบ้านไม่ได้ ท่านก็บิณฑบาตในเขตวัดแทน จนกระทั่งที่ท่านอาพาธหนักจนลุกไม่ได้แล้ว ในโค้งสุดท้ายของชีวิตท่าน ท่านจึงได้งดบิณฑบาต

เรื่องการฉัน ท่านก็ถือการฉันเฉพาะในบาตรและฉันเพียงอาสนะเดียวเป็นวัตร คือการฉันเพียงวันละมื้อเดียว

ซึ่งแม้กระทั่งที่ท่านอาพาธหนักแล้วในโค้งสุดท้าย ท่านก็ยังไม่ได้ลดละ

พอมาถึงหลวงปู่หล้า ถ้าจะถามว่าท่านถือถึงขนาดนั้นไหม? ก็คงจะไม่ถึงขนาดนั้น หลวงตามหาบัวก็เช่นเดียวกัน **เรื่องการถือผ้านั้น** รู้สึกว่าองค์หลวงตาท่านจะใช้ผ้าน้อยกว่าหลวงปู่หล้า เว้นเสียแต่ว่าในโค้งสุดท้ายที่ท่านป่วยหนัก ก็ทำให้ต้องได้ใช้ผ้ามากหน่อย เพราะท่านปัสสาวะและอุจจาระราดอยู่บ่อยครั้ง แต่ตามปกติ ท่านใช้ผ้าเพียง ๑-๒ ผืนเท่านั้นเอง

เรื่องบิณฑบาต เวลาหลวงตามหาบัวท่านบิณฑบาตเมื่อสมัยท่านยังหนุ่มอยู่ ถ้าวันไหนที่ฝนไม่ตก ท่านก็จะครองผ้าทั้งจีวรและสังฆาฏิเข้าไปบิณฑบาตในละแวกบ้าน

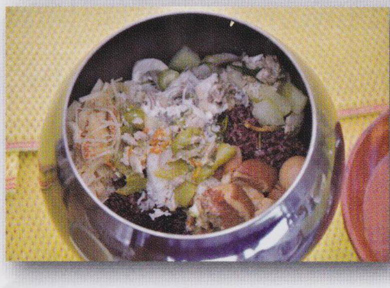
หรืออย่างองค์หลวงตา ท่านอยู่แบบสมถะ สันโดษมักน้อย และไม่ลืมเนื้อลืมตัว สิ่งไหนไม่จำเป็น ท่านจะช่วยตนเองก่อน ไม่ทำให้คนอื่นหนักใจ แม้กระทั่งในช่วงสุดท้ายของชีวิต ท่านก็ยังสั่งเสียไว้ว่า

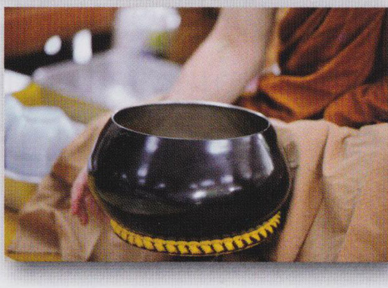
"เมื่อเราเจ็บไข้ได้ป่วยลงไป แล้วถ้าหากว่าเราอาการหนัก เราจะบอกว่าให้หยุดยาละนะ เราไม่เอายาไม่รักษาด้วยยาแล้วนะ สายยางออกซิเจนพะรุงพะรังหรืออะไรก็ตาม อย่าเอาเข้ามายุ่งมาเกี่ยวข้องกับเรา อย่ามาแตะต้องเรานะ เราจะอยู่ตามลำพัง ถึงร่างกายเรามันจะเป็นอย่างไร ถึงทุกขเวทนามันจะเกิดมาอย่างไร ถึงมันจะชักดิ้นชักงออย่างไรก็ตาม ก็ไม่ต้องทำอะไร ปล่อยให้ร่างกายมันแสดงอาการตามธาตุขันธ์ไป เพราะร่างกายที่มันบังคับไม่ได้นี้ มันก็เหมือนกับรถที่มันรวน อันนั้นมันเป็นเรื่องของธาตุขันธ์ที่ใจของเราในช่วงนั้นไม่สามารถที่จะควบคุมมันได้ ถ้าเราได้พิจารณาดูแล้วว่าสมควรหยุดแล้ว พอแล้วในการรักษา ก็อย่ามารักษาเรา อย่าเข้ามายุ่งกับเรา"

อันนี้คือที่องค์หลวงตาท่านได้สั่งเสียคณะศิษย์ท่านเด็ดเดี่ยวจริง ๆ หลวงพ่อเองก็เห็นด้วยกับองค์หลวงตาท่านพูดถูกต้องมาก แต่ก็มีพระบางองค์ที่มีอายุพรรษาแล้วพอป่วยเป็นมะเร็ง ต่อมน้ำเหลืองปูดไปทั้งตัว ก็ยังถามอีกว่า "แล้วอาตมาจะหายจากโรคนี้ไหม?" คล้าย ๆ กับว่า

กรรมฐานกลัวตายลักษณะนั้น นี่แหละ อันนี้คือความเด็ดเดี่ยวเคร่งครัดในข้อวัตรปฏิบัติของครูบาอาจารย์ของพวกเรา

๑๒๐ | ประวัติหลวงพ่อ ตอน ๑๙: ความเป็นมาวัดป่านาคำน้อย

หลวงพ่ออยู่วัดป่าบ้านตาดทั้งหมดเป็นเวลา ๑๔ ปี โดยหลวงพ่อมีหน้าที่คอยอุปัฏฐากดูแลองค์หลวงตา ปัดกวาดทำความสะอาดกุฏิของท่าน แล้วก็รับบาตรของท่านในตอนเช้า พอหลวงพ่ออยู่กับองค์หลวงตาจนขึ้นปีที่ ๕ หรือช่วงพรรษาที่ ๘-๑๐ ท่านก็เอ่ยปากว่า

"เอ้อ ธรรมอินทร์ ที่เราได้กำลังในการภาวนา เป็นเพราะเราออกไปธุดงค์ สมัยเมื่อเราอยู่กับพ่อแม่ครูจารย์มั่น เราก็ออกไปเที่ยวธุดงค์นะ ท่านเองก็มาอยู่หลายปีแล้ว เพราะฉะนั้น ท่านจะออกไปธุดงค์เพื่อหาภาวนาบ้างก็ได้นะ แต่ก่อนที่ท่านจะออกไป ต้องดูก่อนนะว่ามีพระองค์ไหนสวดปาฏิโมกข์แทนกันได้หรือยัง? ต้องบอกต้องสอนกันไว้นะ" "ครับผม"

เพราะในช่วงนั้น หลวงพ่อก็เป็นองค์สวดปาฏิโมกข์เพียงองค์เดียวมาตลอด เพราะขาดพระสวดปาฏิโมกข์ เมื่อหลวงตาเอ่ยปากอนุญาตให้ออกไปปลีกวิเวกได้ หลวงพ่อก็เลยฝึกหัดพระอีกองค์ที่เป็นรุ่นน้อง โดยมีหลวงปู่บุญมีมาช่วยฝึกซ้อมด้วย เพราะท่านก็สวดปาฏิโมกข์ได้เหมือนกัน จนท่านฟังแล้วบอกว่า "ใช้ได้ ๆ" แต่ท่านก็ซ้อมของท่านเองด้วยเหมือนกัน เพราะท่านไม่ไว้ใจ

จากนั้น หลวงพ่อก็เลยได้ออกมาเที่ยวธุดงค์ครั้งแรกในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ในการธุดงค์ หลวงพ่อจะนำเฉพาะเครื่องใช้ที่จำเป็น มีผ้าไตร ๓ ผืน ผ้าสบง ผ้าอาบน้ำฝน ถุงบาตร ผ้าปูนั่ง เทียนไข ๓-๔ เล่ม ไม้ขีดไฟ น้ำมันก๊าดขวดเล็ก ๆ แล้วก็ไฟฉายพร้อมถ่าน ซึ่งจะใช้เฉพาะเวลาจำเป็นเท่านั้น แต่เมื่อหลวงพ่อกลับมาจากธุดงค์ หลวงปู่บุญมีท่านก็มาเล่าให้ฟังว่า พอพระรุ่นน้ององค์นั้นขึ้นไปสวดปาฏิโมกข์ได้ไม่เท่าไร หลวงตาท่านก็ไล่ลงจากธรรมาสน์เลย ในระหว่างนั้น หลวงปู่บุญมีเลยต้องขึ้นสวดแทน

หลวงพ่อก็เดินทางขึ้นมาพักที่วัดป่าหนองกอง (อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี) ของหลวงปู่เพียร วิริโย ก่อน จากนั้น หลวงพ่อก็ได้ขึ้นไปวิเวกอยู่ที่ภูย่าอู่ (อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี) บริเวณหลังเขาภูพาน จากนั้นก็เดินลงมา ผ่านบ้านสว่าง แล้วก็ผ่านบ้านนายูง ชาวบ้านก็ถาม หลวงพ่อว่า "ครูบาจะไปทางไหน?" "เราจะไปบ้านนาคำน้อย เส้นทางไปบ้านนาคำใหญ่ บ้านนาคำน้อย และบ้านเพิ่ม ไปทางนี้ใช่ไหม?"

ชาวบ้านเขาก็เลยนิมนต์พาเดินทางไป ผ่านบ้าน สามเหลี่ยม บ้านชุมพล ก็เห็นว่าเพิ่งจะมีชาวบ้านเริ่มอพยพ เข้ามาอยู่ ส่วนบ้านนาคลังตอนนั้นยังไม่มี ทางสมัยนั้น เป็นทางคนเดินเท่านั้นเอง เป็นทางที่กันดารมาก มีต้นไม้ ขึ้นอยู่เต็มไปหมดสองฟากฝั่ง พวกนกแก้ว นกเขาเปล้า และนกสาริกา ก็ร้องกันสนั่นหวั่นไหวลั่นป่า

พอไปถึงบ้านนาคำน้อย ซึ่งตอนนั้นมีคนอาศัยอยู่ ประมาณ ๑๐ หลังคาเรือน ชาวบ้านบอกว่า แถวนี้มีวัดใน หมู่บ้านอยู่ ซึ่งมีพระอยู่เพียง ๑ องค์ คือ อาจารย์วิเชียร

พ่อของอาจารย์เฉลิม ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านเวลานั้น พระท่านก็จัดกุฏิให้หลวงพ่อพักค้างคืน

พอวันรุ่งขึ้นไปบิณฑบาต มีคนใส่บาตร ก็รู้สึกว่าหมู่บ้านเงียบเหงา ดูไม่มีผู้คนเลย จากนั้นพอฉันเสร็จก็เดินผ่านไปทางบ้านนาคำใหญ่ พอไปถึงก็เห็นค่ายตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) ถูกเผา ตอนแรกที่ชาวบ้านเห็นหลวงพ่อ เขาก็สงสัยว่าอยู่ฝ่ายไหน พอเขารู้แล้วว่าเป็นพระจริง เขาก็เลยเล่าว่า “พวกคอมมิวนิสต์เพิ่งเข้ามาเผาค่าย ตชด.” หลวงพ่อก็ถามว่า “แถวนี้มีพวกคอมมิวนิสต์อยู่เหรอ?” เขาก็พากันเงียบไม่กล้าพูดอะไร เพราะเขากลัว

เวลาเราไปธุดงค์ บางแห่งชาวบ้านเขามีศรัทธา เขาก็ใส่บาตร เมื่อได้อะไรมาเราก็ฉันตามนั้น แต่โดยมากก็มีแต่ใส่ข้าวเหนียวอย่างเดียว ไม่มีกับข้าวอย่างอื่น ส่วนเกลือหรือพริกนั้น เราจะไปขอจากชาวบ้านเขาก็ไม่ได้ เพราะจะผิดพระวินัย พอฉันเสร็จแล้ว เราก็ภาวนาต่อ

แต่บางแห่งเขาก็แสดงอากัปกิริยาไม่ดีใส่เรา บางทีเขาก็ด่าแบบสาดเสียเทเสียว่า “พระองค์นี้มันมาได้อย่างไร?

มาเพื่ออะไร?” โดยมากพวกทิดพวกจารย์ที่เคยบวชมาก่อน เขาจะหาว่าเรามาหลอกชาวบ้านเขา แบบนี้ก็มีนะ

(หมายเหตุ: ในภาคอีสาน จะเรียกพระที่บวชใหม่ไม่เกิน ๑๐ พรรษาว่า “ครูบา” และเมื่อสึกไปแล้ว ก็จะเรียกว่า “ทิด” จะเรียกพระที่บวชเกิน ๑๐ พรรษาว่า “ครูจารย์” และจะเรียกพระที่บวชเกิน ๒๐ พรรษาว่า “พ่อแม่ครูจารย์” เมื่อ ๒ กลุ่มหลังนี้สึกไปแล้ว ก็จะเรียกว่า“จารย์” ส่วนสามเณรนั้น เมื่อสึกไปแล้ว ก็จะเรียกว่า “เซียง” - ผู้เรียบเรียง)

หลวงพ่อก็พักอยู่ที่บ้านนาคำใหญ่ จากนั้นก็มีพระมาอยู่ด้วยกันอีก ๒ องค์ จึงได้พากันไปวิเวกอยู่ที่เชิงเขาภูก้อน หลวงพ่ออยู่ที่นั่นนานพอสมควร ตอนกลางคืนช่วงเดือนธันวาคมนี่ยิ่งดึกก็ยิ่งหนาว หนาวมากจนแทบจะแข็งตาย จะนอนก็นอนไม่ได้ เพราะเท้าเย็นจนเป็นเหน็บ จนต้องลุกขึ้นมานั่งขัดสมาธิให้อุ่นขึ้น หมอกก็ลงจนผ้าเปียกไปหมด

วันหนึ่งมีทหารจากทาง อ.น้ำโสม เข้ามาถามว่า “มาจากไหน?” “มาจากวัดป่าบ้านตาด” “มาทำอะไร?”

"มาหาที่ภาวนา" คือเขากลัวว่าจะเป็นพวกคอมมิวนิสต์ปลอมตัวมาเป็นพระ เลยเข้ามาดู แต่พอดู ๆ แล้วว่าไม่มีอะไร พวกเขาก็กลับไป จากนั้น หลวงพ่อพร้อมกับหมู่ก็ย้ายไปอยู่ที่บ้านวังแข้ บ้านเพิ่ม แล้วก็ไปทางฝั่งแม่น้ำโขงก่อนที่จะข้ามไปธุดงค์ที่ฝั่งประเทศลาว

จากนั้นต้นปี พ.ศ. ๒๕๑๗ หลวงพ่อก็กลับเข้าไปวัดป่าบ้านตาด คือในการออกธุดงค์ทุกครั้ง จะต้องกลับเข้ามาไม่ให้เกินเดือนพฤษภาคม เพื่อที่ว่าทางวัดจะได้รู้ว่ามีพระเก่ารูปไหนบ้างที่จะอยู่จำพรรษาในปีนี้ และมีกุฏิที่เหลืออยู่เอาไว้ให้พระใหม่จำนวนกี่หลัง โดยเมื่อกลับมาแล้ว ก็ต้องมารายงานการปฏิบัติกับองค์หลวงตาว่ามีความก้าวหน้ามากน้อยแค่ไหนอย่างไร

หลังจากธุดงค์ในครั้งนั้นแล้ว หลวงพ่อก็ไม่ได้มาทางแถบนี้อีกเลย เพราะแถบนี้เป็นพื้นที่สีแดง กำลังสู้รบกันอยู่ เข้ามาไม่ได้แล้ว หลวงพ่อก็เลยเปลี่ยนไปธุดงค์ทางแถบอื่นแทน บางทีไปทางจังหวัดเลย หรือไม่ก็ทางจังหวัดสกลนคร นครพนม โดยก่อนกลับเข้าวัดป่าบ้านตาด

หลวงพ่อก็จะถือโอกาสแวะไปกราบหลวงปู่หล้า คุณแม่ชีแก้ว และโยมพ่อโยมแม่เสียก่อน เพราะองค์หลวงตาท่านไม่ได้อนุญาตให้พระออกไปปลีกวิเวกได้บ่อยๆ

จากนั้น พ.ศ. ๒๕๒๓ ที่บ้านเมืองแถบนี้เริ่มจะสงบแล้ว หลังจากออกพรรษา หลวงพ่อก็เลยขอองค์หลวงตามาธุดงค์ทางแถบ อ.นายูง นี้อีกครั้ง เพราะอยากมาตามรอยเส้นทางธุดงค์ที่หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต เคยมาธุดงค์บริเวณน้ำตกยูงทอง หลวงพ่อก็เลยมาพักอยู่ที่ถ้ำขุนก้อง บริเวณน้ำตกยูงทอง (อ่านรายละเอียดได้ในประวัติหลวงพ่อ ตอน ๒๐: หลวงพ่อเจอผีอำตอนธุดงค์)

เมื่อออกจากถ้ำขุนก้องแล้ว จากนั้น หลวงพ่อพร้อมกับหมู่ คือหลวงพ่อคำพันธ์ (ปัจจุบันสึกแล้ว) และหลวงพ่อนิพนธ์ อภิปสันโน ก็เดินลงมาจนถึงบ้านนาคำน้อยในตอนบ่ายคล้อย พอพวกตู้ขา ตู้เวียง ตู้เม็ก ตู้บี้ และตู้ผู้ใหญ่บ้านคนเก่า เห็นเข้าก็ถามว่า “ครูบาจะไปพักที่ไหน?” “พักที่ไหนก็ได้” เขาก็เลยพาไปพักที่บริเวณนาของตู้เวียง ตรงใต้ต้นไทรใหญ่ ที่ตรงนั้นเคยเป็นวัดเก่า

มาก่อน เพราะชาวบ้านเคยขุดพบพระพุทธรูปหลายองค์ ตอนไถนา เขาเลยว่ากันว่าตรงต้นไทรต้นนั้นผีดุ โดยมาก ตรงไหนที่ผีดุ เขาจะเอาพระเข้าไปอยู่ตรงนั้น เพื่อที่ว่าพระจะได้แผ่เมตตาให้ผี

ตอนที่หลวงพ่อมาธุดงค์ในแถบนี้ครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ป่ายังอุดมสมบรูณ์อยู่ แต่พอมาปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ที่ไม่มีคอมมิวนิสต์แล้ว ชาวบ้านจากทางจังหวัดร้อยเอ็ด, มหาสารคาม และยโสธร ก็พากันอพยพเข้ามาถางป่าเพื่อจับจองเป็นพื้นที่ทำกินจนหมดเลย ส่วนรัฐบาลก็ไม่กล้าทำอะไร เพราะกลัวจะเสียมวลชน พอหลวงพ่อมาเห็นแล้วก็มาคิดว่า ถ้าไม่รักษาป่าเอาไว้ ป่าคงจะหมดแน่ ๆ

หลวงพ่ออยู่ที่นั่นนานพอสมควร จึงถามตู้ขากับพวกชาวบ้านว่า “พวกสูเจ้าอยากได้วัดไหม? ถ้าอยากได้แล้วมีที่ไหนที่พอจะสร้างเป็นวัดได้บ้างไหม?” พวกชาวบ้านก็ตอบว่า “อยากได้ ๆ” ทีนี้ตู้ขาก็เลยพาคณะของหลวงพ่อเดินสำรวจพื้นที่มาเรื่อย ๆ จนมาถึงบริเวณที่เป็นพื้นที่วัดในปัจจุบัน จากนั้นก็พาเดินข้ามห้วยราง จนมาเห็น

ต้นตะแบกตรงบริเวณที่เป็นหอฉันเก่าในปัจจุบัน ขึ้นอยู่เต็มไปหมด "เออ ทำเลตรงนี้เข้าท่าแฮะ มีป่าอุดมสมบูรณ์อยู่ใกล้น้ำอีกต่างหาก ตรงนี้แหละเหมาะสมที่จะสร้างเป็นวัดได้"

หลวงพ่อจึงพักปักกลดอยู่ใต้ต้นสะท้อนใหญ่ (บริเวณโรงครัวในปัจจุบัน) กวาดใบไม้ออก แล้วปูเสื่อทับ จากนั้นก็กางกลดนอนกับดินเลย ตอนที่หลวงพ่อมาอยู่ที่นี่ทีแรกหลวงพ่อนอนกับดินอยู่ ๒-๓ อาทิตย์เลยนะ แถมมีฝนตกด้วย เพราะตอนนั้นเป็นช่วงเดือนกุมภาพันธ์

ชาวบ้านนาคำน้อยเมื่อรู้ว่าหลวงพ่อตั้งใจที่จะสร้างวัดก็พากันรวบรวมเงินเพื่อมาซื้อที่ดินบริเวณที่หลวงพ่อปักกลด ประมาณ ๓๐ ไร่ จากพ่อคำศรี เจ้าของที่ เพื่อเอามาถวายหลวงพ่อ เป็นจำนวนเงิน ถึง ๗,๐๐๐ บาท ตอนนั้นหลวงพ่อเองก็ไม่รู้หรอกว่าชาวบ้านเขาจะซื้อที่ดินถวาย เพราะถ้าหลวงพ่อรู้ หลวงพ่อก็จะหนีแล้วว่าอย่างนั้นเถอะ พอซื้อที่ดินเสร็จแล้ว ชาวบ้านเขาก็ค่อยมาบอกว่า "ท่านอาจารย์อยู่ได้ พวกผมซื้อให้แล้วครับผม" เมื่อหลวงพ่อ

เห็นถึงความตั้งใจของชาวบ้าน หลวงพ่อเองก็พร้อมที่จะสร้างวัดเพื่อไว้ให้เป็นสมบัติในพุทธศาสนาสืบไป และเพื่ออนุรักษ์ป่าไม้ในบริเวณนี้ให้เป็นสมบัติของชาติสืบไป

เมื่อแรกสร้างวัดป่านาคำน้อยใหม่ ๆ นั้น บริเวณรอบวัดยังเป็นป่าเป็นไร่ มีบ้านเพียงไม่กี่หลังคาเรือน ถนนหนทางก็ยังเป็นเพียงทางเดินเล็ก ๆ ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็ใส่บาตรด้วยข้าวเหนียวแต่เพียงอย่างเดียว โดยเสนาสนะหลังแรกนั้น เป็นกุฏิไม้ไผ่ ฝาขัดแตะ หลังคามุงหญ้า พื้นทำจากฟากไม้ไผ่ เสาก็ทำจากไม้ไผ่ ภายในมีแคร่ไม้ไผ่สำหรับพักผ่อน ซึ่งปัจจุบันนี้ก็คือกุฏิปี ๒๕๒๘ หลังนั้นแหละที่หลวงพ่อเคยอยู่ทีแรก

หลังจากนั้น การสร้างกุฏิพระ หลวงพ่อก็ยึดเอาวัดป่าบ้านตาดเป็นต้นแบบ แตกต่างกันตรงฝาผนังกุฏิที่บ้านตาดจะมีแค่โครงเสา ๔ ต้น และใช้จีวรเก่าที่สละแล้วมากั้น ๔ ด้านให้มิดชิดเท่านั้น แต่เนื่องจากวัดป่านาคำน้อยเป็นป่าทึบกว่า จึงต้องทำฝากุฏิ ๔ ด้าน พร้อมทั้งติดมุ้งลวดเพื่อป้องกันแมลง สัตว์มีพิษ ฝนสาด และลมพายุฤดูร้อน

นี่แหละ อันนี้คือความเป็นมาของวัดป่านาคำน้อย คือหลวงพ่อทำเล็กไปหาใหญ่ เข้าทำนองที่ว่า “คนไทยทำใหญ่ไปหาเล็ก คนเจ๊กทำเล็กไปหาใหญ่” หลวงพ่อคงจะเป็นคนเจ๊กที่ทำเล็กไปหาใหญ่ ตอนหลวงพ่อมาอยู่ที่นี่ครั้งแรก มาอยู่ด้วยความยากลำบาก ต้องนอนกับพื้นดิน ไม่มีอะไรเลย ไม่มีใครรู้จัก ถนนหนทางก็ยังไม่มี แล้วก็อยู่ในป่าในดงอีกต่างหาก ก็ไม่คิดว่าจะมาเป็นวัดได้อย่างทุกวันนี้

๑๒๑ น้ำสะอาด มีไว้สำหรับคนหิว

วันก่อน แม่ตู้หงวนที่เคยหลงป่าที่บ้านเพิ่ม ได้มาถวายทองคำหนัก ๑ บาท เพื่อร่วมสร้างยอดฉัตรเจดีย์ขององค์หลวงตา ช่วงนี้กำลังเปิดรับบริจาคเพื่อสร้างยอดฉัตรเจดีย์ขององค์หลวงตาอยู่ ผู้ใดมีศรัทธาอยากจะได้บุญเกี่ยวกับยอดฉัตรเจดีย์ขององค์หลวงตาก็มาร่วมกันเน้อ หลวงพ่อก็จะรวบรวมปัจจัยไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะปิดบัญชีในอีก ๑๕ เดือนข้างหน้านี้ จากนั้นก็คงจะปิดบัญชีไม่รับอีกแล้ว เพราะจบแล้ว

เพราะฉะนั้น ผู้ใดที่ได้ยินแล้วมีศรัทธาจะมาร่วมบริจาค หลวงพ่อก็รับทุกคน ส่วนผู้ที่ไม่มีศรัทธาก็อย่าเอามาเน้อ เพราะถ้าไม่มีศรัทธาแล้วเอามา ก็เหมือนกับทิ้งของลงทะเล เอามาแล้วจะได้บุญได้อย่างไร เพราะไม่มีศรัทธา

เราต้องการรับจากผู้ที่มีศรัทธา จากผู้ที่เชื่อว่าจะได้บุญจากองค์หลวงตาเท่านั้น เพราะหลวงตาเป็นผู้มีคุณูปการต่อประเทศชาติ เจดีย์พิพิธภัณฑ์ขององค์หลวงตาเหมือนเป็นสระน้ำที่ใสสะอาด พวกเราเหมือนคนที่ต้องการจะไปอาบน้ำหรือดื่มน้ำที่ใสสะอาด เราก็เข้าไปดื่มน้ำในสระน้ำ แต่ถ้าเราอิ่มอยู่แล้ว เราไม่หิวน้ำ เราไม่ต้องการอาบน้ำแล้วเราจะไปสระน้ำทำไม?

การสร้างบุญสร้างกุศลกับองค์หลวงตา องค์หลวงตาก็เหมือนกับสระน้ำที่ใสสะอาด ถ้าพวกเราอยากจะได้บุญก็ร่วมสมทบกันเท่าไหร่ก็ได้ คนละมากละน้อย บางคนก็มาบอกหลวงพ่อว่า "กำลังรวบรวมอยู่ ยังไม่พร้อม" หลวงพ่อก็บอกไปว่า "เอ้อ ถ้าพร้อมเมื่อไรก็ค่อยเอามาสมทบ" หลวงพ่อไม่ได้แบมือขอนะ หลวงพ่อเป็นเพียงผู้บอกกล่าวเท่านั้น

เพราะถ้าหลวงพ่อไม่บอกกล่าวเสียเลย คนที่เขาอยากจะบริจาคบางคนเขาก็ไม่รู้ แต่เมื่อบอกกล่าวแล้ว คนที่ไม่เห็นด้วยหาว่าทำให้วุ่นวายในสังคมก็มี คนที่เห็นด้วยก็มี เพราะมันนานาจิตตัง นานาทัศนะ คนที่อยากจะทำบุญ

ก็มี คนที่ได้ยินหลวงพ่ออินทร์พูดแล้วขวางหูก็มี คนเฉย ๆ ก็มี มันหลายมี แต่หลวงพ่อก็พูดให้เฉพาะคนที่มีศรัทธานั่นล่ะฟัง หลวงพ่อบอกให้แก่ผู้ที่หิวกระหายน้ำว่า ที่ไหนมีสระน้ำ เพราะถ้าเกิดมีคนที่ทั้งหิวกระหายน้ำ ทั้งร้อนอยากจะอาบน้ำ แต่ไม่รู้ว่าจะไปหาน้ำได้ที่ไหน หลวงพ่อที่รู้จักบ่อน้ำพอดียืนอยู่ ก็เลยบอกไปว่า มีบ่อน้ำอยู่ตรงนั้นนะ ถ้าใครหิวกระหายน้ำก็ไปดื่ม หรือถ้าใครร้อนก็ไปตักน้ำอาบได้นะ มันมีทั้งที่ดื่มน้ำ ที่อาบน้ำพร้อม หลวงพ่อก็บอกอย่างนั้น ก็แล้วแต่ว่าใครจะไป ถ้าใครไม่หิวกระหายน้ำ ไม่ร้อนอยากอาบน้ำ ก็ไม่ต้องไป แต่บางคนพอได้ยิน เขาก็มาทั้งอาบ ทั้งดื่มกินจนชุ่มอกชุ่มใจ อย่างนั้นก็มี

เปรียบเทียบก็คือว่า คนที่อยากจะทำบุญอยู่ แต่ไม่รู้จะทำที่ไหน หลวงพ่อก็เป็นผู้บอกทางให้ ทำบุญกับองค์หลวงตาไม่ผิดหวังนะลูกหลาน เพราะองค์หลวงตาท่านช่วยสงเคราะห์อนุเคราะห์โลกมายาวนาน มาในตอนนี้ที่ท่านจุตินิรพานไปแล้ว ท่านก็ไม่ได้เรียกร้องมุ่งหวังอะไรจากเรา แต่พวกเราก็ควรที่จะแสดงความกตัญญู

กตเวทิตาต่อท่าน เพราะอันนี้เป็นหน้าที่ของพวกเราในฐานะศิษยานุศิษย์ที่จะแสดงความกตัญญูมากน้อยแค่ไหนอย่างไร

ศรัทธาญาติโยมก็อาจสงสัยว่า แล้วหลวงพ่อต้องการทองคำเท่าไร? หลวงพ่อต้องการ ๙๘ กิโลกรัม เท่ากับอายุขององค์หลวงตา แล้วถ้าไม่ได้ล่ะ? ถ้าไม่ได้ก็ไม่เป็นไร ก็เหมือนกับเราจะแกงหน่อไม้ แต่มีหน่อไม้อยู่แค่ ๒-๓ หน่อ มันใส่ได้ไม่เต็มหม้อ เราก็หาผักพวกข่า ตะไคร้ มาหั่นใส่เข้าไปให้มันเต็มหม้อแทนก็ได้ นี้ก็เหมือนกัน ถ้าหาทองคำครบ ๙๘ กิโลกรัมไม่ได้ เราก็เอาเงิน ทองแดง ทองเหลือง ผสมเข้าไปในยอดฉัตรทองคำด้วยก็ได้

อันนี้หลวงพ่อไม่ได้หนักใจ เพียงแต่บอกกล่าวให้ศรัทธาญาติโยมที่มีศรัทธาให้ได้ยินได้ฟัง เพราะการสร้างเจดีย์ขององค์หลวงตานี่เป็นการสร้างบุญสร้างกุศลที่ยิ่งใหญ่ ไม่ใช่ของที่จะหาทำได้ง่าย ๆ นะ ไม่ใช่ว่าเกิดมาภพใดชาติใดจะได้มีโอกาสสร้างได้ง่าย ๆ นะ

๑๒๒ ทำบุญกับหลวงตา ไม่มีผิดหวัง

พี่น้องทุกคนที่ร่วมทำบุญกับหลวงตามหาบัวนี่ หลวงพ่อรับรองว่าไม่ผิดหวังแน่ หลวงพ่อเองมั่นใจว่า บุญกุศลอันนี้มันไม่หนีหายไปไหนแน่ เพราะบุญกุศลที่เราได้ทำกับพระอรหันต์อย่างองค์หลวงตานี่ ไม่ใช่ของเล็กน้อยนะ ถ้าจะว่าไปหลวงตามหาบัวท่านก็เปรียบเหมือนกับเนื้อนาที่ดี พร้อมที่จะหว่านพืชลงไป เพราะไม่ท่วมไม่แล้งจนเกินไป น้ำก็ดี ดินก็ดี พร้อมทั้งยังมีปุ๋ยอีกต่างหาก

ทีนี้พอหว่านเมล็ดพืชใดลงไป เมล็ดนั้นก็งอกเงยให้ผลเต็มที่ เราก็จะได้รับสมบูรณ์บริบูรณ์ เพราะหว่านพืชลงในเนื้อนาที่ดี การที่เราทำบุญกับองค์ท่านนั้นก็เหมือนว่าเราได้หว่านพืช เช่นหว่านข้าวในนาที่ดี น้ำดี ดินดี พอเราหว่านข้าวเมล็ดใดไป เมล็ดนั้นก็จะออกรวงขยายผลสมบูรณ์บริบูรณ์ให้แก่เรา

ในทางตรงกันข้าม ถ้าเราหว่านพืชลงไปในเนื้อนาที่ไม่ดีเป็นอย่างไร? ก็คือนาที่เต็มไปด้วยหญ้าแฝกหญ้าคา พอเราหว่านเมล็ดพืชลงไป ผลที่ได้รับก็ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย เพราะเนื้อนาไม่ดี ผลที่สุดก็มาสงสัยว่า "เอ ทำไมเราทำบุญมากแล้วยังไม่ได้ผล?" ก็จะได้ผลได้ยังไงเล่า เพราะเราไม่ได้เลือกนาที่ดี เพราะมัวแต่ไปคิดว่าหว่านที่ไหนก็เหมือนกัน ทีนี้ก็เลยมัวแต่หว่านเข้าไปในป่าหญ้าแฝกหญ้าคา แถมเผลอ ๆ เมล็ดข้าวของเรายังไม่ดีอีกต่างหาก แล้วเมล็ดข้าวที่ไม่ดีนั้นเป็นอย่างไร?

ในธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้านั้น ท่านทรงเปรียบเทียบเมล็ดข้าวปลูกที่ไม่ดีนี่ ก็คือเงินทองที่เราได้มาอย่างไม่บริสุทธิ์ ได้มาด้วยการปล้นจี้คดโกงเขามา แล้วพอเราหว่านลงในเนื้อนาที่ไม่ดีอีก นาที่ไม่มีปุ๋ย ก็คือการไปทำบุญกับพระที่ไม่อยู่ในศีลในธรรมอีก พอหว่านลงไป เนื้อนาก็ไม่ดี เมล็ดข้าวที่ปลูกก็ไม่ดีอีกต่างหาก แล้วอย่างนี้ ผลผลิตที่ได้รับนั้นมันจะออกมาดีได้อย่างไร?

๑๒๓ เรื่องโทษของการขาดศีลข้อที่ ๕

ในสมัยหนึ่ง มีพระเจ้าแผ่นดินครองกรุงพาราณสี ชื่อว่าพระเจ้าพรหมทัต ท่านมีโอรสอยู่องค์หนึ่ง พระเจ้าพรหมทัตนั้นท่านชอบเสวยสุราเป็นประจำ โดยทุก ๆ วันจะต้องมีกับแกล้มที่เป็นเนื้อสัตว์อยู่ด้วยเสมอ เรียกว่าทุก ๆ วันจะขาดเนื้อและสุราไม่ได้ว่าอย่างนั้นเถอะ

อยู่มาวันหนึ่ง ขณะที่พระองค์กำลังเมาสุราอยู่นั้น ก็เอาโอรสขึ้นมาไว้บนพระเพลาไปด้วย ก็คือให้โอรสมานั่งบนตักของพระองค์นั่นเอง ทีนี้พ่อครัวก็ยกสำรับอาหารเข้ามาถวาย เมื่อพระเจ้าพรหมทัตทอดพระเนตรเห็นสำรับกับแกล้มแล้ว ก็ปรากฏว่าไม่มีเนื้อ พระองค์ก็เลยตรัสถามว่า “อ้าว พ่อครัว ทำไมวันนี้ไม่เอาสำรับกับแกล้มที่มีเนื้อมาด้วยล่ะ? วันนี้ไม่มีเนื้อเหรอ?”

"เพราะวันนี้เป็นวันพระ วันนี้เขาเลยพากันงดฆ่าสัตว์พระเจ้าข้า" พระเจ้าพรหมทัตซึ่งกำลังเมาสุราอยู่ในขณะนั้น เมื่อได้ยินเช่นนี้ ก็เลยโมโหเอะอะโวยวายขึ้นมาว่า "เนื้อเพียงแค่นี้ มันจะหามาไม่ได้เลยเชียวเหรอ? ไปหามาให้ได้" พอตรัสจบเพียงเท่านั้น ก็ทรงบีบพระศอของโอรสที่อยู่บนตักของพระองค์ แล้วก็โยนร่างนั้นไปให้พ่อครัว พร้อมทั้งตรัสสั่งว่า "เอ้า พ่อครัว เอานี่ไปทำอาหารมาให้เราโดยเร็วเดี๋ยวนี้ ไป"

ผลที่สุด พ่อครัวก็นำร่างโอรสนั้นไปปรุงเป็นอาหารมาให้พระเจ้าพรหมทัตเสวย พอพระองค์เสวยเนื้อพระกุมารเสร็จแล้ว ก็เมาจนผล็อยหลับไป จากนั้น เมื่อทรงตื่นบรรทมขึ้นมาในตอนเช้า พอเริ่มที่จะสร่างเมาแล้ว พระเจ้าพรหมทัตก็ตรัสถามพระมเหสีว่า "เอ๊ะ ลูกของเราอยู่ที่ไหนนี่?"

พระมเหสีก็เลยกราบทูลว่า "พระองค์ได้ฆ่าลูกไปตั้งแต่เมื่อวานนี้แล้ว เพราะเมื่อวานเนื้อไม่มี พระองค์ขณะ

ที่กำลังเมาสุราอยู่นั้น ก็เลยบีบคอลูก แล้วสั่งให้พ่อครัวเอาร่างโอรสนั้น ไปทำเป็นพระกระยาหารมาให้พระองค์เสวย”

พระเจ้าพรหมทัตเมื่อได้สดับรับฟังดังนั้นแล้ว ก็เสียพระทัยเป็นอย่างมาก แต่ก็ไม่รู้จะทำอย่างไร พระองค์ก็เลยทรงตั้งจิตอธิษฐานว่า “ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ข้าพเจ้าจะของดสุราตลอดไป จนกว่าข้าพเจ้าจะสำเร็จอรหันต์ถึงซึ่งพระนิพพาน เพราะข้าพเจ้าได้เห็นโทษของการดื่มสุราอย่างสุดซึ้งถึงใจแล้วว่า การดื่มสุรานั้นทำให้สามารถที่จะทำความชั่วได้ทุกอย่าง เพราะขาดสติ”

๑๒๔ การอด อาหาร

พระนวกะที่เข้ามา ถ้ามีโอกาสก็ควรจะทดลองอดอาหารเพื่อภาวนาดู อันนี้เป็นแค่การแนะนำ ไม่ใช่การบังคับ ให้ลองอดอาหารดูว่าเป็นอย่างไร เพราะเราจะได้รู้ว่าขันติ คือความอดทนของเรานั้นมีมากน้อยแค่ไหน สำหรับพระกรรมฐาน การอดอาหาร ๑ วัน ๒-๓ วัน ๔-๕ วัน ๗ วัน ๑๐ วัน อันนี้ถือเป็นเรื่องธรรมดา หลวงพ่อเองก็เคยอดมาแล้ว มากที่สุดถึง ๒๕ วัน

แต่การอดอาหาร เราอย่าไปตั้งสัจจะว่าเราจะอดกี่วัน แต่ให้เราตั้งใจว่า ในขณะที่อดอาหาร ข้าพเจ้าจะให้จิตใจอยู่กับตัวเองให้มากที่สุด จะไม่ให้จิตปรุงฟุ้งซ่านส่งออกไปข้างนอก

ในวันที่เราจะอด ตอนเช้าเราก็ไม่ต้องบิณฑบาต ตื่นเช้ามาก็ไปเดินจงกรมแล้วก็มานั่งภาวนา ให้สติอยู่กับ

ตัวเองให้ได้มากที่สุด ในขณะที่เดิน ก็ให้อยู่กับกรรมฐาน ขาขวา-พุท ขาซ้าย-โธ ในขณะที่เราปัดกวาด เราก็กำหนดลมหายใจเข้า-ออก พุทโธ ไม่ว่าเราจะเคลื่อนไหวอย่างไร ก็ให้มีสติจับอยู่ตลอดเวลา ไม่ให้เผลอ

บางท่านก็คงสงสัยว่า ทำไมหลวงพ่อถึงให้ทดลองอดอาหาร? ทั้ง ๆ ที่พระพุทธเจ้าท่านได้กล่าวไว้ในธัมมจักกัปปวัตตนสูตรว่า การอดอาหารอย่างสุดโต่งนี้เป็นอัตตกิลมถา คือการทรมานกายให้ลำบากเปล่านี้เป็นทางที่ตึงเกินไป ที่จริงแล้วที่หลวงพ่อแนะนำว่าให้อดอาหารนั้น ก็ไม่ใช่ว่าหลวงพ่อจะแนะนำให้อดแบบสุดโต่งอย่างพระพุทธเจ้า ที่ท่านทรงอดถึง ๔๙ วัน

แต่จุดมุ่งหมายที่เราอดอาหารนี้ คือเพื่อฝึกให้เรามีสติ เพราะบางคนถ้าเอาแต่ฉันอาหาร ไม่อดเสียบ้าง ใจมันคิดปรุงฟุ้งซ่านนะ โดยเฉพาะเรื่องของกามราคะ หรือเวลานั่งภาวนาทั้ง ๆ ที่ยังอิ่มอยู่ มันก็ง่วง มีแต่จะหลับลูกเดียว เพราะท้องมันตึง หนังตามันเลยหย่อน ดังนั้น อยากจะให้ทดลองดู เพราะชีวิตของพระป่าเป็น

ปฏิปทาที่อดอยาก ไม่ใช่ปฏิปทาที่ฟุ่มเฟือยเหลือเฟือ แบบหมูนอนอยู่ในกรง กินไม่รู้จักหยุด อันนั้นไม่ใช่

ในการอดอาหารของพระในวัดป่าบ้านตาดนั้น สมัยตอนหลวงพ่ออยู่ที่วัดป่าบ้านตาดนั้น โดยมากพระมักไม่ค่อยลงมาฉันอาหารพร้อมกัน เพราะพระอดอาหารกันบ่อยมาก ทั้งพระไทยและพระฝรั่ง บางทีก็ ๗ วันบ้าง ๑๐ วันบ้าง ๑๕ วันบ้าง อันนั้นถือเป็นธรรมดา หลวงตามหาบัวเองท่านก็ไม่ได้บังคับนะว่า พระทุกองค์ในวัดจะต้องอดอาหาร เพียงแต่ท่านแนะนำว่า ให้ทดลองอดนอนผ่อนอาหารดู ซึ่งอาจจะถูกจริตหรือไม่ถูกจริตกับเราก็ได้ อันนี้ก็สุดแท้แต่ แต่ถึงอย่างไร องค์หลวงตาท่านว่าโดยมาก พออดอาหารแล้วก็รู้สึกว่าร่างกายเบาสบาย ไม่ง่วง แต่ถ้าฉันอาหารเข้าไปแล้ว มันทำให้รู้สึกง่วง อยากจะหลับเวลานั่งภาวนา เพราะฉะนั้น หลวงตามหาบัวท่านจึงแนะนำให้พระในวัดของท่านอดอาหาร

สมัยนั้น ถ้าในช่วงที่วัดไม่มีธุระการงาน หลวงพ่อเองก็จะอดอาหารเช่นเดียวกัน ในช่วงอดอาหาร เราก็ต้องมี

การเตรียมน้ำดื่มน้ำใช้เอาไว้ การงานเราก็ขอเว้นไว้ จะมีบ้างก็คือปัดกวาดบริเวณกุฏิที่พักของเรา คือเราไม่ได้ไปขนน้ำส่งตามกุฏิต่าง ๆ กับหมู่พวกเพื่อน เพราะวัดป่าบ้านตาดในสมัยนั้นไม่มีน้ำประปา จะใช้คันโยกน้ำสูบน้ำขึ้นมาใส่ถังเพื่อส่งไปตามกุฏิต่าง ๆ สำหรับพระที่อดอาหารนั้น ไม่ต้องไปขนน้ำ

ทีนี้เมื่อเราไม่ได้ไปขนน้ำกับหมู่พวกเพื่อน เราก็เตรียมน้ำไว้ก่อนที่กุฏิของเรา เพื่อไม่ให้เป็นภาระของหมู่เพื่อน คืออาบน้อยใช้น้อยว่าอย่างนั้นเถอะ จากนั้นก็ตั้งจิตอธิษฐานว่า "ข้าพเจ้าจะอดอาหาร โดยที่ในขณะที่ข้าพเจ้าอดอาหารอยู่นั้น ข้าพเจ้าจะภาวนาให้มากที่สุด จะให้สติอยู่กับตัวเองให้ได้มากที่สุด ในขณะที่อดอาหาร" จากนั้นก็อดอาหารเพื่อภาวนาอย่างเดียว โดยไม่ออกไปเกี่ยวข้องกับหมู่เพื่อน

สรุปแล้ว การอดอาหารคือการเตรียมตัวเตรียมใจว่าเราจะอดอาหารเพื่อที่จะใช้เวลาในการภาวนาให้ได้มากที่สุด ไม่ใช่ว่านอนดึก ๆ ขึ้นมาแล้วนอนตื่นสาย อันนั้น

แปลว่าอดอาหารแบบไม่ได้ตั้งใจ อันนั้นถือว่าใช้ไม่ได้นะ ไม่ถูกต้อง

แต่ถ้าหากว่าพออดไปแล้วไม่ไหว หิวจนตาลายไปหมด จนคิดอะไรไม่ออก ใจมันยังปรุงฟุ้งออกไปข้างนอกจนเอาไม่อยู่ ก็ให้เราออกมาฉันเสียในวันถัดไป อย่าไปฝืนอดต่อ แบบนี้แสดงว่าเราไม่ถูกกับจริตกับการอดอาหาร แต่ถ้าพอเราอดอาหารไปแล้ว จิตใจเรายังสบายอยู่ สติของเราเข้มแข็งดีขึ้น รู้สึกตัวเบาเย็นสบาย แบบนี้แสดงว่าเราถูกกับจริตในการอดอาหาร ก็ให้เราอดต่อไปเรื่อย ๆ อิ่มบ้างอดบ้าง นี่แหละคือการบำเพ็ญ

ไม่ใช่ว่าทุกวันทำอย่างไรก็ทำอย่างวันเก่า โดยไม่มีการพิจารณาเปลี่ยนแปลงปรับปรุงแก้ไขการกระทำของตนเอง อันนั้นแปลว่าอยู่แบบเป็นวัน ๆ ไป หาความเจริญก้าวหน้าในทางธรรมไม่ได้ แต่ถ้าเป็นในทางโลก ถ้าทุกวันยังทำแต่อย่างเก่าอย่างเดิมอยู่ ก็เป็นเศรษฐีไม่ได้ว่าอย่างนั้นเถอะ

ผู้ที่จะเจริญก้าวหน้าในทางโลกหรือทางธรรมได้นั้น ต้องสังเกตต้องพิจารณาอยู่เสมอว่า ทำไมถึงต้องทำอย่างนี้? ทำไปทำไม? ทำไปเพื่ออะไร? แล้วถ้าเราอยากได้ผลลัพธ์อย่างนี้บ้างล่ะ? แล้วต้องทำอย่างไร เราจึงจะก้าวหน้าจนได้ผลอย่างนั้นบ้าง? ผลที่สุด มันก็เห็นช่องเห็นทางที่เราจะเดินไปได้

การปฏิบัติจิตตภาวนาของครูบาอาจารย์ก็เป็นลักษณะเดียวกัน คือท่านไม่ได้อยู่นิ่งเฉยดูดาย ท่านพยายามฝึกหัดดัดนิสัยปรับปรุงตนเองอยู่ตลอดในแต่ละวัน ท่านเฝ้าดูกาย ดูใจของท่านว่า วันนี้เป็นอย่างไร? วันนี้เราคิดปรุงฟุ้งไปในเรื่องอะไรบ้าง? ถ้ากายมันสุขสบายเกินไป มันก็ทำให้จิตใจเกิดกามกิเลส เพราะกายกับใจมันอาศัยกันอยู่ เพราะฉะนั้น ให้พวกเราทดลองดูว่าเป็นอย่างไร ไม่ใช่ว่าหลวงพ่อจะบังคับให้ทำนะ แต่เพราะว่าหลวงพ่อเคยทดลองจนเห็นผลมาแล้ว จึงได้นำมาบอกกล่าวแนะนำให้หมู่เพื่อน ทีนี้เมื่อทำไปแล้วเป็นอย่างไร อันนี้เราจะรู้ได้ด้วยตนเอง

๑๒๕ ปัญญาจากการฟัง

ถ้าจะว่าไปแล้ว การฟังเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ เพราะแม้แต่พระในครั้งพุทธกาลที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมให้ฟัง พระสงฆ์เหล่านั้นได้สำเร็จมรรคสำเร็จผลเป็นจำนวนมาก ไม่แพ้พระสงฆ์ที่เร่งภาวนาทำความพากเพียรด้วยตนเองเลย เผลอ ๆ อาจจะมีจำนวนมากกว่า และได้บรรลุมรรคผลเร็วกว่าอีกต่างหาก นี่แหละ เราอย่ามองข้ามการฟังธรรม เพราะว่ามีความสำคัญไม่แพ้การปฏิบัติธรรม เพราะถ้าเราไม่ศึกษาให้เข้าใจก่อน แล้วเรานำไปปฏิบัติแบบผิด ๆ นอกจากจะทำให้เสียเวลาแล้ว ยังทำให้ไม่ได้รับความก้าวหน้าในการปฏิบัติอีกต่างหาก

การที่คนเราจะเกิดความรู้ ความฉลาด ความรอบคอบขึ้นมาได้นั้น ก็ต้องอาศัยการได้ยินได้ฟัง ถ้าหากเรารู้จัก

แยกแยะ รู้จักคิดวิเคราะห์ ก็จะเกิดสติปัญญาขึ้นมาได้ แต่ถ้าเราไม่รู้จักแยกแยะ ไม่รู้จักใช้สติปัญญาคิดวิเคราะห์ พอฟังไปแล้วก็สักแต่ว่าฟัง ฟังแบบเข้าหูซ้ายทะลุหูขวาเผลอ ๆ ไปฟังในสิ่งที่เขาแนะนำไปในทางที่ไม่ดี เราก็เป๋ไปตามเขาด้วย เมื่อเป๋ไปตามเขา เราก็กลับกลายเป็นคนชั่วเสียหายไปกับเขาด้วย เพราะว่าเราได้ยินได้ฟังในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และเราก็ขาดสติปัญญาใคร่ครวญไตร่ตรองด้วยเหตุและผล

เพราะฉะนั้น เมื่อเราได้ยินได้ฟังในสิ่งใดมาก็ตาม ให้เราไตร่ตรองฟังด้วยเหตุผล ให้เราตั้งความสงสัยเอาไว้ก่อนว่า ทำไมจึงเป็นอย่างนี้ในเรื่องนี้? เพราะการตั้งความสงสัยนี้เป็นบ่อเกิดแห่งปัญญา เพราะเมื่อเราตั้งความสงสัยแล้ว เราจะได้รู้จักใช้ปัญญาพิจารณาทบทวนใคร่ครวญไตร่ตรองด้วยเหตุและผล จนเมื่อคลี่คลาย เราก็จะรู้ได้ด้วยปัญญาของเราเอง แต่การตั้งความสงสัยนี้ ก็ไม่ใช่ว่าจะให้สงสัยเกินไปในทุกเรื่อง จนกลายเป็นความวิตกกังวล ลังเลใจ จนไม่สามารถตัดสินใจอะไรได้

นี่แหละ หลวงพ่อจึงได้เน้นการแจกหนังสือ และเอ็มพี ๓ ที่เป็นธรรมคำสอนของครูบาอาจารย์ให้ญาติโยมนำไปฟังเพื่อให้เกิดปัญญา เพราะไม่มีอะไรที่จะดียิ่งกว่าการให้ธรรมะเข้าสู่จิตใจ ส่วนการแจกเหรียญ อันนั้นก็ดีอยู่ เพราะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางใจ แต่ส่วนหนังสือธรรมะนั้น ถ้าผู้ใดใฝ่ในการเรียนรู้ พอได้หนังสือธรรมะแล้วนำไปศึกษา นำไปประพฤติปฏิบัติปรับปรุงกายวาจาของตนเอง อันนั้นจะเป็นสมบัติของคน ๆ นั้นยาวนานทีเดียว แต่การที่จะเอาธรรมะเข้าสู่จิตใจนั้น หลวงพ่อก็คิดว่ามันไม่ใช่ของง่าย ถ้าผู้ที่ไม่มีอุปนิสัยมาก่อน เมื่อได้มาแล้วก็อ่านผ่าน ๆ ไปอย่างนั้นแหละ แต่ผู้มีอุปนิสัยพอศึกษาดู ผู้นั้นก็จะเข้าใจอย่างถึงใจ จนอยากที่จะเรียนรู้ให้สูงยิ่ง ๆ ขึ้นไปอีก

หลวงพ่อเองเมื่อสมัยเป็นเณรน้อยอยู่กับครูบาอาจารย์ พอท่านเทศน์ขึ้นมาทีไร เราฟังแล้วก็ไม่เข้าใจ เพราะเราไม่ได้ศึกษาธรรมะที่เป็นขั้นพื้นฐานมาก่อน แต่พอครูบาอาจารย์ท่านมาถึง ท่านก็พูดธรรมะขั้นสูงเลย ทีนี้พอฟังทีไรก็เลยงงทุกที พองงแล้วก็เลยไม่อยากจะ

ฟังต่อเลยทีนี้ เมื่อมองย้อนไป กว่าที่หลวงพ่อจะมาถึงจุดนี้ได้ หลวงพ่อถึงกลัวว่าผู้ที่ศึกษาธรรมะจะไม่เข้าใจเหมือนอย่างที่หลวงพ่อเคยเป็นมาก่อน เพราะฉะนั้นในเอ็มพี ๓ ของหลวงพ่อ หลวงพ่อจึงพยายามทำเรื่องที่มันลึกให้มันตื้นขึ้น ให้เข้าใจง่ายขึ้น แต่บางทีก็เหมือนกับพระผู้เฒ่าที่พูดซ้ำ ๆ ซาก ๆ พูดแล้วพูดอีก ย้ำแล้วย้ำอีก เพราะธรรมะนั้นไม่ใช่ของที่จะเข้าใจได้ง่าย ๆ

การฟังนี้เป็นเครื่องบ่งบอกไปถึงอนาคตเหมือนกันนะ อย่างเมื่อครั้งพุทธกาล วันหนึ่งได้มีชายอยู่ ๔ คน ที่เข้าไปฟังธรรมเทศนาจากพระพุทธเจ้า เมื่อพระพุทธเจ้าทรงเริ่มแสดงธรรม พระอานนท์ที่อยู่อุปัฏฐากพระพุทธเจ้า ท่านก็ดูว่า ชายทั้ง ๔ คนนี้เขาฟังธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้าด้วยความตั้งใจไหม

ชายคนที่ ๑ พอฟังไปแล้วก็เอามือเขี่ยดินขีดเล่นไปมา ชายคนที่ ๒ พอฟังไปแล้วก็หลับสัปหงก ชายคนที่ ๓ พอฟังไปแล้วก็ไปเอามือลูบต้นเสา ส่วนชายคนที่ ๔ ก็นั่งฟังนิ่งสงบ ทีนี้เมื่อคนเหล่านี้ลากลับไปแล้ว พระอานนท์ก็

กราบทูลถามพระพุทธเจ้าว่า "ทำไมชายทั้ง ๔ คนที่มาฟังธรรมเทศนานี้ จึงมีกิริยาอาการที่ไม่เหมือนกัน พระเจ้าข้า?" พระพุทธองค์ตรัสอธิบายว่า

"คนที่ ๑ ที่เขี่ยดินเล่นนั้น เพราะเขาเคยเกิดเป็นไส้เดือนกินดินมาก่อน คนที่ ๒ ที่นอนหลับนั้น เพราะเขาเคยเกิดเป็นงูเหลือมมาก่อน อุปนิสัยนอนของเขามันเลยติดภพติดชาติมา มีอะไรเกิดขึ้นก็ไม่สนใจ เอาแต่หลับอย่างเดียว คนที่ ๓ ที่เอามือลูบต้นเสานั้น เพราะเขาเคยเกิดเป็นลิงมาก่อน ส่วนคนที่ ๔ นั่งหลับตานิ่ง เขาเคยเกิดเป็นหัวหน้าพราหมณ์ผู้ใฝ่ในการศึกษามาก่อน ซึ่งคนนี้แหละที่จะฟังธรรมคำสอนของเราตถาคตเข้าใจได้ ส่วนคนอื่นก็ฟังไปอย่างนั้นแหละ"

หลวงพ่อเคยเล่าเรื่องนี้ให้พวกนักศึกษาฟัง เขาก็เลยมาถามหลวงพ่อว่า "แล้วถ้าคนที่นั่งคุยกัน ไม่สนใจฟังเทศน์ล่ะ คนประเภทนี้เคยเกิดเป็นอะไร?" หลวงพ่อก็จะบอกว่า "คนที่คุยกันไม่ตั้งใจฟัง อันนี้คงเพราะเคยเกิดเป็นนกกระจอกมาก่อน"

พระพุทธเจ้าท่านตรัสถึงอานิสงส์แห่งการฟังธรรมเอาไว้ ๕ ประการดังนี้ คือ ๑. ผู้ฟังย่อมได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยได้ยินได้ฟัง ๒. สิ่งไหนที่เคยได้ยินได้ฟังแล้วไม่เข้าใจชัดก็จะเข้าใจสิ่งนั้นชัดขึ้น ๓. บรรเทาความสงสัยเสียได้ ๔. ทำความเห็นให้ถูกต้องได้ และ ๕. ขณะฟัง จิตใจของผู้ฟังจะได้รับความสงบ ได้รับความผ่องใส

เหล่านี้คืออานิสงส์แห่งการฟังธรรม ถ้าพวกเราไม่ได้ยินได้ฟัง ไม่ได้รับการศึกษา แล้วจะเฉลียวฉลาดได้อย่างไร? มันเฉลียวฉลาดไม่ได้นะ เพราะเราไม่ได้รับการศึกษา เพราะฉะนั้นเราต้องตั้งใจฟัง

๑๒๖ อเสขะ: ผู้ที่ไม่ต้องศึกษาอีก - เสขะ: ผู้ที่ยังต้องศึกษา

พวกเราที่เข้ามาที่นี่ก็ไม่ใช่เพื่ออย่างอื่น นอกจากเรื่องภาวนา ถึงวัดแห่งนี้จะไม่ใช่ที่เรียนปริยัติธรรม แต่ถ้าหากใครอยากเรียน ก็สามารถเรียนได้จากหนังสือตำรับตำราที่มีอยู่เต็มไปหมดในห้องสมุด ตั้งแต่ขั้นนักธรรมตรี-โท-เอก และระดับเปรียญธรรมตั้งแต่ ๓-๙ ประโยค แถมยังมีพระไตรปิฎกของทุกสำนักไว้ตั้งหลายชุดอีกต่างหาก ถ้าใครอยากศึกษาข้อวัตรปฏิบัติเรื่องอะไร ก็มีธรรมลิขิตของครูบาอาจารย์เกือบทุกองค์อยู่ในห้องสมุด สถานีวิทยุในวัดของเราก็ยังมีธรรมะของครูบาอาจารย์ให้ฟังได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมงอีกต่างหาก

หลวงพ่อมั่นใจว่า ในวัดแห่งนี้มีพระธรรมเทศนาของครูบาอาจารย์ที่พร้อมจะให้ความรู้แก่พวกท่านทั้งหลายอยู่

ตลอดเวลา เว้นเสียแต่ว่าพวกท่านทั้งหลายขี้เกียจ ไม่อยากจะรู้ ไม่อยากจะฟัง อันนั้นมันก็ช่วยไม่ได้ เพราะถ้าเราไปอยู่ที่ใดแล้วเราขี้เกียจในการเรียนรู้ เราจะได้ความรู้ได้สติปัญญาได้อย่างไร? อย่างสมัยที่หลวงพ่อได้เข้าไปศึกษากับองค์หลวงตา ท่านก็ไม่ได้เทศน์ทุกวัน บางทีก็ ๗ วันบ้าง ๑๕ วันบ้าง บางทีก็วันลงอุโบสถบ้าง นี่แหละที่เราได้ยินได้ฟังธรรมเทศนาที่องค์หลวงตาเทศน์อบรมพระในเวลากลางคืนในเรื่องจิตตภาวนา โดยมากที่เราได้ฟังนั้นเป็นปี พ.ศ. ๒๕๑๗ หรือปี พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๒๐ กว่าๆ จากนั้นก็เรื่อยมาจนมาถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๐ นี่แหละที่หลวงตาท่านเริ่มที่จะหยุดเทศน์อบรมพระในเวลากลางคืน จากนั้น ท่านก็จะเทศน์เฉพาะตอนกลางวันหรือไปเทศน์ในงานผ้าป่าหาเงินเข้าคลังหลวง โดยท่านจะเทศน์เน้นไปทางฆราวาสเสียมากกว่า

แต่ถึงอย่างไร ธรรมเทศนาขององค์หลวงตาก็ยังเป็นแนวทางให้เราประพฤติปฏิบัติได้อยู่ อย่างน้อยเราก็ต้องอ่านหนังสือ **๑. ประวัติหลวงปู่มั่น** ที่องค์หลวงตาท่านเขียนไว้เพื่อปลูกศรัทธาเสียก่อน จากนั้นก็ค่อยมาอ่าน

หนังสือ **๒. ปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานสายหลวงปู่มั่น** ว่าท่านปฏิบัติตนอย่างไร เวลาที่ท่านอยู่ในป่าดงพงไพร แล้วก็อ่าน **๓. ธรรมมะชุดเตรียมพร้อม** ที่เป็นภาคปฏิบัติ จากนั้นก็อ่านหนังสือ **๔. อวกาศของจิต อวกาศของธรรม** แล้วก็หนังสือ **๕. ปัญญาอบรมสมาธิ**

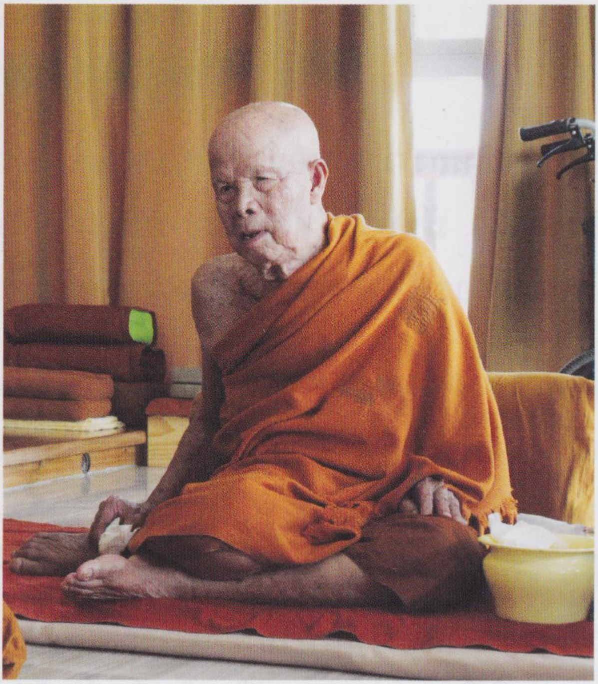
ถ้าพวกเราใฝ่ในการศึกษาค้นคว้าแล้ว ก็มีหนังสือพร้อมให้เราได้นำมาศึกษา ทั้งนี้เมื่อศึกษาแล้ว ก็อย่าเอาแต่ศึกษาเฉย ๆ แต่ต้องนำมาลงมือประพฤติปฏิบัติเป็นการเสริมกันด้วย หลวงพ่อเองขอแนะนำว่า พวกเราอย่าไปคิดน้อยใจว่าเราด้อยในการศึกษา เพราะเรามาอยู่ในป่าดงพงไพร แล้วไม่ได้รับการศึกษา แต่ให้ศึกษาคำสั่งสอนของพุทธะเลย เพราะทุกอย่างอยู่ในนั้นหมด

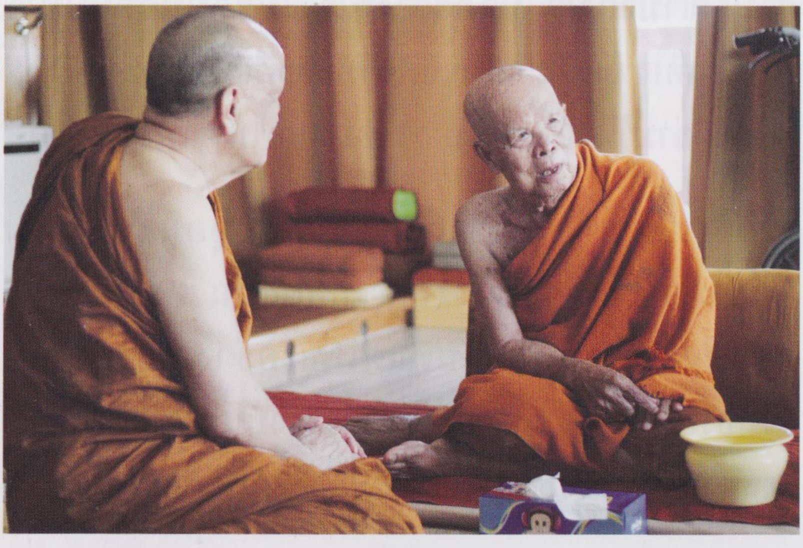
เพราะฉะนั้น ขอให้ศึกษาเรื่องของใจก็พอ เพราะธรรมคำสั่งสอนทั้งหลายทั้งปวงคือศึกษาเรื่องของใจ เพราะใจเป็นใหญ่ ใจเป็นหัวหน้า สำเร็จแล้วด้วยใจ ถ้าศึกษาวิถีทางเดินของจิต วิถีทางเดินของใจ รู้เท่าทันเรื่องของจิตใจ เรื่องของกิเลสราคะ โทสะ โมหะที่เข้ามาสู่จิตใจ รู้เท่าทัน

กิเลสโลภ โกรธ หลง ว่าเป็นอย่างไร ถ้าเรารู้เรื่องของกิเลส เรื่องของใจแล้ว มันก็รู้ได้ทั้งหมด เพราะเรื่องทางโลก กระแสโลกมันก็ออกไปจากใจทั้งหมด

ในหลักคำสอนของพุทธะท่านจึงว่า ผู้ใดก็ตาม ตัดกิเลสราคะ โทสะ โมหะ ออกไปจากใจจนได้เป็นอรหันต์ แปลว่าผู้นั้นเป็น**อเสขบุคคล** คือเป็นผู้จบ ไม่ต้องศึกษาในวิชาอื่น ๆ อีกแล้ว จบหมดทุกอย่าง เพราะจบวิชาใจแล้ว เรียกว่าเป็นผู้ที่ไม่ต้องศึกษาอีก เพราะอเสขบุคคลนั้น ท่านรู้เข้ามาถึงใจ ปล่อยวางที่ใจ ไม่ยึดมั่นถือมั่นที่ใจ หลุดพ้นที่ใจ อันนั้นถือว่าจบกิจ ไม่ต้องเรียนอย่างอื่นอีกเลย เพราะความรู้ทั้งหลายทั้งปวงย่อมออกไปจากใจทั้งหมด

ส่วนพวกเรานั้นยังถือว่าเป็น**เสขบุคคล** คือเป็นผู้ที่ยังต้องศึกษาอยู่นะ (อเสขบุคคลนั้น พระพุทธเจ้าท่านหมายถึงพระอรหันต์แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ส่วนอริยบุคคลที่เหลือ อย่างพระโสดาบัน พระสกิทาคามี และพระอนาคามีนั้น ยังถือว่าเป็นเสขบุคคลอยู่)

(จากรูป: หลังจากที่หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ ท่านได้ย้ายได้อยู่ที่วัดป่าศิลาพร อ.เมือง จ.ยโสธร หลวงพ่อท่านก็ได้ไปกราบคารวะท่านที่วัดแห่งใหม่นี้ในหลายวาระ ถ่ายเมื่อวันที่ ๒๖ มี.ค. ๖๐)

๑๒๗ อย่าอยู่ให้ท่านหนักใจ

หลวงพ่อได้ทราบข่าวว่า หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ วัดป่านาคูณ (อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี) ที่หลวงพ่อถือว่าเป็นพี่ชายใหญ่ของหลวงพ่อ ท่านปลีกไปวิเวกอย่างกะทันหันที่วัดป่าศิลาพร (อ.เมือง จ.ยโสธร) ซึ่งเป็นบ้านเกิดของท่าน การที่หลวงปู่ที่เป็นพระผู้ใหญ่ออกไปในคราวนี้ ก็รู้สึกว่ากระเทือนนะ เหมือนกับตอนที่หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี ท่านออกจากวัดหินหมากเป้ง (อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย) ไปอยู่ที่วัดถ้ำขาม (อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร)

การที่ครูบาอาจารย์จะขยับเขยื้อนออกจากที่แต่ละครั้ง ถือว่าเป็นเรื่องใหญ่ เป็นเรื่องสะเทือนใจ เป็นเรื่องที่เสียความรู้สึกสำหรับศิษยานุศิษย์ อย่างหลวงปู่บุญมีที่สมัยก่อนท่านเคยอยู่ที่ภูลังกามาก่อน (วัดถ้ำยานาโพธิ์ อ.บ้านแพง

จ.นครพนม) พอท่านอยู่ได้ ๑๐ พรรษา ต่อมาท่านไม่สัปปายะกับลูกน้องบริวาร ท่านก็ว่า "เออ ถ้าพวกสูเจ้าไม่หนี เดี๋ยวเราหนีเองก็ได้"

จากนั้น ท่านก็เลยมาสร้างวัดป่านาคูณ (อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี) หรืออย่างหลวงปู่ลี (วัดภูผาแดง อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี) ก็มีเป็นบางช่วงนะที่บางทีท่านอึดอัดกับลูกน้องบริวาร ท่านก็เลยหนีออกไปเที่ยวปลีกวิเวก สัก ๒-๓ ปี แต่ผลที่สุดก็เข้าใจกัน ท่านก็เมตตากลับมาอยู่ที่วัดภูผาแดงเหมือนเดิม

แต่กับหลวงตามหาบัวนี่ ท่านไม่เป็นอย่างนั้นนะ ที่หลวงพ่ออยู่กับองค์หลวงตาที่วัดป่าบ้านตาดเป็นเวลา ๑๔ ปี หลวงตามหาบัวท่านไม่เคยพูดแม้แต่ครั้งเดียวนะว่า ในเมื่อพวกท่านไม่เชื่อฟังเรา ในเมื่อพวกท่านอยากอยู่ได้ เดี๋ยวเราไปเองก็ได้ แบบนี้หลวงพ่อไม่เคยได้ยินนะ หลวงพ่อมีแต่ได้ยินหลวงตามหาบัวท่านพูดว่า

"ในเมื่อพวกท่านเข้ามาเพื่อศึกษากับเรา แต่ถ้าเข้ามาแล้วกลับไม่ใส่ใจ ไม่สนใจ ไม่อยู่ในโอวาท ไม่ปฏิบัติตาม

ที่เราแนะนำสั่งสอน แล้วแบบนี้มันจะเป็นมงคลอะไร? จะอยู่ไปทำไม? อย่าอยู่นะ แบบนี้มันหนักวัด หนีนะ เข้าใจไหม?" หรือไม่ก็ "พระองค์ไหนก็ตาม ถ้านิสัยไม่ดี ถ้าทำตัวไม่ดีให้หนักวัด ให้หนีเองนะ อย่าให้เราต้องได้ไล่ เหมือนหมูเหมือนหมานะ หนีนะ"

อันนี้คือคำพูดประจำของท่าน หลวงตามหาบัวท่านเด็ดขาดแบบนี้ และท่านก็ไม่หนีด้วย เพราะวัดป่าบ้านตาดเป็นวัดของท่าน ที่ท่านสร้างขึ้นก็เนื่องด้วยโยมแม่ของท่าน (หลังจากที่หลวงตามหาบัวท่านพาโยมแม่ของท่านลงไปอยู่ที่วัดป่าสถานีทดลองพลิ้ว หรือวัดชากใหญ่ (อ.แหลมสิงห์ จ.จันทบุรี) เป็นเวลา ๑ พรรษา นอกจากโยมแม่ของท่านจะไม่สัปปายะกับอาหารการกินแล้ว โยมแม่ท่านก็ยังล้มป่วยเป็นอัมพาต หลวงตาก็เลยต้องพาโยมแม่ของท่านกลับมารักษาตัวที่บ้านตาด เพราะโรคนี้ถูกกับยาหมอพื้นบ้านที่อยู่บ้านจั่น ซึ่งอยู่ห่างจากบ้านตาดประมาณ ๕ กิโลเมตร ท่านเลยต้องมาพักและรักษาโยมแม่ไปพร้อม ๆ กัน ทีนี้พอนาน ๆ ไป ท่านก็เลยต้องได้สร้างวัดป่าบ้านตาดขึ้นมา)

ดังนั้น ถ้าหากว่าท่านหนีแบบนี้ ท่านก็คงต้องย้ายจากวัดนั้นไปวัดนี้ไปเรื่อย ๆ ไม่มีที่สิ้นสุด มีแต่ว่าท่านยืนหยัดยืนกรานในคุณธรรมของท่าน ไล่พระที่เป็นพาลชนออกจากวัด ถ้าพระองค์ใดที่ดู ๆ แล้ว มีกิริยามารยาทไม่ดี แข็งกร้าว แข็งกระด้าง ไม่อยู่ในโอวาท ชักชวนหมู่เพื่อนศรัทธาญาติโยมแข็งข้องัดข้อครูบาอาจารย์ หลวงตาท่านว่า "แล้วมาอยู่ทำไม? เมืองไทยมันไม่แคบเหมือนใบมะขาม-ป้อมนะ จะหนีไปที่ไหนก็ให้หนีนะ อย่าให้ได้ไล่นะ" อันนี้คือคำพูดขององค์หลวงตา หลวงพ่อเองก็ยอมรับในแนวคิดอันนี้ของท่านนะ

เคยมีคนสงสัยมาถามหลวงพ่อเหมือนกันนะว่า "ที่ว่าหลวงตามหาบัวดุอย่างนั้น ดุอย่างนี้ แล้วในช่วงที่หลวงพ่ออยู่ที่วัดป่าบ้านตาด หลวงตาท่านเคยได้ไล่พระออกจากวัดจริง ๆ ไหม?" ก็มีอยู่นะ หลวงตาท่านก็เคยได้ไล่พระหนีอยู่ครั้งหนึ่งนะ คือมีพระองค์หนึ่งมาจากจังหวัดศรีสะเกษ ตอนที่หลวงพ่อเข้าไปใหม่ ๆ พระองค์นั้นท่านก็อยู่มาได้ ๕-๖ ปีแล้ว พระองค์นี้พออยู่ต่อหน้าหลวงตา

ท่านก็ดีอยู่ แต่พอลับหลังก็เป็นอีกแบบหนึ่ง ชอบไปยุแหย่ก่อกวนคนอื่น ทำให้หมู่เพื่อนหนักใจ แต่ก็ไม่มีใครกล้าที่จะไปฟ้ององค์หลวงตา

หลวงปู่บุญมีท่านเป็นพระผู้ใหญ่ เป็นเหมือนพี่ชายใหญ่ในวัด ส่วนหลวงตามหาบัวท่านเป็นเหมือนพ่อ หลวงปู่บุญมีท่านเป็นผู้มีน้ำใจ มีความเมตตาโอบอ้อมอารีกับน้อง ๆ มาก ถึงน้อง ๆ จะทำให้ไม่สบายใจ หนักอกหนักใจขนาดไหน จนบางทีถึงขนาดทำท่านน้ำตาซึมก็เถอะ แต่ท่านก็ยังอดกลั้นถึงขนาดนั้น บางทีหลวงพ่อเห็นจนทนไม่ได้ยังแอบไปยุท่านเลยนะว่า "ครูจารย์ ควรไปกราบเรียนพ่อแม่ครูจารย์นะครับผม ว่าพระองค์นี้ท่านทำตัวแบบนี้" (ในภาคอีสาน พระที่บวชมาเกิน ๒๐ พรรษา จะเรียกว่าพ่อแม่ครูจารย์ ซึ่งย่อมาจากคำว่า พ่อแม่ครูบาอาจารย์ แต่ในทีนี้จะหมายถึงองค์หลวงตา เพราะเรานับถือว่าท่านเป็นพ่อแม่ครูบาอาจารย์ จึงเรียกตามนั้น)

"โอ้ย ไม่ได้หรอก เดี๋ยวเป็นบาปกรรมตามสนอง ถ้าหากว่าชาตินี้ภาวนายังไม่หมดกิเลส ยังไม่พ้นในวัฏสงสาร

เดี๋ยวเกิดมาชาติหน้า บาปกรรมตัวนี้จะกลั่นแกล้งเราเอา เดี๋ยวเวลาเราไปที่ไหนจะมีแต่คนไล่ เพราะบาปกรรมที่ไปฟ้องหลวงตาให้ไล่พระออกจากวัด" "ครูจารย์ แต่พวกเราเองก็มองดูมานานแล้ว ถ้าในเมื่อพระองค์นี้ท่านไม่ดีจริง ๆ ผมว่าเราก็น่าจะไปกราบเรียนพ่อแม่ครูจารย์นะครับผม" "ไม่ ๆ ไม่เอาดีกว่า"

ตั้งแต่ที่หลวงพ่อเคยอยู่กับท่าน หลวงพ่อไม่เคยได้ยินเลยนะที่ว่าหลวงปู่บุญมีท่านไปฟ้องหลวงตาว่าพระองค์นั้นไม่ดีอย่างนั้นอย่างนี้ หรืออย่างหลวงปู่ลี กุสลธโร เองก็ลักษณะเดียวกัน คือเมื่อท่านมองดูแล้วว่าองค์ไหนทำอะไรไม่เข้าท่า ท่านก็มีแต่บอกกล่าวตักเตือน แต่ถ้ายังทำเรื่องไม่เข้าท่าซ้ำอีก ท่านถึงได้ดุ แต่เมื่อดุแล้วท่านก็มีแต่ถอยหลัง คือท่านไม่พูดมากกว่านั้นอีก

ถึงอย่างไร ท่านก็ไม่ถึงกับต้องไปฟ้องหลวงตาหรอก เพราะพระที่ไม่ดีมันก็ต้องมีบ้างเป็นธรรมดา เพราะเราเอามนุษย์ปุถุชนมาบวช ไม่ได้เอาพระอรหันต์มาบวช แถมต่างองค์ต่างก็มาจากร้อยพ่อพันแม่ ถ้าจะให้ดีเป็น

พระอรหันต์เหมือนกันทั้งหมดนั้นก็คงเป็นไปไม่ได้ เพราะขนาดในครั้งพุทธกาลก็ยังมีพระเทวทัตเลย มาในยุคนี้สมัยนี้ยิ่งไม่ต้องพูดถึง

แต่ถ้าเมื่อไหร่ก็ตามที่พระระดับหลวงปู่บุญมีหรือหลวงปู่ลีบอกองค์หลวงตา เพียงท่านพูดคำเดียวเท่านั้นแหละ "ขอโอกาส พ่อแม่ครูจารย์ครับ พระองค์นี้เป็นลักษณะอย่างนั้นอย่างนี้ครับ" "หือ มันทำไม"

นั่นแหละ หลวงตาท่านจะไม่ฟังเสียงคนอื่นเลย หลวงตาท่านไว้เนื้อเชื่อใจพระผู้ใหญ่อย่างหลวงปู่บุญมีและหลวงปู่ลี เพราะท่านมองดูแล้วว่าเป็นผู้มีคุณธรรมพูดตรงไปตรงมา หลวงตาท่านจึงเชื่อทีเดียวเลย

สำหรับพระองค์นั้น ดู ๆ แล้วคงไม่มีใครกล้าเอาท่านไปฟ้ององค์หลวงตาหรอก เพราะพระต่างองค์ต่างก็กลัวบาป ต่างองค์ต่างก็สำรวมระวังกายใจของใครของเรา แต่ผลที่สุดหลวงตาท่านก็รู้นะ มีวันหนึ่งองค์หลวงตาท่านเรียกประชุมพระในตอนเย็น แล้วท่านก็พูดเองชัด ๆ

เลยว่า “ท่านองค์นี้น่ะ หนีนะ เพราะผมดูท่านมานานแล้ว ดู ๆ แล้ว ท่านไม่มีทางเจริญในทางธรรมหรอก ถ้าหากว่าท่านไปที่อื่น แล้วต่อไปภายภาคหน้าท่านเจริญในทางธรรมได้สำเร็จมรรคผลมา ผมจะยอมก้มกราบเท้าท่านเลย”

หลวงพ่อพอได้ยินหลวงตาพูดประโยคนี้ ถึงกับสะดุ้งแทนพระองค์นั้นเลยนะ “โอ้โห ทำไมพ่อแม่ครูจารย์ถึงกล้าพูดขนาดนี้นะ?” แต่หลังจากนั้น พระองค์นี้ท่านก็ยังไม่ไปนะ จนหลวงตาท่านต้องได้ไล่อีกเป็นครั้งที่ ๒ ว่า “ท่านน่ะ เราบอกให้หนีก็ต้องหนี จะมาอยู่เด้น ๆ ด้าน ๆ ทำไม ให้หนีนะ เข้าใจไหม?” เพราะพระองค์นั้นท่านอยู่มานาน ทีนี้ถึงจะถูกไล่ถึง ๒ ครั้ง แต่ท่านก็ยังอยากอยู่ อยู่ดี

ผลที่สุด พอถึงวันลงอุโบสถในเวลาตี ๕ ท่านก็ยังอยู่อีก ทีนี้พอครั้งที่ ๓ หลวงตาท่านเลยงัดไม้เด็ดว่า “ท่านองค์นี้ที่เราบอกให้หนีน่ะ ท่านจะหนีหรือว่าไม่หนี? ถ้าไม่หนี จะไม่ให้ลงอุโบสถวันนี้นะ” “เอ่อ หนีก็ได้ครับ”

หลวงตาท่านจึงได้ให้ร่วมลงอุโบสถด้วย หลังจากเช้านั้น พระองค์นั้นท่านจึงได้ออกไป ผลที่สุด พระองค์นั้น

ไปอยู่ที่ไหนก็อยู่ไม่ได้ จนต้องลาสิกขา นี่แหละที่องค์หลวงตาท่านกล้าพูดขนาดนั้น ก็เพราะท่านมองดูจนมั่นใจแล้วว่า ถึงอย่างไรพระองค์นั้นก็หาความเจริญในธรรมไม่ได้แน่นอน ที่หลวงพ่อเคยเห็นมาก็มีพระองค์นี้นี่แหละที่ต้องให้องค์หลวงตาท่านได้ออกปากไล่อย่างชัดเจน

ตามที่จริงในฐานะที่หลวงพ่อเป็นน้องของหลวงปู่ก็ไม่อยากจะให้หลวงปู่ท่านขยับเขยื้อนย้ายไปอยู่ที่อื่น เพราะหลวงปู่อายุมากขนาดนี้แล้ว ก็ไม่มีอะไรที่จะสัปปายะเท่ากับที่วัดของท่าน เพราะว่าพร้อมหมดทุกอย่างแล้ว ถ้าเป็นไปได้ ก็อยากให้พวกลูกหลานไปอาราธนานิมนต์หลวงปู่กลับมาอยู่ที่วัดอย่างเก่า เพราะถ้าท่านจะไปอยู่ที่อื่นก็ไม่น่าจะสัปปายะสำหรับองค์ท่าน เพราะยังไม่ชินต่อกุฏิที่พัก เพราะการที่ผู้สูงอายุจะเปลี่ยนที่อยู่อาศัย มันต้องใช้เวลาปรับตัวนาน บางทีต้องหลงทิศหลงทางนานพอสมควรกว่าจะปรับทิศทางได้ มันไม่เหมือนคนหนุ่มนะจะเดินไปที่ไหน จะทำอะไร จะเรียกใคร ถ้าอยู่ที่เก่ามานานก็ไม่มีปัญหา เพราะเคยชินต่อสถานที่แล้ว หลวงพ่อในฐานะน้อง ๆ พอได้ยิน หลวงพ่อก็ไม่สบายใจอีกเหมือนกันว่า

ถ้าหลวงปู่ไปอยู่ที่ใหม่แล้ว จะปรับตัวเข้ากับสถานที่ใหม่และญาติโยมใหม่ได้ไหม? จะเป็นที่สัปปายะของหลวงปู่ไหม?

ส่วนพระองค์ไหนที่เป็นที่ไม่สบายใจขององค์ท่านก็น่าจะนิมนต์พระองค์นั้นออกเสีย ก็กราบเรียนถามท่านว่า "หลวงปู่ไม่สัปปายะกับพระองค์ไหน? องค์ไหนที่ทำให้หลวงปู่ไม่สบายใจ?" จากนั้นก็กราบอาราธนาพระองค์นั้นออกไปเสีย เพราะเมืองไทยไม่แคบเหมือนใบมะขามหรอก จะอยู่ที่ไหนก็ปฏิบัติได้ทั้งนั้นแหละ

แต่ถ้าอยู่แล้ว มาทำให้ครูบาอาจารย์ท่านไม่สัปปายะให้ท่านหนักอกหนักใจ เราจะอยู่ไปทำไม? มันจะได้สิริมงคลอะไรกับเราที่ไปทำให้ท่านไม่สัปปายะ? เราก็ต้องถอยออกมา จากนั้นเราก็ปฏิบัติตนให้ดี มิใช่ว่าไปอยู่กับใครก็ไปทำให้เขาเดือดร้อนไปทั่ว แต่พอจะให้ไปอยู่องค์เดียวตามลำพังก็อยู่ไม่ได้ เพราะทำตนไม่ดี ทีนี้ก็เลยมาอยู่กับครูบาอาจารย์แบบเกาะ ๆ แกะ ๆ มาคอยทำให้ท่านอึดอัดใจลำบากใจ เดือดร้อนใจที่จะต้องให้ได้ไล่หนีอีกต่างหากพระแบบนี้ใช้ไม่ได้

(หมายเหตุ: ๑. ลูกศิษย์ของหลวงตามหาบัวที่มีชื่อที่ท่านเรียกอย่าง หลวงปู่บุญเพ็ง เขมาภิรโต (วัดถ้ำ-กลองเพล อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู) หลวงตาท่านจะเรียก **"ปลัดเพ็ง"** หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ (วัดป่าศิลาพร อ.เมือง จ.ยโสธร) หลวงตาท่านจะเรียก **"ท่านใหญ่"** หรือไม่ก็ **"ธรรมใหญ่"** หลวงปู่ลี กุสลธโร (วัดภูผาแดง อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี) หลวงตาท่านจะเรียก **"ธรรมลี"** ส่วนหลวงพ่ออินทร์ถวาย สันตุสสโก (วัดป่านาคำน้อย อ.นายูง จ.อุดรธานี) หลวงตาท่านจะเรียก **"ธรรมอินทร์"**

ชื่อเรียกเหล่านี้หมายความว่า หลวงตามหาบัวท่านยอมรับในคุณธรรมของลูกศิษย์ของท่านองค์นั้น ๆ แล้ว ดังจะเห็นได้จากอัฐิของหลวงปู่บุญเพ็ง หลวงปู่บุญมีและหลวงปู่ลี ที่ได้กลายสภาพเป็นพระธาตุ

๒. ที่วัดป่าบ้านตาด การที่พระองค์ไหนก็ตามจะเอาเรื่องที่ไม่ดีของพระองค์อื่นไปฟ้องหลวงตา องค์หลวงตาท่านจะดูคุณธรรมของพระองค์ที่ไปฟ้องก่อนเลย ถ้าไปฟ้องแบบไม่มีมูล ลักษณะฟ้องเพื่อเอาหน้า เผลอ ๆ ท่านจะ

ได้ไล่พระองค์ที่ไปฟ้องหนีแทนเสียอีก ดังนั้น จึงไม่มีใครกล้าที่จะเอาเรื่องไม่ดีของององค์อื่น ๆ ไปฟ้อง

แต่ถึงอย่างไร พระที่เข้าไปอยู่ที่วัดป่าบ้านตาดในช่วงที่หลวงตายังหนุ่ม ๆ อยู่นั้น ท่านแอบย่องเดินตรวจตราดูทุกกุฏิแทบจะทุกคืน เรียกว่าถ้าไม่มาอยู่เพื่อปฏิบัติจริง ๆ โดยมากมักจะร้อนตัวอยู่ไม่ได้จนต้องออกไปเอง แต่ถ้าเป็นประเภทรู้มาก ต่อหน้าครูบาอาจารย์ก็แบบหนึ่ง ลับหลังก็แบบหนึ่ง อันนี้ก็ไม่พ้นสายตาขององค์หลวงตาอีกเหมือนกัน ถ้าทำให้หนักใจหมู่เพื่อน หนักใจท่าน อันนั้นหลวงตามหาบัวท่านก็ไม่เอาไว้เหมือนกัน

หลวงพ่ออินทร์ถวายท่านเคยพูดกับผู้ที่อยู่ใกล้ชิดให้ฟังว่า "เวลาที่ทำข้อวัตรปัดกวาดนี่ พระในวัดของเราองค์ไหนที่ภาวนาหรือไม่ภาวนา เรามองดูแค่แวบเดียวก็รู้ได้ เพราะถ้าเวลาที่จิตมันมีสติ มันจดจ่ออยู่กับคำบริกรรม มันมองดูก็รู้ได้จากกิริยาท่าทางภายนอก อย่างเช่นเวลาตีตาด ถ้าพระองค์ไหนบริกรรมอยู่ การตีตาดมันก็จะออกเป็นจังหวะพุท-โธไปด้วย ส่วนพระองค์ที่ไม่ภาวนา

นอกจากเวลาตีตาด จะไม่เป็นจังหวะพุท-โธแล้ว ยังไปหาอู้ในข้อวัตร เดินพูดคุยกันเรื่องทางโลกภายนอกอีกต่างหาก" เพียงแต่ว่าท่านจะพูดหรือไม่พูดก็เท่านั้นเอง

ปกติหลวงพ่อท่านจะหมั่นตรวจตราดูศิษย์ของท่านอยู่เสมอ ยิ่งพระอุปัฏฐากผู้อยู่ใกล้ชิดท่าน ยิ่งไม่ต้องพูดถึง หลวงพ่อท่านเคยเทศน์เสมอ ๆ ว่า "ยิ่งผู้ที่มาอยู่ใกล้ชิดเรา ยิ่งต้องมีคุณธรรมนะ อย่าคิดว่าเราไม่มองดูพวกท่านนะ ให้พวกท่านรู้ไว้เสมอนะว่า ไม่ใช่แค่พวกท่านมองดูเราอยู่นะ เราเองก็มองดูพวกท่านที่เป็นศิษย์อยู่เหมือนกัน เวลาพวกท่านมาอยู่ใกล้ ๆ เรา ให้มีสติอย่าส่งจิตส่งใจไปดูพวกญาติโยมผู้หญิงที่มากราบเรา บางทีเวลาพวกท่านมาอยู่ใกล้ ๆ เรา แล้วท่านคิดอะไรขึ้นมา บางทีมันรู้ได้นะ คล้าย ๆ มันแวบขึ้นมาในจิตเรา พวกพระนะ ให้มีสตินะ ให้สำรวมระวังนะ" – ผู้เรียบเรียง)

๑๒๘ กลัวอย่างกา คุ้นอย่างกา

สำหรับเราที่เป็นพระ การวางตัวกับหมู่เพื่อนก็ดี ครูบาอาจารย์ก็ดี ญาติโยมก็ดี จะให้เราห่างเหินจากชุมชนสังคมจนเกินไปจนดูเหมือนไม่ใส่ใจสนใจเลย มันก็ไม่ได้ หรือจะให้เขาเอาเชือกผูกคอจูงเราให้เดินตามเขา อันนั้นก็ไม่ใช่อีกเหมือนกัน เราควรทำตัวเป็นผู้ใหม่อยู่เสมอ คือเข้าใกล้ได้ แต่ไม่สนิทสนม เหมือนอย่างสุภาษิตคนโบราณที่ว่า **กลัวอย่างกา คุ้นอย่างกา**

คืออีกามันชอบป้วนเปี้ยนหากินอยู่ใกล้ ๆ กับคน ถ้าคนเผลอเมื่อไหร่ มันก็เข้ามาขโมยคุ้ยหาเศษอาหารในถังขยะ แต่เมื่อเราเข้าไปใกล้มันเมื่อไหร่ มันก็เปิดแน่บอีกเหมือนกัน คือมันระวังตัวอยู่ตลอด ไม่เคยที่จะไว้ใจคน แต่ก็ไม่เคยที่จะหนีห่างจากคนเช่นเดียวกัน นี่แหละการวางตัวของนักบวช ก็ควรจะเป็นแบบนี้ อย่าไปคุ้นเชื่อง

กับใคร ๆ ใครที่เข้ามาเราก็ต้องระวัง ต้องดูให้ดีเสียก่อน ถ้าคนที่เข้ามามีธรรมในใจ คนนี้เราก็คุยได้คบได้ แต่ถ้ามีกิเลสขึ้นมาเมื่อไหร่ เราก็ต้องถอยอีกเหมือนกัน

อย่างที่หลวงตามหาบัวท่านเคยพูดว่า หลวงปู่มั่นนี่ใครเข้าไปใกล้ไม่ได้ พอเข้าไปทำอะไรผิดหูผิดตาใกล้ ๆ นี่ท่านขู่โฮกเหมือนกับเสือที่ดุร้ายทันทีเลยนะ แต่สำหรับหลวงพ่อเอง บางทีเขามาเล่นหาง หลวงพ่อก็มอง ๆ อยู่แต่ยังเฉย ๆ อยู่นะ แต่ถ้าเขามาทำเกินเลยเล่นหูเล่นหัวเราเมื่อไหร่ หลวงพ่อเองก็โฮกเลยนะ แต่ของหลวงปู่ฝั้นนั้นรวบได้ทั้งหูรวบทั้งหาง เพราะหลวงปู่ฝั้นท่านใจดี แต่หลวงตามหาบัวนี่ก็ได้ เพราะท่านไม่ดุเหมือนหลวงปู่มั่นแต่เราก็ระวังอยู่เหมือนกัน อันนี้คือที่องค์หลวงตาท่านเปรียบเทียบให้ฟัง

ถ้าจะว่าไป หลวงปู่มั่นนี่ท่านสอนขั้นปริญญาเลยนะแต่หลวงพ่อนี่สอนขั้นมัธยม ส่วนครูบาอาจารย์ต่าง ๆ โดยมาก ท่านสอนขั้นประถม คือเป็นขั้นพื้นฐาน อย่างหลวงปู่ฝั้นนี่ เวลาญาติโยมมา ท่านก็ “เอ้า ให้พากัน

ภาวนาพุทโธเด้อ" ถึงท่านจะใจดี แต่ก็ไม่มีใครที่จะเข้าไปถามธรรมะลึกซึ้งกับองค์ท่าน

แต่หลวงตามหาบัวท่านสอนขั้นปริญญานะ คือต้องปฏิบัติมาพอสมควรแล้ว เมื่อมาฟังเทศน์ท่านจึงจะเข้าใจ แต่ถ้าเพิ่งเริ่มต้นภาวนาแล้วมาฟังเทศน์ขององค์หลวงตานี่จะไม่ค่อยเข้าใจ ไม่รู้ว่าท่านพูดเรื่องอะไร มีแต่กิเลสๆ ไม่รู้ว่าอยู่ที่ไหน อย่างไร อันนี้คือการแนะนำสั่งสอนธรรมเทศนาของครูบาอาจารย์

หลวงปู่มั่นที่ท่านสอน มีแต่สอนเรื่องจิต วิธีทางเดินของจิตของใจทั้งนั้น ท่านสอนพระ ผู้ที่เข้ามาสู่วงภายในส่วนฆราวาสก็นานๆ ทีจะได้เข้าไปหาท่าน โดยมากมีแต่พระทั้งนั้น พอหน้าฝน ก็มีพระจำพรรษา ๓๐ กว่ารูป ท่านก็แนะนำสั่งสอน พอออกพรรษา ก็มีพระจากจตุรทิศเข้ามาพักพาอาศัย ท่านก็อบรมแนะนำเรื่องจิตตภาวนาอย่างเข้มงวดกวดขัน เมื่อหลวงปู่มั่นมรณภาพไปแล้วศิษยานุศิษย์ของท่านต่างองค์ก็ต่างอยู่ในความสงบเพื่อรอที่จะฟักตัว

จากนั้นหลายปีจึงค่อย ๆ ทยอยโผล่ขึ้นมา มีหลวงปู่ลี ธัมมธโร (วัดอโศการาม อ.เมือง จ.สมุทรปราการ) หลวงปู่ฝั้น อาจาโร (วัดป่าอุดมสมพร อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร) และหลวงปู่กงมา จิรปุญโญ (วัดดอยธรรมเจดีย์ อ.โคกศรีสุพรรณ จ.สกลนคร) ค่อย ๆ ออกมาตามลำดับ

จากนั้นครูบาอาจารย์ที่เป็นศิษยานุศิษย์หลวงปู่มั่นก็โด่งดังขึ้นมาพร้อม ๆ กันคนละทิศละทาง อย่างหลวงปู่แหวน สุจิณโณ (วัดดอยแม่ปั๋ง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่) หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี (วัดหินหมากเป้ง อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย) หลวงปู่ฝั้น อาจาโร (วัดป่าอุดมสมพร อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร) และหลวงปู่ขาว อนาลโย (วัดถ้ำกลองเพล อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู)

อันนี้คือแนวแถวที่องค์หลวงปู่มั่นท่านสอนพระ คือท่านเน้นครู ท่านไม่ได้เน้นชาวบ้านนะ แต่ท่านเน้นผู้ที่จะเป็นผู้นำต่อไปภายภาคหน้า ท่านก็สอนในเรื่องการเป็นอยู่การวางตัวต่อผู้คน สอนเพื่อให้ไปเป็นครู ให้ไปเป็นผู้นำเป็นแนวแถวของพระของเณรต่อไปภายภาคหน้า เหมือนอย่างที่หลวงพ่อสอนพวกท่านทั้งหลายนี่แหละ

หลวงพ่อเองก็เหมือนกัน ไม่เคยคุ้นเชื่องกับใคร อย่างที่เราเห็น คือถึงจะคุ้นก็ตาม แต่หลวงพ่อจะไม่เข้าไปใกล้ชิดกับใครจนเกินไป อยู่ด้วยความระมัดระวัง อยู่ด้วยความเตรียมพร้อม ญาติโยมกับเราก็อยู่กันคนละรั้วกัน เราก็อยู่ในรั้ว ในกรอบ ในกฎระเบียบของพระ แต่เมื่อญาติโยมเข้ามา เราก็วิสาสะแนะนำสั่งสอนเขาอยู่ในระดับหนึ่ง แต่อย่าให้ล่วงล้ำเขตเข้ามา

อย่างหลวงตามหาบัวเองก็ใช่ว่าเราจะได้เข้าใกล้ท่านง่าย ๆ นะ เวลาท่านอยู่ในวัดของท่าน ท่านก็อยู่ตามลำพังของท่าน ไม่ได้เกี่ยวข้องยุ่งเหยิงสุงสิงกับใคร ๆ ทั้งหมด จะมีก็แต่ที่ท่านเทศน์โปรดญาติโยมในตอนเช้าเท่านั้นเอง จากนั้นท่านก็อยู่เป็นส่วนตัวของตัวท่านเอง ท่านก็พักผ่อนตามอัธยาศัยของท่าน โดยที่ไม่มีพระหรือญาติโยมเข้ามาวุ่นวาย

แต่ถ้าใครที่มีธุระจำเป็นที่จะต้องเข้าไปหาท่าน ก็ต้องให้พระเวรศาลาเข้าไปบอกกล่าวท่าน แต่สำหรับหลวงพ่อหลวงพ่อรับแขกเวลาบ่าย ๒ โมง ถ้ามีใครมีธุระอะไร

ก็เข้ามาพูดคุยได้ จากนั้นเมื่อเสร็จแล้ว หลวงพ่อก็กลับไป
พักอยู่ตามลำพัง ยกเว้นบางวันที่มีผู้คนมาจากหลายแห่ง
ก็อาจจะมีติดลูกติดพันบ้าง เพราะเราก็ต้องต้อนรับขับสู้
ตามมารยาท

๑๒๙ ขึ้นชื่อว่าหลวงตา ใครไม่ถูกดุเป็นไม่มี

เป็นธรรมดาที่ว่า **ในบรรดาลูกศิษย์ของหลวงตามหาบัว จะเป็นใครก็ตามที่เข้ามาอยู่ใกล้ท่าน แล้วจะไม่ถูกดุด่าว่ากล่าวนั้นเป็นไม่มี** เพราะองค์หลวงตานั้นท่านเป็นผู้มีปัญญา เวลาที่ท่านมองเห็นจุดที่มันบกพร่องท่านก็จะตำหนิทันที เพราะท่านเป็นพระอรหันต์ แต่กับลูกศิษย์อย่างเรา ๆ นี่ มันยังมีกิเลสอยู่ใช่ไหมล่ะ ทีนี้เวลาไปอยู่ใกล้ท่าน แล้วเกิดไม่ระวังตัว เกิดใจมันเผลอแว๊บออกไปทางกิเลสราคะ โทสะ โมหะ ขึ้นมาเมื่อไหร่ล่ะก็ถ้าท่านเห็นปุ๊บ ท่านจะใส่เปรี้ยง ๆ ทันทีเลยแหละว่า "ท่าน อย่านะ อย่าทำให้เราเห็นอีกนะ"

ดังนั้น เมื่อเราเข้าไปใกล้ท่าน เราต้องอยู่ด้วยความระมัดระวัง ต้องกระตือรือร้น ต้องมีสติ ต้องรู้จักสังเกต

รอบข้าง หลวงตามหาบัวท่านสอนว่า **พระป่าต้องตื่นตัวเหมือนไก่ป่าอยู่ตลอดเวลา** ถ้าทำตัวเป็นไก่บ้าน กิเลสมันจะมาคาบเอาไปกินเสียก่อน

หลวงตามหาบัวท่านรู้จักวางตัวนะ ท่านไม่คุ้นเชื่องทำตัวใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้ใดใครทั้งหมด ไม่ว่าจะพระหรือฆราวาสก็ตาม ในบรรดาลูกศิษย์ขององค์หลวงตาไม่มีคำว่าใกล้ชิดสนิทชิดเชื้อกับใครผู้ใดผู้หนึ่งเป็นพิเศษทั้งนั้น ไม่ว่าเราอยู่กับท่านมานานขนาดไหนก็ตาม เราต้องทำตัวเป็นผู้ใหม่อยู่เสมอ คำว่าสนิทสนม คุ้นเชื่อง คุ้นเคยถือวิสาสะกับท่านเป็นไม่มี เพราะถ้าไปถือวิสาสะ คุ้นเคยกับท่านแล้วไปอะไรเซ่อ ๆ ซ่า ๆ ไปทำอะไรไม่ถูกไม่ควรเข้าล่ะก็ ท่านจะดุใส่เปรี้ยง ๆ ทันทีเลย

การดุด่าว่ากล่าว แนะนำสั่งสอนศิษย์ที่เป็นพระนั้นท่านจะเน้นเป็นกรณีพิเศษ เพราะท่านถือว่าพระนี้เป็นแนวหน้า ถ้าพระมีกฎมีเกณฑ์อยู่ในหลักพระธรรมวินัยแล้วต่อไปภายภาคหน้าก็จะได้สอนญาติโยมได้ แต่ถ้าพระเองก็ยังหาหลักหาเกณฑ์อะไรไม่ได้ แล้วอย่างนี้จะไปสอน

ญาติโยมให้เขาเป็นคนดีได้อย่างไร? เพราะในเมื่อตัวเองก็ยังเป็นพระที่ดีไม่ได้ ส่วนสำหรับฆราวาสญาติโยม ท่านจะลดราวาศอกลงไป เว้นเสียแต่ว่าออกมานอกลู่นอกทางจริง ๆ ท่านจึงจะได้ดุบ้าง

แต่องค์หลวงตาท่านก็อธิบายว่า การดุของท่านนี้ท่านไม่ได้ดุที่คนนะ เพราะถ้าดีอยู่แล้ว ท่านจะดุไปทำไม? แต่เพราะมันไม่ดี ท่านจึงต้องได้ดุ ที่ท่านดุนี่ ท่านดุกิเลส ท่านไม่ได้ดุธรรม เพราะธรรมคือหลักถูกต้อง ธรรมคือหลักเหตุผล ถ้ามันถูกธรรมแล้ว เราไม่ดุ ที่เราดุคือเราดุกิเลส เพราะดูแล้วรู้สึกมันขวางธรรม นี้ก็เหมือนกันกับเสา ถ้าเสามันคดมันโค้งอยู่ เราก็ต้องได้ใช้ขวานถาก แต่ถ้าเสามันดีอยู่แล้ว มันเกลี้ยงเกลาอยู่แล้ว เราจะไปใช้ขวานถากเสามันทำไม? นี่แหละ คือท่านไม่ได้สอนแบบเดียว ไม่ได้สอนด้านเดียว ใครที่หยาบอยู่ ท่านก็จะสอนแบบดุด่าว่ากล่าว แต่คนที่ละเอียดแล้ว ท่านก็จะสอนแบบละเอียด

จากที่หลวงพ่อเคยเข้าไปปฏิบัติอยู่กับองค์หลวงตา และจากที่หลวงพ่อเองก็ได้เคยเข้าไปศึกษากับครูบา-

อาจารย์พระกรรมฐานเกือบทุกองค์ในประเทศไทยในยุคสมัยนั้น ไล่ตั้งแต่หลวงปู่สิม พุทธาจาโร หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่แว่น ธนปาโล หลวงปู่จาม มหาปุญโญ หลวงปู่แหวน สุจิณโณ หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี หลวงปู่หล้า เขมปัตโต หลวงปู่จวน กุลเชฏโฐ และหลวงปู่สิงห์ทอง ธัมมวโร

องค์ท่านเหล่านี้ หลวงพ่อเคยเข้าไปศึกษาด้วยมาหมดแล้ว ถ้าในเรื่องการดุด่าว่ากล่าวสั่งสอนแล้ว หลวงพ่อยอมรับเลยว่า **ไม่มีครูบาอาจารย์องค์ไหนที่จะดุยิ่งไปกว่าหลวงตามหาบัว** แต่ที่ท่านดุ ท่านก็ดุโดยเป็นธรรมนะ ซึ่งจุดนี้หลวงพ่อเองก็ยอมรับได้ และจึงได้อยู่เพื่อการศึกษาเพื่อการเรียนรู้

หลวงตามหาบัวเวลาท่านดุนี่ท่านจริงจังนะ พระบางองค์โดนท่านดุจนใจเสียไปเลยก็มี พอวันต่อมาก็เลยถือธูปเทียนแพเพื่อเข้าไปขอขมาลาโทษที่ได้ล่วงเกินท่าน กลับโดนท่านดุอีกว่า “เอาดอกไม้ธูปเทียนมาทำไม? ถ้าหัวใจของท่านมันไม่ยอม ก็คือมันไม่ยอม

ถ้ามันยอมแล้วท่านจะเอามาทำไม? ดอกไม้ธูปเทียนให้เหวี่ยงเข้าป่าไปนู้น มันทำไม? เราไม่ได้เห็นว่าดอกไม้ธูปเทียนสำคัญนะ เราเห็นหัวใจของพวกท่านสำคัญกว่า อย่าเอามานะ”

จะเป็นใครก็ตามที่เอาเข้ามา ไม่ว่าพระหรือโยมก็ดี ท่านมีแต่จะให้เหวี่ยงเข้าป่าไปทั้งนั้น บางทีเหวี่ยงจริง ๆ ต่อหน้าเลยก็มีนะ หลวงตาท่านดุถึงขนาดนั้นเลยนะ แต่ที่ท่านทำแบบนี้ หลวงพ่อลองพิจารณาดูแล้ว ท่านคงจะสอนว่า ท่านจะเอาดอกไม้ธูปเทียนมาหลอก ๆ ล่อ ๆ เล่น ๆ ทำไม? หัวใจท่านคิดอย่างไร ไม่มีใครที่จะรู้ยิ่งกว่าตัวท่านเอง ถ้าท่านเข้าใจถูกแล้ว มันก็ถูก แต่ถ้าหัวใจของท่านมันไม่ลงแล้ว แต่ถ้าท่านเข้าใจผิดแล้ว ถึงจะเอาดอกไม้ธูปเทียนมา มันจะเกิดประโยชน์อะไร?

(หมายเหตุ: ผู้อ่านสามารถเข้าไปชมคลิปวิดีโอชื่อ “หลวงตาสอนพระ-หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน” โพสต์โดยคุณโต้ง อนุรักษ์ มีความยาวประมาณ ๔ นาที ได้ในเว็บไซต์ยูทูป (www.youtube.com) ซึ่งในคลิปนี้

ได้มีคณะพระมาขอโอกาสทำวัตรองค์หลวงตาในช่วงเข้าพรรษา ขณะที่ท่านกำลังจะเริ่มเทศน์นั้น อยู่ ๆ ก็มีพระเอาพานดอกไม้ธูปเทียนขึ้นมาถวาย พร้อมพูดว่า "ขอกราบอาราธนานิมนต์องค์หลวงตาคงธาตุขันธ์อยู่ตลอด ๑ กัปเพื่อประโยชน์แก่ทางโลกครับ" หลวงตาท่านก็ไม่รับ (เพราะตามธรรมเนียม การรับพานก็คือรับอาราธนา)

หลวงตาท่านก็เอ็ดว่า "อย่ามาขวางโลก" บรรดาพระเถระที่อยู่รอบ ๆ นั้น จึงได้บอกให้พระรูปนั้นเอาพานวางไว้ แต่พระองค์นั้นท่านก็ไม่ยอม ยังดึงดังที่จะให้องค์หลวงตารับพานของท่านให้ได้ (คือให้รับอาราธนาให้ได้) องค์หลวงตาท่านพูดถึง ๒ ครั้ง จนสุดท้ายท่านก็เลยต้องจับเอาพานนั้นโยนออกไป พร้อมกับดุว่า

"พระองค์นี้มันเป็นอย่างไร บอก ๒ หนก็แล้ว ทำไมมันยังดื้อด้านไม่ฟังเสียงครูเสียงอาจารย์ ทำไมมันมาขวางหน้าขวางหลังอย่างนี้ มาขอให้อยู่ตั้งกัปตั้งกัลป์ มันมาขวางธรรมพระพุทธเจ้ารู้ไหม?" – ผู้เรียบเรียง)

๑๓๐

ประวัติหลวงพ่อ ตอน ๒๐: หลวงพ่อเจอผีอำตอนธุดงค์

เวลาครูบาอาจารย์ท่านไป ณ สถานที่ใด ท่านไหว้พระสวดมนต์ไม่เคยขาดเลยนะ ยิ่งเวลาไปอยู่ป่าเขาลำเนาไพรตามลำพัง ไปอยู่ในสถานที่เปล่าเปลี่ยวน่ากลัวเท่าไหร่ ท่านยิ่งไหว้พระ ยิ่งยึดพระไตรสรณะเป็นที่พึ่ง หลวงพ่อเคยไปวิเวกภาวนาพร้อมกับหมู่อีก ๒ รูป ที่ถ้ำแห่งหนึ่งที่อยู่ด้านบนของน้ำตกยูงทอง (อ.นายูง จ.อุดรธานี) ถ้ำนั้นหลวงปู่มั่นท่านเคยมาพักภาวนาในช่วงหน้าหนาว สมัยนั้นภายในถ้ำเคยมีพระพุทธรูปโบราณวางเกลื่อนไปหมด เสือก็มีนะ

จุดที่หลวงปู่มั่นท่านไปอยู่ มันเป็นร่องเขาอยู่บนหน้าผา มีหินแตกเป็นช่องขนาดเข้าไปได้หลวม ๆ พอดีตัว ตรงนั้นแหละที่หลวงปู่มั่นท่านไปอยู่ที่นั่น ขนาดเสือยังไม่กล้าลงไปเลยนะ เพราะลำพังแค่คนไต่ลงไปก็แคบ ๆ

พอดี ตอนที่หลวงปู่มั่นท่านขึ้นไปอยู่บนนั้น ชาวบ้านเขาก็จ้างคนขี้ยาฝิ่นให้ขึ้นไปคอยปรนนิบัติท่าน ให้เอาน้ำกระบอกไม้ไผ่ขึ้นไปให้ท่านใช้ เพราะไม่อย่างนั้น หลวงปู่มั่นท่านก็ต้องสะพายกระบอกไม้ไผ่ลงมาเอาน้ำ

ทีนี้พอหลวงปู่มั่นขึ้นไปข้างบนตรงบริเวณที่เป็นลานหิน ท่านก็เอาผ้าจีวรของท่านวางตากผึ่งลมบนก้อนหิน ส่วนคนขี้ยาฝิ่นที่ขึ้นไปส่งหลวงปู่มั่น ก็คงเหนื่อยเหมือนกัน เพราะต้องแบกน้ำใส่กระบอกไม้ไผ่แล้วก็สะพายบาตรขึ้นมาด้วย พอเสร็จแล้ว หลวงปู่มั่นท่านก็ไปกราบก้อนหินก้อนหนึ่งอยู่ ๓ ครั้ง จากนั้น ท่านจึงเดินหาที่พัก คนขี้ยาฝิ่นก็กลับลงมา

ทุกวันขี้ยาฝิ่นคนนี้ก็จะเอาน้ำใส่กระบอกไม้ไผ่ขึ้นมาส่ง ทำแบบนี้จนเป็นกิจวัตรประจำวัน พอขึ้นมาทีไรก็มักจะเห็นหลวงปู่มั่นท่านกราบตรงบริเวณนั้นเสมอ ต่อมาเมื่อหลวงปู่มั่นท่านได้จาริกไปภาวนาในที่อื่น ขี้ยาฝิ่นคนนี้ก็สงสัยว่า ทำไมหลวงปู่มั่นถึงกราบแต่ก้อนหินก้อนนี้? ก็เลยลองพยายามหาไม้มางัดก้อนหินขึ้นมาดู พองัด

ขึ้นมาก็พบว่ามีพระพุทธรูปโบราณซ่อนอยู่ข้างใน ก็เลยเอาพระไปขายได้เงินมาซื้อฝิ่นสูบจนหมด

สมัยที่หลวงพ่อขึ้นไปพร้อมกับหมู่ ตอนนั้นอายุ ๓๐ กว่าๆ รู้สึกทางชันจริงๆ ตอนขึ้นไปนี่เหนื่อยแทบขาดใจ หลวงพ่ออยู่ตรงที่หลวงปู่มั่นอยู่บนนั้นได้ประมาณ ๒ อาทิตย์ ก็รู้สึกว่ามันชันเกินไป ไม่ไหว หลวงพ่อเลยขยับไปภาวนาในถ้ำขุนก้อง บนภูเขาอีกลูกที่อยู่ถัดไปแทน ซึ่งก็อยู่ใกล้กับน้ำตกยูงทองเช่นกัน ชาวบ้านเขามีสถานที่จัดให้เรียบร้อยอยู่ มีแคร่อยู่บริเวณปากถ้ำพอดี มีทางเดินจงกรมพร้อม แต่ชาวบ้านเขาก็เล่าว่า ตรงนี้ผีดุ บางทีพระถูกผีมาไล่จนต้องหนีไปกลางดึกเลยก็มีนะ

พอภาวนาในถ้ำได้ ๗ วัน ก็รู้สึกว่าบริเวณนี้เหมือนจะเป็นวัดเก่า เราน่าจะไปดูบริเวณนี้เผื่อจะมีอะไรบ้าง เพราะเมื่อเดินตามแนวเขาลงไปหน่อยหนึ่ง หลวงพ่อก็ไปเห็นว่ามีถ้ำ ก็เลยเข้าไปดูในถ้ำตามลำพัง ก็ไปเห็นบาตรโบราณขนาดใหญ่ ซึ่งถูกสนิมกินหมดแล้ว เหลือแต่ขอบบาตรส่วนที่เป็นวง แล้วก็มีพระพุทธรูปไม้เก่าๆ

อยู่ในถ้ำ องค์ที่สมบูรณ์นั้นมีคนขึ้นมาเอาไปหมดแล้ว แต่องค์ที่ถูกปลวกกัดกินเสียหายนั้น ยังพอมีเหลือบ้าง เท่าที่สังเกตดู บริเวณนั้นคงเคยเป็นวัดโบราณมาก่อน

พอเดินดูเสร็จแล้ว หลวงพ่อก็กลับออกมาตอนเย็น ก็มาเดินจงกรม นั่งภาวนา เสร็จแล้วก็สวดมนต์ก่อนนอน ขณะที่กำลังสวดมนต์อยู่นั้น บทอาฏานาฏิยะปะริตตัง มันก็แวบขึ้นมาในความคิด (คือถ้าพระองค์ใดไปอยู่ในป่า ถ้ามีพวกอมนุษย์มาเบียดเบียนก็ให้สวดบทนี้ เพราะบทสวดนี้ใช้ไล่ผีหรืออมนุษย์ไม่ให้เข้ามาใกล้ โดยบทนี้เป็นหนึ่งในบทสวดมนต์ ๑๒ ตำนาน)

หลวงพ่อก็เลยสวด พอสวดเสร็จแล้วก็แผ่เมตตา แล้วก็นั่งภาวนาต่ออีกจน ๔ ทุ่ม พอเหนื่อยแล้วจึงนอนพักผ่อน การนอนในป่า เราจะไม่นอนแบบปล่อยปละละเลย หลวงพ่อก็นอนตะแคงขวาแล้วก็บริกรรมพุท-โธไปจนหลับ ขณะกำลังนอนเคลิ้มๆ อยู่ กึ่งหลับกึ่งตื่น ก็มีเงาดำตัวใหญ่ๆ เหมือนพวกอมนุษย์ ไม่เห็นหน้าตา เอามือขยุ้มที่หน้าอกของหลวงพ่อ

เราเอาตีนถีบเต็มแรง แล้วก็สะดุ้งตื่นขึ้นมาพร้อมกับพุทโธ ทีนี้พอตื่นขึ้นมา หัวใจนี่เต้นรัวเลย เพราะว่ามันกลัว จากนั้น เราก็ถามในใจตัวเองว่า “เอ้า กลัวไหม?” “ก็กลัวสิ ไม่กลัวได้อย่างไร?” “แล้วกลัวอะไร กลัวผีหรือว่ากลัวตาย?” “ก็กลัวตายไง” “เอ้า ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนมันก็ตายทั้งนั้นแหละ ถึงผีจะฆ่าหรือไม่ฆ่า วันหนึ่งข้างหน้ายังไงเราต้องก็ตายอยู่แล้ว แล้วจะกลัวตายไปทำไมล่ะ?” “เออ ใช่แฮะ แล้วเราจะกลัวไปให้โง่ทำไมนี่”

พอคิดอย่างนี้ได้ จากที่กลัวที่สุดก็เลยกลายเป็นความกล้าในจุดนั้นขึ้นมา จากนั้นก็ภาวนาต่อ แล้วก็แผ่เมตตาว่า “ข้าพเจ้าขอมอบกายถวายชีวิตต่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ต่อคุณงามความดี ข้าพเจ้ามา ณ สถานที่นี้ มาเพื่อปฏิบัติภาวนาให้พ้นทุกข์จากวัฏสงสารเท่านั้น ไม่ได้มาหวังเอาทรัพย์สมบัติในบริเวณนี้ ขอให้สรรพสัตว์ทั้งหลายจงเป็นสุข ๆ เถิด”

จากนั้นก็นั่งพักเหนื่อย แล้วก็นอน คืนนั้นก็ไม่มีอะไรแล้วนะ จากนั้นมา ไม่ว่าหลวงพ่อไปอยู่ป่าที่ไหนก็ตาม

หลวงพ่อก็ไม่เคยกลัวตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา เพราะครั้งนั้นกลัวที่สุดแล้ว นี่แหละ หลวงพ่อยังจำได้ไม่เคยลืมจนทุกวันนี้เลยนะ

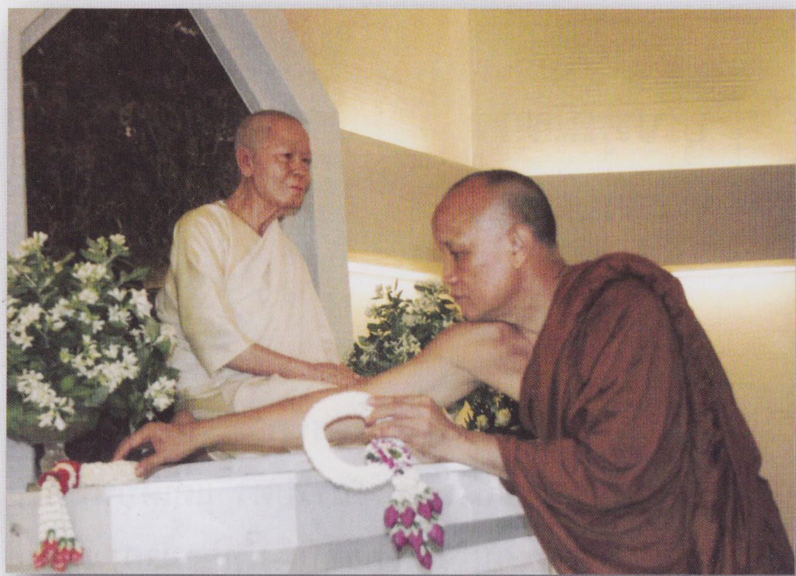
(จากรูป: หลวงพ่อถ่ายกับหลวงตามหาบัว ในงานฉลองเจดีย์ศรีไตรรัตนานุสรณ์ (เจดีย์คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ) สำนักชีบ้านห้วยทราย อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร โดยญาติโยมที่มาในงาน ได้ร่วมกันถวายจตุปัจจัยร่วมทำบุญในโครงการผ้าป่าช่วยชาติของงค์หลวงตาด้วย ถ่ายเมื่อวันที่ ๒๑ พ.ค. ๔๙)

๑๓๑

บุญคุณข้าว ทัพพีเดียว

พระราชพราหมณ์ เกิดในตระกูลพราหมณ์ ที่กรุงราชคฤห์ เป็นเพื่อนของพ่อพระสารีบุตร แต่เดิมนั้นท่านเป็นเศรษฐีที่มีอันจะกิน มีทรัพย์สินเงินทองมาก แต่เมื่อย่างเข้าสู่วัยชรา ได้ถูกภรรยาและบุตรธิดาทอดทิ้ง จนต้องกลายเป็นคนตกอับยากจน วันหนึ่งราชพราหมณ์ก็ไปได้ข้าวสวยมา พระสารีบุตรก็เดินบิณฑบาตผ่านมาพอดี ท่านจึงได้ถวายข้าวนั้นใส่บาตรพระสารีบุตร พอใส่แล้วพระสารีบุตรก็เดินไป

ต่อมาเมื่อราชพราหมณ์มีอายุ ๘๐ ปี ก็ไม่มีใครเลี้ยงดู ก็เลยต้องไปขออาศัยอยู่ที่วัดเวฬุวัน คอยช่วยพระล้างกระโถน ปัดกวาดทำความสะอาดในบริเวณวัด เมื่อท่านได้อาศัยอยู่กับพระนาน ๆ เข้า ก็มองเห็นว่าชีวิตของพระภิกษุนั้นเรียบง่าย เลยมีศรัทธาอยากจะบวช แต่ก็ไม่มี

(จากรูป: หลวงพ่อขณะกำลังนำอัฐิคุณแม่ชีแก้วบรรจุไว้ในเจดีย์ศรีไตรรัตนานุสรณ์ (เจดีย์คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ) สำนักชีบ้านห้วยทราย อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร ถ่ายเมื่อวันที่ ๒๑ พ.ค. ๔๙)

ใครที่ยอมบวชให้ท่าน เพราะอายุท่านมากถึงขนาดนั้นแล้ว ทำให้ท่านทุกข์ใจไม่เป็นอันกินอันนอน จนหน้าตาผิวพรรณหม่นหมองและร่างกายซูบผอม เมื่อพระพุทธเจ้าทอดพระเนตรเห็นจึงได้ตรัสถามว่าเป็นอะไร? เมื่อทรงทราบความแล้ว พระพุทธองค์ก็ทรงเรียกประชุมสงฆ์ แล้วตรัสถามเหล่าสงฆ์ว่า "ดูก่อน สงฆ์ทั้งหลาย มีใครระลึกถึงอุปการคุณของราธพราหมณ์ผู้นี้ได้บ้าง? มีผู้ใดเคยได้รับการอุปการะจากพราหมณ์ท่านนี้บ้าง?"

พระสารีบุตรซึ่งอยู่ในที่ประชุมนั้นด้วย ได้กราบทูลว่า "ข้าพระองค์ระลึกถึงอุปการคุณของพราหมณ์นี้ได้พระเจ้าข้า ข้าพระองค์เคยได้รับการอุปการะจากท่านผู้นี้ในวันหนึ่ง เมื่อข้าพระองค์บิณฑบาตอยู่ในกรุงราชคฤห์ ไม่มีใครใส่บาตรให้ มีแต่พราหมณ์ผู้นี้ได้เคยถวายข้าวสุกทัพพีหนึ่งให้แก่ข้าพระองค์ พระเจ้าข้า"

พระบรมศาสดาได้ตรัสยกย่องพระสารีบุตรว่าเป็นผู้มีความกตัญญู แล้วทรงมอบหมายให้ท่านเป็นผู้ดำเนินการบวชให้ราธพราหมณ์ จากนั้น พระองค์ทรงยกเลิกวิธี

การบวชแบบไตรสรณคมน์ที่มีมาแต่เดิม แล้วทรงอนุญาต การบวชด้วยวิธี**ญัตติจตุตถกรรม** ซึ่งเป็นวิธีอุปสมบท โดยความยินยอมของหมู่สงฆ์แทน ดังนั้น พระสารีบุตรเถระ จึงเป็นพระอุปัชฌาย์รูปแรก ส่วนพระราธะเป็นภิกษุองค์แรก ที่ได้รับการอุปสมบทด้วยวิธีนี้ ซึ่งการบวชด้วยวิธีญัตติจตุตถกรรมนี้ ได้ถือปฏิบัติสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

เนื่องจากท่านเป็นพระบวชใหม่ ท่านจึงไม่ค่อยได้รับอาหารบิณฑบาต ท่านพระสารีบุตรเห็นดังนั้น จึงให้ท่านเป็นปัจฉาสมณะ (ภิกษุผู้ติดตาม) ของท่าน พระสารีบุตรจึงได้ให้ที่อยู่อันเป็นสัปปายะและอาหารบิณฑบาตอันประณีตที่ท่านได้มาแก่พระราธะ เมื่อบวชแล้ว วันหนึ่งพระราธะได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้ากราบทูลขอให้ตรัสสอนธรรมอันนำไปสู่ทางหลุดพ้น

พระพุทธเจ้าจึงได้ตรัสสอนว่า "ดูก่อนราธะ สิ่งใดเป็นมาร เธอจงละความพอใจในสิ่งนั้นเสีย สิ่งที่เรียกว่ามาร คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ ซึ่งเป็นสภาพไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นของมิใช่ตัวตน มีความเกิดขึ้น

ตั้งอยู่ และดับสูญสิ้นไปเป็นธรรมดา ดังนั้น เธอจงละความพอใจในสิ่งอันเป็นมารเหล่านั้นเสีย”

พระราธะได้นำโอวาทของพระพุทธเจ้าไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และได้ติดตามพระสารีบุตรผู้เป็นพระอุปัชฌาย์ไปตามสถานที่ต่าง ๆ ไม่นานนัก ท่านก็ได้บรรลุอรหันต์ ต่อมาพระสารีบุตรได้พาพระราธะไปกราบพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์จึงตรัสถามว่า“สารีบุตร พระราธะศิษย์ของเธอเป็นอย่างไรบ้าง?” “พระราธะท่านเป็นผู้ว่านอนสอนง่าย แนะนำสั่งสอนตักเตือนอย่างไร ก็ปฏิบัติตามแต่โดยดี ไม่เคยโกรธเคืองเลย พระเจ้าข้า”

เมื่อพระพุทธเจ้าทรงสดับแล้ว ก็ทรงยกย่องพระราธะในตำแหน่งเอตทัคคะ คือเป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายในทางผู้ว่าง่าย และเป็นผู้มีปฏิภาณ คือเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจแจ่มแจ้งในธรรม และตรัสสอนให้ภิกษุทั้งหลายพึงเอาพระราธะเป็นแบบอย่างในการเป็นผู้ว่านอนสอนง่าย พระราธพราหมณ์ดำรงอายุสังขารพอสมควรแก่กาล จากนั้นจึงดับขันธ์เข้าสู่นิพพาน

นี่แหละ ขนาดราชพราหมณ์ใส่บาตรพระสารีบุตรด้วยข้าวเพียงทัพพีเดียว พระสารีบุตรยังระลึกถึงบุญคุณได้ไม่ลืม สรุปก็คือ เมื่อเราไปอยู่ ณ สถานที่ใด ให้ระลึกถึงบุญคุณของผู้มีอุปการคุณแก่เรา เหมือนอย่างพระสารีบุตร ถ้าทำได้ ก็จะมีแต่ความเจริญรุ่งเรือง ไม่มีคำว่าตกต่ำ

๑๓๒ เพ่งโทษเขา แต่ลืมดูตัวเอง

เรื่องจตุปัจจัยเงินทำบุญของพระนี่ พี่น้องบางคนเขาก็อยากจะรู้เหมือนกันว่า จตุปัจจัยของพระนี่ได้มาอย่างไร? ตามที่จริงก็ได้มาจากผู้ที่เขามีศรัทธานั่นแหละ เพราะถ้าคนที่ไม่มีศรัทธาแล้ว เขาก็คงไม่มาถวายให้หรอก แต่ถ้าคนมีศรัทธาที่มีกินมีใช้ที่ไม่รู้จะเก็บไปเพื่ออะไร อย่างผู้สูงอายุ ท่านก็รวมกลุ่มกันมามอบให้ ในจุดนี้เราก็เอามาใช้ให้เกิดประโยชน์

แต่ก็มีบางคนนะที่อยากจะตรวจสอบทางฝ่ายพระ ตรวจสอบทางฝ่ายเจ้าอาวาสว่า ได้เงินมาอย่างไร? อย่างหลวงตามหาบัวเอง ก็เคยมีคนที่เขาจะตรวจสอบว่าท่านได้จตุปัจจัยมาอย่างไร? องค์หลวงตาท่านก็กล้าท้าเลยล่ะว่า "มาตรวจสอบได้ เงินทุกบาททุกสตางค์นี่ได้มาอย่าง

บริสุทธิ์ก็แล้วกัน แต่เมื่อมาตรวจสอบเราแล้ว ก็ต้องตรวจสอบคนที่เขาสงสัยเราด้วยนะ เพราะเราเองก็สงสัยคนที่อยากจะมาตรวจสอบเราด้วยเหมือนกัน คือเมื่อท่านสงสัยเรา เราก็สงสัยท่านเหมือนกัน ต้องตรวจสอบ ต้องให้ความเป็นธรรมกับทั้ง ๒ ฝ่าย แบบนี้มันจึงจะถูก”

“คือต้องให้ตรวจสอบกลับคืนด้วย จะให้แต่เราเป็นเป้านิ่ง แล้วมาต่อยตีเราอย่างเดียว แบบนี้มันไม่เป็นธรรม เพราะฉะนั้น คนที่เข้ามาต่อยตีเราเนี่ย มันก็ต้องตรวจคนๆ นั้นด้วย แบบนี้มันถึงจะถูก จะมาต่อยตีแต่เราอย่างเดียวไม่ได้ มันไม่เป็นธรรม”

อันนี้คือความเห็นที่องค์หลวงตาท่านพูดให้หลวงพ่อฟังนะ เมื่อหลวงพ่อฟังดูแล้วก็เห็นด้วย คือไม่ใช่ว่าตนเองดีแต่จะไปตรวจแต่คนอื่น แต่ความชั่วของตัวเองนี่กลับปกปิดเอาไว้มิดชิด ไม่ยอมให้ใครมาตรวจสอบตนเอง แบบนี้มันไม่น่าจะถูก

อย่างเรื่องของพระเยซูในศาสนาคริสต์ ที่หลวงพ่อเคยอ่านในหนังสือศาสนาเปรียบเทียบ ในสมัยนั้น คนผู้ใด

ก็ตามทำผิดประเวณี อย่างผู้หญิงที่เป็นชู้กับสามีคนอื่น เมื่อจับได้ เขาจะนำผู้หญิงคนนี้มามัดใส่เสาประจาน จากนั้นก็จะให้ชาวบ้านทั้งหลายช่วยกันรุมขว้างก้อนหิน และใช้ท่อนไม้เหวี่ยงใส่จนตาย วันหนึ่งเมื่อมีเหตุกาณ์นี้เกิดขึ้น ได้มีผู้คนมาถามพระเยซูว่า "ท่านมีความเห็นอย่างไร?" พระเยซูท่านจึงได้ประกาศออกมาว่า "ผู้ใดที่ไม่มีบาป ไม่เคยทำบาป ไม่เคยทำความผิดใด ๆ เลย ขอบุคคลผู้นั้นจงเอาหินทุ่มนางเป็นคนแรกเถิด"

เมื่อคนเหล่านี้ได้ยินอย่างนี้แล้ว ก็ค่อย ๆ ทยอยหลบออกไปทีละคน ๆ จนหมด เพราะต่างคนต่างก็รู้อยู่แก่ใจว่าไม่มีทางที่ตนเองจะไม่เคยทำความผิด ไม่เคยทำความชั่วใด ๆ เลย นี้ก็เหมือนกัน ก่อนที่พวกเราท่านทั้งหลายจะไปตรวจสอบความผิดของใครคนไหน เราก็ต้องตรวจตรามองดูตนเองเสียก่อน ถ้าเมื่อเราตรวจตราดูตนเองจนมั่นใจแล้วว่า เราไม่เคยทำอะไรผิดเลย ไม่ว่าจะทางกาย วาจา ใจ ทั้งในที่ลับและในที่แจ้ง เมื่อนั้นแหละ เราจึงค่อยขว้างหินใส่ผู้อื่น ๆ ที่เขายังคิดชั่ว ยังพูดชั่ว ยังทำชั่วอยู่ได้ แต่ถ้าหากว่ามัวแต่ตรวจตรามองดูแต่ความชั่วของคนอื่น

ทั้ง ๆ ที่ตัวเองก็ยังมีความชั่วอยู่ ยังมีความผิดอยู่ แบบนี้ก็ไม่ถูกต้องเหมือนกันนะ

อย่างเมื่อตอนที่หลวงตาประกาศหาทองคำเข้าคลังหลวง ทำไมคนจึงบริจาคเงินให้หลวงตา ไม่ว่าท่านจะไปที่ไหน? ก็เพราะว่าเขาศรัทธาหลวงตา เขาจึงได้ให้ แต่ถ้าหากว่าเป็นรัฐบาลออกมาประกาศแทนนะว่า เอ้า ตอนนี้รัฐบาลย่ำแย่แล้ว ขอให้พี่น้องประชาชนช่วยกันนำเงินดอลลาร์และทองคำมาบริจาคเข้าคลังหลวงเพื่อที่จะพยุงเศรษฐกิจช่วยชาติ แล้วคิดว่าจะมีใครมาร่วมไหม? ก็คงไม่มี เพราะเหตุใด? ก็เพราะว่าเขาไม่มีศรัทธา

หลวงพ่อเคยลองถามบรรดาญาติโยมเหมือนกันนะว่า "ที่บริจาคให้หลวงตานี่ เพราะว่าอยากช่วยรัฐบาลใช่ไหม?" พวกญาติโยมก็ตอบทันทีเลยว่า "ไม่ ที่เขาบริจาคให้หลวงตา ก็เพราะศรัทธาเลื่อมใสในหลวงตา เห็นว่าท่านมีเจตนาดีที่บริสุทธิ์ จึงอยากที่จะช่วยหลวงตา"

ทีนี้พอหลวงตาช่วยหาทองคำเข้าคลังหลวงเสร็จแล้ว ก็ยังจะมาเอาเงินเอาทองคำที่หลวงตาหาให้ในคลังหลวง

ออกมาใช้อีก เอาทิ้งไว้เฉยๆ มันไม่เกิดประโยชน์ ควรจะเอามาถลุงใช้เสีย คนที่คิดอย่างนั้นก็มีนะ แต่ทีเงินของตัวเองน่ะไม่ ยิ่งมีมากเท่าไหร่ก็ยิ่งมีแต่เฉย ปกปิดปิดบังเอาไว้ แต่ทีเงินของคนอื่นน่ะ อยากจะดู อยากจะรู้ อยากจะเห็น อยากจะได้ของเขา นี่แหละ กิเลสในหัวใจของมนุษย์

(จากรูป: หลวงตามหาบัว ขณะเป็นประธานสงฆ์ในพิธีมอบทองคำเข้าคลังหลวง ครั้งที่ ๑๕ วันที่ ๙ ม.ค. ๕๓)

๑๓๓

ศีล ๘

ศีล ๘ หรือศีลอุโบสถที่เพิ่มเติมเข้ามาจากศีล ๕ คือ

ศีลข้อที่ ๖ คืองดเว้นจากการบริโภคอาหารในเวลาวิกาล คืองดเว้นไม่ทานอาหารตั้งแต่เที่ยงเป็นต้นไป ก็คือให้งดอาหารเย็นนั่นแหละ เพราะเหตุใด? พระพุทธองค์ท่านตรัสว่า เพราะคนเรามันลุ่มหลงในตา หู จมูก ลิ้น กาย ดังนั้น ให้ทดลองตัดมันออกดูเสีย อย่าไปลุ่มหลงกับอายตนะเหล่านั้น ตัดทางลิ้น คือเรื่องอาหาร มันเคยชอบติดในรส ถ้าไม่ให้มันกินอาหารแล้วเป็นอย่างไร?

ศีลข้อที่ ๗ คืองดเว้นจากการร้องรำทำเพลง และทาของหอม ห้ามไม่ให้ร้องรำทำเพลง แล้วก็ไม่ให้ฟังเสียงร้องรำทำเพลง ให้งดทางหูไว้ก่อน ตัดความรู้สึกทางหูออก เพราะว่าหูของเรามันฟังมามากพอแล้ว ตาเรายังพอปิดได้

แต่หูเรามันปิดไม่ได้ ไปที่ไหนก็ต้องได้ยินได้ฟังเสียงเว้นเสียแต่หลับ คนบางทีมันติดทางหู ถ้าไม่ได้ฟังเสียงร้องรำทำเพลงแล้ว มันนอนไม่หลับ เพราะมันติดมาก หรือบางคนพอได้ยินเสียงร้องรำทำเพลง ก็ติดในอารมณ์เสียอกเสียใจหงอยเหงา อันเป็นกิเลสราคะโทสะขึ้นมาในใจอีก เพราะฉะนั้น พระพุทธเจ้าท่านจึงทรงให้ตัดความรู้สึกทางหู เพื่อไม่ให้ได้ยินเสียงร้องรำทำเพลงในสิ่งที่มันจะเป็นอันตรายอย่างนั้น หรือแม้แต่เสียงอะไรก็ตามที่จะทำให้ใจลุ่มหลงมัวเมาในเสียงเหล่านั้น

ห้ามไม่ให้ทาของหอม แล้วก็ไม่ทัดทรงดอกไม้ของหอม ไม่ตกแต่งร่างกายจนเกินไป ไม่ทาลิปสติก ไม่ลูบไล้ของหอม อันนี้คือการตัดทางจมูก คือบางคนถ้าไม่ได้ดมกลิ่นดอกไม้ หรือของมีกลิ่นหอมแล้ว จิตใจก็ทุรนทุรายเป็นทุกข์กับสิ่งเหล่านั้นอีก แต่ตามที่จริงมันจะเป็นทุกข์ทุรนทุรายอะไรหนักหนา เพราะอีกสักวันหนึ่งเขาก็จะปิดจมูกของตนเองอยู่แล้ว

ศีลข้อที่ ๘ คืองดเว้นจากการนอนในที่นอนสูงใหญ่และที่นอนยัดด้วยนุ่นหรือสำลี บางคนก็นอนจนติดที่นอน เหมือนตัวเองจะไม่ตายอย่างนั้นแหละ แต่พอตัวเองตายแล้ว เขาก็ยัดศพเข้าไปในหีบโลงศพ แล้วยังเอาไฟเผาอีก พระพุทธเจ้าท่านทรงไม่ให้หลงติดอยู่ในโลก ท่านจึงทรงสอนให้พิจารณา ให้ศึกษา ให้รักษาศีล

สรุปแล้วก็คือให้ดูความกระเพื่อมของใจว่ามันเป็นอย่างไร หลักของพระพุทธศาสนาก็คือให้ดูใจ อย่างเวลาหิวข้าวเย็นก็ให้รู้ว่ามันเป็นอย่างไร? หรือถ้าไม่ได้ฟังเสียงร้องรำทำเพลงมันเป็นอย่างไร? มันหงุดหงิดไหม? เพราะถ้าจิตใจได้ยินเสียงร้องรำทำเพลง มันจะคึกคะนอง เพราะฉะนั้น ต้องให้ใจมันสงบอยู่นิ่ง ไม่ให้ใจมันกระเพื่อม ถ้าหากว่าเราร้องรำทำเพลงนี้ ใจมันคึกมันคะนอง กิเลสราคะมันก็จะพอกพูนขึ้นมา อันนี้ก็คือการปิดทางหู

การห้ามไม่ให้ทัดทรงดอกไม้ของหอม อันนี้ก็คือการปิดทางจมูก ก็คือไม่ให้มันมีกลิ่นหอมจนเกินไปจนทำให้ติดในกลิ่นว่าอย่างนั้นเถอะ ถ้าถูกกลิ่นหอมแล้วก็ติดใน

กลิ่นในรส อันนี้ท่านก็เลยบอกว่า อย่าไปตกแต่งจนเกินไป เพียงแค่ทำความสะอาดก็เพียงพอแล้ว

อย่างการไม่นอนที่นอนอันใหญ่ที่ยัดด้วยนุ่นและสำลี คือไม่ให้แสวงหาความสุขจากการนอนจนเกินไป พระพุทธเจ้าท่านจึงตรัสว่า อย่าไปติดในการนอนจนเกินไป เพราะถึงแม้จะนอนดิบดีขนาดไหน ความแก่ความเจ็บ ความตาย ก็ยังมาหาเราอยู่ ให้สำนึกเอาไว้

สรุปคือ ศีล ๑-๕ คือศีลหลักสำหรับฆราวาสที่ช่วยคุ้มครองโลก เน้นในการเป็นอยู่ร่วมกันในชุมชนสังคม ส่วนศีลข้อ ๖-๘ นี้ ก็เป็นการฝึกให้ดูจิตใจของตนเอง เป็นศีลที่ช่วยขัดเกลากิเลส เพื่อไม่ให้ลุ่มหลงมัวเมากับการเป็นอยู่ในวัฏสงสารจนเกินไป

๑๓๔ ให้สำรวมในอายตนะ ๕

พระเณรให้สำรวมในศีลและวินัยนะ ให้สำรวมในอายตนะทั้ง ๕ อันได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และก็ให้สำรวมใจ เราต้องฝืนทุกอย่าง ตาอยากจะดูก็ให้งด ไม่ดูในสิ่งที่มันเป็นพิษเป็นภัย หูอยากจะฟังก็ให้งด ไม่ฟังสิ่งที่มันไม่ถูกต้อง ให้ฟังแต่ธรรมะเพื่อการศึกษาเรียนรู้เพื่อการนำไปประพฤติปฏิบัติ

ถ้าเรารู้จักสำรวมระวัง ไม่ปล่อยไปตามใจกิเลสของเจ้าของ แบบนี้จึงจะเป็นพระที่ดีได้ แต่ถ้าเราไม่ฝืนจิตใจเสียเลย แต่กลับปล่อยใจของตัวเองให้ไหลไปตามกิเลส คือนึกอยากจะคิดอะไรก็คิด นึกอยากจะดูอะไรก็ดู นึกอยากจะพูดอะไรก็พูด นึกอยากจะทำอะไรก็ทำตามอำเภอใจตามอัตถาใจที่เราต้องการทุกอย่าง แบบนี้มันก็ไม่ต่างอะไร

จากฆราวาสญาติโยมเขา ทีนี้ถ้าเราบวชเป็นพระแล้ว แต่ยังทำอย่างฆราวาสอย่างนี้อยู่ แล้วเราจะมาบวชทำไมล่ะ? เพราะที่เราบวชเข้ามาก็เพื่ออบรมฝึกหัดดัดนิสัยของตนเองให้เป็นพระที่ดีอยู่ในกรอบของพระธรรมวินัย

อย่าคิด อย่าทำ อย่าพูด ในสิ่งที่มันไม่ดี ให้ทำ ให้พูด ให้คิดแต่ในสิ่งที่ดีเป็นศีลเป็นธรรม ให้รู้จักหักห้ามใจ ให้รู้จักฝืนกิเลสโลภ โกรธ หลง ภายในใจ กิเลสตัวโลภคือพอเห็นอะไรมันก็โลภอยากได้ขึ้นมา กิเลสตัวโกรธคือพอใครพูดอะไรนิด ๆ หน่อย ๆ ก็โกรธเขาไปเสียหมด กิเลสตัวหลงก็อย่างเวลารัก ก็รักลุ่มหลงเสียจนคิดว่าจะรักกันอยู่ด้วยกันจนชั่วฟ้าดินสลาย ตัวเองจะตายไม่เป็น ซึ่งที่จริงแล้วมันไม่เป็นอย่างนั้น

ให้พวกเราสำรวมกาย วาจา ใจ ของตนเอง ให้ดูจิตใจของตัวเอง ดูความประพฤติของตนเอง เพราะทุกสิ่งทุกอย่างออกมาจากใจทั้งหมด ถ้าใจเรามีสมาธิ ใจของเรามีปัญญา ใจของเรามีสติสัมปชัญญะ ใจของเรารู้เรื่องรู้ราว รู้ผิดรู้ถูก รู้สิ่งควรไม่ควร เอาธรรมเข้าอยู่ภายจิตใจของเรา

อันนี้ควรทำ อันนี้ควรพูด อันนี้ควรคิด อันนี้เรียกว่าจิตที่เป็นสัมมาทิฏฐิ จิตที่ได้รับการฝึกให้คิดเป็นสัมมาทิฏฐิ คือมีความเห็นชอบแล้ว ในเมื่อความคิดมันเห็นชอบแล้ว การพูดและการกระทำที่ออกไปมันก็ชอบไปด้วย

๑๓๕

ความรู้จากพระไตรปิฎกก็ยังไม่พอ ต้องอาศัยครูบาอาจารย์ด้วย

การที่จะเกิดปัญญาความรู้ความฉลาดขึ้นมาได้นั้น ก็ต้องอาศัยการได้ยินได้ฟัง เพราะถ้าเราไม่ได้ยินได้ฟังแล้ว เราจะเกิดสติปัญญาได้อย่างไร? อย่างตัวหลวงพ่อเอง กว่าจะมาเป็นอย่างทุกวันนี้ได้ ก็ต้องอาศัยการได้ยินได้ฟัง จากหนังสือ จากเอ็มพี ๓ จากพระไตรปิฎก จากเทศนา ของครูบาอาจารย์ และจากการได้ค้นคว้าศึกษาแนวทาง การปฏิบัติ และชีวประวัติของครูบาอาจารย์แต่ละท่าน ว่าท่านปฏิบัติอย่างไร ท่านจึงได้เห็นธรรมในแนวทาง ของท่าน

ถ้าเราศึกษาจากพระไตรปิฎกแต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้ศึกษาแนวแถวของครูบาอาจารย์ด้วย โดยมาก

เรามักจะไม่ค่อยเข้าใจ เพราะถึงหลักธรรมคำสอนจะอธิบายแนวทางในการปฏิบัติ แต่ถ้าจะให้อธิบายในรายละเอียดอย่างถี่ถ้วนทุกอย่าง ก็คงจะยาก

แต่สำหรับครูบาอาจารย์ของพวกเรา ท่านมีประสบการณ์ที่ได้ลงมือปฏิบัติจนเห็นผลมาอย่างไร รู้แจ้งเห็นจริงอย่างไร ท่านก็จะได้นำธรรมคำสอนที่ท่านได้รับเป็นประสบการณ์มานั้นมาแยกแยะอีกทีหนึ่ง เพื่อที่พวกเราจะได้ฟังให้เข้าใจได้ชัดเจนขึ้น ถ้าจะว่าไปลูกศิษย์ท่านแต่ละคนก็เปรียบเหมือนลูก ถ้าหากว่าลูกศิษย์ที่เป็นผู้ใหญ่แล้วรู้เรื่องดีแล้ว ท่านก็ให้ข้าวปลาอาหารอย่างที่ให้กับผู้ใหญ่ แต่กับลูกศิษย์บางคนที่ยังเป็นเด็กทารกอยู่ ท่านจะให้เหมือนผู้ใหญ่ก็ไม่ได้ ก็ต้องให้อาหารที่บดละเอียด

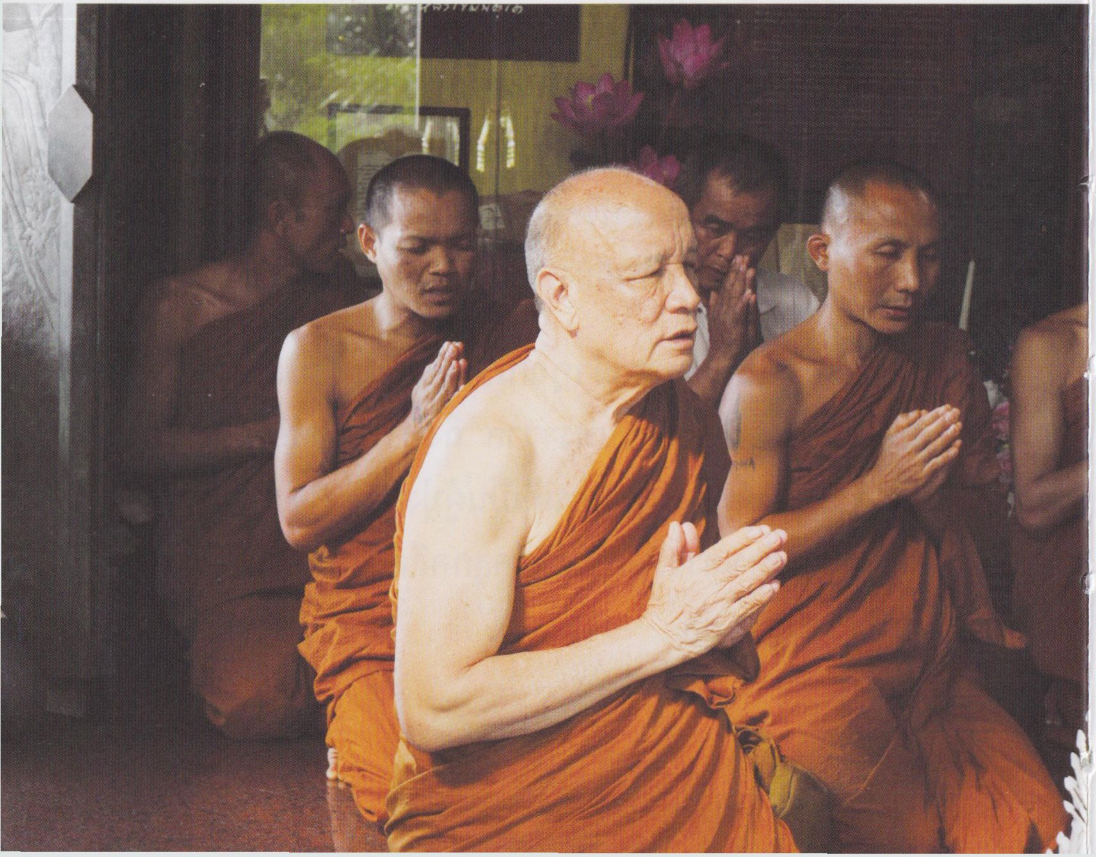
ท่านได้ประสบการณ์กับตนเองมาอย่างไร ท่านก็จะได้แนะนำสั่งสอนบอกกล่าวให้พวกเราได้ฟังได้ศึกษา แนวทางแต่ละครูบาอาจารย์นี่ก็ไม่เหมือนกันเสียทีเดียวนะ คือจะว่าคล้าย ๆ กันก็ได้ แต่ไม่เหมือนกัน เพราะบางองค์ท่านก็อาจจับประเด็นหนึ่ง ส่วนอีกองค์ก็อาจจับอีก

ประเด็นหนึ่ง อย่างเช่นในสติปัฏฐาน ๔ บางท่านก็ชูเรื่องกาย บางท่านก็ชูเรื่องเวทนา บางทีชูเรื่องของจิต แต่บางทีบางท่านก็ชูเรื่องของธรรม คือท่านก็จะชูประเด็นที่ท่านได้ผ่านมากับตัวของท่านเองที่ทำให้ท่านได้รับมรรคผลนี่แหละ การแสวงหาธรรมของครูบาอาจารย์แต่ละองค์ถึงจะแปลกแตกต่างกันอย่างไร ทั้งหมดก็ล้วนแล้วแต่อยู่ในกรอบของสติปัฏฐาน ๔ คือ กาย เวทนา จิต ธรรม ทั้งสิ้น

นี้ก็เหมือนกับพวกเราประกอบอาชีพ บางคนถนัดอย่างหนึ่ง อีกคนอาจจะถนัดอีกอย่างหนึ่ง จะให้ถนัดเหมือนกันก็คงเป็นไปไม่ได้ แต่ก็มีจุดมุ่งหมายที่เหมือนกันคือให้ได้รับเงินนั่นเอง หรืออย่างครูบาอาจารย์บางท่าน ที่แม้จะอยู่ในเมือง แต่ท่านก็ยังปฏิบัติได้ผลของท่าน

อย่างเช่น ท่านเจ้าคุณนรรัตนราชมานิต (เจ้าคุณนรรัตนฯ) วัดเทพศิรินทราวาส ถึงท่านจะอยู่แต่ในเมืองไม่ได้ไปธุดงค์ที่ไหน แต่ท่านก็เป็นผู้มุ่งมั่นตั้งใจ ท่านภาวนาของท่านอย่างเอาจริงเอาจัง ไม่คลุกคลีด้วยหมู่คณะ จนท่านได้สำเร็จมรรคผล

หลวงตามหาบัวท่านเคยพูดถึงเจ้าคุณนรรัตนฯ ว่า "เจ้าคุณนรรัตนฯ ท่านเป็นพระอรหันต์ ไม่เป็นอย่างอื่น ท่านน่ะเป็นพระอรหันต์กลางกรุง และเป็นพระที่สันโดษมาก" คือถึงตัวท่านจะอยู่ในที่วุ่นวายใจกลางเมือง แต่ใจของท่านออกธุดงค์ คือออกหามุมสงบ หาทางพ้นทุกข์

๑๓๖ ให้ทำตัวเหมือนนกกระทา

นกกระทามันเป็นสัตว์ที่เลี้ยงไม่เชื่อง ถึงมันจะเห็นหรือไม่เห็นคน มันก็จะใช้จะงอยปากคอยจิ้มตามรูลูกกรงอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าเราจะให้ข้าวน้ำอาหารโภชนาอย่างดีต่อมันขนาดไหน พอมันกินเสร็จแล้ว มันก็ใช้จะงอยปากจิ้มตามลูกกรงอยู่ทั้งวี่ทั้งวันนั่นแหละ เว้นเสียแต่นอนหลับ สัตว์บางอย่างเช่น ไก่ป่า มันจะดิ้นรนหาทางออกจากกรงเฉพาะเวลาที่มันตกใจตอนเห็นคนเท่านั้นแหละ แต่นกกระทามันไม่เป็นอย่างนั้น มันไม่มีวันคุ้นเชื่อง ไม่มีวันคุ้นเคยกันมนุษย์คนไหนทั้งสิ้น ถึงแม้ว่าเจ้าของจะเลี้ยงดูมันมานานขนาดไหน ถึงจะดูแลมันดีขนาดไหนก็เถอะ

หลวงปู่มั่นท่านจึงเปรียบว่า ให้เราทำใจของเราให้ได้อย่างนกกระทา ที่ถึงแม้จะกินอิ่มหมีพีมันขนาดไหน ถึงแม้จะมีความสุขในลาภยศสรรเสริญมากมายแค่ไหน ก็อย่าไปประมาทจมใจนอนใจ แต่ให้หาทางออกจากโลก

วัฏสงสารนี้อยู่เสมอ ให้เหมือนกับนกกระทาที่คอยเอาจะงอยปากจิ้มหาทางออกจากลูกกรงนี้อยู่เสมอ เวลาเจ้าของเปิดกรงให้ข้าวให้น้ำแล้วเผลอเมื่อไหร่ เมื่อนั้นนกกระทามันก็บินปร๋อออกไปเลยแหละ แถมยังไม่เคยนึกเสียดายอยากจะหวนกลับมาอยู่อย่างเก่าอีกต่างหาก

แต่ถ้ากรงยังปิดอยู่ นกกระทานี้ก็จิ้มเพื่อหาทางออกอยู่ตลอดเวลา เรียกได้ว่าไม่เคยประมาท ไม่เคยวางใจไม่เคยไว้ใจในความเป็นอยู่ของตัวเอง เพราะถ้าอยู่อย่างนั้นก็มีแต่ตายในกรงเท่านั้น ไม่เป็นอิสระ มันจึงไม่ไว้ใจ

เพราะฉะนั้น ชีวิตของเรานี้ก็เหมือนกัน ไม่ว่าชีวิตเราจะดีขนาดไหน จะมีความสุขประสบความสำเร็จในชีวิตมากขนาดไหน ก็อย่าได้ประมาท ก็อย่าได้ไว้ใจ ให้หาทางออกจากวัฏสงสารนี้ให้ได้เร็วที่สุด เหมือนนกกระทาที่หาทางออกจากกรงอยู่ตลอดเวลา อันนี้คือที่หลวงปู่มั่นท่านยกมาเปรียบเทียบให้บรรดาศิษยานุศิษย์ของท่านฟัง

๑๓๗ ครูบาอาจารย์ เหมือนดั่งช่างตีเหล็ก

พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า **ผู้ใดชี้ความผิดให้กับเรา ผู้นั้นเหมือนกับชี้ขุมทรัพย์ให้** อย่างหลวงตามหาบัวที่หลวงพ่อเข้าไปศึกษา ก็เพราะว่าเราเชื่อมั่นในองค์ท่าน เราเองเมื่อเข้าไปปวารณาตัวให้ท่านในฐานะศิษย์ ทีนี้ถึงท่านจะดุด่าว่ากล่าวเราเต็มที่อย่างไร เราก็น้อมยอมรับ เพราะเราถือว่าท่านเป็นครูบาอาจารย์ของเรา ที่เราได้รับการดุด่าว่ากล่าวนี่ บางครั้งเราก็สู้ครูเหมือนกันนะ คือบางทีเราก็รู้สึกไม่สบายใจว่า ท่านก็ไม่เห็นจะต้องดุด่ารุนแรงต่อหน้าสาธารณชนถึงขนาดนั้นเลย

แต่อันนี้มันเป็นหน้าที่ของท่าน ที่ท่านต้องมองดูว่าการตีหรือการดุคราวนี้เพื่ออะไร เพราะว่าท่านเป็นครูบาอาจารย์ ท่านก็ย่อมต้องมองไกลกว่าพวกเรา พระ

องค์นี้น่ะ ถ้าท่านไม่ขู่ขนาดนี้ มันจะไม่ยอม มันจะไม่ลงให้นะ มันจะอวดดีผยองตัวนะ เพราะฉะนั้น ท่านก็ต้องตีให้แรง ๆ ตีให้เสร็จ ตีให้จบ

ถ้าจะว่าไปแล้ว ครูบาอาจารย์ท่านก็เปรียบเสมือนกับช่างตีเหล็ก เหล็กมันกำลังร้อนฉ่าได้ที่ จังหวะนี้มันต้องตีแรง ๆ เพื่อขึ้นรูป เราจะไปบอกให้ยั้งมือ ให้ตีค่อย ๆ ไม่ได้หรอก เพราะถ้าตีค่อย ๆ มันก็ไม่อาจที่จะเป็นมีดเป็นพร้าขึ้นมาได้ จะเป็นอะไรมันก็เป็นไม่ได้สักอย่าง จนผลที่สุดก็เสียของ เป็นเหล็กก้นเตาที่ไร้ประโยชน์จนต้องโยนทิ้งแทน

เพราะฉะนั้น เราจะไปบอกช่างตีให้ตีค่อย ๆ ได้อย่างไร พอลงคันเนิน เขาก็ลงคันเนิน ใส่ทั้งตีจนหมดแรงเลย ก่อนที่จะเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาได้ แต่พอเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาแล้ว จะไปตีแรงได้อย่างไร ไม่เช่นนั้นมันจะเสียหาย ช่างตีเหล็กเขาก็ต้องค่อย ๆ ตี ไล่ไป ๆ เพื่อให้เป็นรูปเป็นเล่มขึ้นมา

นี้ก็เหมือนกันกับครูบาอาจารย์ที่เราเข้าไปศึกษาอยู่กับองค์ท่าน เราจะไปบอกให้ท่านดุด่าค่อย ๆ อย่างนั้น

ได้อย่างไร เพราะตัวเราเองก็ไม่ใช่ว่าจะดีตลอดใช่ไหมล่ะ บางทีกิเลสในใจเรามันก็ไม่ใช่ย่อยเหมือนกัน ฉะนั้น ในบางครั้งบางคราว ท่านก็จะต้องได้ดุด่าว่ากล่าวด้วยคำพูดที่รุนแรง เพื่อเอาให้เจ็บ ให้เข็ด และให้จำ อย่างนั้นก็มี อย่างหลวงพ่อเองก็เคยอยู่ศึกษากับครูบาอาจารย์มาหลายต่อหลายองค์ หลวงพ่อก็ผ่านการโดนครูบาอาจารย์ดุด่าว่ากล่าวมาก่อนเช่นเดียวกัน หลวงพ่อจึงรู้ว่า การถูกดุด่าว่ากล่าวมันเจ็บปวดก็จริงอยู่ แต่มันก็เป็นประโยชน์ เป็นบทเรียนที่เราสามารถนำมาใช้ได้ต่อไปในภายภาคหน้า

อย่างทุกวันนี้ หลวงพ่อเองก็ได้นำคำสอนของครูบาอาจารย์ของหลวงพ่อมาใช้สอนลูกหลานไม่ใช่น้อยเลยนะ ทั้งที่ครูบาอาจารย์สมัยก่อนนั้นท่านดุ หลายเรื่องที่ท่านดุด่าว่ากล่าว หลวงพ่อยังจำได้ไม่ลืมจนกระทั่งทุกวันนี้เลยนะ แต่ถึงอย่างไร จุดนี้ก็เป็นเหตุผลของท่าน แต่ในตอนนั้นที่ท่านดุเรา บางทีเราเองก็คงจะไม่พอใจอยู่บ้างในช่วงนั้น แต่พอมาช่วงหลัง ๆ เราก็เริ่มที่จะเข้าใจว่า

“เออ อันนี้ก็เป็นหน้าที่ของท่านซึ่งเป็นครูบาอาจารย์ที่ท่านจะต้องดุด่าว่ากล่าว เพราะท่านก็เหมือนกับช่าง

ตีเหล็ก เราจะไปขอร้องว่าให้ตีค่อย ๆ หรือให้ตีแรง ๆ ก็ไม่ได้ มันต้องเป็นความคิดของช่างผู้ตีเหล็กเองว่า ควรที่จะตีแรงหรือตีค่อยขนาดไหนอย่างไร”

แต่สำหรับพวกเราที่อยู่ด้วยกันในฐานะศิษย์ การที่เราจะพูดอะไรต่อกัน ให้สำรวมระวัง เพราะเมื่อพูดออกไปแล้ว ถ้ามันกระทบกระเทือน สร้างความเสียหายแล้ว มันเรียกกลับคืนมาไม่ได้ ถึงขออภัยอย่างไร มันก็ติดเป็นแผลอยู่ในใจ ทำให้มองหน้ากันไม่ติด เผลอ ๆ ถึงขั้นไม่มาเผาผีกันอีกต่างหาก เรื่องแบบนี้มีมากต่อมากในบรรดาศิษย์อาจารย์เดียวกัน เพราะฉะนั้น ขอให้พวกเราสำรวมระวังกาย วาจา ใจของเรา

(จากรูปด้านขวา: หลวงตามหาบัวขณะกำลังพรมน้ำมนต์บนทองคำ ในพิธีมอบทองคำเข้าคลังหลวง ครั้งที่ ๑๕ วันที่ ๙ ม.ค. ๕๓ ณ ศาลาใหญ่วัดป่าบ้านตาด ปกติองค์หลวงตาท่านจะทำน้ำมนต์เฉพาะแต่ในงานสำคัญ ๆ อย่างงานบุญประทายข้าวเปลือกเท่านั้น ในช่วงแรก ๆ ที่จัดงานมอบทองคำเข้าคลังหลวง พอหลวงตาท่านไม่เห็นบาตรน้ำมนต์ ท่านจึงดุพระว่า พระพวกนี้นี่มันทำไมโง่จัง หือ ทำไมมันไม่เตรียมเทียน เตรียมบาตรไว้ทำน้ำมนต์ อะไร ๆ ก็ต้องให้เราบอกทุกอย่างหรือ เพราะฉะนั้น งานนี้จึงถือว่าเป็นงานสำคัญสำหรับองค์หลวงตา และเวลาที่ท่านทำน้ำมนต์ ท่านก็จะเพ่งไปที่บาตรน้ำมนต์นานมาก ๆ แล้วท่านจึงพรมน้ำมนต์ลงบนทองคำที่จะมอบเข้าคลังหลวง)

๑๓๘ การปกป้องคลังหลวง คือการรักษาเอกราชของชาติไทย

สำหรับเรื่องคลังหลวง ในระหว่างที่หลวงตาท่านยังทรงธาตุขันธ์อยู่นั้น ท่านเป็นห่วงในเรื่องการรวมบัญชีอย่างมาก การรวมบัญชีคืออะไร? การรวมบัญชีก็เปรียบเสมือนว่า รัฐบาลมีเงินเก็บในบัญชีธนาคาร อยู่ ๒ บัญชี คือ ๑. บัญชีออมทรัพย์แบบฝากประจำ และ ๒. บัญชีกระแสรายวัน ซึ่งเมื่อทางรัฐบาลนี้เขาเห็นว่าร่อยหรอ เขาก็เลยอยากเอาเงินจากใน ๑. บัญชีออมทรัพย์แบบฝากประจำมาใส่ใน ๒. บัญชีกระแสรายวัน เพื่อที่จะสามารถนำมาใช้จ่ายได้

แต่ทีนี้หลวงตามหาบัวท่านก็แย้งว่า "ถ้าเอาเงินจากในบัญชีออมทรัพย์แบบฝากประจำนี้ออกมาใช้ แล้วต่อไปภายภาคหน้าใครจะเป็นผู้รับผิดชอบล่ะ? ถ้ารัฐบาลชุดนี้นำออกมาใช้ แล้วรัฐบาลชุดหน้าล่ะ? แล้วใครที่จะเป็น

รัฐบาลชุดหน้าล่ะ? ก็ยังไม่แน่ ทีนี้ถ้าต่อไปภายภาคหน้ามันเกิดเสียหายขึ้นมาอีก ปัญหาก็ต้องมาตกอยู่ที่พี่น้องประชาชนอีกอย่างเก่า”

เหตุผลที่หลวงตามหาบัวท่านไม่ให้รวมบัญชี เพราะองค์หลวงตาท่านคิดเรื่องหลักการบริหารเงินในแบบที่คนโบราณเขาคิด คือสมมุติว่าในครอบครัวเรา มีพ่อแม่ลูกอยู่ด้วยกันทั้งหมด ๓ คน พ่อแม่ที่เป็นเจ้าของบ้านก็ต้องเอาเงินเก็บไว้ในบ้านอย่างน้อยสัก ๒-๓ แสนบาท เพื่อเอาไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน เผื่อเวลามีอุบัติเหตุหรือเกิดเรื่องฉุกเฉินที่จะต้องได้ใช้เงินแบบเร่งด่วนขึ้นมา ก็จะได้นำเงินที่เก็บในส่วนนี้ไปใช้ก่อน อย่างถ้าเกิดประสบอุบัติเหตุจนต้องส่งโรงพยาบาล ถ้าทางโรงพยาบาลเขาเห็นว่า คนป่วยคนนี้เขามีเงิน เขาก็จะต้องดูแลเรื่องการรักษาให้อย่างอย่างเต็มที่ดีที่สุด พร้อมทั้งทุ่มเทเรื่องหยูกยา

การรวมบัญชีนี้ก็เหมือนกับว่าในครอบครัวเรา เรานำเงินเก็บในบ้านไปลงทุนทั้งหมดจนเงินหมด ไม่มีเงินสดเหลือติดตัวเลยสักบาท ทีนี้ถ้าเวลาเกิดอุบัติเหตุขึ้นมาแล้วเราไม่มีเงินไปให้ทางโรงพยาบาลเขา ถ้าอย่างนี้แล้ว

โรงพยาบาลเขาจะไว้เนื้อเชื่อใจ เขาจะทุ่มเทเรื่องหยูกยาเรื่องการรักษาหรือไม่? ก็คงจะไม่

นี่แหละ หลวงตามหาบัวท่านจึงบอกว่า เงินก้อนนี้ก็คือเงินประกันครอบครัว เงินประกันประเทศ แล้วถ้าเกิดเราเอาเงินก้อนนี้ออกมาใช้จนหมด ทีนี้จะทำอย่างไร? ในทางกลับกัน ถ้าเอาเงินก้อนนี้เก็บเอาไว้ในคงคลัง ก็จะเกิดประโยชน์กับพี่น้องประชาชนทุกคน ต่อไปภายภาคหน้าเวลาที่ประเทศชาติประสบปัญหา อย่างเช่น แผ่นดินไหว ภัยสงคราม หรือศึกสงคราม จนมีเหตุให้ต้องใช้เงินในยามฉุกเฉิน

แล้วเราจะไปเอาเงินมาจากไหน? เราก็จะได้ใช้เงินก้อนนี้แหละเอามาเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันประเทศ ทีนี้เวลาเราไปยืมเงินใครเขาก็ให้ เพราะเหตุใด? ก็เพราะว่าเรามีหลักทรัพย์ค้ำประกัน แต่ถ้าหากเรานำเงินประกันประเทศส่วนนี้ออกมาใช้เสียแล้ว ต่อไปภายภาคหน้าถ้ามีเรื่องราวอะไรเกิดขึ้น แล้วใครเขาจะให้เรายืมเงิน? เพราะเราไม่มีหลักทรัพย์อะไรมาค้ำประกัน แล้วเราจะทำอย่างไรล่ะทีนี้?

ในความเห็นของหลวงพ่อนะ ในปีๆ หนึ่งเราส่งลูกหลานไปเรียนหนังสือในต่างประเทศ ทั้งระดับปริญญาตรี-โท-เอก ทั้งนั้น เราหมดไปเป็นหมื่นๆ ล้านบาท เพื่อไปศึกษาเรื่องวิธีการหาเงิน แต่ทำไมลูกหลานยุคนี้สมัยนี้จึงไม่รู้จักใช้หัวคิดหาเงินมาใช้เอง? ทำไมจึงมองแต่เงินถุงแดงในพระคลังหลวง ซึ่งเก็บมาตั้งแต่สมัยของรัชกาลที่ ๓ ซึ่งท่านได้จากการค้าขายกับชาวต่างชาติ? เงินถุงแดงก้อนนี้ ถ้าหลวงพ่อจำไม่ผิด น่าจะสักประมาณ ๗-๘ แสนล้านบาทนะ หลวงตามหาบัวท่านเคยพูดนะว่า "เงินประกันสังคมก้อนนี้ ถึงอย่างไรก็เป็นสมบัติของแผ่นดิน น่าจะเก็บเอาไปใช้ลูกหลานในรุ่นต่อไปนะ"

เพราะฉะนั้น ลูกหลานสมัยนี้เรียนมากันสูงๆ ปริญญาเต็มบ้านเต็มเมือง ทำไมไม่รู้จักหาเงินใช้เอง? ทำไมจึงคิดแต่จะถลุงเงินโบราณในพระคลังหลวง? เรื่องเงินในคลังหลวงนี้ หลวงตามหาบัวท่านสั่งเสียแล้วสั่งเสียอีก อันนี้หลวงพ่อก็อยากที่จะฝากฝังคำสั่งเสียขององค์หลวงตาในเรื่องนี้ไว้กับผู้ที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบ ไว้กับพี่น้องประชาชนทุกคน

๑๓๙ หลวงตายังจำได้ไม่มีวันลืม

เวลาหลวงพ่อเข้าไปกราบหลวงตามหาบัวที่วัดป่าบ้านตาดทุกครั้ง ในฐานะลูกหลานของท่าน หลวงพ่อก็จะนำจตุปัจจัยบางส่วนไปถวายองค์ท่าน เวลาหลวงพ่อเข้าไปกราบท่าน ก็ต้องเข้าไปพูดเสียงดัง ๆ ใกล้ ๆ ท่านนะ ช่วงนี้องค์หลวงตาท่านหูไม่ค่อยดี เพราะลมออกหู ส่วนตาของท่านดีมากนะ เพราะท่านใส่เลนส์ตาใหม่ ไม่ต้องใส่แว่นเลยนะ

อย่างเมื่อวาน หลวงพ่อก็ได้เข้าไปกราบองค์ท่านมานะ หลวงตาท่านว่า วันก่อนท่านเพิ่งไปเยี่ยมโรงพยาบาลภูพานมา หลวงพ่อในนามหัวหน้าของวัดป่านาคำน้อยก็ได้นำปัจจัยส่วนหนึ่งไปถวายท่าน ท่านก็ว่า “โอ้ ถวายมาเราก็จำเป็นจะต้องได้ใช้เงินบริจาคในการสงเคราะห์

โรงเรียน โรงพยาบาล แต่สำหรับทองคำและเงินดอลลาร์ที่รับบริจาคมา เราจะนำเข้าคลังหลวงทั้งหมด”

โดยมากหลวงพ่อจะเข้าไปหาท่านตอนบ่าย ๆ ในช่วงที่ปลอดคนนะ ตอนที่เข้าไปองค์ท่านก็เดินย่องแย่ง ๆ ตามภาษาพระผู้เฒ่าอยู่นะ เมื่อวานท่านพูดกับหลวงพ่อสองต่อสองเป็นชั่วโมงเลยนะ อยู่ ๆ ช่วงหนึ่งท่านก็พูดขึ้นมาแบบไม่สะทกสะท้านเลยนะว่า “อืม เรานี่ ๕๔ ปีแล้วนะ อายุปูนนี้แล้วนะ ชีวิตของเรานี่ใกล้เต็มทน พร้อมที่จะตายแล้วนะ” โอ้โห ครูบาอาจารย์ของเรา นี่แหละ ท่านตอบแบบผู้มีธรรม หลวงพ่อก็มีแต่นั่งฟังท่านเล่าเป็นส่วนใหญ่ มีอยู่เรื่องหนึ่งที่ท่านเล่าว่า เรื่องนี้ท่านยังไม่เคยพูดให้ใครฟังเลยนะ ท่านเล่าแบบขึงขังจริงจังอีกต่างหากนะว่า

มีครั้งหนึ่งตอนที่ท่านอายุ ๓๐ กว่าปี ท่านได้ไปวิเวกธุดงค์ทางอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม โดยไปด้วยกันทั้งหมด ๓ องค์ มีตัวท่านเป็นองค์ที่ ๑ เพื่อนท่านเป็นองค์ที่ ๒ และพระหนุ่มอีกองค์เป็นองค์ที่ ๓ วันหนึ่งท่านไปบิณฑบาตได้กะปิมาถ้วยหนึ่ง หลวงตาท่าน

ก็อุทานว่า "โอ้ นี่มันกะปินี่นา มาได้อย่างไรนี่? ทำไมเขาถึงเอามาถวายพระได้?" เพราะหลวงตามหาบัวท่านเคยไปอยู่ศึกษาพระปริยัติธรรมที่วัดพระศรีมหาธาตุฯ (เขตบางเขน จ.กรุงเทพฯ) มาก่อน ท่านก็เลยได้เคยฉันกะปิอยู่ตอนมาอยู่ที่กรุงเทพฯ

แต่พอกลับขึ้นมาอยู่แถบ ๆ นี้ ก็ได้ฉันแต่ปลาร้า ท่านก็เลยว่าจะแจกให้หมู่ด้วย แต่ขณะที่ท่านกำลังจะตักใส่บาตร พระองค์ที่ ๒ ที่อายุพรรษาใกล้เคียงกับท่านก็ถามว่า "ไหน ๆ กะปิ?" หลวงตาท่านก็เลยยื่นให้ พลางพูดว่า "นี่เด้"

พอองค์ที่ ๒ ได้มาปุ๊บ ท่านก็เทกะปิพรวดเดียวใส่ในบาตรตัวเองจนหมดเลย แล้วก็ก้มหน้าก้มตาฉันคนเดียวหน้าตาเฉยเลยทั้งที่มีอยู่กัน ๓ องค์ ตอนนั้นท่านสะเทือนใจมากเลยนะ ด้วยความที่หลวงตามหาบัวท่านเป็นคนเผื่อแผ่ ท่านก็คิดในใจว่า เอ หัวใจมันทำด้วยอะไรนี่? ทำไมมันแล้งน้ำใจถึงขนาดนี้? อยู่ด้วยกัน ๓ องค์มันก็น่าจะเฉลี่ยเผื่อแผ่กัน มันก็น่าจะพอฉันกันได้ทั่วถึงอยู่

เพราะกะปิทั้งถ้วยมันก็มากอยู่ มันกินคนเดียวหมดไปได้อย่างไร? มันจะไม่กัดลำไส้เอาเหรอ?

พระองค์ที่ ๒ นั้น ตอนนี้ท่านก็ยังมีชีวิตอยู่นะ อายุท่าน ๘๓ ปีแล้ว แต่หลวงพ่อจะขอไม่เอ่ยชื่อนะ ถึงองค์หลวงตาตอนนี้อายุท่าน ๘๔ ปีแล้ว ขนาดท่านหมดกิเลสแล้ว ท่านก็ยังจำเรื่องนี้ได้ไม่ลืมจนกระทั่งทุกวันนี้เลยนะ อันนี้คือองค์ท่านสอนเรื่องการอยู่ด้วยกันว่า ต้องเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน แบ่งกันให้ทั่วถึง

นี่แหละ การจะทำสิ่งใดก็ตาม อย่าให้ขุ่นข้องหมองใจกันดีที่สุด เราต้องสำรวมระวัง ต้องคิดให้รอบคอบก่อนที่จะทำอะไรลงไปนะ เพราะเมื่อทำสิ่งที่ไม่ดีไปแล้ว มันทำให้ผู้อื่นสะเทือนใจ ฝังใจจำสิ่งไม่ดีที่เราทำนั้นได้ไม่ลืมเลยนะ ในทางตรงกันข้าม สิ่งที่ดีก็เหมือนกัน ถ้าเราทำไปแล้วก็จะประทับใจผู้อื่นไปตราบนานเท่านานเช่นกัน อย่างเรื่องที่หลวงปู่กงแก้ว ขันติโก (วัดกลางสนามบิน อ.หนองสูง จ.มุกดาหาร) ที่เป็นพระอุปัชฌาย์ของหลวงพ่อสมัยเป็นสามเณร ท่านเคยเล่าให้ฟังว่า

สมัยที่หลวงปู่เสาร์ กันตสีโล และหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ได้พาคณะศิษย์รุ่นแรกของท่านออกธุดงค์ มีพระไปด้วยกันทั้งหมด ๑๗-๑๘ องค์ พอไปบิณฑบาตก็ได้ไข่ต้มมาประมาณ ๗-๘ ลูก หลวงปู่เสาร์ท่านก็เลยให้ตาปะขาวไปเอาใบมะม่วงมา จากนั้น ท่านก็เอาไข่มาขยำ ๆ ใส่ฝาบาตรทองเหลือง (สมัยก่อนฝาบาตรจะทำจากทองเหลือง ส่วนสมัยนี้จะใช้เป็นฝาสแตนเลส, ฝาอะลูมิเนียม หรือไม่ก็เป็นบาตรไม้ ที่ทำจากไม้ชนิดต่าง ๆ เช่น ไม้ขนุน, ไม้มะค่า, ไม้พยุง หรือไม้ประดู่ เป็นต้น)

พอขยำเสร็จแล้วก็เอาเกลือใส่ คือเวลาไปธุดงค์โดยมากท่านมีตาปะขาวไปด้วย โดยให้พกเกลือกับพริกติดตัวเอาไว้สำหรับถวายพระให้ท่านเอาไว้ฉันกับมะขาม-ป้อมเพื่อเป็นยาระบายเวลาท้องผูก พอพระนั่งประจำที่ตาปะขาวก็เอาใบมะม่วงทำเป็นกรวย แล้วก็วางเรียงแถว จากนั้นก็ตักไข่ที่เละ ๆ นี้ใส่ในกรวยมะม่วง แจกให้พระตั้งแต่หัวหน้าไล่ลงไปจนครบทุกองค์ รวมถึงตาปะขาวด้วย

ที่จริงแค่เอาข้าวเหนียวจิ้มลงไปคำเดียวก็คงหมดแล้ว แต่ท่านก็ให้แจกให้ทั่วถึงกัน อันนี้คือการเฉลี่ยเผื่อแผ่ในหมู่คณะของพระกรรมฐานในยุคสมัยนั้น ครูบาอาจารย์รุ่นเก่า ๆ ที่ท่านเคยธุดงค์ด้วยกันมา พอมาเจอกันเมื่ออายุมากขึ้น ท่านจึงยังรักเมตตาเอื้ออารีต่อกัน ยังคิดถึงกันอยู่เสมอ เพราะพวกท่านผ่านทุกข์ผ่านยากมาด้วยกันสมัยก่อนที่ท่านไปธุดงค์ในป่าลึก บางทีไปบิณฑบาตแล้วไม่ได้อะไรมาฉันเลย หลาย ๆ วันก็มีนะ

ทีนี้พอหลวงพ่อคุยกับองค์หลวงตาเสร็จแล้ว ก่อนที่จะออกมา องค์หลวงตาท่านยังถามหลวงพ่ออีกนะว่า "ธรรมอินทร์ ตอนนี้ในวัดมีพระอยู่เท่าไหร่?" "ตอนนี้มีพระอยู่ประมาณ ๓๐ กว่าองค์ ครับผม" "แล้วพระที่อยู่ด้วยกันเป็นยังไง? ทุกองค์ยังตั้งใจภาวนากันดีอยู่ใช่ไหม?"

หลวงพ่อก็ไม่รู้จะตอบว่าอย่างไรดี อืม ถ้าจะให้พูดว่าอ้อ บางองค์ก็ขี้เกียจอยู่ครับผม ก็คงจะไม่ดีแน่ ก็เลยตอบท่านไปว่า "ก็เห็นว่าตั้งใจภาวนากันดีอยู่ ครับผม" "อืม" แต่พอตอบไปแล้ว หลวงพ่อเองก็ไม่สบายใจนะ

เพราะฉะนั้น หลวงพ่อก็ต้องมาถามพวกเราพระลูกพระหลานนะ ถ้าตั้งใจขยันภาวนากัน ก็แสดงว่าหลวงพ่อตอบท่านถูก หลวงตานี่ท่านยังเป็นห่วงพวกเราอย่างจริงจังอยู่นะ แต่ถึงท่านจะรักจะห่วงแค่ไหน ท่านก็ยังสอนหลวงพ่ออย่างที่หลวงพ่อเคยพูดอยู่เสมอนะว่า หลวงพ่อเปรียบเหล่าศิษยานุศิษย์ผู้เกี่ยวข้องกับหลวงพ่อ ไม่ว่าพระหรือฆราวาสญาติโยม นั้นเหมือนกับว่าเป็นมือเป็นเท้าของหลวงพ่อ ถึงเราจะรักแสนรักแค่ไหน แต่ถ้ามันเป็นมะเร็งลุกลามขึ้นมาเมื่อไหร่ ถึงเราจะเสียดายสักแค่ไหน เราก็ต้องจำใจยอมตัดมันทิ้งไป เพราะเหตุใด? เพราะมันเสียแล้วมันใช้การไม่ได้แล้ว เพราะถ้าไม่เอามันออก มันก็มีแต่จะยิ่งลุกลามสร้างความเสียหายได้

(รูปบน: พระพุทธอุดมมงคล ๒ พระประธานที่ศาลาหลังใหญ่ (ศาลานอก)
ของวัดป่านาคำน้อย ซึ่งแกะจากหินนิลสเปน)
(รูปซ้าย: ศาลาวัดป่านาคำน้อย)

๑๔๐ ประวัติหลวงพ่อ ตอน ๒๑: วัดของหลวงพ่อ

ลูกหลานที่มาทัศนศึกษาที่วัดป่านาคำน้อย ถ้าเข้ามาก็จะเห็นแต่ศาลาไม้หลังนี้แหละ สร้างในปี พ.ศ.๒๕๓๐ ใช้เป็นทั้งโบสถ์ด้วย เป็นศาลาด้วย เป็นที่ฉันจังหันด้วย ใช้เป็นได้หลายอย่าง เป็นที่ให้แขกคนมานอนพักผ่อนก็ได้ ศาลาหลังนี้ทำสังฆกรรมได้ทุกอย่าง เพราะเป็นเขตวิสุงคามสีมา วัดแห่งนี้มีเนื้อที่ ๑,๓๕๐ ไร่ บริเวณวัดข้างในเป็นลักษณะป่าดิบเขา มีต้นไม้ขึ้นอยู่หนาแน่น

ส่วนพวกสัตว์ภายในวัด ก็เป็นสัตว์ป่าที่มีอยู่มาแต่ดั้งเดิม มีทั้งกระรอก กระแต ลิง ค่าง ชะนี ชะมด หมูป่า เก้ง กระจง กวาง เต่า งู และนกชนิดต่างๆ โดยเฉพาะลิงกับหมูป่านี่ในวัดนี่มีเยอะมากนะ อย่างหมูป่านี่แต่ก่อนมี ๔๐๐-๕๐๐ ตัวได้ คือมีเยอะจนไล่กินงูในวัด

จนแทบจะหมด จนต้องจับไปปล่อยที่ทุ่งกะมัง จังหวัดชัยภูมิ และที่ภูหลวง จังหวัดเลย ตอนนี้ยังเหลือหมูป่าตัวผู้อยู่ ๑ ตัว กระรอก กระแต นี่ข้างในก็มีเยอะ ส่วนพวกกระจง เก้ง กวาง ก็ยังพอมีอยู่แต่ไม่มาก เคยมีโยมมาถามหลวงพ่อว่า "ในวัดนี้มีสัตว์อะไรเยอะกว่าเพื่อนครับ?" หลวงพ่อก็ตอบไปว่า "ก็มีปลวกกับมดนั่นแหละที่เยอะกว่าเพื่อน ส่วนยุงก็มีอยู่ แต่ไม่เยอะเท่าไหร่"

นี่แหละ วัดของหลวงพ่อก็ไม่มีการก่อสร้างอะไร เพราะหลวงพ่อเองก็มีแต่เน้นหนักให้พระสงฆ์ในวัดได้ภาวนาของใครของมัน เพราะหลวงพ่อเห็นวัดต่าง ๆ ที่เป็นวัดครูบาอาจารย์ที่หลวงพ่อเคยไปอยู่ สมัยที่ครูบาอาจารย์ท่านยังอยู่ ก็มีพระตั้ง ๖๐-๗๐ องค์ แต่พอท่านล่วงลับดับขันธ์ไปแล้ว ก็เหลือพระลูกศิษย์อยู่ ๕-๖ องค์ ก็เลยไม่รู้จะทำอย่างไรกับกุฏิ ๖๐-๗๐ หลังที่มีอยู่ เพราะถ้าจะให้ซ่อมแซมทั้งหมดก็ต้องใช้ปัจจัยมาก หรือถึงจะซ่อมแซมแล้วก็ไม่มีพระเข้าไปอยู่ อยู่ดี สุดท้ายก็เลยต้องปล่อยเลยตามเลย จนกุฏิเหล่านั้นชำรุดจนใช้การไม่ได้

สิ่งเหล่านี้หลวงพ่อที่เป็นหัวหน้า หลวงพ่อก็ได้คิดเหมือนกันนะ ก่อนที่หลวงพ่อจะสร้างอะไร หลวงพ่อก็ต้องคิดแล้วคิดอีกเหมือนกันว่า ถ้าหลวงพ่อตายไปแล้วจะทำอย่างไรล่ะ? ผู้ที่อยู่เป็นทายาทต่อไปภายภาคหน้าเขาจะรักษาไหวไหม? ถ้ารักษาไม่ไหวแล้วจะทำอย่างไร? ศรัทธาญาติโยมก็จะพูดให้ว่า ไม่มีบุญวาสนาเหมือนครูบาอาจารย์รักษาวัด รักษามรดกท่านก็ไม่ได้ ก็จะรักษาได้อย่างไรล่ะ เพราะเวลาครูบาอาจารย์อยู่ พระเณรก็อยู่เยอะ แต่พอครูบาอาจารย์ไม่อยู่แล้ว พระก็เหลืออยู่แค่ ๕-๖ องค์ ทีนี้ถึงจะซ่อมแล้วแต่ถ้าไม่มีใครไปอยู่ สุดท้ายมันก็เป็นอาหารมดปลวกอยู่ดีนั่นแหละ

เพราะฉะนั้น หลวงพ่อก็เลยไม่อยากสร้างศรัทธาทางวัตถุมาก ต่อไปภายภาคหน้า ลูกหลานจะทำอะไรก็ค่อยว่ากัน แต่สมัยหลวงพ่ออยู่ หลวงพ่อก็จะสร้างให้พอมีอยู่มีใช้เท่านั้นล่ะ ก็เหมือนกันกับรังต่อรังแตน ถ้ามันมีตัวต่อตัวแตนเกิดเพิ่มขึ้นมา ก็ค่อยต่อรังออกไปอีก คือถ้ามีพระมีเณรเข้ามาเพิ่ม ก็ค่อยต่อกุฏิที่พักเพิ่มออกไปอีก

เหมือนรังต่อรังแตน ตอนมันสร้างรังทีแรก แม่มันก็ทำแค่นิดเดียว พอต่อมามันมีลูกเพิ่มขึ้น มันก็ค่อย ๆ ต่อขยายรังของมันออกไปเรื่อย ๆ จนค่อย ๆ ใหญ่ขึ้น นี่แหละ วัดของหลวงพ่อก็เป็นลักษณะนั้นล่ะ

(จากรูป: โยมถวิล ผิวขำ น้องชายของหลวงพ่อ ในครอบครัวของหลวงพ่อมีพี่น้อง ๘ คน โดยมีหลวงพ่อเป็นลูกคนที่ ๗ และโยมถวิลเป็นน้องคนสุดท้อง)

(จากรูป: หลวงพ่อถ่ายกับโยมพ่อแดง ผิวขำ และโยมแม่จอมแก้ว ผิวขำ)

๑๔๑ ผีลุงเจ๊ก

ถ้าจะว่าไปแล้ว ตระกูลของหลวงพ่อที่เป็นชาวภูไทนี่เป็นตระกูลของนักบวชนะ หลวงปู่เสาร์ กันตสีโล ท่านได้เคยธุดงค์มาแวะพำนักอยู่ที่ป่าดอนหนองน่อง บ้านห้วย-ทราย (อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร) โดยมีคณะพระธุดงค์ทยอยมามากถึง ๖๐ รูป จากนั้น หลวงปู่เสาร์ท่านก็ได้พำนักอยู่ที่ป่าดอนหนองน่อง เป็นเวลา ๒ ปี

โยมปู่และโยมย่าของหลวงพ่อก็เลยได้มีโอกาสรับไตรสรณคมน์จากท่านและอุปัฏฐากรับใช้ท่าน พอต่อมาหลังจากชาวบ้านเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จ ประมาณเดือน ๑-๒ หลวงปู่เสาร์ท่านก็ได้ย้ายไปอยู่ถ้ำบ้านกลาง และในคืนวันเดียวกันนั้น คณะธุดงค์ของหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ก็ได้มาถึงบ้านห้วยทราย โดยได้เข้าพักที่วัดหนองแวง

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๔ หลวงปู่มั่นพร้อมคณะธุดงค์ได้มาพำนักอยู่ที่หนองแวงอีกเป็นรอบที่ ๒ จากนั้น ตาไป่ เสียงล้ำ (ชื่อเดิมของคุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ) ท่านก็ได้ถวายที่ดินให้หลวงปู่มั่นสร้างเป็นวัด หลวงปู่มั่นท่านจึงได้ย้ายไปสร้างเสนาสนะอยู่ที่นั่น จนได้กลายมาเป็นวัดหนองน่อง (ปัจจุบันนี้ได้กลายเป็นที่ดินร้าง เนื่องจากไม่มีพระพำนักอยู่แล้ว หลวงพ่อจึงซื้อที่ดินเก็บไว้ เพื่อรำลึกถึงที่พักเดิมของหลวงปู่มั่น และยังคงป้ายชื่อวัดหนองน่องเอาไว้)

ช่วงที่หลวงปู่มั่นท่านมาพำนักที่วัดหนองน่อง (บ้านห้วยทราย อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร) โยมย่ามะแง้ ผิวขำ โยมย่าของหลวงพ่อ ท่านก็จะทำอาหารใส่บาตรถวายหลวงปู่มั่นทุกวัน รวมทั้งทำอาหารถวายคุณแม่ชีจันทร์ แก่นแก้ว ซึ่งเป็นแม่ของหลวงปู่มั่นอีกด้วย

ส่วนโยมปู่กา ผิวขำ โยมปู่ของหลวงพ่อ ก็จะมีหน้าที่รอรับบาตรหลวงปู่มั่นจากหน้าวัดและตามไปส่งที่กุฏิ รวมถึงช่วยประเคนของขบฉัน ต่อมาเมื่อโยมปู่อนุญาต โยมย่าท่านได้บวชเป็นแม่ชี อยู่ที่วัดหนองน่องจวบจนท่าน

สิ้นชีวิตในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ เมื่ออายุได้ ๘๐ ปี รวมระยะเวลาที่บวชชีทั้งสิ้น ๓๖ ปี

เมื่อโยมย่าบวชชีแล้ว โยมปู่จึงได้ไปเป็นตาปะขาว ถือศีล ๘ อยู่ปรนนิบัติหลวงปู่เสาร์ ท่านก็ได้กล่าวย้ำว่า "ถ้ามีโอกาสให้ออกบวช" ท่านจึงออกบวชในเวลาต่อมา จากนั้น โยมปู่ได้เจ็บป่วย จนโยมย่าต้องให้ลูกหลานนิมนต์ท่านมาอยู่ที่วัดภูเก้า โยมปู่แม้รู้ว่าตนเองป่วย แต่ท่านกลับเพียรภาวนาอย่างไม่สนใจในสังขาร จนภายหลังท่านได้สิ้นชีวิตที่วัดภูเก้าหลังจากที่บวชได้ ๖ ปี

ส่วนโยมพ่อแดง ผิวขำ โยมพ่อของหลวงพ่อนั้นเป็นพี่ชายคนโตสุด จึงต้องดูแลทั้งน้องชายที่บวชเป็นพระ (หลวงปู่จาม มหาปุญโญ) น้องสาวที่บวชเป็นชี (คุณแม่ชีเจียง) แล้วก็ดูแลโยมเจ๊กที่เป็นลูกชายคนที่ ๓ ช่วงที่โยมปู่กับโยมย่าย้ายมาอยู่ที่ภูเก้า นอกจากโยมพ่อท่านจะอุปัฏฐากหลวงปู่หล้า พระสงฆ์ คุณแม่ชีแก้ว และแม่ชีทุกรูปที่วัดภูเก้าเป็นเวลาหลายปีแล้ว ท่านยังได้บวชเป็นตาปะขาว ถือศีล ๘ อยู่กับหลวงปู่หล้าที่วัดภูเก้า ในปี พ.ศ.

๒๔๙๘ จนเมื่อออกพรรษา ท่านจึงได้นิมนต์หลวงปู่หล้าให้มาอยู่ที่ภูจ้อก้อ หลวงปู่หล้าท่านจึงได้ย้ายจากภูเก้ามาอยู่ที่ภูจ้อก้อ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ โดยโยมพ่อท่านก็ได้บวชเป็นพระในปีเดียวกัน เพื่อมาอยู่กับหลวงปู่หล้าที่นั่นจากนั้น ๔-๕ ปี ท่านจึงได้ลาสิกขาเนื่องจากปัญหาด้านสุขภาพ ภายหลังถึงท่านจะเป็นฆราวาสแล้ว แต่ท่านก็ยังภาวนาไม่เคยขาด

ส่วนโยมแม่จอมแก้ว ผิวขำ โยมแม่ของหลวงพ่อท่านก็รักษาศีลภาวนา อุปัฏฐากดูแลครูบาอาจารย์โดยเฉพาะหลวงปู่หล้า ทำบุญใส่บาตรกับลูก ๆ ทุกวันเป็นเวลากว่า ๓๗ ปี (บ้านของหลวงพ่ออยู่ที่เชิงเขาภูจ้อก้อ)

ทีนี้มาพูดถึงลุงเจ๊กบ้าง ด้วยความที่ลุงเจ๊กไม่ได้แต่งงาน ก็เลยมาอาศัยอยู่กับผู้ใหญ่จูมบ้าง อยู่กับโยมพ่อของหลวงพ่อบ้าง อยู่กับพี่น้องคนอื่นในตระกูลบ้าง โยมเจ๊กเป็นคนขยัน แต่ก็ออกจะเชื่องช้า ชอบสานตระกร้าไปขายพอได้เงินมาก็จะเอามาแจกให้ลูกให้หลาน ต่อมาลุงเจ๊กก็ตายในขณะที่อายุเกือบ ๗๐ ปี หลังจากนั้นไม่นานผู้ใหญ่

จูมก็เสียชีวิต จากนั้นภรรยาผู้ใหญ่จูมก็เสียชีวิตเช่นกัน โดยลำดับ

จนวันหนึ่ง ญาติพี่น้องก็ได้ร่วมกันทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ พอถึงตอนที่กล่าวถวายอุทิศบุญกุศล ญาติพี่น้องในงานก็พูดว่า "ขอให้นายจูมและนางดวง ผิวขำ มารับส่วนบุญส่วนกุศลจากพวกญาติพี่น้องลูกหลานทั้งหลาย ถ้าตกทุกข์ ก็ขอให้พ้นทุกข์ ถ้ามีสุขแล้ว ก็ขอให้สุขยิ่ง ๆ ขึ้นไป"

คือทุกคนดันลืมเอ่ยชื่อลุงเจ๊กที่ตายไปก่อนเป็นคนแรก แล้วพระก็ให้ศีลให้พร พอเสร็จแล้วทุกคนก็ลุกไปทานอาหารกัน แต่ก็มีลูกเขยคนหนึ่งที่มาจากจังหวัดอุบลราชธานี กลับนอนคว่ำหน้าอยู่ข้าง ๆ พระ ไม่ว่าจะเรียกเท่าไหร่ก็เฉย เหมือนกับคนที่นอนสลบอยู่ ทีนี้อยู่ ๆ แกก็พ่นน้ำลายไปข้างหน้าเหมือนกับตัวลุงเจ๊ก เวลาที่แกโกรธใคร แกก็จะพ่นน้ำลายไปข้างหน้า

ทีนี้หลานลุงเจ๊กก็เลยถามว่า "เอ แบบนี้ ไม่ใช่ถูกผีลุงเจ๊กเข้าสิงเหรอ?" "เออ กูนี่แหละ ลุงเจ๊ก" "อ้าว ลุงเจ๊ก

ทำไมมาเข้าสิงคนแบบนี้ล่ะ?" "ก็กูไม่พอใจอย่างมาก สมัยที่กูยังอยู่ กูเลี้ยงดูลูกหลาน ใครมีอะไรมาให้ช่วยกูก็ช่วย แต่พอมาตอนนี้ พวกมึงกลับพูดถึงแต่ผู้ใหญ่จูมกับอีดวง ไม่พูดถึงกูเลย กูเสียใจที่ลูกหลานไม่ระลึกถึงกู กูอดอยาก"

"ยอมแล้ว ๆ ลุงเจ๊ก ออกจากลูกหลานเถอะ อย่าโกรธเลย ลูกหลานบกพร่องไปแล้ว ลูกหลานยอมรับผิดทุกอย่าง ต่อไปจะไม่ให้เป็นแบบนี้อีก"

พอลูกหลานรับคำ ผีลุงเจ๊กจึงยอมออกไป จากนั้นมา เวลาทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษทีไร ก็เลยต้องพูด ระบุชื่อพ่อแม่ญาติพี่น้องที่เสียชีวิตไปแล้วยาวเหยียดเลย ทีนี้ นี่แหละ เมื่อเรายังมีชีวิตอยู่ ให้เราสร้างบุญสร้างกุศล ของเราเองให้เต็มที่ เพราะเมื่อเราตายไปแล้ว มันยากที่จะ ให้ลูกหลานญาติพี่น้องระลึกถึงเรา และทำบุญอุทิศส่วน กุศลให้เรา

๑๔๒ ปฏิปทาการเสียสละ แม้จนลมหายใจสุดท้าย

หลวงตามหาบัวของเรา เวลาท่านไปที่ไหน ท่านก็มีน้ำใจ โดยท่านจะให้ไปซื้อพวกพวกข้าวสาร อาหารแห้งอย่างน้ำตาล น้ำปลา และน้ำมันพืช มาเก็บไว้เต็มโกดังที่วัดป่าบ้านตาด เวลาที่ท่านจะออกไปไหน พระในวัดก็จะเตรียมสิ่งของสำหรับนำไปบริจาคเหล่านี้เอาไว้ให้ท่าน ปกติหลวงตามหาบัวท่านไม่ค่อยอยู่วัดนะ โดยมากวันจันทร์-ศุกร์ ท่านจะไปสงเคราะห์ตามโรงพยาบาล ส่วนวันเสาร์-อาทิตย์ ท่านจะไปเยี่ยมตามวัด

พอฉันเช้าเสร็จแล้ว ท่านก็ออกไปเลย พอขึ้นรถแล้วท่านก็นอนไป พอไปถึงโรงพยาบาล หลวงตาท่านก็ให้ขนสิ่งของบริจาคลง นอกจากนี้ หลวงตาท่านยังบริจาคปัจจัยให้โรงพยาบาลละ ๒ หมื่นบาทนะ เพราะเวลาชาวบ้านเขาพาคนป่วยมาส่งถึงโรงพยาบาลแล้ว บางทีเขาก็ต้องอยู่เฝ้า

คนป่วย เขาจะกลับบ้านไปเอาอาหารก็ไม่ได้ เงินเขาก็ไม่มี ไม่มีเงินกลับ ครั้นจะเดินกลับก็ไม่ไหว ทางโรงพยาบาลก็เลยต้องทำอาหารมาเลี้ยงคนที่อยู่เฝ้าคนป่วย พวกนี้เขายากจนไม่มีอันจะกิน ส่วนคนป่วยนี่ไม่ต้องพูดถึง เพราะโรงพยาบาลเขาต้องเลี้ยงอาหารให้อยู่แล้ว โรงพยาบาลก็ต้องเอาเงินจากงบประมาณของโรงพยาบาลมาเพื่อซื้อพวกข้าวสาร อาหารแห้ง

พอมากเข้า ๆ ผลที่สุด โรงพยาบาลในชนบทแต่ละที่ก็เลยมีหนี้สิน ทีนี้พอองค์หลวงตาท่านมาเยี่ยมตามโรงพยาบาล หมอที่เป็นผู้อำนวยการของโรงพยาบาลเขาก็เลยมาขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพราะโรงพยาบาลจำเป็นต้องเลี้ยงคนที่มาส่งคนไข้ แต่ทางโรงพยาบาลเขาก็เลี้ยงเฉพาะคนที่ไม่มีกินจริง ๆ นะ ทีนี้พอท่านรู้ เวลาที่ท่านไปเยี่ยมโรงพยาบาลตามชนบท ท่านก็จะให้โรงพยาบาลที่ท่านไปเยี่ยมทุกแห่ง แห่งละ ๒ หมื่นบาท ก็ตกอาทิตย์ละ ๑ แสนบาท

ถึงขนาดตอนที่ท่านนอนป่วยอยู่ แต่ท่านก็ได้สั่งเอาไว้ก่อนหน้านั้นแล้วว่า "ถ้าโรงพยาบาลไหนที่พอจะมารับ

ข้าวสาร อาหารแห้งที่วัดป่าบ้านตาดแห่งนี้ได้ ให้มารับไปได้เลยนะ" คือท่านให้เลย แถมท่านยังจะแถมค่าน้ำมันรถให้อีกต่างหาก ท่านไม่ได้สงเคราะห์อนุเคราะห์ให้แต่โรงพยาบาล โรงเรียนเท่านั้นนะ

นอกจากนี้แล้ว วัดไหนที่อยู่ห่างไกล แต่มีความจำเป็นในเรื่องอาหารการบริโภค อย่างเช่น ที่วัดถ้ำพระภูวัว (อ.เซกา จ.บึงกาฬ) ที่ท่านเคยกล่าวว่าวัดแห่งนี้เป็นสถานที่สัปปายะ สงบวิเวกเหมาะแก่การภาวนาของพระ แต่ก็ขาดแคลนในเรื่องอาหารบิณฑบาต ท่านก็จะส่งข้าวสารอาหารแห้งไปให้โรงครัวของวัดทุกเดือน นี่แหละ อันนี้คือความมีน้ำใจขององค์หลวงตา

(หมายเหตุ: แม้แต่หลวงปู่ทุย ฉันทกโร วัดป่าดานวิเวก หรือวัดดงศรีชมภู (อ.โซ่พิสัย จ.บึงกาฬ) ซึ่งท่านเป็นรุ่นพี่ของหลวงพ่ออินทร์ถวาย ท่านก็มักจะหลบมาปลีกวิเวกภาวนาที่วัดถ้ำพระภูวัวอยู่เสมอ ๆ เป็นเวลา ๓ วันบ้าง ๗ วันบ้าง จนท่านมีความผูกพันกับฝูงช้างป่าที่อาศัยอยู่บนภูวัว โดยท่านจะมาวิเวกที่นี่สลับกับที่วัดเขาใหญ่-

เจริญธรรมญาณสัมปันโน (อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา) ของหลวงพ่ออุทัย สิริธโร – ผู้เรียบเรียง)

หลวงตามหาบัวท่านเสียสละจนลมหายใจเฮือกสุดท้ายของท่าน ลมหายใจเฮือกสุดท้ายของท่านนั้นคืออะไร? ก็คือที่ท่านสั่งเสียเอาไว้อย่างเด็ดขาด โดยให้ระบุเป็นพินัยกรรมเอาไว้เลยว่า “เมื่อเราตายไป เงินทุกบาททุกสตางค์ของพี่น้องประชาชนที่มาทำบุญในงานศพของเรา ให้เอาเงินจำนวนนั้นไปซื้อทองคำเข้าคลังหลวงทั้งหมด อย่าเอาเงินส่วนนี้มาจัดงานศพของเรา ศพของเราใช้ฟืนเผาเท่านั้น อย่าเอาเงินของพี่น้องประชาชนมาเผาศพของเรา”

สรุปแล้วหลวงตาท่านมีเมตตาต่อโลกตราบจนลมหายใจสุดท้ายของท่าน ท่านก็ยังมีเมตตาต่อพวกเราท่านทั้งหลาย หลวงตาท่านไม่มีอะไรที่นำไปในตัวของท่าน แม้แต่ร่างกายของท่าน ท่านก็ยังละทิ้งเอาไว้ที่เมรุ คงเหลือไว้แต่คุณงามความดีของท่านฝากเอาไว้ในแผ่นดินนี้

๑๔๓

แม้พระอรหันต์ ก็ต้องรักษาพระธรรมวินัย

ศีลและวินัยที่พระพุทธเจ้าบัญญัตินั้น ก็คือกฎระเบียบ ถ้าเป็นทางโลกเขาเรียกว่ากฎหมาย แต่ในทางพระก็คือเรื่องศีลและวินัยของพระ เรื่องศีลและวินัยนั้น เราจะมองข้ามไม่ได้ เพราะถือว่าเป็นกฎระเบียบในการอยู่ด้วยกัน ถือว่าเป็นข้อห้ามสำหรับพระไม่ให้กระทำ โดยศีลมาในพระปาฏิโมกข์นั้นมีอยู่ ๒๒๗ สิกขาบท ได้แก่ ปาราชิกที่เป็นโทษประหารมีอยู่ ๔ ข้อ สังฆาทิเสสที่เป็นโทษหนักมีอยู่ ๑๓ ข้อ อนิยตกัณฑ์ที่เป็นโทษคล้าย ๆ ว่าตั้งความสงสัยยังไม่แน่นอน ๒ ข้อ นิสสัคคิยปาจิตตีย์ ๓๐ ข้อ ปาจิตตีย์ ๙๒ ข้อ ปาฏิเทสนียะ ๔ ข้อ เสขิยวัตร ๗๕ ข้อ อธิกรณสมถะ ๗ ข้อ

นอกจากศีลมาในพระปาติโมกข์ทั้ง ๒๒๗ สิกขาบทแล้ว ก็ยังมีศีลนอกเหนือจากนั้นอีก อย่างที่เป็นศีล

อภิสมาจารนั้น ก็มีมากมายหลายร้อยหลายพันสิกขาบท เลยทีเดียว แต่สรุปแล้วก็คือ เพื่อให้พระสงฆ์มีกิริยามารยาท ที่ดี ให้อยู่ในกรอบ ไม่ให้ทำอะไรออกนอกลู่นอกทาง อย่างเสขิยวัตร หรือวัตรที่ภิกษุจะต้องศึกษา เราจะไม่ฉัน ดังจั๊บ ๆ เราจะไม่ฉันดังซู้ด ๆ เราจะไม่ฉันเลียมือ เราจะ ไม่ฉันเลียริมฝีปาก เราจะไม่ฉันกัดคำข้าว เราจะไม่ฉัน ทำกระพุ้งแก้มให้ตุ่ย เหล่านี้ก็คือเรื่องกิริยามารยาทของ พระสงฆ์ทั้งสิ้น

พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติว่า พระสงฆ์จะต้องลงอุโบสถทุก ๆ ๑๕ วัน คือวันขึ้น ๑๕ ค่ำ และวันแรม ๑๕ ค่ำ เพื่อสวดทบทวนศีลมาในพระปาติโมกข์ทั้ง ๒๒๗ สิกขาบท ถ้าพระสงฆ์ที่อยู่ด้วยกันตั้งแต่ ๔ รูปขึ้นไป ไม่ลงอุโบสถ เพื่อสวดพระปาฏิโมกข์ ให้ปรับอาบัติทุกกฎ แต่ก็มีข้อแม้ว่า ถ้าพระราชาเสด็จมา ภิกษุที่ถูกผีเข้าสิง ถูกงูกัด โจรผู้ร้ายเข้ามา น้ำป่าไหลหลาก ไฟไหม้ เมื่อมีเหตุเหล่านี้ ก็สามารถที่จะงดเว้นในการลงอุโบสถได้

เรื่องการลงอุโบสถเพื่อสวดพระปาฏิโมกข์นี้ พระพุทธเจ้าท่านทรงให้พระทุกรูปให้ความสำคัญ ไม่ให้

มองข้าม เพราะถ้าต่างคนก็ต่างเฉย ๆ เมย ๆ ไป ผลที่สุด ศีลและวินัยของพระพุทธเจ้าก็คงจะหมดโดยปริยาย เพราะพวกเราไม่ได้ให้ความสำคัญ และเมื่อไม่มีศีลและวินัย พระพุทธศาสนาก็จะคงอยู่ไม่ได้เช่นเดียวกัน

พ่อแม่ครูบาอาจารย์ในสายหลวงปู่มั่นของเรา อย่างหลวงปู่มั่น หลวงปู่หล้า หรือหลวงตามหาบัว นี่ท่านถือในเรื่องการลงอุโบสถจริง ๆ นะ ยังไงก็ต้องมาลงอุโบสถขาดไม่ได้ จะไปถือว่าอย่างอื่นสำคัญกว่าการลงอุโบสถไม่ได้ ถ้าไปทำอย่างนั้น ก็แปลว่าห่างเหินออกจากศีลและวินัยแล้ว ต้องมาฟังพระปาฏิโมกข์เพื่อเป็นการทบทวนศีลและวินัยสำหรับตนเอง ถึงจะฟังไม่ออกก็แปลว่ามาฟังมาทบทวนพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ถ้ามากกว่านั้นพระก็ควรจะหัดท่องบ่นสาธยายให้ได้อีกต่างหาก เพื่อจะได้มาแสดงในท่ามกลางสงฆ์ เพื่อให้เป็นสง่าราศีสำหรับตนเอง

อย่างหลวงตามหาบัวท่านก็มาลงอุโบสถทุกครั้ง ยกเว้นช่วงโค้งสุดท้ายที่ท่านอาพาธหนัก ท่านก็นั่งไม่สะดวก

เพราะหัวแม่เท้าท่านอาการหนักจนต้องเอาออก ท่านก็เลยต้องบอกปริสุทธิแทน ขนาดท่านไปเห็นพระวัดอื่นสวดปาฏิโมกข์ย่อ ท่านก็ยังตำหนิเลยว่า "เนี่ย ในวัดก็มีพระตั้งเยอะแยะ แต่กลับสวดปาฏิโมกข์ย่อ ทำไมจึงขี้เกียจมักง่ายอย่างนั้น ไม่น่าจะถูก ทีทำอย่างอื่นยังทำได้ แต่พอลงอุโบสถกลับขี้เกียจทำ กลับสวดปาฏิโมกข์แบบย่อ ๆ เป็นตัวอย่างที่ไม่ดี" อันนี้คือที่หลวงพ่อเข้าไปกราบท่านในวันหนึ่ง ท่านก็ได้เล่าอย่างขึงขังและจริงจังให้หลวงพ่อฟังสองต่อสองนะ หลวงพ่อยังจำวันนั้นไม่ลืมกระทั่งเดี๋ยวนี้เลยนะ

ต่อไปภายภาคหน้า พวกท่านทั้งหลายเมื่อไปอยู่ ณ สถานที่ใด ก็อย่าไปถือว่าอุโบสถเป็นของเล็กน้อย เพราะธรรมและวินัยยังมีอยู่ตราบใด ศาสนาของตถาคตก็ยังอยู่ตราบนั้น คือถ้าหากว่าพระสงฆ์ยังอยู่ในศีลในธรรม ยังเคารพในกฎกติกา ยังเคารพในหลักธรรมวินัยอยู่ พระพุทธศาสนาก็ยังอยู่ตราบนั้น

แต่ถ้าหากว่า พระสงฆ์ไม่เคารพในศีลและวินัย ถือว่าศีลและวินัยเป็นของครั้งพุทธกาล ตัวเองอยากจะทำอะไรก็ทำ อยากจะกินข้าว อยากจะไปเที่ยว ทำอะไรไม่อยู่ในศีลและวินัย พระพุทธศาสนาก็หมดได้ง่าย ๆ เพราะว่าพระรุ่นพี่พาทำ พระรุ่นน้องก็ยิ่งทำเหนือกว่า ผลที่สุดก็เลยไม่มีใครอยู่ในหลักพระธรรมวินัย พระพุทธศาสนาคงหมดโดยปริยาย เพราะว่าพระไม่อยู่ในหลัก ไม่อยู่ในกฎในเกณฑ์

แม้แต่ผู้ที่บริสุทธิ์หลุดพ้นเป็นพระอรหันต์แล้วก็ตาม ท่านก็ยังต้องรักษาธรรมวินัยเช่นเดียวกัน เพราะธรรมวินัยเป็นของกลาง เป็นของสาธารณะ ถ้าหากว่าพระอรหันต์เมื่อได้สำเร็จแล้ว แต่กลับไม่รักษาพระธรรมวินัย ซึ่งเป็นแนวแถวสำหรับให้คนอื่นเดินตาม อันนี้แม้ว่าจะเป็นพระอรหันต์ก็ตามที พระพุทธเจ้าท่านก็ทรงตำหนิเช่นกัน เพราะถ้าแม้แต่พระอรหันต์ก็ยังไม่เคารพ ไม่เดินตามหลักพระธรรมวินัยเสียเองแล้ว ผลที่สุด พระธรรมวินัยก็จะหมดไปโดยปริยายอีกเหมือนกัน เพราะฉะนั้น ผู้ที่เข้ามาบวช แม้ว่าจะได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์แล้ว ก็ยังต้องรักษาพระธรรมวินัยอีกเหมือนกัน

สมัยหนึ่ง พระมหากัปปินะ ท่านเคยเป็นพระราชามาก่อน จากนั้นท่านก็ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ เมื่อท่านได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์แล้ว ท่านก็คิดว่า "ใจของเราบริสุทธิ์หมดจดจากกิเลสแล้ว เมื่อใจบริสุทธิ์แล้ว กาย วาจาก็ต้องบริสุทธิ์ด้วย แล้วเราจะผิดศีลที่ตรงไหน แบบนี้เราก็ไม่เห็นที่จำเป็นจะต้องลงอุโบสถเลย"

ในวันลงอุโบสถ ท่านก็เข้านิโรธสมาบัติ (นิโรธสมาบัติคือการเข้าเสวยพระนิพพานในขณะยังมีชีวิตอยู่) ไม่ได้ไปลงอุโบสถพร้อมกับพระสงฆ์ ขณะนั้นพระพุทธเจ้าที่กำลังประทับอยู่ที่พระคันธกุฎี ก็ทรงรู้ได้ด้วยญาณทัศนะของพระองค์ คือหูทิพย์และตาทิพย์

ท่านก็เห็นว่าพระมหากัปปินะไม่ลงอุโบสถนี่ทำอย่างนี้ไม่ได้นะ ไม่ถูกต้องนะ เพราะเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีถึงตัวเราจะสำเร็จแล้วก็จริงอยู่ แต่ก็ต้องเป็นแบบอย่างเป็นแนวแถว เป็นแนวทาง ให้พระที่จิตใจยังเป็นปุถุชนอยู่หรือผู้ที่บวชเข้ามาทีหลังได้เดินตาม แต่ถ้าพระที่สำเร็จแล้วไม่เป็นผู้พานำเสียเอง เมื่อพระปุถุชนเห็นพระไม่ไปลง

อุโบสถ ผู้ที่มักง่ายและดื้อรั้นก็จะเอาเป็นตัวอย่าง ผลที่สุดพระก็ไม่ลงอุโบสถกันทั้งหมด อย่างนี้ต่อไปภายภาคหน้าแนวแถวสำหรับเดินตามก็จะเลือนลางลงไปเรื่อย ๆ จนผลที่สุด พุทธศาสนาก็จะหมดไปโดยง่าย

พระพุทธองค์จึงทรงเนรมิตไปประทับรอยฝ่าพระบาทลงตรงใกล้ ๆ กับที่พระมหากัปปินะเข้านิโรธสมาบัติ จากนั้นพอครบ ๗ วัน พระมหากัปปินะท่านก็ได้ออกจากนิโรธสมาบัติ พอท่านเห็นรอยพระพุทธบาทเข้า ท่านก็รู้แล้วว่า "โอ้ เกิดเรื่องขึ้นแล้ว" ท่านรีบเข้าไปกราบพระพุทธเจ้า พอมากราบแล้ว พระพุทธองค์ก็ทรงตำหนิว่า

"ดูก่อน กัปปินะ ที่เธอทำอย่างนั้นไม่ถูกนะ เธอได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ก็จริงอยู่ แต่ถ้าถึงวันอุโบสถก็ต้องลงอุโบสถ เพราะถ้าเธอไม่ลงอุโบสถแล้ว ต่อไปภายภาคหน้าพระที่ขี้เกียจก็จะยึดแนวแถวของเธอมาเป็นแบบอย่าง ผลที่สุดหลักธรรมวินัยจะร่อยหรอ ไม่เป็นผลดีต่อศาสนาของเราตถาคต แล้วใครจะเป็นผู้รักษาพระธรรมวินัยที่บัญญัติไว้ เพื่อเป็นเครื่องกีดกันความชั่วช้าเสียหายของ

พระสงฆ์ ถ้าพระสงฆ์ไม่มีศีลแล้ว จะเป็นที่น่ากราบไหว้เคารพสักการบูชาได้อย่างไร? ส่วนพระสงฆ์ที่จิตใจยังเป็นปุถุชนอยู่ก็จริง แต่อย่างน้อยเมื่อมีศีล ก็ยังเป็นที่น่าเคารพกราบไหว้สักการะของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย”

นี่แหละ พระพุทธองค์ท่านยังทรงให้ความสำคัญเรื่องศีลและวินัย ขนาดพระอรหันต์ท่านก็ยังไม่ให้ยกเว้น ถึงใจของพระอรหันต์ท่านจะบริสุทธิ์แล้วก็จริงอยู่ แต่ว่ากฎระเบียบก็คือกฎระเบียบ เพราะก่อนที่จะได้ธรรมสูงสุดในจุดนั้น ก็ต้องอาศัยคือศีลและวินัยเป็นเบื้องต้นเสียก่อน คือรักษากฎระเบียบให้เรียบร้อย จากนั้นก็บำเพ็ญศีล สมาธิ เพื่อให้เกิดปัญญา แล้วก็นำปัญญามาวิเคราะห์กลั่นกรอง ไตร่ตรองด้วยเหตุผล จนหมดจดจากอาสวะกิเลสตามขั้นตอน

เพราะฉะนั้น เรื่องการลงอุโบสถนี่ พวกเราทุก ๆ ท่านนะ เมื่อไปอยู่ในสถานที่ใด ก็อย่ามองข้ามวันอุโบสถ อย่าไปอยู่เฉย ๆ เมย ๆ ต้องลงอุโบสถทุกวันอุโบสถ ถ้ารูปไหนที่อยู่ใกล้กัน ก็รวมกันลงอุโบสถในวันอุโบสถทุกกึ่งเดือน

๑๔๔ อย่าไว้พระในห้องนอน

หลวงปู่มั่นก็ดี หลวงปู่หล้าก็ดี หรือแม้แต่หลวงตามหาบัวก็ดี ท่านจะไม่ให้มีพระบูชาอยู่ในห้องนอนของท่านเลยนะ จะมีก็แต่รูปถ่ายของตัวท่านเองเท่านั้น อย่างหลวงตาท่านก็มีรูปถ่ายของตัวท่านเองอยู่รูปหนึ่งในห้องนอนของท่าน หลวงปู่หล้าท่านก็มีอยู่ในห้องพระ เวลามีญาติโยมเอาพระบูชาเก่า ๆ มาถวายท่าน ท่านก็ทำหิ้งพระสำหรับเอาไว้วาง แต่ไม่ให้หันมาทางที่ท่านนอน

ท่านบอกว่า "ให้พระอยู่ในห้องนอนไม่ได้หรอก หลวงปู่มั่นท่านไม่ให้มีพระอยู่ในห้องนอนเลยนะ คิดดูซิ เวลาที่เรานอน เราแสดงอากัปกิริยาที่ไม่สุภาพต่อหน้าพระพุทธรูป ท่านนั่งอยู่ข้างบน มองเราอยู่ เพราะฉะนั้นเราจะไปนอนขวางหน้าพระไม่ได้ มันไม่เหมาะสม อย่าไปทำ เพราะถ้าเราไปทำ เวลาเราภาวนา จิตใจจะไม่สงบ"

หลวงปู่หล้าท่านถือมากเลยนะ อย่างเวลาที่ท่านไปต่างถิ่น ณ สถานที่ใดก็ตาม แล้วเขาจัดที่นอนเอาไว้ให้ท่านนอนหน้าองค์พระ ท่านจะบอกว่า "ไม่ได้เด็ดขาดต้องขยับออก" คือต้องขยับแท่นพระไปไว้มุมหนึ่ง แล้วท่านนอนอีกมุมหนึ่ง ให้อยู่คนละข้างกัน ท่านจะไม่ให้นอนขวางหน้าองค์พระปฏิมา

เรื่องนี้ครูบาอาจารย์ท่านให้ความเคารพมากนะ เพราะท่านถือว่าพระพุทธเจ้าทรงเป็นบรมครู คือทรงเป็นครูของบรรดาเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ดังนั้น ท่านจึงให้ความเคารพอย่างสุด ๆ เลยนะ **ยิ่งครูบาอาจารย์ท่านเป็นผู้มีธรรมในจิตใจมากเท่าไร ท่านก็ยิ่งให้ความเคารพในพระพุทธเจ้ามากยิ่งขึ้นเท่านั้น** นี่แหละ อันนี้ก็คือปฏิปทาที่ครูบาอาจารย์ในสายหลวงปู่มั่นท่านพาดำเนิน

๑๔๕ ให้เป็นดังม้าศึก

ถ้ารู้จักมีน้ำใจต่อกัน รู้จักกาละเทศะ กาล สถานที่ บุคคล หลวงพ่อว่าการอยู่ด้วยกันมากน้อยก็มีแต่ความร่มเย็นผาสุก เหมือนอย่างพระที่อยู่ในวัดป่าเชตวันสมัยครั้งพุทธกาล วัดป่าเชตวันนี่ไม่กว้างนะ แต่มีพระอยู่ด้วยเป็นพันๆ องค์ ท่านก็อยู่กันได้ด้วยความสงบเรียบร้อย เพราะพระต่างองค์ก็ต่างภาวนาของใครของเรา

วันหนึ่ง พระพุทธเจ้าท่านเสด็จไปยังหัวเมืองชั้นนอก พอเสด็จกลับมา ท่านก็ทรงเข้าประทับที่พระคันธกุฎี (แปลว่า ที่ประทับของพระพุทธเจ้า) พระสงฆ์ที่ติดตามไปด้วยต่างก็กลับเข้าที่พักของตนเพื่อภาวนา ส่วนพวกญาติโยมที่ติดตามมาด้วย ที่ช่วยแบกอัฐบริขารมาส่งถึงที่พอมาถึงแล้วก็พากันดื่มกินอย่างสนุกสนานเฮฮา ส่งเสียง

ดังสนั่นหวั่นไหว พระพุทธเจ้าท่านจึงทรงตำหนิว่า "ใคร มาส่งเสียงตรงนี้? ให้ออกไปจากวัด"

พระพุทธองค์ท่านจึงทรงยกอุปมามาเปรียบเทียบว่า ม้าศึกที่เตรียมเข้าสู่ศึกสงคราม พอกินอาหารเสร็จแล้ว ทุกตัวต่างก็ยืนสงบนิ่งพักผ่อน ไม่ส่งเสียง ไม่อาละวาดกัน ไม่เตะกัน แต่พวกลาที่ขนสัมภาระกลับส่งเสียงดังสนั่นหวั่นไหว พอกินหญ้าเสร็จแล้วก็ทะเลาะกัน เตะกันไปมา อีกทึกวุ่นวายไปหมด พวกลาก็คือพวกที่ไม่มีกฎไม่มีระเบียบ ส่วนพวกม้าศึกก็คือผู้ที่ได้รับการศึกษาดีแล้ว

ให้เราพึงทำตัวดังเช่นม้าศึกที่กำลังเข้าสู่สงคราม คือให้อยู่ในความสงบ อย่าไปส่งเสียง ให้ภาวนาดูจิตใจของตนเองตลอดเวลา ให้ดูความคิดของตนเองในแต่ละวันแต่ละเวลาว่า ขณะนี้เรานึกคิดเรื่องอะไร นั่นแหละ อันนี้คือหน้าที่ของพระ

๑๔๖ การดูแลเสนาสนะและครุภัณฑ์สงฆ์

เสนาสนะของที่ญาติโยมถวายพระมานี้เรียกว่าเสนาสนะสงฆ์ เช่น โต๊ะ เตียง ตั่ง และเก้าอี้ ส่วนของใช้ที่ญาติโยมเขาถวายมาเหล่านี้เรียกว่าครุภัณฑ์ ถ้าพระสงฆ์เอาของเหล่านี้ออกมาใช้แล้ว ก็ให้รู้จักเก็บคืนที่เดิมให้เป็นที่เป็นทาง เป็นระเบียบเรียบร้อย อย่าทิ้งให้เกลื่อนกลาดเรี่ยราด หลวงปู่มั่นท่านให้เคารพในของกลางของสงฆ์มากกว่าของส่วนตัว ให้พิถีพิถันดูแลของส่วนกลางมากกว่าของตนเอง เพราะว่ามันเป็นของกลางของสงฆ์ที่ต้องใช้ร่วมกัน

ในสมัยพุทธกาล มีเหล่าพระฉัพพัคคีย์ ซึ่งแปลว่าพระพวกหก (คำว่าพระปัญจวคีย์แปลว่าพระทั้ง ๕ ส่วนพระฉัพพัคคีย์แปลว่าพระทั้ง ๖) พระทั้ง ๖ องค์นี้ เวลาไป

ที่ไหน ก็หยิบเอาสิ่งของออกมาใช้ ทีนี้พอใช้เสร็จแล้ว ก็พากันทิ้งเกลื่อนกลาดเรี่ยราดไปหมด ไม่รู้จักเก็บเข้าที่เดิม พระสงฆ์ทั้งหลายไม่รู้จะทำอย่างไร ก็พากันไปกราบทูลพระพุทธเจ้าว่า เหล่าพระฉัพพัคคีย์ หรือพระทั้ง ๖ องค์นี้ เอาของออกมาใช้แล้วไม่รู้จักเก็บเข้าที่เดิมให้เรียบร้อย พระพุทธเจ้าจึงทรงเรียกประชุมสงฆ์ ในที่ประชุมสงฆ์ พระองค์ก็ได้ตรัสถามเหล่าพระฉัพพัคคีย์ว่า

"ดูก่อน เหล่าพระฉัพพัคคีย์ พวกเธอเอาของกลางของสงฆ์ออกมาใช้แล้วไม่ได้เก็บคืนที่เดิมใช่ไหม?"

"ใช่ พระเจ้าข้า"

"ทำไมพวกเธอทั้งหลายจึงทำเช่นนั้น?"

"เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย เป็นของเล็กน้อย ถ้าทิ้งไว้ก็คงจะไม่เป็นอะไร พระเจ้าข้า"

"พวกเธออย่าได้ประมาท อย่าได้ชะล่าใจต่อความไม่ดี ต่อความชั่วแม้เพียงของเล็กน้อยที่ตนเองได้ทำ อย่าไปคิดว่าเป็นเพียงของเล็กน้อย คงไม่เป็นไรหรอก

เพราะถึงแม้จะเป็นเพียงความไม่ดี ความชั่วที่เล็กน้อยก็เถอะ แต่เมื่อความชั่วเหล่านั้นเก็บเล็กผสมน้อยรวม ๆ กันเข้า ก็เปรียบเหมือนกับน้ำฝนที่ตกลงมาใส่ตุ่มใส่โอ่งทีละหยด ทีละหยาดนั่นแหละ ถ้าตกลงมาไม่หยุด น้ำฝนมันก็เต็มตุ่ม เต็มโอ่งได้เหมือนกัน”

“นี่ก็เหมือนกับความชั่วที่เราได้ทำ ถึงแม้จะเป็นความชั่วเพียงเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ไม่มาก แต่เมื่อทำอยู่เรื่อย ๆ ทำอยู่บ่อย ๆ ทำโดยไม่มีหิริโอตตัปปะ คือขาดความรู้จักยับยั้งหักห้ามใจแล้ว สุดท้ายก็กลายเป็นความชั่วที่พอกพูนได้ พร้อมที่จะทำความชั่วที่มากขึ้น ๆ ได้ เพราะฉะนั้น พวกเธออย่าได้ประมาท อย่าได้เมินเฉยในการกระทำที่ไม่ดีเหล่านั้นของตนเอง แม้จะเพียงเล็กน้อยก็เถอะ”

จากนั้น พระพุทธองค์จึงทรงบัญญัติว่า นับแต่บัดนี้ไป ภิกษุใดก็ตามเอาเตียง ตั่ง เก้าอี้ ออกมาในที่แจ้งแล้วไม่เก็บเข้าไว้ในที่เดิม ให้ปรับอาบัติปาจิตตีย์

นอกจากนี้แล้ว ถ้าหากว่าเราเป็นพระอาคันตุกะไป ขอพักที่กุฏิหลังไหน เมื่อเราใช้เสร็จแล้ว ก่อนที่จะออกไป

เราต้องบอกกล่าวมอบเสนาสนะสงฆ์คืนเสียก่อน เพราะว่าสมัยก่อน เมื่อพระอาคันตุกะเข้าไปพักที่กุฏิแล้ว เวลาไปท่านก็ไปเลยโดยไม่บอกกล่าวผู้ใด ทีนี้เมื่อพระองค์นั้นท่านไปแล้วก็ไม่มีใครรู้ ไม่มีใครไปดูแลเก็บกวาดให้เรียบร้อย เพราะไม่มีใครที่ได้รับมอบหมาย พระสงฆ์ก็เลยกราบทูลพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์จึงทรงเรียกประชุมสงฆ์ พร้อมกับทรงบัญญัติว่า ภิกษุใดก็ตามเข้าไปพักกุฏิของสงฆ์แล้ว เมื่อหลีกไป ไม่มอบหมาย ไม่จัดการทำเอง และไม่มอบหมายให้องค์อื่นดูแล ให้ปรับอาบัติปาจิตตีย์

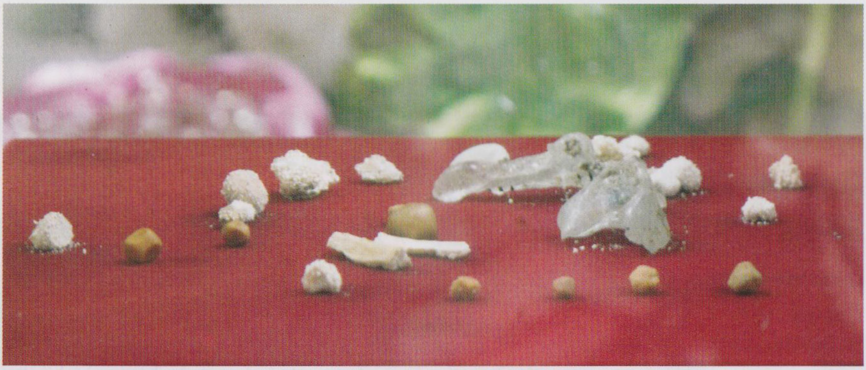
ขนาดหลวงตามหาบัว ช่วงที่ท่านอายุเกือบจะ ๙๐ ปี ท่านไปทอดผ้าป่าที่วัดป่าศาลาน้อย (อ.ด่านซ้าย จ.เลย) ท่านไปพักที่ชั้นบน ส่วนหลวงพ่อก็ไปพักอยู่ข้างล่าง วันรุ่งขึ้นพอฉันเสร็จแล้ว องค์หลวงตาท่านก็ขึ้นไปที่กุฏิของท่านเพื่อใช้ห้องน้ำ ตอนสาย ๆ หลวงพ่อก็ค่อยขึ้นไปรับท่านที่กุฏิ พอเก็บข้าวของเสร็จแล้ว ก่อนที่หลวงตาท่านจะออกจากที่พักของท่าน ท่านก็ยังเดินมาบอกกับพระที่อยู่ที่นั่นนะว่า "เอ้อ เราขอมอบคืนเสนาสนะ ฝากดู

ให้เรียบร้อยทีนะ ถ้าตรงไหนยังไม่ดี ก็ฝากเก็บให้เข้าที่เข้าทางให้เรียบร้อยทีนะ”

พอหลวงพ่อได้ยิน หลวงพ่อก็ยังประทับใจจนกระทั่งทุกวันนี้เลยนะว่า ขนาดหลวงตาท่านอายุถึงขนาดนี้แล้ว แต่ท่านก็ยังเคารพในพระธรรมวินัยจริง ๆ เวลาท่านไปพักที่ไหน เมื่อท่านออกมาแล้ว ท่านก็ยังกล่าวมอบคืนเสนาสนะสงฆ์แก่เจ้าของวัดเป็นสามีจิกรรม คือเป็นคำพูดที่มอบหมายให้เป็นกิจจะลักษณะ เพราะฉะนั้นเมื่อเรานำสิ่งของใดก็ตามออกมาใช้แล้ว ก็ให้เก็บคืนเข้าที่ให้เรียบร้อย อย่าไปทิ้งเกลื่อนกลาด เพราะของที่ได้มาทั้งหมด เป็นของที่ญาติโยมเขาถวายมา ก่อนที่เขาจะถวายนั้น เขาจบแล้วจบอีก สาธุแล้วสาธุอีก

(รูปบน: รูปหลวงปู่มั่นภายในพิพิธภัณฑ์อัฐบริขารหลวงปู่มั่น)
(รูปล่าง: อัฐิหลวงปู่มั่นที่จัดแสดงอยู่ภายในพิพิธภัณฑ์อัฐบริขารหลวงปู่มั่น)

๑๔๗ ความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์อัฐบริขารหลวงปู่มั่น และเจดีย์พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ฝั้น ตอนที่ ๑

วันนี้หลวงพ่อจะเล่าความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์อัฐบริขารหลวงปู่มั่น และเจดีย์พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ฝั้น ที่หลวงตามหาบัวท่านอนุมัติให้สร้างนั้นว่า ท่านให้สร้างได้อย่างไร เพราะช่วงนั้นเป็นสมัยเมื่อหลวงพ่อยังอยู่ที่วัดป่าบ้านตาด หลวงพ่อก็เลยอยู่ด้วยในเหตุการณ์มาโดยตลอด

สำหรับความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์อัฐบริขารหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต นั้น หลวงปู่มั่นท่านมรณภาพลง ในวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ท่านประชุมเพลิงในวันที่ ๓๑ มกราคม ปี พ.ศ. ๒๔๙๓ จากนั้นอัฐบริขารบางส่วนของท่านก็ได้เก็บอยู่ที่วัดป่าสุทธาวาส (อ.เมือง จ.สกลนคร) โดยมีหลวงปู่มหาทองสุก สุจิตโต เจ้าอาวาสในสมัยนั้นเป็นผู้ดูแล ต่อมาหลวงปู่มหาทองสุกท่านได้มรณภาพลง

เจ้าอาวาสองค์ถัดมา ท่านก็ได้นำอัฐบริขารของหลวงปู่มั่นมาเก็บใส่ไว้ในตู้ภายในกุฏิ

ทาง ดร.เชาวน์ ณ ศีลวันต์ องคมนตรีนั้น ท่านได้เรียนจบปริญญาเอกจนได้เป็นดอกเตอร์ จากนั้น ท่านได้มาบวชเป็นเวลา ๓ เดือนที่วัดบวรนิเวศวิหาร โดยมีสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวัฑฒโน) สมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ ๑๙ เมื่อครั้งยังดำรงสมณศักดิ์เป็นพระสาสนโสภณ เป็นพระอุปัชฌาย์ผู้บวชให้

จากนั้น ท่านจึงได้แนะนำให้ไปศึกษากับหลวงตามหาบัว โดยบอกว่า "เราเป็นผู้บอกแผนที่ให้ได้เท่านั้น แต่ถ้าหากจะศึกษาธรรมะภาคปฏิบัติแล้ว ให้ไปศึกษากับท่านอาจารย์มหาบัวนะ" เพราะองค์หลวงตากับสมเด็จญาณฯ ท่านทั้งคู่เป็นสหธรรมิก (สหายในทางธรรม) กัน ด้วยเหตุนี้ ดร.เชาวน์ จึงได้รู้จักหลวงตามหาบัวนับแต่นั้นมา

จากนั้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ทาง ดร.เชาวน์ ซึ่งท่านเป็นรองผู้ว่าการรถไฟแห่งประเทศไทยในสมัยนั้น ท่านก็

ได้ขึ้นมากราบองค์หลวงตา จากนั้น ท่านก็ตระเวนไปกราบครูบาอาจารย์ในสมัยนั้น อย่างหลวงปู่ขาว อนาลโย, หลวงปู่ฝั้น อาจาโร และหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี ทีนี้ท่านก็มาทราบว่าครูบาอาจารย์ที่ท่านเคารพรักนับถือทุกองค์นั้นก็ล้วนแล้วแต่เป็นศิษยานุศิษย์ในองค์หลวงปู่มั่นทั้งสิ้น

และเมื่อท่านทราบมาว่าหลวงปู่มั่นประชุมเพลิงที่วัดป่าสุทธาวาส (อ.เมือง จ.สกลนคร) ดร.เชาวน์ ก็เลยอยากที่จะไปกราบ ณ สถานที่ประชุมเพลิงของหลวงปู่มั่น ท่านก็เลยนั่งรถไปกับคณะ แต่การเดินทางไปในสมัยนั้นก็ไม่ใช่ง่าย ๆ นะ เพราะถนนหนทางยังเป็นดินแดง ทั้งยังขรุขระเป็นหลุมเป็นบ่อ กว่าที่จะไปถึงได้นี่หัวแดงเถือกไปหมดเพราะฝุ่นแดงจากถนน แถมรถในสมัยก่อนก็ยังไม่ใช่รถแอร์อย่างทุกวันนี้อีกต่างหาก

พอท่านไปถึง พระก็พาท่านขึ้นไปดูอัฐบริขารหลวงปู่มั่น ท่านก็ไปเห็นตู้ที่เก็บรักษาอัฐบริขารหลวงปู่มั่นที่อยู่ภายในกุฏิหลังหนึ่ง ซึ่งตู้ก็แตกชำรุดจนอัฐบริขารจะหล่นแหล่มิหล่นแหล่ แถมหลังคากุฏิก็ยังรั่วอีกต่างหาก

เรียกว่าไม่มีใครใส่ใจสนใจดูแล เพราะหลวงปู่มหาทองสุก เจ้าอาวาสองค์แรกที่ท่านเองก็เป็นศิษย์หลวงปู่มั่น ท่านได้มรณภาพไปแล้ว ส่วนเจ้าอาวาสองค์ที่ ๒ เอง ท่านก็ไม่ได้ใส่ใจเท่าที่ควร

เมื่อ ดร.เชาวน์ ท่านไปเห็นเข้า ก็อุทานว่า "โอ้ ตาย อัฐบริขารของพ่อแม่ครูบาอาจารย์แท้ ๆ มาหาเก็บทิ้ง ๆ ขว้าง ๆ อย่างนี้ได้อย่างไร อืม แบบนี้น่าจะทำอะไรเพื่อรองรับไว้" พอกลับมา ท่านก็เลยมาขอคำปรึกษากับองค์หลวงตาว่า "พอกระผมไปเห็นอัฐบริขารหลวงปู่มั่นแล้ว ก็คิดว่าน่าจะสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์เพื่อให้ผู้คนได้เข้าไปกราบไหว้ ท่านอาจารย์มีความเห็นว่าดีไหม ครับผม?"

หลวงตามหาบัวท่านรักเคารพในหลวงปู่มั่นอยู่แล้วนี่ ท่านก็ไฟเขียวอนุมัติเลย ทาง ดร.เชาวน์ ท่านก็ทำหน้าที่ไปตามเก็บรวบรวมอัฐบริขารของหลวงปู่มั่นที่กระจัดกระจายไปอยู่กับบรรดาศิษยานุศิษย์ในหลวงปู่มั่นท่านกลับมา โดยท่านก็ขอความร่วมมือจากครูบาอาจารย์ที่ได้รับส่วนแบ่งในบริขารต่าง ๆ เหล่านั้น ซึ่งทุกท่านก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยมอบอัฐบริขารเหล่านั้นให้มา

เพื่อบรรจุเอาไว้ในพิพิธภัณฑ์ (เป็นธรรมเนียมมาแต่ครั้งพุทธกาล เมื่อมีพระรูปใดรูปหนึ่งเสียชีวิต ก็จะมีประชุมกันในหมู่สงฆ์เพื่อที่จะแบ่งอัฐบริขารของพระรูปที่มรณภาพนั้นมาใช้ต่อ เพราะในสมัยนั้น อัฐบริขารพระถือว่าเป็นของหายาก)

จากนั้น ดร.เชาวน์ ท่านก็ได้ให้ อ.ไขศรี ตันศิริ ซึ่งท่านเป็นผู้หญิง เป็นผู้ออกแบบ พอต่อมาวัดป่าสุทธาวาสก็ว่างจากเจ้าอาวาส ทำให้มีสภาพทุลักทุเล จนต้องนิมนต์หลวงปู่แว่น ธนปาโล ให้เข้ามาเป็นเจ้าอาวาส จากนั้นครูบา-อาจารย์ก็มาประชุมกันเพื่อสรุปเรื่องแบบกันล่ะทีนี้

(หมายเหตุ: หลวงปู่แว่น ธนปาโล ได้มาเป็นเจ้าอาวาสที่วัดป่าสุทธาวาสเป็นเวลาทั้งสิ้น ๑๓ พรรษา โดยในระหว่างนั้น ท่านได้ช่วยควบคุมดูแลการก่อสร้างพิพิธภัณฑ์อัฐบริขารหลวงปู่มั่น จากนั้น ท่านจึงได้ลาออกจากตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอ และเจ้าอาวาสวัดป่าสุทธาวาส เพื่อกลับมาจำพรรษาที่วัดบ้านเกิดของท่าน ๑ พรรษา จากนั้น ท่านจึงกลับมาอยู่ที่วัดถ้ำพระสบาย (อ.แม่ทะ จ.ลำปาง) และได้

อยู่ที่นั่นจนท่านมรณภาพ เมื่อทำพิธีศพแล้ว ต่อมาอัฐิของท่านได้กลายสภาพเป็นพระธาตุในภายหลัง – ผู้เรียบเรียง)

พอ อ.ไขศรี เอาแบบแปลนให้องค์หลวงตาดู ด้วยความที่หลวงตาท่านไม่ได้สนใจใส่ใจทางด้านวัตถุ แถมท่านก็ไม่ได้ใส่ใจในเรื่องการก่อสร้างอีกต่างหาก เพราะท่านไม่ใช่ช่าง ท่านก็มองดูอยู่อย่างนั้นล่ะ คือท่านก็ไม่รู้ว่าแบบมันจะออกมาหน้าตาเป็นอย่างไร ทีนี้ท่านก็เลยอนุมัติ เพราะท่านสนใจเพียงแต่ว่าให้มันเกิดประโยชน์เท่านั้นก็พอเป็นอันใช้ได้แล้ว

ซึ่งหลวงปู่ฝั้นที่มาร่วมประชุมด้วย ท่านก็เห็นพ้องตรงกันว่า สมควรที่จะสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์มากกว่าเป็นเจดีย์ ทีนี้เมื่อสรุปแบบแปลนพิพิธภัณฑ์ออกมาแล้ว ก็มีผู้คัดค้านในสมัยนั้นเหมือนกันนะ อย่างหลวงปู่แว่นเอง ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสในขณะนั้น ท่านก็คัดค้านแบบหัวเด็ดตีนขาดเลยว่า “ไม่เอารูปแบบนี้ เพราะเป็นแบบโบสถ์ฝรั่ง จะมาสร้างเป็นแบบโบสถ์ฝรั่งได้อย่างไร สมควรที่จะสร้างเป็นเจดีย์มากกว่า”

จากนั้นก็ทะเลาะกันไม่ใช่น้อยเหมือนกันนะ แต่จะให้ทำอย่างไรล่ะ เพราะได้ประชุมสรุปแบบกันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จน ดร.เชาวน์ ท่านหลังพิงฝาแล้ว ท่านเลยต้องงัดไม้ตายว่า "พ่อแม่ครูจารย์มาพูดกับผมไม่ได้หรอกครับ ถ้าจะพูด ก็ต้องไปพูดให้หลวงตามหาบัวกับหลวงปู่ฝั้นท่านฟังครับ เพราะครูบาอาจารย์ทั้ง ๒ ท่านเห็นพ้องต้องกันลงฉันทามติในที่ประชุมไปแล้ว ถ้ามาบอกแต่ผมแบบนี้ผมเองก็ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรเหมือนกัน ครับผม"

พอเจอแบบนี้ หลวงปู่แว่นท่านก็เลยต้องปล่อยเลยตามเลย เพราะท่านก็ไม่กล้าที่จะไปหาหลวงตามหาบัวกับหลวงปู่ฝั้นนะ จากนั้นพอสร้างขึ้นมาก็เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันนะว่า สมกับลักษณะของพิพิธภัณฑ์ ถึงแม้ว่ารูปแบบจะเหมือนกับโบสถ์ฝรั่งไปบ้าง แต่ก็ถือว่างามไปอีกแบบหนึ่ง

ในขณะที่ก่อสร้าง องค์หลวงตาท่านไม่ให้พระเณรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการก่อสร้างเลยนะ แม้แต่จะไปดูก็เถอะหลวงพ่อก็เลยไม่เคยได้ไปดู เพราะหลวงตาท่านไม่ให้พระ

ออกจากวัด ถ้าใครที่ดื้อดึงจะออกไป ก็จะโดนดุทันทีว่า "ออกไปทำไม? มันมาทำอะไร? มันมาภาวนา มาศึกษาเรื่องปฏิบัติไม่ใช่เหรอ? แล้วไปหายุ่งเรื่องภายนอกทำไม? เดี๋ยวไล่หนีนะ" แม้แต่จะคิด หลวงพ่อก็ยังไม่กล้าที่จะไปขอท่านไปดูนั่นดูนี่ ถ้าเทียบกับสมัยหลวงพ่อเข้าไปศึกษากับองค์หลวงตาแล้ว มันคนละเรื่องกันเลยล่ะ รู้สึกว่าหลวงพ่อนี่ยืดหยุ่นกับพระเณรลูกหลานของหลวงพ่ออย่างมาก ๆ นะ

ขนาดตัวท่านเองซึ่งเป็นประธานฝ่ายสงฆ์ ท่านก็ไม่ได้ไปดูบ่อย ๆ นะ นาน ๆ ท่านจึงจะโผล่ไปที เพราะการเดินทางไปในสมัยนั้นมันยาก มีแต่ทาง ดร.เชาวน์ ซึ่งท่านนั่งเป็นประธานฝ่ายฆราวาส เป็นผู้หาบริษัทมาควบคุมดูแลการก่อสร้าง ในตอนนั้นหลวงพ่อยังได้ถวายปัจจัยเพื่อร่วมสมทบทุนสร้างอยู่เลยนะ พอดีวันนั้นญาติโยมที่มาร่วมถวายปัจจัยเพื่อร่วมสร้างพิพิธภัณฑ์หลวงปู่มั่นกับองค์หลวงตา พอเห็นหลวงพ่อเข้า ก็ทักว่า "ท่านอาจารย์ได้ทำบุญร่วมสร้างพิพิธภัณฑ์หลวงปู่มั่นหรือยังครับผม?"

"อ้อ เราไม่ได้ทำ เพราะเราเป็นพระ ก็เลยไม่มีปัจจัย"

"ไม่เป็นไรครับ ถ้าอย่างนั้นผมจะถวายท่านอาจารย์สำหรับในส่วนนี้ให้ก็ได้ ครับผม"

เขาก็เลยถวายหลวงพ่อมา ๒๐๐ บาท ซึ่งสมัยนั้นก็นับว่าไม่ใช่น้อยนะ หลวงพ่อก็ได้แต่ยกใบปวารณา สาธุนี่แหละ หลวงพ่อเองก็ยังได้มีชื่อเป็นผู้ร่วมสมทบสร้างพิพิธภัณฑ์ของหลวงปู่มั่นในสมัยนั้นนะ

จนปี พ.ศ. ๒๕๑๖ พิพิธภัณฑ์หลวงปู่มั่นจึงเสร็จเรียบร้อย พอสร้างเสร็จ เขาก็ถามองค์หลวงตาว่า "ท่านอาจารย์ครับ ถ้าพวกผมจะทำเหรียญหลวงปู่มั่นเพื่อแจกเป็นที่ระลึกในงานฉลองพิพิธภัณฑ์ ท่านอาจารย์จะขัดข้องไหม ครับผม?" หลวงตาท่านก็ว่า "เอ้อ ถ้าจะทำเหรียญหลวงปู่มั่นก็ไม่เป็นไร เพราะเราก็สร้างพิพิธภัณฑ์ของท่าน"

จากนั้น จึงได้มีการสร้างเหรียญหลวงปู่มั่นทรง ๘ เหลี่ยมขึ้นมา เพื่อแจกเป็นที่ระลึกในการสร้างพิพิธภัณฑ์หลวงปู่มั่น

พอทำเหรียญมาแล้ว ก็ได้เอามาให้หลวงตามหาบัว หลวงปู่ขาว และหลวงปู่ฝั้น แผ่เมตตาอธิษฐานจิตให้ตามลำดับ จากนั้น เขาก็เอามาถวายองค์หลวงตา หลวงตาท่านก็แจกต่อให้คนใกล้ชิด ถ้ามีใครที่อยู่ใกล้ท่าน ท่านก็มีแต่แจก ๆ ให้ไป คือหลวงตาท่านก็ไม่ได้ห้ามนะว่า วัตถุมงคลอย่างเหรียญนี่เราไม่ควรนับถือเลื่อมใส คือถ้ามีคนให้ท่านมา ท่านก็แจก พอให้ ๆ ไปแล้วก็จบ แต่ถ้าจะให้ท่านมาลงมือทำเอง หรือให้พระในวัดของท่านมาทำล่ะก็ ไม่มีทาง

แต่ขนาดพอท่านแจกเสร็จแล้ว ก็ยังเหลืออีกเป็นถุง ๆ ถุงละเป็นร้อย ๆ เหรียญเลยนะ หลวงตาท่านก็เลยมอบส่วนที่เหลือต่อให้หลวงพ่อ เพราะหลวงพ่อมีโอกาสอยู่ใกล้ชิดปรนนิบัติท่านในช่วงนั้น เมื่อได้รับมา หลวงพ่อก็เลยเอามาแจกญาติโยมเสียจนมันมือเลยนะ รู้สึกว่าเหรียญรุ่นนี้นี่ดังในช่วงหนึ่งนะ ที่หลวงพ่อเล่าให้ฟังนี่ไม่ได้มาโฆษณานะ เพราะยังไงก็สู้พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ไม่ได้ คนที่มีไตรสรณคมน์ในจิตใจนี่เลิศที่สุด

ส่วนวัตถุมงคลนั้นก็เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้ระลึกถึงครูบาอาจารย์ ระลึกถึงพระพุทธเจ้า อันนั้นก็เป็นส่วนดี ๆ อยู่ส่วนหนึ่ง แต่ส่วนที่ดีจริง ๆ ก็คือ ยึดคุณงามความดี ยึดบุญกุศลเข้าสู่จิตใจ อันนั้นนั่นล่ะเลิศประเสริฐที่สุดนะ นี่แหละ อันนี้คือความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์อัฐบริขารหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ที่วัดป่าสุทธาวาส

(จากรูป: พิพิธภัณฑ์อัฐบริขารหลวงปู่มั่น)

(จากรูป: ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ องค์หลวงตาท่านมักจะเดินทางมากราบรูปหลวงปู่มั่นที่พิพิธภัณฑ์อัฐบริขารหลวงปู่มั่นอยู่เสมอ ๆ แทบจะทุกเดือน เพื่อรำลึกถึงองค์ท่าน ถ่ายเมื่อวันที่ ๖ ส.ค. ๕๒)

๑๔๘ ความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์อัฐบริขารหลวงปู่มั่น และเจดีย์พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ฝั้น ตอนที่ ๒

ในสมัยนั้น หลวงปู่ฝั้นท่านมีชื่อเสียงโด่งดัง มีลูกศิษย์มากมาย โดยมากจะเป็นกลุ่มทหารอากาศ เมื่อหลวงปู่ฝั้นท่านมรณภาพลง ต่อมาภายหลังก็มีลูกศิษย์หลายกลุ่มที่อยากจะสร้างเจดีย์พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ฝั้น ส่วนการหาทุนจัดสร้างนั้น ลูกศิษย์บางกลุ่มก็ว่า “จะทำเหรียญหลวงปู่ฝั้นออกมาให้เช่าเพื่อเอามาเป็นทุน” แต่อีกกลุ่มก็แย้งว่า “ไม่ได้ ขายครูบาอาจารย์เพื่อมาสร้างเจดีย์ เงินมันจะรั่วไหลไปขนาดไหน? ทั้งวัด ทั้งกรรมการ กว่าจะมาสร้างเจดีย์ได้แล้วเมื่อไหร่มันจะเสร็จสักที? ไม่เห็นด้วย” ลูกศิษย์ก็ออกมาค้านกันใหญ่

ผลที่สุด กลุ่มลูกศิษย์หลาย ๆ กลุ่มก็ต้องล้มเลิกไป จนเวลาล่วงเลยผ่านมาถึง ๕ ปี คุณสายสิทธิ์ พรแก้ว

ซึ่งเป็นลูกศิษย์ขององค์หลวงตา ก่อนหน้านี้ท่านเป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี ต่อมาท่านก็ได้ย้ายไปเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร ท่านก็ได้ไปปรึกษาหารือกับพระอาจารย์แปลง สุนทโร เจ้าอาวาสวัดป่าอุดมสมพร ซึ่งปัจจุบันนี้ท่านก็ยังอยู่นะ "โอ้ หลวงปู่ฝั้นท่านมรณภาพมา ๕ ปีแล้ว ก็ยังตกลงกันไม่ได้ว่าจะทำอย่างไร มีแต่จะเงียบลงไปเรื่อย ๆ แต่ถ้าหากพวกเราจะไม่ก่อสร้างอะไรเสียเลย มันก็ไม่ได้ แล้วพวกเราควรจะเอาใครมาเป็นประธาน?" "ทำไมพวกเราไม่ลองไปอาราธนาหลวงตามหาบัวดูก่อนล่ะ?"

จนวันหนึ่ง ทางคณะคุณสายสิทธิ์และพระอาจารย์แปลง ได้พากันยกทีมมากราบอาราธนาองค์หลวงตาที่วัดป่าบ้านตาด พอองค์หลวงตาฉันเสร็จ ท่านก็อยู่นั่งคุยกันกับคณะนี้ ตอนนั้นหลวงพ่อก็อยู่ด้วยนะ แต่หลวงพ่อเองก็ไม่ได้เข้าไปนั่งฟังใกล้ ๆ หรอก เพราะหลวงตาท่านไม่ให้พระเข้าไปยุ่ง หลวงพ่อก็เลยมีแต่เป็นผู้สังเกตอยู่ห่าง ๆ จากนั้น คณะนี้ก็พากันกลับไป พอวันต่อมาหลวงตาท่านก็มาเล่าให้ฟังว่า

"เมื่อวานท่านแปลงกับท่านผู้ว่าฯ พากันมาขอร้องให้เราเป็นประธานในการก่อสร้างเจดีย์พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ฝั้น แต่เราจะยังไม่รับนะ เพราะลูกศิษย์หลวงปู่ฝั้นมีแต่พวกทหารอากาศ มีแต่พวกเขี้ยวลากดิน เขี้ยวยาว ๆ เล็บใหญ่ ๆ ทั้งนั้นแหละ ตอนนี้เราจะยังไม่เข้าไปหรอก เพราะถ้าเราโดดเข้าไปเลย เดี๋ยวพวกนี้จะเข้ามากัดมาขยุ้มเราอีก เราไม่อยากจะเข้าไป เจ็บตัวเปล่า ๆ แต่ถึงอย่างไรเราก็ต้องรับไว้ก่อน เพราะหลวงปู่ฝั้นท่านเป็นพระเถระผู้ใหญ่ที่เรารักเคารพองค์หนึ่ง แต่เราจะยังไม่รับตอนนี้ เราต้องรอให้ชัดเจนเสียก่อน"

จนเวลาผ่านไป ทางหลวงปู่แปลงและท่านผู้ว่าฯ ท่านก็มาขอกับองค์หลวงตาอีกเป็นครั้งที่ ๒ ว่า "ท่านอาจารย์ครับ ถ้าท่านอาจารย์ไม่ทำ ก็คงไม่มีใครทำได้แล้วครับ ถ้าปล่อยเอาไว้ มันคงต้องจบไปแบบนี้" "อืม เอ้า ถ้าอย่างนั้น เดี๋ยวเราจะลองถามทาง ดร.เชาวน์ ดูก่อนนะ"

เพราะ ดร.เชาวน์ ท่านเพิ่งจะสร้างพิพิธภัณฑ์หลวงปู่มั่นเสร็จมาหมาด ๆ หลวงตาท่านก็เลยถามท่านว่า

"ดร. จะรับไหม?" "รับครับผม แต่ท่านอาจารย์จะต้องรับเป็นประธานฝ่ายสงฆ์ก่อนนะครับ แล้วจากนั้นทางผมจึงจะรับเป็นประธานฝ่ายฆราวาส คือเป็นผู้ดำเนินการทางฝ่ายฆราวาสให้ได้ ครับผม" "เออ เอ้า ถ้าอย่างนั้น ก็เอาเลยนะ ดร. นะ" "ครับผม"

องค์หลวงตาท่านเลยมานั่งเป็นประธานฝ่ายสงฆ์ให้ ส่วน ดร.เชาวน์ ท่านเป็นประธานฝ่ายฆราวาส เป็นผู้ดำเนินการหาทุนจัดสร้าง แล้วก็หาบริษัทควบคุมดูแลการก่อสร้าง แต่สมัยนั้นเงินหายากนะ เพราะวัดป่าอุดมสมพรไม่มีทุนตั้งต้น ดร.เชาวน์ ท่านก็เลยต้องหาทุนเอง เพราะต้องใช้ปัจจัยในการก่อสร้างเป็นจำนวนหลายล้านบาท

ทาง ดร.เชาวน์ ท่านก็ได้ให้ อ.ไขศรี ตันศิริ เป็นผู้ออกแบบให้เหมือนเดิม ซึ่งท่านก็ออกแบบมาเป็นลักษณะเจดีย์ จากนั้น ท่านก็ดำเนินการหาทุน เวลาที่ ดร.เชาวน์ ท่านมาพักที่วัดป่าบ้านตาด ท่านก็จะแวะมานั่งเล่าเรื่องต่าง ๆ ให้หลวงพ่อฟัง ส่วนหลวงพ่อซึ่งสมัยนั้นยังเป็นพระหนุ่ม ๆ อยู่ ก็มีแต่นั่งฟังที่ท่านเล่า ท่านก็เล่าว่า

"โอ้ หาทุนเจดีย์คราวนี้นับว่ายาก ผมเองก็ต้องเข้าไปกราบท่านอาจารย์ เพราะหาทุนมาจ่ายค่างวดให้ผู้ก่อสร้างไม่ทัน เงินสำหรับตอกเสาฝังดินนี่หายากมาก เพราะเมื่อเจดีย์ยังไม่ขึ้นมาเป็นรูปเป็นร่าง ก็เลยยังไม่มีใครศรัทธา ผมก็จะต้องไปหาทุน"

"แต่ผมก็เข้าไปปรึกษากับท่านอาจารย์มหาบัว (ดร.เชาวน์ ท่านเรียกหลวงตามหาบัวว่าท่านอาจารย์ เพราะอายุของท่านกับหลวงตาใกล้เคียงกัน) คือว่าพวกลูกศิษย์หลวงปู่ฝั้นที่เป็นทหารม้าเขาจะช่วย โดยเขาเสนอว่าจะเอาเงินจากการแข่งม้าในสนามม้า หรือจากการขายลอตเตอรี่ มาช่วยสร้างเจดีย์ได้ไหม? โดยเขาจะให้มาเป็นงวด ๆ ท่านอาจารย์มีความเห็นว่าอย่างไรครับผม?"

องค์หลวงตาที่กำลังนั่งนิ่งหลับตาฟังอยู่ ก็พูดสวนขึ้นมาทันทีเลยว่า "ไม่ได้ จะเอาเงินที่ไม่บริสุทธิ์อย่างเงินการพนันมาให้คนกราบไหว้ไม่ได้ เงินที่จะนำมาสร้างเจดีย์พ่อแม่ครูบาอาจารย์จะต้องเป็นเงินบริสุทธิ์เท่านั้น ถึงจะมีมากมีน้อยก็ไม่เป็นไร แต่ต้องเอาเงินบริสุทธิ์เท่านั้น อย่าเอา

เงินหวย เงินพนัน มาให้คนกราบไหว้ ไม่เอาเด็ดขาด เพราะมันไม่เป็นสิริ ไม่เป็นมงคล” โอ้โห หลวงตานี่ไม่ใช่ธรรมดาเลยนะ ถึงท่านจะจน แต่ท่านก็มีศักดิ์ศรีของท่านนะ

ดร.เชาวน์ ท่านก็เลยต้องหาทุนใหม่ พอหาไปหามาก็เผอิญได้ไปรู้จักคุณเฉลียว อยู่วิทยา ผู้ก่อตั้งกระทิงแดง พอท่านทราบเรื่อง ท่านก็ยินดีสนับสนุนอย่างเต็มที่ “ได้ เอาเลย ถ้ามันยังขาดเหลืออีกเท่าไหร่ ก็ให้มาบอกผม ให้มาเอากับผมเลย หรือจะให้ผมเหมาทั้งหมดเลยก็ได้”

“เอาแบบนี้ได้ไหมครับ เงินที่ต้องจ่ายให้ผู้ก่อสร้างในแต่ละงวด ผมจะลองไปหาจากที่อื่นดูเสียก่อน สมมุติว่างวดนี้ต้องจ่าย ๑ ล้าน ผมก็จะเอาจากของศรัทธาญาติโยมเสียก่อน แต่ถ้าหากมันยังไม่พอ มันยังขาดเหลืออยู่อีกเท่าไหร่ ผมก็ค่อยมาเอาส่วนที่เหลือนั้นจากท่านได้ไหมครับ?” “เอ้อ ได้ ๆ”

พอทาง ดร.เชาวน์ ท่านได้หลังพิงฝา ท่านก็สบายใจขึ้นเยอะเลยทีนี้ ท่านก็เลยแวะมานั่งเล่าให้หลวงพ่อฟัง จากนั้นมา ถ้าเงินยังขาดเหลืออีกเท่าไหร่ ท่านจึงค่อยไปเอา

จากคุณเฉลียว หลังจากนั้นพอเจดีย์เริ่มที่จะเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาเท่านั้นแหละ เงินบริจาคก็ไหลทะลักเข้ามาเลยทีนี้ ตอนนั้น ดร.เชาวน์ ท่านก็เลยไม่ได้ต้องพึ่งคุณเฉลียวสักเท่าไหร่แล้ว เพราะเจดีย์เริ่มที่จะช่วยตนเองได้แล้ว แต่ใหม่ ๆ ที่ยังไม่ขึ้นมาเป็นรูปเป็นร่าง ก็ถือว่าหนักหนาสาหัสมากเลยนะ อันนี้คือที่ ดร.เชาวน์ ท่านเล่าให้หลวงพ่อฟังนะ

นี่แหละ ทั้งพิพิธภัณฑ์อัฐบริขารหลวงปู่มั่นและเจดีย์พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ฝั้น หลวงตาท่านมีแต่อนุมัติ แล้วท่านก็มอบให้องคมนตรี ดร.เชาวน์ ที่ท่านไว้ใจให้เป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง เพราะฉะนั้น ใครที่ยังสงสัยอยู่ก็ไปถาม ดร.เชาวน์ ได้ เพราะตอนนี้ท่านก็ยังมีชีวิตอยู่ ทั้งผู้เกี่ยวข้องก็ยังมีมาก ยังพอจะถามได้อยู่ว่าการก่อสร้างสมัยนั้นเป็นอย่างไร

แต่เจดีย์ของครูบาอาจารย์ท่านอื่น ๆ อย่างของหลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี หลวงปู่บัว สิริปุณโณ หลวงปู่สิงห์ทอง ธัมมวโร และหลวงปู่สุพัฒน์

สุขกาโม นั้น มีโยมกิมก่าย (คุณธเนตร เอียสกุล) จาก จังหวัดหนองคาย เป็นผู้สร้างเจดีย์ของท่านเหล่านี้ทั้งหมด ถ้าจะว่าไปแล้ว ก็นับว่าโยมกิมก่ายเป็นผู้มีพระคุณ ต่อวงการพระกรรมฐานในยุคสมัยนั้น เพราะการสร้าง ถาวรวัตถุในสมัยก่อนนั้น ไม่ใช่ของง่ายเหมือนอย่าง ทุกวันนี้นะ ตอนนี้ท่านก็อายุ ๘๐ กว่าปีแล้วนะ

๑๔๙ อยู่กับหลวงตา แบบไหนรอด แบบไหนไม่รอด

"ถ้าไม่ตั้งใจ ให้หนีนะ อย่ามาอยู่ที่นี่ให้หนักวัด ให้หนักใจเรานะ วัดนี้ไม่ต้องการคนที่ไม่ตั้งใจ" คำเหล่านี้เป็นคำพูดประจำตัวของหลวงตามหาบัว คือท่านไม่ง้อใคร ที่มาอยู่กับท่าน พระที่อยู่กับองค์หลวงตานี่มีแววตั้งแต่อยู่กับท่านแล้วว่า องค์นี้ไปรอดหรือไม่รอด ดูก็รู้เลย ถ้าหากว่าองค์ไหนดูแล้วว่าขี้เกียจไม่ตั้งใจ เซ่อ ๆ ซ่า ๆ ยืด ๆ ยาด ๆ องค์นั้นไปไม่รอด ส่วนองค์ไหนดูแล้วว่า รู้จักการงาน กิจวัตรข้อวัตร รู้จักการวางตัว รับภาระธุระของวัด องค์นั้นไปรอด

หลวงตาท่านสอนให้รู้จักใช้หัวคิด รู้จักใช้ปัญญา รู้จักสังเกต รู้จักรับผิดชอบกิจวัตร ข้อวัตร รู้จักการวางตัว รู้จักรับภาระธุระของวัด เคยมีพระไปพูดกับหมู่ว่า "ผมมา

อยู่ที่นี่ มาเพื่อศึกษาธรรมะ ไม่ได้มาเพื่อรับแขก อย่ามาให้ผมไปดูกุฎิที่พักของญาติโยม ผมไม่ไปหรอก ผมไม่ได้มาเป็นขี้ข้าแขกนะ” ไม่รู้ใครไปเล่าให้ท่านฟังนะ พอหลวงตารู้เท่านั้นแหละ “ไป หนีเดี๋ยวนี้ คนมาหาเราจะให้เราไปรับเองทุกคนได้อย่างไร พวกสูเจ้าก็ต้องมาช่วยเรารับ ก็ในเมื่อตอนมาขอนิสัย พวกสูเจ้ามาขอให้เราเป็นอาจารย์

อาจะริโย เม ภันเต โหหิ, อายัสมะโต นิสสายะ วัจฉามิ (ขอท่านจงเป็นอาจารย์ของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจักอาศัยท่านอยู่), อัชชะตัคเคทานิ เถโร, มัยหัง ภาโร (ตั้งแต่บัดนี้ไปพระเถระย่อมเป็นภาระของข้าพเจ้า), อะหัมปิ เถรัสสะ ภาโร (แม้ข้าพเจ้าย่อมเป็นภาระของพระเถระ).

ในเมื่อพวกท่านปวารณากับเราอย่างนี้แล้ว พวกท่านทั้งหลายก็ต้องมาช่วยเราเป็นภาระธุระในการดูแล ถ้าไม่อยากทำ ก็อย่าอยู่สิ แล้วมาอยู่ทำไม? ให้ออกไปเดี๋ยวนี้” เวลาที่ท่านได้ไล่นี่ ท่านเด็ดขาดนะ

สมัยที่หลวงปู่บุญมียังอยู่ที่วัดบ้านตาด หลวงตาท่านก็จะสั่งงานผ่านทางหลวงปู่บุญมีว่าจะให้ทำอะไร จากนั้น

หลวงปู่บุญมีท่านก็จะเป็นผู้บอกต่อ หรือถ้าหลวงตาท่านสั่งอะไรกับพระองค์ไหนก็ตาม พระองค์นั้นก็ต้องมาบอกหมู่ว่า "พ่อแม่ครูจารย์ท่านสั่งมาว่าอย่างนี้ ๆ นะ" ทีนี้พวกหมู่เพื่อนก็ต้องทำตาม คือไม่ต้องให้หลวงตาท่านไปไล่บอกทีละองค์ ๆ จนครบทุกองค์ แต่ถ้าหากบอกแล้วเกิดมีองค์ไหนที่ไม่เชื่อฟังขึ้นมา ท่านว่าให้มาบอกท่าน ท่านจะไล่องค์นั้นหนีจากวัดเดี๋ยวนั้นเลย

"มันจะต้องให้เราไปบอกทุกคนเหรอ บอกคนเดียวมันน่าจะจบนะ มันทำไม มาเพื่อการศึกษาก็ต้องฟังสิ จะมาคอยฟังแต่เราพูดคนเดียวเหรอ เมื่อหมู่เพื่อนพูดแล้วว่าเราสั่ง มันก็ต้องฟัง ต้องถามไถ่ว่ามันเป็นอย่างไร หรือถ้าฟังไปแล้วตรงไหนไม่ชัดเจน ก็มาถามเราได้ เราก็เปิดโอกาสให้ถาม"

หลวงตาท่านมีเหตุผลนะ หรืออย่างพระอุปัฏฐากองค์หลวงตาก็เหมือนกัน เมื่อมาปัดกวาดในตอนเย็นต้องรู้จักสังเกตว่า กระโถน แก้วน้ำ กาน้ำ ผ้าเช็ดหน้าของท่านวางไว้อย่างไร พับไว้อย่างไร เหมือนเดิมหรือไม่

โดยปกติต้องวางไว้ให้เหมือนเดิมทั้งหมด จะไปขยับเคลื่อนย้ายโดยพลการไม่ได้เด็ดขาด แต่ถ้าหลวงตาท่านเปลี่ยนตำแหน่งที่วางของใช้ของท่าน เช่น กระโถน เอาไปวางไว้อีกที่หนึ่ง ถ้าพระอุปัฏฐากยังไม่วางในตำแหน่งใหม่ที่ท่านวางเอาไว้ให้ดู วันที่ ๒-๓ ท่านก็จะเอาไปวางในตำแหน่งใหม่ให้ดูอีก แต่ถ้ายังไม่วางในตำแหน่งใหม่ให้ท่านอีกล่ะก็ พอวันที่ ๔ เท่านั้นแหละ

"เวลาที่ขึ้นมากุฏิของเราเนี่ย มันได้ดูไหม? มันได้สังเกตเห็นไหมว่า กระโถนนี่เราได้วางไว้ตรงไหน? ทำไมมันยังเอามาวางที่เก่าอีก? การที่เราเอาไปวางไว้ถึง ๓ ครั้ง แสดงว่าเราอยากให้วางไว้ตรงนั้นแทน ทำไมมันไม่รู้จักสังเกต? ทำไมมันไม่มีเชาวน์เอาเสียเลย? พระองค์นี้นี่ หือ"

อย่างกาน้ำก็ต้องเติมให้พอดี ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป ถ้ามากเกินไปจะทำให้ท่านหนัก ท่านก็จะว่า "ทำไมมันถึงใส่มากนักล่ะ มันไม่รู้จักสังเกตเหรอ? ถ้ามาอยู่แบบโง่ๆ แบบนี้ มันมาอยู่ให้หนักใจนะ"

คือองค์หลวงตาท่านสอนศิษย์ให้รู้จักสังเกต การวางสิ่งของของครูบาอาจารย์ ไม่ว่าจะเป็นการวางข้าวของเครื่องใช้ แม้แต่ของเล็กๆ น้อยๆ อย่างเรื่องการวางสบู่หรือผ้าอาบน้ำ เพราะฉะนั้น เมื่อพระอุปัฏฐากเดินเข้าไปในกุฏิ สิ่งแรกที่ต้องทำก็คือให้สังเกตให้ทั่วว่าอะไรวางอยู่ตรงไหน ในลักษณะใด และยังวางอยู่ในตำแหน่งเดิมหรือไม่ หากหลวงตาท่านไม่ไว้ใจ ท่านจะไม่ให้หยิบบริขารของท่านอย่างเด็ดขาด พระผู้มีหน้าที่อุปัฏฐากจึงต้องดูแลในทุกเรื่อง แม้แต่การวางผ้าอาบน้ำ การวางสบู่

เคยมีโยมคนหนึ่งน่าจะมีอาชีพรับราชการ ได้เข้ามาขอพักเพื่อปฏิบัติธรรมที่วัด ทางโยมคนนี้ก็พักอยู่ที่กุฏิรับแขกนาน ๒ อาทิตย์ เมื่อหลวงตาเริ่มสังเกตเห็น ท่านจึงบอกกับหลวงพ่อว่า “ธรรมอินทร์ เขามาอยู่วัดนานแล้วนี่ ไปบอกให้เขากลับได้แล้ว มาอยู่ทำไม? คนอื่นเขาจะมาอยู่ก็มาอยู่ไม่ได้”

หลวงพ่อจึงได้ไปบอกกับโยมคนนั้นว่า “โยม หลวงตาท่านให้มาบอกว่า โยมมาอยู่นานแล้ว ท่านไม่ให้อยู่นาน โดยปกติแล้วกุฏิหลังนี้เป็นกุฏิสาธารณะสำหรับ

รับแขก จะอยู่ได้เพียงชั่วคราวเท่านั้น ถ้าท่านให้กลับก็ต้องกลับ จะย้ายไปหลังอื่นไม่ได้”

โยมก็ขอว่า “ผมขออยู่ต่อเถอะครับ เพราะผมตั้งจิตอธิษฐานขออยู่ ๓ เดือนแล้ว พอออกพรรษาแล้วผมจะไป” เมื่อหลวงพ่อกลับไปกราบเรียนหลวงตา ท่านก็ตอบว่า “ไม่ได้ ก่อนที่จะตั้งจิตอธิษฐาน ก็ต้องบอกเราก่อนสิ ถ้าอย่างนั้น จะตั้งจิตอธิษฐานอยู่บนหัวใคร เราก็นั่งบนหัวเขา ๓ เดือนน่ะ มันจะได้เหรอ? ก่อนที่จะตั้งจิตอธิษฐานก็ต้องถามเขาก่อนสิว่า เขาจะให้หรือไม่ให้ ไปบอกให้หนี”

พอได้ยินหลวงตาพูดเช่นนี้ หลวงพ่อก็คิดว่ามันก็ถูกของท่าน การที่เราจะไปอยู่ที่บ้านใคร ก็ต้องถามเจ้าของบ้านเขาก่อนสิว่าได้หรือไม่ได้ ไม่ใช่ว่าเราคิดเองเออเอง หลวงพ่อจึงกลับไปบอกเขาว่า “โยม หลวงตาท่านไม่ให้อยู่ ท่านสั่งว่าให้ออกไปก่อน เอาไว้โอกาสหน้าค่อยมาใหม่นะ แต่คราวนี้ท่านให้ไปก่อน แม้แต่พระในวัดก็เช่นกัน ถ้าหลวงตาท่านให้องค์ไหนออก องค์นั้นก็ต้องออก จะฝืนดันทุรังอยู่ต่อไม่ได้ ออกดีกว่านะโยม” สุดท้ายโยมคนนั้นจึงยอมกลับไป

หรืออย่างเรื่องการวางตัวในฐานะพระต่อญาติโยมก็ดี เพราะเราอยู่ที่นั่นคือเราอยู่เพื่อการศึกษา ทั้งความคิด คำพูด การกระทำนั้น เราจะต้องระวังทั้งหมด จะไปพูดกับญาติโยมต่อหน้าต่อตาท่านไม่ได้ ถ้าท่านเห็นเข้าล่ะก็ "หือ มันจะมาเป็นอาจารย์แถวนี้เหรอ? มันมาเพื่อการศึกษาใช่ไหม? ถ้ามันอยากจะเป็นอาจารย์ ให้ออกไปสอนข้างนอก ไป อย่ามาขวางอยู่ที่นี่ ให้หนีนะ"

นี่แหละ หลวงตาท่านสอนหมดทุกอย่างนะ ทั้งเรื่องการภาวนา การรับผิดชอบต่อหน้าที่ในกิจวัตรข้อวัตรในภาระธุระของวัด การวางตัวต่อญาติโยม กระทั่งการรับจตุปัจจัย เมื่อรับมาแล้วท่านเอาไปใช้อย่างไร ท่านให้คนอย่างไร สติปัญญา ความรอบคอบ เล่ห์เหลี่ยม แพรวพราวชั้นเชิงนี่ ท่านสอนหมดทุกอย่าง เรียกว่าหลวงตานี่ท่านกลมดิ๊กเลยนะ ไม่ธรรมดาจริง ๆ

๑๕๐ ประวัติหลวงพ่อ ตอน ๒๒: หลวงตามาเยี่ยมวัดเรา

หลวงตามหาบัวท่านสงเคราะห์ศิษยานุศิษย์ไม่ใช่ธรรมะแต่เพียงอย่างเดียวนะ อามิสทานท่านก็ให้นะ ในสมัยที่ท่านยังอยู่นั้น หลวงตามหาบัวท่านมาวัดป่านาคำน้อยแห่งนี้บ่อยมาก เวลาที่ท่านจะมาเยี่ยมที่วัดของเรา ท่านก็ให้เตรียมพวกข้าวสาร อาหารแห้ง เช่น น้ำปลา น้ำมันพืช ขนมปัง เพื่อมาแบ่งให้โรงครัวของวัดเราและโรงพยาบาลนายูง บางทีท่านก็เหมาไก่ย่างใส่มาในรถด้วยจนตัวท่านมีกลิ่นไก่ย่างเต็มไปหมด

ทีนี้เมื่อท่านมาถึงที่วัดของเราแล้ว เราก็เตรียมอาสนะให้ท่านนั่งพักที่โรงน้ำร้อน หากท่านพักผ่อนมาแล้ว ท่านก็มานั่งเคี้ยวหมาก พูดคุยโอภาปราศรัยกันเล็กน้อยเสียก่อนว่า “เอ้า พระเณรในวัดมีเท่าไหร่? แล้วหมู่ป่าในวัดเป็นอย่างไร?” สักพักท่านก็ว่า “เราจะพักละนะ” เสร็จแล้ว

ท่านก็เอนกายลงนอนพักผ่อน จากนั้น พวกพระก็รุมนวดถวายองค์ท่านละทีนี้ เวลานวดก็นานพอสมควรนะ ๓๐ นาที ๔๕ นาที หรือ ๑ ชั่วโมงก็มี สุดแท้แต่ว่าท่านมีเวลามากน้อยแค่ไหน บางทีองค์หลวงตาท่านก็ถามไถ่เวลานวดเหมือนกันนะ ลักษณะเป็นกันเอง ถ้าท่านออกมาข้างนอกวัดของท่านแล้ว แล้วพวกพระอย่างเรา ๆ เข้ามาใกล้ท่านนี่ ท่านก็จะให้ความเมตตากับพวกเรา เพราะท่านถือว่าเราเป็นพระลูกพระหลาน

แต่ถ้าท่านอยู่ในวัดของท่าน ท่านจะไม่พูดอย่างนี้นะ องค์หลวงตาท่านจะระวังตัวนะ ท่านจะไม่พูดกับใครง่าย ๆ ถ้าเป็นสมัยที่ท่านยังหนุ่ม ๆ อยู่ เวลาที่ท่านแวะมาที่วัดของเรานี่ ท่านจะอธิบายธรรมะให้ฟังอย่างละเอียดลึกซึ้งเลย โดยท่านจะฉันหมากพลางเทศนาว่าการไปด้วย จากนั้นพอได้เวลา ท่านก็ว่า “เอ้อ เราจะกลับแล้วนะ” พวกเราก็กราบคารวะท่าน ในสมัยที่ท่านหนุ่ม ๆ อยู่ บางครั้งท่านก็สรงน้ำเสียก่อนแล้วค่อยไป ในสมัยที่ท่านหนุ่ม ๆ อยู่ แต่หลัง ๆ ท่านจะไม่สรงน้ำนะ ท่านว่าท่านหนาว ทุกวันนี้ท่านจะเช็ดตัวแทน บางทีถ้าท่านมาในวันโกน เราก็ยังได้ปลงผมถวายท่านก็มีนะ

มีอยู่ครั้งหนึ่งที่ท่านมาครั้งที่ ๑ ก็แล้ว ครั้งที่ ๒ ก็แล้ว ก็ยังไม่เจอหลวงพ่ออีก เพราะพอดีว่าหลวงพ่อออกไปทำธุระข้างนอกวัด จนครั้งที่ ๓ หลวงตาท่านก็พูดกับพระว่า "เอ ธรรมอินทร์นี่ มันเป็นนักธุรกิจธุรการเสียแล้วนี่นะ มันไม่อยู่วัดเสียแล้วนี่ บอกธรรมอินทร์ด้วยนะว่าให้ไปหาเรา เรามา ๒-๓ ครั้งแล้วนะ ทำไมไม่อยู่วัด?" ทีนี้เมื่อหลวงพ่อกลับมาวัด พระก็มารายงานหลวงพ่อ หลวงพ่อก็รีบหาโอกาสเข้าไปพบท่าน พอไปถึงแล้ว ก็ค่อย ๆ หมอบคลานเข้าไปเหมือนหมากลัวเสือ พอเข้าไปถึงท่านก็พูดว่า

"เหอะ ธรรมอินทร์นี่ เราไปหาที่วัด ๒-๓ ครั้งแล้วนะ ท่านก็ไม่อยู่ ท่านนี่ชักจะเป็นนักธุรกิจธุรการไปแล้วนะ มันออกไปอยู่นอกวัดบ่อยเกินไปแล้วนะ เข้าใจไหม? ที่เราไปนี่ เราจะถามท่านว่า วัดของท่านนี่มันกว้าง เราเลยคิดว่ากำแพงน่ะ ท่านจะทำไหม? แต่เรื่องสร้างโบสถ์วิหารนี่ เราไม่ให้นะ สร้างให้หรูหราโอ่อ่า สร้างไปทำไมราคา ๒๐-๓๐ ล้าน สร้างเสร็จแล้วปีหนึ่งก็ทำสังฆกรรม ๑-๒ ครั้ง มันไม่คุ้มกัน สร้างมาเพื่ออวดโลกอวดศักดาบารมีแบบนั้นเราไม่ให้"

"แต่ถ้าทำกำแพงนั้นเราเห็นด้วยนะ เพราะจะได้รักษาป่าและป้องกันคน ถ้าไม่มีเจตนาร้ายจริง ๆ ก็คงไม่ปีนเข้ามา ตอนที่ท่านยังอยู่เนี่ย คนยังรู้จักท่านมาก เขาก็ไม่กล้าทำอะไร แต่เมื่อท่านไม่อยู่แล้ว ชาวบ้านเขาก็จะค่อย ๆ บุกรุกเข้ามา อันดับแรก เขาจะเข้ามายิงสัตว์ป่าก่อน พระก็รำคาญ แต่พอไปบอกเขา เขาก็ไม่ฟัง เพราะตัวเองไม่มีวาสนาบารมี แถมพระก็น้อยอีกต่างหาก ทีนี้พระก็เลยหนี พอพระหนี ชาวบ้านเขาก็เข้ามาตัดต้นไม้ พอตัดต้นไม้ได้ เขาก็แย่งที่วัดเลยล่ะทีนี้"

"เราถึงจะต้องให้ทำกำแพงกันเอาไว้ก่อน ถึงผู้คนทั้งหลายเขาจะบอกว่า ทำกำแพงนี่ใช้เงินมาก มันก็จริงอยู่ในช่วงแรก แต่ต่อไปภายภาคหน้านี่ ธรรมชาติภายในวัดมันจะเทียบกันไม่ติด กำแพงนี่จะเล็กน้อยเลย ตอนนี้ค่ากำแพงมันอาจจะแพง แต่ต่อไปค่ากำแพงมันจะถูกเมื่อเทียบกับป่าที่อยู่ในวัด เพราะทรัพยากรป่าไม้ในวัดมันจะมีค่ามากกว่า นี่แหละ เรามองอย่างนี้นะ แต่ว่าสร้างกำแพงนี่ไม่ใช่ว่าเราให้เงินกับท่านนะ เราให้เพื่อไว้ในพระพุทธศาสนา ให้เพื่อไว้เป็นสมบัติของแผ่นดิน ท่านจะเอาไหม?"

"ครับผม ถ้าพ่อแม่ครูจารย์ให้ทำ กระผมก็รับ ครับผม"
"อือ เราก็ว่าอย่างนั้นเหมือนกัน ธรรมอินทร์นี่เรื่องก่อสร้าง ถ้าบอกให้ทำอะไร มันจะกระโดดรับทันที"

ด้วยความที่องค์หลวงตาท่านมาวัดของเราบ่อย ดังนั้น ในเรื่องการก่อสร้างในวัดของเรา เวลาเราจะทำอะไรในวัด เราต้องระวัง เพราะถ้าท่านมาแล้วเห็นว่าเราทำสิ่งหรูหราฟุ่มเฟือยขึ้นมาเมื่อไหร่ เมื่อนั้นแหละ ท่านจะขู่เลยว่า "ธรรมอินทร์ เราบอกแล้ว มันทำไม วัดนี้เราจะไม่มาเหยียบอีก" มีอยู่คราวหนึ่ง พอดี ดร.มีชัย ท่านขึ้นไปกุฏิหลวงพ่อ ท่านก็ว่า "กุฎิท่านอาจารย์ลื่นเหลือเกิน น่าจะปูอิฐตัวหนอน" หลวงพ่อก็ว่า "เอ้า ก็สุดแท้แต่ เพราะมันก็ลื่นจริง ๆ เวลาเดินขึ้นไป เราเองก็หกล้มหลายครั้ง"

ทาง ดร.มีชัย ท่านก็เลยทำให้จนเสร็จ หลวงพ่อก็ให้ปูแต่เฉพาะตรงที่มันลื่น เพราะกลัวหลวงตามาเห็นแล้วท่านจะดุเอา แต่ด้วยความที่เอาทรายเกลี่ยโดยที่ไม่ได้เทปูน พอนาน ๆ ไป อิฐตัวหนอนมันเลยกระดกขึ้นมาเพราะทรายมันถูกน้ำเซาะ หลวงพ่อก็เดินสะดุดอีก หลวงพ่อก็เลยให้เอาออกแล้วเทปูนแทนดีกว่า พอเทปูน

แล้วก็เอาอิฐตัวหนอนแปะไว้ข้างบน พอทำเสร็จแล้ว ทางอาจารย์ดุงที่เป็นลูกศิษย์ก็ว่า

"หลวงพ่อครับ อิฐตัวหนอนที่ยังเหลือ พวกผมว่าจะเอามาปูเป็นทางเดินจากศาลาลงไปทางโรงครัว เพราะทางมันลื่น คนเดินหกล้มอยู่เรื่อย"

"เอ้ย ไม่ได้ ๆ อะไรที่หรูหราโอ่อ่าอย่าไปทำ ถ้าหลวงตามาเห็นเข้าล่ะก็ ท่านจะดุเอานะ"

"แต่ตรงนี้มันลื่นเหลือเกิน ทั้งพระทั้งโยมนี่ เวลาเดินไปพากันลื่นหกล้มไม่รู้กี่ครั้งแล้วครับหลวงพ่อ"

"เอ้า ถ้าพวกสูเจ้าอยากทำก็ทำ"

"ถ้าเมื่อไหร่ที่องค์หลวงตามาแล้ว พอท่านกลับไป พอวันรุ่งขึ้นเราก็รีบทำเลย พอท่านมาอีกทีคราวหน้า เราก็ทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ถ้าทำเสร็จแล้วท่านก็คงไม่ว่าอะไร"

"เออ ถ้าพวกสูเจ้าคิดอย่างนั้น ก็สุดแท้แต่นะ"

พอวันที่องค์หลวงตามาวัดของหลวงพ่อ พอท่านเทศน์เสร็จแล้วท่านก็กลับไป พอวันถัดมา พวกพระก็รีบรุมกันเลยทีนี้ ส่วนตัวหลวงพ่อ พอฉันเสร็จแล้วก็ขึ้นกุฏิเพื่อพักผ่อน ฝ่ายอาจารย์ดุงท่านก็กำลังคุมงานก่อสร้างอยู่แต่อยู่ ๆ หลวงตาท่านก็โผล่มาอย่างไม่คาดคิด มาจากไหนก็ไม่รู้ พอลงจากรถตู้ หลวงตาท่านก็เดินขึ้นไปโรงน้ำร้อนตรงที่ ๆ ท่านเคยพัก พอท่านไปเห็นพวกที่กำลังทำงานกันอยู่ ท่านก็ทักว่า "ทำอะไร?" "กำลังเอาอิฐูตัวหนอนปูถนนอยู่ครับ" "ธรรมอินทร์นี่มันยังไง? ทำไมมันหาแต่เรื่องก่อสร้าง? หือ" พอว่าแล้ว หลวงตาท่านเลยด่าพระจนแตกกระเจิงไปคนละทิศละทางเลย

ทีนี้หลวงตาท่านก็พูดขึ้นว่า "เราไม่ขึ้น เราจะกลับแล้ว" หลังจากนั้น หลวงตาท่านก็เดินลงมานอนอยู่ที่ใต้ถุนศาลาใหญ่ "เอาเสื่อมาปูที่นี่" พวกพระก็ปูเสื่อให้ท่าน พอปูเสร็จท่านก็นอนพัก พวกพระก็รุมกันนวดเส้นท่าน บางส่วนก็รีบวิ่งขึ้นไปหาหลวงพ่อ ตอนนั้นหลวงพ่อเพิ่งขึ้นไปกุฏิได้สักพักเดียว อยู่ ๆ พระก็วิ่งตาลีตาเหลือกขึ้นไปหาหลวงพ่อ พลางระล่ำระลักว่า "หลวงพ่อ ๆ หลวงตามา"

"หา ท่านมาได้ยังไง? ก็ท่านเพิ่งมาเมื่อวานนี่นา แล้วท่านไปเห็นที่พวกสูเจ้าปู่อิฐตัวหนอนไหม?"

"พอท่านเห็น ท่านก็ด่าตรงนั้นจนแตกกระเจิงเลยครับ"

"ตาย ๆ ๆ ทีนี้จะทำยังไงดีหนอ ข้าว่าแล้ว พวกสูเจ้าเนี่ยน้า เป็นชนวนให้หลวงตากินหัวเราแล้วทีนี้ จะเอายังไงดีหนอทีนี้? เอ้อ แล้วตอนนี้ท่านพักอยู่ที่ไหนล่ะ?"

"ตอนนี้ท่านพักอยู่ที่ใต้ถุนศาลาครับ ท่านไม่ขึ้นไปพักที่โรงน้ำร้อน เพราะทีแรกท่านกำลังจะกลับแล้วครับ"

"โอ้ ตาย ๆ ๆ หลวงตาคงกินหัวเราแน่ ๆ คราวนี้"

พอลงไป หลวงพ่อก็เห็นท่านกำลังนอนให้พระมะรุมมะตุ้มนวดเส้นกันอยู่ เพราะท่านนอนหันหน้าไปทางทิศเหนือ หลวงพ่อก็เดินย่อง ๆ เข้าไปทางข้างหลัง ท่านก็ไม่เห็นเรา แต่พอหลวงพ่อนวดเข้าไปเท่านั้นล่ะ ท่านก็คงรู้แล้วล่ะว่าธรรมอินทร์มา เพราะหลวงพ่อเคยนวดเส้นให้ท่านเป็นประจำ ท่านก็เหลียวแวบมามอง พอเหลือบเห็น

หลวงพ่อเท่านั้นล่ะ “ธรรมอินทร์นี่ มันทำอะไรบ้าๆ บอๆ เนี่ย ไปหายุ่งอะไรกับเรื่องภายนอกเนี่ย เราไม่ให้ยุ่งเรื่องการก่อสร้างนะ มันทำไม หือ”

หลวงพ่อก็ไม่พูด คือถ้าเวลาหลวงตาด่าเนี่ย อย่าไปแก้ตัว อย่าไปเถียง มีแต่นิ่ง ก้มหน้ารับอย่างเดียว มีแต่ฟังลูกเดียว พอท่านด่าจนเหนื่อยแล้ว ท่านก็พักผ่อนต่อไป ส่วนหลวงพ่อก็นวดไปเรื่อยๆ พอนวดเสร็จท่านก็ลุกขึ้นมาเทศน์นะ แต่ท่านไม่พูดเรื่องอิฐตัวหนอนอีก ท่านพูดเรื่องธรรมะให้ฟัง ธรรมะวันนั้นเป็นน้ำเป็นเนื้อจริงๆ เลย

พอหลวงตากลับไปแล้วรอบนี้ หลวงพ่อหันไปบอกพวกพระในวัดว่า “พวกสูเจ้าหยุด อย่าทำ” พอหลวงพ่อบอกคราวนี้ พวกครูบาเชื่อยิ่งกว่าอะไรเลยทีนี้ นี่แหละอันนี้คือเวลาที่ท่านมาวัดป่านาคำน้อยของเรา

๑๕๑ มักน้อยต่อตนเอง แต่เต็มที่ต่อสัตว์โลก

หลวงตามหาบัวท่านเป็นผู้มักน้อยสันโดษ เป็นอยู่ด้วยความเรียบง่าย อย่างตอนบ่าย ท่านก็สรงน้ำของท่านเอง ถึงอายุของท่านจะมากแล้วก็เถอะ เว้นเสียแต่ว่าวันใดที่ท่านต้องการให้พระสรงน้ำถวาย ท่านจึงจะพูดว่า "เอ้อ วันนี้รู้สึกว่ามันร้อน เราไม่ได้สรงน้ำมาหลายวันแล้ว ขึ้นมาถูหลังให้เราหน่อยนะ" เราจึงจะได้เข้าไปถูหลังสรงน้ำถวายท่าน แต่ถ้าท่านไม่บอก เราก็เข้าไปไม่ได้

นอกจากนี้ องค์หลวงตาท่านก็อยู่แบบสมถะ คือประหยัดมัธยัสถ์และไม่ลืมเนื้อลืมตัว ทั้งยังเคร่งครัดในหลักพระธรรมวินัย ถ้าเรื่องการสงเคราะห์อนุเคราะห์โลกนั้นท่านให้เต็มที่ ปัจจัย ๔๐-๕๐ ล้านบาท ท่านก็ให้ได้ แต่สำหรับตัวของท่านเองแล้ว ท่านมักจะพูดอยู่เสมอ ๆ ว่า "เมื่อเราเป็นพระ เราก็ต้องอยู่อย่างพระ ฉันก็วันละมื้อ

ผ้าก็ ๓ ผืน (หมายถึง ผ้าไตรจีวร) บริขาร ๘ เท่านั้นแหละ พอแล้ว เราจะเอาอะไรอีก”

ของใช้ของท่านนี่ ท่านก็ใช้อย่างประหยัด ใช้แบบคุ้มค่าจริง ๆ อย่างยาสีฟัน แปรงสีฟันท่านก็ไม่ใช้ เพราะท่านใช้แต่ไม้เจียสีฟันเท่านั้น สบู่ของท่าน ๑ ก้อน ท่านก็ใช้นานมากกว่าจะหมด เรียกว่าเวลาที่เราจะเอาออก เราจะต้องขออนุญาตท่านเสียก่อน อย่างแก้วน้ำ จอกน้ำ ถ้าเราจะเปลี่ยนอันใหม่ให้ท่าน เราก็ต้องถามท่านเสียก่อน จะไปเอาออกไปโดยพลการไม่ได้เด็ดขาด ถ้าใครก็ตามทำอย่างนั้น องค์นั้นจะได้ถูกไล่หนีออกจากวัดเลยนะ

ผ้านี่ก็เหมือนกัน อย่างผ้าเช็ดหน้านี่ เคยมีอยู่ครั้งหนึ่งหลวงพ่อก็คิดว่ามันเก่า จนน่าจะเปลี่ยนใหม่ได้แล้ว เลยถามองค์ท่านว่า “ขอโอกาสพ่อแม่ครูจารย์เปลี่ยนผ้าเช็ดหน้าเป็นผืนใหม่ ครับผม” “ไม่ มันยังพอใช้ได้อยู่” พอหลวงพ่อได้ยินแบบนี้ ก็ต้องฟังท่าน ไม่ใช่ว่าเรานึกอยากจะเปลี่ยน ก็เปลี่ยนให้ท่านโดยพลการนั้น ไม่ได้เด็ดขาด

แต่ว่าการสงเคราะห์โลกนั้น ท่านให้ไม่อั้นนะ อย่างเวลามีลูกศิษย์เข้ามาหาท่าน ในช่วงที่มีกฐิน มีผ้าป่า ถ้าท่านเห็นว่าวัดไหนที่มันยังขาดตกบกพร่องอยู่ เป็นหมื่นเป็นแสน ท่านก็ให้นะ ท่านไม่ได้หวง โดยท่านก็จะดูว่าจุดไหนที่มันยังขาดตกบกพร่องอยู่ ท่านก็ให้ในจุดนั้น

๑๕๒

หลวงตาสอนมวย

เรื่องการปกครอง หลวงตามหาบัวท่านปกครองพระอย่างเด็ดขาดนะ น่านับถือเลื่อมใส ถ้าใครก็ตามทำสิ่งที่ไม่ดี ท่านจะเตือนทันทีเลยว่า “อย่าทำนะ ให้ตั้งใจภาวนานะ เพราะสถานที่แห่งนี้เป็นสถานที่บำเพ็ญภาวนาดูจิตใจของตนเอง ไม่ใช่เพื่ออย่างอื่น ถ้าหากใครก็ตามมาอยู่ที่นี่แล้วไม่ตั้งใจภาวนา ให้หนีนะ อย่าให้เราได้ไล่นะ”

ส่วนเรื่องการทะเลาะวิวาทกันนี่ ไม่มีในวัดของท่านนะ พระองค์ใดก็ตามที่มาอยู่ในวัดนี้แล้วมาทะเลาะกันในวัดของท่านนี่หยาบที่สุด ยิ่งมาชกต่อยตีกันในวัดของท่าน ท่านไล่หนีออกจากวัดทั้งคู่เลยนะ ไม่ให้อยู่ในวัด มันจะมาอยู่ได้อย่างไร? ถ้าพระทะเลาะกัน หลวงตาท่านเปรียบเทียบเหมือนหมาเลยนะ เพราะวัดนี้ไม่ใช่วัดเลี้ยงหมา มีแต่หมาที่กัดกัน

เพราะพระมีหลักธรรมวินัยเป็นเครื่องปกครอง ถ้ากิเลสโทสะหยาบ ๆ เพียงแค่นี้ พระก็ยังระงับไม่ได้ แล้วธรรมะในขั้นที่ละเอียดจะพิจารณาได้อย่างไร? แสดงว่าไม่ใช่ผู้ตั้งใจใส่ใจ ถ้ามีเรื่องอย่างนั้นเกิดนั้น เราจะไล่หนีทั้งคู่อีกต่างหาก เว้นเสียอีกองค์ที่ไม่สู้ องค์นั้นอยู่ได้ เพราะไม่ได้ทำอะไร แต่องค์ที่ถูกตี ก็ต้องถูกสอบถึงสาเหตุด้วยเช่นกัน ถ้าองค์นั้นทำให้หมู่หนักใจ ท่านก็ไล่หนีอีกเหมือนกันนะ

สำหรับเรื่องการทำงาน สมัยหลวงพ่ออยู่ กุฏิเสนาสนะต่าง ๆ ในวัด ล้วนแล้วแต่เป็นฝีมือของพระในวัดทั้งหมด ท่านไม่ให้โยมข้างนอกเข้ามาวุ่นวาย ให้พระนั่นแหละทำ เพราะถ้าโยมเข้ามาแล้วมันยุ่งวุ่นวาย เอาพระสร้างเองนั่นแหละ สมัยนั้นสร้างกุฏิกันทีละหลัง ๆ โดยแต่ละหลังใช้เวลาไม่ถึงเดือน บางที ๑๐ กว่าวันก็สร้างเสร็จแล้ว กุฏิพระก็มีแต่กุฏิปอน ๆ เสียมากกว่า

เพราะองค์หลวงตาท่านไม่ได้ส่งเสริมในการสร้างถาวรวัตถุ หรือสร้างวัตถุให้ใหญ่โตหรูหราโอ่อ่า แต่ท่าน

เน้นให้สร้างจิตใจของพระของเณร ให้มีหลักใจ ให้มั่นคงในศีล สมาธิ และปัญญาเสียมากกว่า เพราะถ้าคนมีธรรมในใจแล้ว อยู่ที่ไหนก็อยู่ได้ ถ้าใจมันหมดจากอาสวกิเลสแล้วไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนมันก็เป็นสุขทั้งนั้นแหละ

องค์หลวงตาท่านว่ากำแพงวัดนี่จำเป็น ส่วนศาลาวัดนี่ไม่จำเป็นสักเท่าไหร่ อย่างศาลานอกของวัดป่านาคำน้อยแห่งนี้ หลังที่อยู่ฝั่งสวนลำไยตรงข้ามวัด ก็ไม่ใช่ว่าจะสร้างได้ง่าย ๆ นะ กว่าหลวงพ่อจะสร้างได้นี่ ต้องขออนุญาตจากหลวงตาหลายครั้งหลายหน เพราะเวลาที่วัดมีงานสำคัญ ๆ พอคนมาแล้วมันแน่นไปหมดจนเต็มศาลาจนหลวงตาท่านมาเห็นด้วยตนเองแล้วว่า ศาลาหลังเก่านี้มันจุคนไม่พอแล้วจริง ๆ นั่นแหละ ท่านจึงได้อนุญาตหลวงพ่อให้สร้างศาลาใหญ่หลังนั้นขึ้นมา

สำหรับเรื่องการก่อสร้าง หลวงตามหาบัวท่านก็ไม่ให้เน้นหนักนะ ถ้าเป็นไปได้ ไม่ควรให้พระเณรเข้าไปยุ่งเหยิงวุ่นวายกับการก่อสร้าง ถ้าเป็นงานใหญ่ ๆ ท่านก็ว่าจ้างให้ชาวบ้านเข้ามาทำ ส่วนพระก็เป็นผู้ควบคุมดูแล

เอาพระไปทำงานอยู่ใกล้ชิดกับโยมโดยเฉพาะสีกานี่มันเสียหายได้ ท่านว่าเหมือนได้เต่าเสียหมา คือเมื่อสร้างเจดีย์ สร้างโบสถ์ สร้างวิหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว กระดูกของพระของเณรที่สร้างนั่นแหละ ที่เข้าไปอยู่ที่ฐานของสิ่งก่อสร้างเหล่านั้นหมด เพราะเหตุใด? เพราะตายจากคุณธรรม ตายจากคุณงามความดี ตายจากมรรคผลนิพพาน หมดสิ้นในความเป็นพระ เพราะสิ่งไหนที่ฆราวาสทำ พระก็ทำหมดบ้าง แล้วอย่างนี้คุณธรรมในจิตใจจะยั่งยืนได้อย่างไร? ถึงจะบวชเป็นพระเข้ามาแล้วก็เถอะ ก็มีพระไปตกนรกมิใช่น้อยเหมือนกันนะ

ส่วนเรื่องการอยู่การฉัน ก็เหมือนกันนะ ต้องมีความเป็นธรรม ต้องดูกันให้ทั่วถึงนะ ให้มีมากพอ อย่าให้ขาดตกบกพร่องในการอยู่ด้วยกัน

อันนี้ที่ท่านสอนพระวัดป่าบ้านตาดในยุคของหลวงพ่อนะ **นี่แหละ หลวงตาท่านสอนมวย** ถึงแม้ว่าพระจะมีน้อย แต่รู้สึกว่าท่านดุ ติวเข้มเลยนะ แต่พอเราออกมาแล้วเข้าไปกราบท่าน ก็เหมือนกับลูก ๆ หลาน ๆ เข้าไป

หาท่าน มีอะไรท่านก็สั่งสอนบอกกล่าว ถึงแม้ท่านจะดุด่าว่ากล่าวตักเตือนแค่ไหนก็เถอะ แต่น้ำใจที่ท่านสงเคราะห์แก่ลูกศิษย์นั้นเหลือคณา ไม่ว่ามีอะไรขาดเหลือหรือเจ็บไข้ได้ป่วย ท่านดูแลถึงใจจริง ๆ เมื่ออายุท่านมากขึ้น เวลาเราเข้าไปกราบท่าน เอาปัจจัยเข้าไปถวายท่าน เพื่อให้ท่านได้สงเคราะห์โลก ท่านก็แนะนำหลวงพ่อในเรื่องการปกครองว่าต้องทำอย่างนี้ ๆ นะ

ล่าสุดองค์หลวงตาท่านไปเห็นว่า พระลงอุโบสถแล้วสวดปาฏิโมกข์แบบย่อ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีเหตุ ท่านก็ยังสอนหลวงพ่อเลยว่า "เรารับไม่ได้ ทำไมมันขี้เกียจถึงขนาดนี้นะ เป็นตัวอย่างที่ไม่ดี ต่อไปภายภาคหน้านะ ธรรมอินทร์ ถ้าท่านเป็นผู้ใหญ่ มีบริวารลูกศิษย์ลูกหาขึ้นมา ท่านอย่าแหวกแนว อย่าออกนอกลู่นอกทาง อย่าลืมตัวนะ"

๑๕๓ แม้พระอรหันต์ทั้ง ๕๐๐ ก็ยืนยันไม่แก้ไขพระธรรมวินัย

เมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานไปได้ ๓ เดือน พระมหากัสสปะซึ่งเป็นประธานสงฆ์ ก็ได้นิมนต์พระสงฆ์ทั้ง ๕๐๐ รูป ไปประชุมกันที่ถ้ำสัตตบรรณคูหา กรุงราชคฤห์ ก่อนเข้าพรรษา โดยที่บางรูปเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่าเป็นเอตทัคคะในด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งในที่นี้ไม่รวมถึงพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะ ซึ่งปรินิพพานไปแล้ว ก่อนหน้าที่พระพุทธเจ้าจะปรินิพพานไม่นานนัก คือพระสาวกบางองค์ท่านได้นิพพานไปก่อนที่พระพุทธเจ้าจะปรินิพพาน แต่ก็ยังเหลือพระอรหันตสาวกอยู่มากในขณะนั้น

จากนั้น ในที่ประชุมพระสงฆ์ก็ได้ถามท่านอานนท์ว่า “ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะเสด็จดับขันธปรินิพพานนั้น พระองค์ทรงสั่งเสียหรือทรงมีพระราชดำรัสอะไรไว้บ้าง?”

พระอานนท์ก็ได้กราบเรียนพระสงฆ์หลายเรื่อง เช่น เรื่องให้ลงพรหมทัณฑ์พระฉันนะ เป็นต้น ส่วนในเรื่องพระวินัยนั้น พระอานนท์ก็ปรารภเรื่องนี้ขึ้นมาว่า ครั้งหนึ่งพระพุทธองค์ท่านตรัสกับพระอานนท์ว่า "ดูก่อน อานนท์ เมื่อเราปรินิพพานไปแล้ว สิกขาบทเล็กน้อยที่พวกท่านทั้งหลายเห็นว่าหยุมหยิมเกินไป พวกท่านจะถอดถอนออกก็ได้นะ" คือให้ถอนสิกขาบทเล็กน้อยได้ ในเมื่อเหล่าสงฆ์เห็นพ้องต้องกัน อันนี้คือพระพุทธเจ้าได้ทรงสั่งท่านอานนท์เอาไว้ก่อนที่พระองค์จะเสด็จดับขันธปรินิพพาน

ทีนี้พระสงฆ์ก็เลยถามว่า "แล้วอาบัติที่ว่าเล็กน้อยนั้นคืออะไร?" พระอานนท์ก็บอกว่า "กระผมไม่ได้ทูลถามพระพุทธองค์ เพราะในช่วงนั้นกระผมมีแต่ความเศร้าโศกที่รู้ว่าพระพุทธองค์จะเสด็จดับขันธปรินิพพาน ก็เลยไม่ได้ถามในรายละเอียดว่าสิกขาบทที่ว่าเล็กน้อยนั้นคือสิกขาบทไหน?"

พระสงฆ์ทั้งหลายก็เลยปรับอาบัติทุกกฎต่อพระอานนท์ในความบกพร่องอันนี้ของท่าน พระอานนท์

เป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตน ในเมื่อหมู่สงฆ์ปรับโทษท่านว่าเป็นอาบัติ ท่านก็ยอมรับโทษ เพราะตัวท่านเองก็ได้บกพร่องในจุดนั้นจริง ๆ

ทีนี้พระสงฆ์ก็เลยลงมติกันว่า "สิกขาบทที่ว่าเล็กน้อยนั้นคือสิกขาบทอะไร? แล้วเหล่าสงฆ์เห็นว่าสมควรจะถอดถอนสิกขาบทไหนบ้าง?" ทีนี้ก็เลยมีการหารือกันโดยไล่ตั้งแต่ศีลอภิสมาจาร บ้างก็ว่าก็น่าจะมีการถอนบางส่วน จากนั้นก็ไล่ขึ้นมาอธิกรณสมถะ บ้างก็ว่าน่าจะถอนขึ้นมาเสขิยวัตร บ้างก็ว่าน่าจะถอน ขึ้นมาปาฏิเทสนียะ บ้างก็ว่าน่าจะถอน ขึ้นมาปาจิตตีย์ บ้างก็ว่าน่าจะถอนจนไล่ขึ้นมาถึงอาบัตินิสสัคคิยปาจิตตีย์ บ้างก็ว่าน่าจะถอน

จนผลที่สุด มติก็เลยไม่เป็นเอกฉันท์ พระสงฆ์ทั้ง ๕๐๐ องค์ ต่างมีความเห็นไม่ตรงกัน ทั้งที่ท่านเหล่านั้นล้วนแล้วแต่เป็นพระอรหันต์ ถึงความบริสุทธิ์หลุดพ้นนั้นจะเสมอเหมือนกัน แต่ความเห็นเชาวน์ปัญญาของแต่ละองค์นั้น ก็ยังแปลกแตกต่างกัน ไม่เหมือนกัน ดังนั้นพระมหากัสสปะที่เป็นประธานสงฆ์ ท่านก็เลยเสนอว่า

"สงฆ์ทั้งหลาย เอาอย่างนี้ดีไหม คือสิกขาบทที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้แล้วนี่ ล้วนแล้วแต่มีสาระมีประโยชน์ ถ้าหากว่าพวกเราจะมาถอนสิกขาบทบางบทออกอย่างนี้ ก็คงจะไม่สม่ำเสมอ คงจะไม่เป็นธรรม เพราะฉะนั้น ในเมื่อพระพุทธองค์ทรงบัญญัติแล้ว พวกเราก็ควรจะคงไว้ตามเดิมทั้งหมด โดยไม่มีการถอดถอนใด ๆ ในสิกขาบทเหล่านั้น"

บรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายก็เห็นพ้องต้องกัน ลงมติเป็นเอกฉันท์ เพราะเหตุนี้ พระวินัยทั้งหมดจึงคงไว้ตามเดิม นี้คือที่มาที่พุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทที่รักษาวินัยของพระพุทธองค์แบบคงเส้นคงวามาจนถึงทุกวันนี้

๑๕๔ ประตูนิพพาน เล็กกว่ารูเข็ม

พระทุกองค์ ขอให้ตั้งใจภาวนา ให้นอนน้อย ให้ฉันน้อย ให้ถือว่าจิตตภาวนาเป็นสิ่งที่จำเป็นสำคัญ เพราะจุดประสงค์ที่บวชเข้ามานี้ ก็คือบวชมาเพื่อประกอบคุณงามความดี แต่สำหรับพระกรรมฐานนี่ ก็บวชมาเพื่อจิตตภาวนาโดยเฉพาะ ถ้าบวชเป็นฝ่ายปริยัติ ก็บวชเพื่อการศึกษาปริยัติธรรมในระดับนักธรรมตรี-โท-เอก และมหาเปรียญ เรียนเพื่อศึกษาธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อที่จะดำรงทรงศาสนา อันนั้นก็คือฝ่ายปริยัติธรรม

แต่ถ้าฝ่ายกรรมฐานอย่างพวกเรา ถ้าจะตอบให้ถูกที่สุด ก็คือบวชเข้ามาเพื่อปฏิบัติกรรมฐาน เพื่อฝึกสมาธิ ดังนั้นแล้ว **ถ้าพวกเราไม่ปฏิบัติอย่างจริงจัง แต่กลับปล่อยปละละเลย ปล่อยจิตปล่อยใจไปข้างนอก**

ปล่อยจิตปล่อยใจไปตามอารมณ์ที่อยากจะคิด อยากจะพูด อยากจะทำตามอำเภอใจ เอาแต่จับกลุ่มมั่วสุม พูดคุยกันจนเกินไป เล่นกันจนไม่รู้จักกาลเทศะ กาลสถานที่ บุคคล

ถ้าพวกท่านปล่อยใจอย่างนั้นแล้ว ความร้อนใจจะตามมา หลวงพ่อกล้าพูดอย่างนั้นได้ ถ้าเราจิตใจร้อน ไม่อยู่กับเนื้อกับตัว ไม่เป็นสมาธิ ทีนี้ถ้ามันเกิดขึ้นแล้ว เพราะอะไร? โดยมาก คนเรามักจะตำหนิแต่ภายนอก โดยไม่ย้อนเข้ามาดูตัวเอง เพราะต้นเหตุก็คือตัวเองปล่อยจิตปล่อยใจจนเกินไป ผลที่สุด ความร้อนใจก็จะตามมา

เพราะฉะนั้น ให้เราถามตนเองอยู่เสมอว่า เราบวชเข้ามาเพื่ออะไร? แล้วอะไรคือจุดสูงสุดที่เรามุ่งหวัง? เราบวชมาเพื่ออยู่เพื่อกิน เพื่อมาทำการทำงาน หรือเพื่อมาปฏิบัติธรรมหาทางหลุดพ้น?

ถ้าพวกเราไม่หมั่นถามคำถามเหล่านี้กับตัวเอง มันจะสะเปะสะปะ มันจะทำให้ลืมตัวได้ พอทำการทำงานไปหน่อยหนึ่ง ก็ถือเอาว่าการงานนั่นแหละเป็นสะระณัง

คัจฉามิ คือเป็นที่พึ่ง ถ้าได้เล่าเรียนขึ้นมา ก็ถือเอาว่าการเล่าเรียนนั่นแหละเป็นสะระณัง คัจฉามิ คือเป็นที่พึ่ง จากนั้นพอมีชื่อมีเสียงโด่งดัง มีญาติโยมเคารพนับถือเลื่อมใสศรัทธาขึ้นมา ก็ถือเอาว่าโลกามิสนั่นแหละเป็นสะระณัง คัจฉามิ ก็ยึดเอามาเป็นสรณะ เป็นที่พึ่งของตัวเองอีก

แต่สิ่งเหล่านี้มันไม่ใช่จุดมุ่งหมายของการบวช ไม่ใช่จุดประสงค์ของพระพุทธเจ้า อันนี้ไม่มีใครที่จะรู้ยิ่งกว่าตัวพวกเราเอง แต่ถ้าพวกเราบวชเข้ามาเพื่อมุ่งหวังให้พ้นทุกข์โดยถ่ายเดียวเท่านั้น ทีนี้มันก็แคบเข้ามาแล้ว เพราะหลวงปู่หล้าท่านเคยพูดไว้นะว่า "ประตูนิพพานน่ะเล็กกว่ารูเข็ม เพราะฉะนั้น ถ้าเรายังมีเรื่องต่าง ๆ อยู่ ยังหิ้วเรื่องต่าง ๆ พะรุงพะรังอยู่ล่ะก็ มันก็ไปได้ยากนะ"

๑๕๕ อยู่ด้วยกันให้เคารพในอาวุโสภันเต

การอยู่ด้วยกันให้มีผู้น้อยผู้ใหญ่ ให้เคารพในอาวุโสภันเต พระที่มีอายุพรรษาน้อย ถึงจะมีวัยวุฒิ มีคุณวุฒิ มีประสบการณ์ทางโลกมามากมายขนาดไหน ก็ควรที่จะเคารพพระผู้ที่บวชเข้ามาก่อน อย่างในสมัยพุทธกาล ก็เคยมีการถกเถียงกันในเรื่องนี้ ในช่วงเข้าพรรษา มีพระเถระผู้หนึ่งที่เป็นเชื้อพระวงศ์ของพระพุทธเจ้า ไปนั่งโดยไม่รู้จักกาลเทศะ คือไปนั่งในที่นั่งของพระเถระ เมื่อพระสงฆ์ที่มาจากที่อื่นเข้ามาเห็น ก็คิดว่าท่านเป็นพระเถระ จึงเข้ามาทำความเคารพ ท่านก็ทำตนเสมือนว่าเป็นพระเถระผู้ใหญ่ทั้งที่เพิ่งบวชเข้ามาใหม่

ทีนี้เมื่อพระสงฆ์เหล่านั้นถามว่า “ท่านบวชมานานเท่าไหร่แล้วครับ?” ท่านก็ตอบว่า “ข้าพเจ้าเพิ่งจะบวช

เข้ามา" เมื่อพระสงฆ์เหล่านั้นรู้เข้า ก็พากันตำหนิและท้วงติงขึ้นมา เมื่อพระพุทธเจ้าทรงทราบเรื่อง จึงทรงเรียกประชุมสงฆ์ เมื่อหมู่สงฆ์มาพร้อมกันแล้ว พระพุทธองค์ก็ตรัสถามหมู่สงฆ์ว่า

"ดูก่อน สงฆ์ทั้งหลาย ให้พวกท่านทั้งหลายแสดงความคิดเห็นว่า ในการอยู่ด้วยกัน คุณลักษณะไหนจึงจะนับว่าเป็นอาวุโส เป็นผู้ใหญ่ เป็นผู้นำหน้า?"

พระสงฆ์กลุ่มที่ก่อนเข้ามาบวชเคยเป็นกษัตริย์มาก่อนก็ว่า "ควรจะให้เกียรติพวกข้าพเจ้าว่าเป็นอาวุโส เพราะพวกข้าพเจ้าเป็นถึงพระเจ้าแผ่นดิน" อีกกลุ่มก็ว่า "น่าจะเป็นกลุ่มที่เคยเป็นพราหมณ์ เคยเป็นอาจารย์ที่มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับทางโลกมาก่อน ควรจะให้เกียรติพวกท่านว่าเป็นอาวุโส" แต่อีกกลุ่มก็เถียงว่า "พวกที่เป็นเศรษฐีเป็นที่ยอมรับของคนทุกหมู่เหล่ามาก่อนต่างหาก ควรจะให้เกียรติพวกท่านว่าเป็นอาวุโส"

พระพุทธองค์ตรัสว่า "ในศาสนาของเราตถาคต ผู้ใดบวชก่อนให้ถือว่าผู้นั้นเป็นอาวุโส คือเป็นผู้นั่งก่อน

เดินก่อน เพราะผู้ที่บวชเข้ามาก่อน แปลว่าผู้นั้นเป็นผู้เกิดก่อน ส่วนคนที่บวชเข้ามาทีหลัง ถึงแม้จะเป็นตระกูลใดก็ตาม ก็ให้ถือว่าเป็นน้องทั้งหมด”

ในคราวนั้น พระพุทธองค์ทรงเปรียบเทียบโดยยกเป็นชาดกขึ้นมาว่า ในสมัยหนึ่ง มีนกกระทา ลิง และช้าง อาศัยอยู่ที่ต้นไทรใหญ่ต้นหนึ่ง ทีแรกสัตว์ทั้งสามก็ไม่เคารพในซึ่งกันและกัน ทำให้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างไม่เป็นสุข ต่อมาสัตว์ทั้งสามนั้นก็คิดได้ว่า การที่เราทั้งหลายเป็นอยู่ด้วยกันอย่างนี้ไม่ดีเลย ก็เลยมาพูดคุยตกลงกันว่า “ถ้าอย่างนั้นก็ให้เราเคารพกันตามลำดับอายุดีกว่า” แต่ทีนี้ก็ไม่มีใครที่รู้อายุของตนเองเลย

ฝ่ายนกกระทาจึงเสนอว่า “เอาอย่างนี้ดีไหม ให้ใช้ต้นไทรตัดสินดูดีกว่าว่าใครที่มีอายุมากกว่ากัน ไหนพวกเราลองเล่าว่า เราแต่ละคนรู้จักต้นไทรต้นนี้ตั้งแต่เมื่อไหร่?”

ช้างก็เล่าว่า “ฉันเห็นต้นไทรต้นนี้ตั้งแต่ยังเป็นลูกช้างอยู่ ตอนนั้นต้นไทรต้นนี้ยังเป็นพุ่มไม้เล็ก ๆ อยู่เลย

ตอนนั้นฉันยังไปยืนคร่อมอยู่เลย ยอดของมันสูงแค่ท้องของฉันเอง”

ลิงก็เล่าว่า “ตอนฉันเป็นลูกลิงตัวเล็ก ๆ ฉันนั่งอยู่บนดิน ก็สามารถกินหน่อของต้นไทรนี้ได้โดยที่ไม่ต้องชะเง้อคอเลย ฉันรู้จักต้นไทรนี้มาตั้งแต่มันยังเป็นต้นเล็ก ๆ แล้ว”

ส่วนนกกระทาเล่าว่า “ผมต้องเกิดก่อนพวกท่าน เพราะแต่ก่อนมีต้นไทรใหญ่อยู่ตรงโน้น ผมได้ไปกินลูกไทรของต้นไทรต้นโน้น แล้วได้มาถ่ายมูลเอาไว้ตรงนี้ หลังจากนั้นก็มีต้นไทรต้นนี้งอกขึ้นมา ผมมั่นใจว่าต้นไทรต้นนี้ต้องเกิดจากมูลของผมอย่างแน่นอน”

สรุปได้ว่า นกกระทาเกิดก่อน ลิงเกิดรองลงมา และช้างเกิดทีหลังสุด ทั้งลิงและช้างจึงยกให้นกกระทาเป็นพี่ใหญ่ และกล่าวว่า “ต่อไปนี้เราจะเคารพและเชื่อฟังนกกระทาเพราะว่าเป็นผู้ที่เกิดก่อน” นับแต่นั้นมา สัตว์ทั้งสามก็อยู่ร่วมกันด้วยความร่มเย็นผาสุก ในสมัยนั้น

พระพุทธเจ้าได้เสวยพระชาติเป็นนกกระทาตัวนั้น ส่วนสารีบุตรได้เกิดเป็นลิง และพระโมคคัลลานะได้เกิดเป็นช้าง

สรุปคือ คนในกลุ่มเดียวกัน ถึงจะเกิดมาต่างชาติ ต่างภาษา ต่างวัย ก็ควรที่จะให้ความเคารพกัน เพราะคงเคยสั่งสมบารมีมาด้วยกัน เมื่อเกิดมาในภพในชาติใด ก็หมุนเวียนมาอยู่ใกล้ ๆ กัน อย่างที่พวกเรามาพบมาเจอกัน มาอยู่ด้วยกัน คงเป็นบุญวาสนาบารมีในอดีตชาติที่ได้เคยสร้างร่วมกันมา จึงทำให้ได้มาอยู่ด้วยกัน ได้มาปฏิบัติธรรม รักษาศีล ภาวนาร่วมกันในชาตินี้

๑๕๖ ความเป็นมา วันมหาปวารณา

วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นวันมหาปวารณา คือเป็นการเปิดโอกาสให้หมู่สงฆ์ที่ได้อยู่ร่วมกันจนครบพรรษานี้ สามารถว่ากล่าวตักเตือนแก่กันและกันได้ จัดเป็นสังฆกรรมอย่างหนึ่งที่พระสงฆ์จะต้องทำร่วมกันในวันสุดท้ายของการอยู่จำพรรษา เพราะบางทีการอยู่ด้วยกันที่ผ่าน ๆ มา อาจจะเกิดความขัดข้องขุ่นเคืองใจกัน เกิดความไม่สบายใจ ไม่ลงรอยลงใจกันอยู่ เพราะฉะนั้นก่อนที่จะแยกย้ายกันไป พระพุทธเจ้าท่านจึงเปิดโอกาสให้พระสงฆ์ปวารณาตักเตือนต่อกันได้ เพื่อที่จะได้แก้ไขในสิ่งที่ตนเองบกพร่องอยู่

ความเป็นมาของการปวารณานี้คือ ในสมัยหนึ่งที่พระพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ วัดเชตวัน เมืองสาวัตถี

ได้มีพระหลายรูปอยู่ร่วมจำพรรษากันที่เขตชนบทในแคว้นโกศล พระเหล่านั้นจึงได้ปรึกษากันว่า "ทำอย่างไรพวกเราจึงจะอยู่จำพรรษาร่วมกันด้วยความผาสุก สามัคคีปรองดอง ไม่ทะเลาะวิวาทกัน?" จึงได้ตกลงกันว่า "หากพวกเราปิดวาจา ไม่พูดคุยกัน หากจำเป็นต้องสื่อสารกันจริง ๆ ก็ให้ใช้ภาษามือสื่อสารกันแทน (สมัยนั้นยังไม่มีภาษาเขียนขนาดการบันทึกพระไตรปิฎกในการสังคายนาครั้งแรกก็ยังต้องใช้การท่องบ่นสาธยายเพื่อจดจำเอา) ด้วยวิธีการอย่างนี้แหละ พวกเราจึงจะอยู่จำพรรษาร่วมกันด้วยความผาสุก มีความสามัคคีปรองดอง ไม่ทะเลาะวิวาทกัน" จากนั้น พระเหล่านั้นจึงได้อยู่จำพรรษาร่วมกันด้วยวิธีนี้ในตลอด ๓ เดือน

ภายหลังออกพรรษาแล้ว ภิกษุเหล่านี้จึงเดินทางเข้าไปกราบพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าจึงตรัสถามพระเหล่านั้นว่า "พวกเธอทั้งหลายอยู่จำพรรษาร่วมกันด้วยความผาสุกหรือไม่?" พระเหล่านี้ แม้จำพรรษาด้วยกันอย่างอึดอัด ไม่มีความสุขเลย แต่ก็ยังกราบทูลว่า "พวกข้าพระองค์จำพรรษาอยู่ร่วมกันด้วยความผาสุกดีอยู่

พระเจ้าข้า” พระพุทธเจ้าจึงตรัสถามว่า “แล้วพวกเธออยู่ร่วมกันและการปฏิบัติธรรมร่วมกันอย่างไร?”

ทีนี้พระเหล่านี้ก็อยากจะให้พระพุทธเจ้าตรัสชมเชยว่า พวกตนนั้นเป็นผู้เคร่งครัดสำรวมระวัง จึงกราบทูลว่า “ในการจำพรรษา พวกข้าพระองค์ตั้งจิตอธิษฐานขอปิดวาจา คือจะไม่มีการพูดใด ๆ ไม่แนะนำสั่งสอนใด ๆ และไม่บอกกล่าวอะไรใด ๆ กันเลย ตลอดช่วงในพรรษา โดยถืออย่างเคร่งครัด ถ้าต้องการสิ่งใด ก็ใช้แต่ภาษามือสื่อสารกันเท่านั้น พระเจ้าข้า”

ครั้นพระพุทธองค์ทรงทราบแล้ว แทนที่พระพุทธเจ้าจะทรงสรรเสริญว่าเป็นผู้ที่เคร่งครัดสำรวม แต่พระพุทธองค์ท่านกลับทรงตำหนิ โดยเรียกพระกลุ่มนี้ว่า “โมฆบุรุษ” คือบุคคลที่เปล่าประโยชน์ (ในที่นี้หมายถึง พระที่บวชเข้ามาแล้วเปล่าประโยชน์) โดยตรัสกับเหล่าสงฆ์ว่า

“ดูก่อน สงฆ์ทั้งหลาย โมฆบุรุษพวกนี้ แม้อยู่จำพรรษาอย่างไม่มีความผาสุกเลย ก็ยังยืนยันว่าอยู่กันด้วยความผาสุก การกระทำของโมฆบุรุษพวกนี้ คือการ

ถือมูควัตร (ข้อปฏิบัติอย่างคนใบ้) ซึ่งเป็นวัตรปฏิบัติที่พวกเดียรถีย์ถือกัน เป็นการอยู่ร่วมกันอย่างกับสัตว์เลี้ยงอย่างแพะ เป็นการอยู่ร่วมกันอย่างคนประมาทอยู่ร่วมกันแท้ ๆ เพราะการอยู่ด้วยกัน ต้องมีการบอกกล่าวตักเตือนกันแนะนำสั่งสอนกัน ถ้าพระต่างองค์ก็ต่างปิดวาจา ไม่พูดบอกกล่าวตักเตือนอะไรกัน ไม่แนะนำสั่งสอนกันเหมือนกับเป็นพระใบ้แล้ว ใครจะเป็นผู้แนะนำสั่งสอนเหล่าพุทธบริษัทต่อไป? แล้วพระพุทธศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองไปได้อย่างไร? พวกท่านทั้งหลาย ต้องรู้จักบอกกล่าวตักเตือนกัน แนะนำสั่งสอนกัน แบบนี้ถึงจะถูก”

จากนั้นพระพุทธเจ้าจึงทรงบัญญัติว่า ห้ามไม่ให้ภิกษุอธิษฐานว่าจะไม่พูด ถ้าภิกษุใดก็ตามอธิษฐานไม่พูดให้ปรับอาบัติทุกกฎ นี่แหละ อันนี้คือสาเหตุที่มาของบทบัญญัติในคำปวารณาออกพรรษา ก็มาจากจุดนี้ คือจุดที่ภิกษุไปเสนอหน้าว่าพวกเราจำพรรษาด้วยกันแล้วไม่พูด ไม่ใช้วาจา แทนที่พระองค์จะทรงสรรเสริญ พระองค์กลับทรงตำหนินะ เพราะพระสงฆ์ทั้งหลายที่อยู่ด้วยกัน

ต้องเป็นผู้พึ่งพาอาศัยกันแบบพี่ได้สองน้องได้หนึ่ง ต้องบอกกล่าวตักเตือนกัน แนะนำสั่งสอนกัน ในเรื่องศีลและวินัย เรื่องคุณธรรม ศีลธรรม และจริยธรรม มิใช่ว่าต่างองค์ก็ต่างนิ่ง แล้วพุทธศาสนาจะอยู่ได้อย่างไร?

ในพระวินัยจึงไม่ให้อธิษฐานงดพูดปิดวาจาตามอย่างพวกเดียรถีย์ คือให้พูดได้เมื่อคราวจำเป็น แต่ให้พูดน้อยเท่าที่จำเป็น แต่ถ้าไม่พูดอะไรเลย อันนั้นไม่ได้นะ แล้วถ้าครูบาอาจารย์อย่างหลวงพ่ออธิษฐานไม่พูดบอกกล่าวตักเตือน ไม่แนะนำสั่งสอนอะไรกับลูกศิษย์เลย แล้วปัญญาความฉลาดจะเกิดขึ้นได้อย่างไร? ถ้าไม่อาศัยการศึกษาเรียนรู้จากการได้ยินได้ฟัง แต่ถึงอย่างไร การอยู่ร่วมกันก็ต้องรู้จักระวัง เมื่อพูดแล้วก็ต้องให้รู้จักประมาณในการพูด เมื่อพูดจาเข้าใจถูกต้องกันแล้วก็พอ ไม่พูดพร่ำเพรื่อเรื้อรัง อย่างหลวงพ่อเองก็ไม่ได้พูดทั้งวันทั้งคืน พอมีอะไรก็ค่อยแนะนำสั่งสอนบอกกล่าว จากนั้นก็จบ

การปวารณาในสงฆ์นั้น เริ่มต้นจากพระผู้มีพรรษามากที่สุดเป็นผู้ปวารณาก่อน จากนั้นก็ไล่ไปจนถึงผู้มี

พรรษาน้อยที่สุดตามลำดับ โดยผู้ที่กล่าวปวารณานั้นให้นั่งคุกเข่าประนมมือ พร้อมกล่าวปวารณาเป็นภาษาบาลี ๓ ครั้ง โดยความหมายในบาลีในจุดนี้คือ

"กระผมขอปวารณาในสงฆ์ว่า หากครูบาอาจารย์และหมู่เพื่อนทั้งหลาย เห็นการกระทำอันใดของผมที่ประมาทพลาดพลั้ง ไม่ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย ไม่ว่าจะด้วยได้เห็น ด้วยได้ฟัง หรือด้วยนึกสงสัยว่า ผมได้ทำความผิดทางกาย ทางวาจา ประการใดก็ดี ก็ขอให้สงฆ์ทั้งหลายได้ว่ากล่าวตักเตือนผม เพื่อที่ผมจะได้สำรวมระวังและแก้ไขต่อไป" ในระหว่างการปวารณา พระทุกรูปนั่งคุกเข่าประนมมือ จากนั้นเมื่อรูปไหนปวารณาเสร็จแล้วจึงจะเปลี่ยนเป็นนั่งพับเพียบพนมมือบนอาสนะได้

แม้พระพุทธเจ้าเองก็ยังทรงให้ความสำคัญกับการปวารณาเป็นอย่างมาก ดังเช่นในสมัยที่พระองค์ประทับอยู่ท่ามกลางหมู่สงฆ์ ๕๐ รูปซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นอรหันตสาวก ณ พระวิหารบุพพาราม วันนั้นเป็นวันอุโบสถขึ้น ๑๕ ค่ำ พระพุทธเจ้าได้ทรงประกาศปวารณาในท่ามกลางสงฆ์ว่า

"ดูก่อน สงฆ์ทั้งหลาย บัดนี้เราตถาคตขอปวารณาต่อพวกเธอทั้งหลาย หากเราตถาคตกระทำสิ่งใดลงไปไม่เป็นที่พอใจ หรือว่าเป็นที่ไม่สบายใจ ให้พวกเธอทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นด้วยได้เห็น ด้วยได้ฟัง หรือด้วยนึกสงสัยว่าเราตถาคตได้ทำความผิดทางกาย ทางวาจา ประการใดก็ดี ขอให้พวกเธอทั้งหลายได้ว่ากล่าวตักเตือนเราตถาคตเพื่อที่เราตถาคตจะได้สำรวมระวังและแก้ไขต่อไป"

เมื่อพระพุทธองค์ตรัสอย่างนี้แล้ว พระสารีบุตรได้นั่งคุกเข่าประนมมือ แล้วพลางกราบทูลว่า "ข้าแต่พระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ทรงเป็นผู้บริสุทธิ์บริบูรณ์ทรงเป็นสยัมภูรู้แจ้งโลกทุกอย่าง พวกข้าพระองค์เห็นพ้องต้องกันว่า พระองค์ไม่สมควรที่จะปวารณาในสงฆ์เพราะพระองค์ทรงเป็นผู้บริสุทธิ์หมดจดแล้ว มีแต่พวกข้าพระองค์ควรที่จะเป็นผู้ปวารณาต่อกัน พระเจ้าข้า"

จากนั้น ท่านพระสารีบุตร พร้อมทั้งภิกษุทั้งหมดจึงได้ปวารณาต่อพระผู้มีพระภาคเจ้าเช่นเดียวกันซึ่งพระองค์ก็ไม่ทรงเห็นการกระทำใด ๆ ทั้งทางกาย

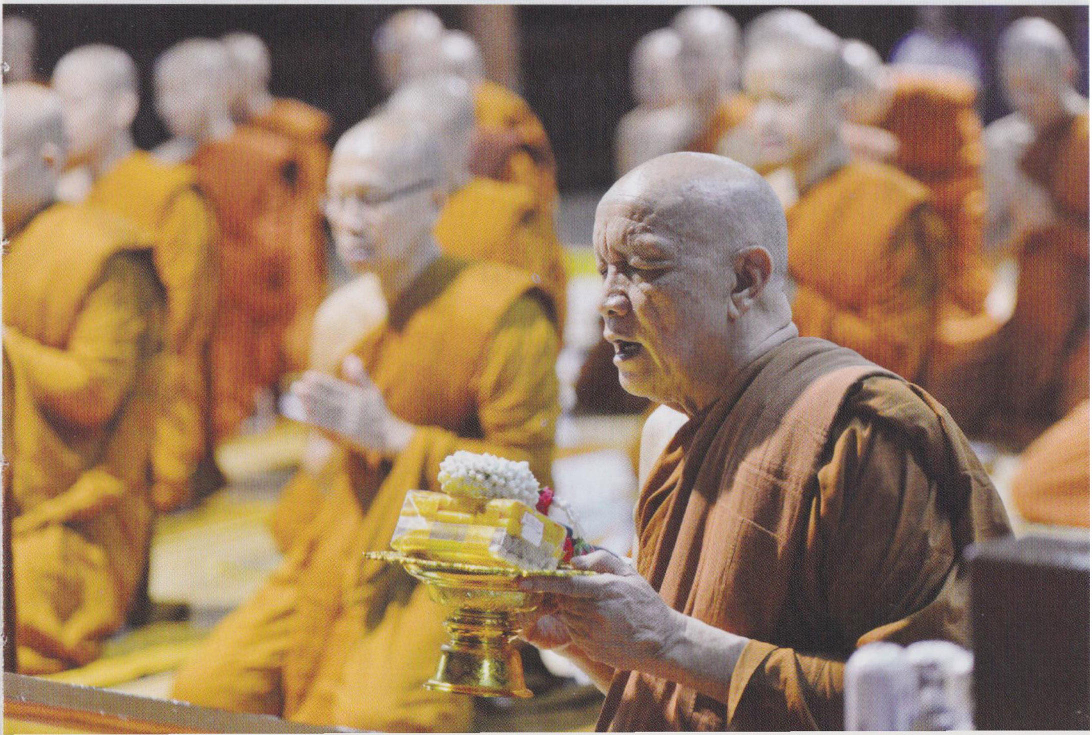
วาจาของพระอรหันต์เหล่านั้น ที่จะทรงติเตียนได้เช่นกันนี่แหละ ขนาดพระพุทธเจ้าท่านทรงเป็นผู้บริสุทธิ์พ้นจากกิเลสแล้ว ท่านก็ยังประกาศปวารณาในสงฆ์ โดยหลังจากที่พระสารีบุตรกราบอาราธนาพระพุทธเจ้าในครั้งนั้น พระพุทธเจ้าก็ไม่ได้กล่าวปวารณาอีกต่อไป คงเหลือแต่เหล่าสงฆ์ที่จะเป็นผู้กล่าวปวารณาต่อกัน

เมื่อปวารณาเสร็จแล้ว หมู่เพื่อนก็ว่ากล่าวตักเตือนกันได้ สำหรับการที่พระผู้น้อยจะเตือนพระผู้ใหญ่นั้นในพระวินัยก็บอกว่า ให้พระผู้น้อยตักเตือนด้วยความเคารพ คือเป็นเชิงบอกกล่าวปรึกษากัน ถ้าพระผู้น้อยไปเตือนพระผู้ใหญ่แบบตำหนิว่ากล่าว แบบกระทบกระแทกแดกดัน แบบขาดความเคารพ อย่างนี้ไม่ได้ ให้ปรับอาบัติทุกกฎ

การปวารณาว่ากล่าวตักเตือนนั้นเป็นผลดี เพราะว่าความผิดของเรา คนอื่นอาจจะมองเห็น แต่ตัวเราเองกลับมองไม่เห็น เหมือนกันกับผงธุลีที่อยู่ในตาของตนเอง

เพราะมันอยู่ใกล้เกินไปจนเรามองไม่เห็น แต่คนอื่นมองเห็นได้

ดังนั้น เราก็ต้องอาศัยคนอื่นให้ช่วยเขี่ยออกให้เรา นี้ก็เหมือนกัน ความคิด คำพูด การกระทำของเราเอง บางครั้งมันก็ไม่รู้ตัว เพราะว่าเราเคยชินกับอุปนิสัยของตัวเราเองไปแล้ว มันเลยมองไม่เห็น นี่แหละ อันนี้เราจึงต้องอาศัยครูบาอาจารย์ อาศัยหมู่เพื่อนให้ช่วยตักเตือน เพื่อที่เราจะได้สำรวมระวังไม่กระทำอย่างนั้นอีก

๑๕๗ ประวัติหลวงพ่อ ตอน ๒๓: ย้อนความทรงจำในวัยเยาว์ของหลวงพ่อ

หลวงปู่หล้า เขมปัตโต นับว่าท่านเป็นพ่อในทางธรรมของหลวงพ่อ พรรษาของหลวงปู่หล้านั้นก็เท่ากับอายุของหลวงพ่อ คือหลวงพ่อก็เกิดในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ส่วนหลวงปู่หล้าท่านบวชในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ที่วัดโพธิสมภรณ์ (อ.เมือง จ.อุดรธานี) โดยมีพระธรรมเจดีย์ (จูม พันธุโล) เป็นพระอุปัชฌาย์ พอบวชแล้ว ท่านก็ไปจำพรรษาปีแรกที่วัดหนองน้ำเค็ม หรือวัดโพธิ์ชัย (อ.เมือง จ.อุดรธานี) ซึ่งเป็นวัดที่หลวงปู่มั่นท่านเคยไปพักหลังจากที่ท่านกลับจากเชียงใหม่ จากนั้น ท่านก็เที่ยวไปตามที่ต่าง ๆ กับหลวงปู่สม

จากนั้น ท่านจึงได้ไปจำพรรษาอยู่กับหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต เป็นเวลา ๔ พรรษาติดต่อกัน ซึ่งเป็นช่วงสุดท้าย

ของชีวิตท่าน ที่วัดป่าหนองผือนาใน หรือวัดป่าภูริทัตต-ถิราวาส (อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร) จนกระทั่งหลวงปู่มั่นท่านมรณภาพลง ในวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ปี พ.ศ. ๒๔๙๒ และในวันที่ ๓๑ มกราคม ปี พ.ศ. ๒๔๙๓ จึงได้มีการประชุมเพลิงหลวงปู่มั่นที่วัดป่าสุทธาวาส (อ.เมือง จ.สกลนคร)

จากนั้น หลวงปู่หล้าและหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี ได้ลงไปจำพรรษาที่ จ.ภูเก็ต และพังงา ท่านไปอยู่ที่ จ.ภูเก็ต เป็นเวลาหลายปี ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ท่านก็กลับขึ้นมาจำพรรษาอยู่กับหลวงตามหาบัวที่บ้านห้วยทราย (อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร) เป็นเวลา ๓ ปี แต่พอผ่านไปได้ ๒ ปี หลวงตามหาบัวท่านได้รับแม่ของท่านที่อยู่บ้านตาด (อ.เมือง จ.อุดรธานี) ลงไปจำพรรษาที่วัดป่าสถานีทดลองพลิ้ว หรือวัดชากใหญ่ (อ.แหลมสิงห์ จ.จันทบุรี)

ปีที่ ๓ นี้ หลวงปู่หล้าก็เลยต้องจำพรรษาอยู่ที่บ้านห้วยทรายกับหลวงปู่สม หลังจากที่หลวงตามหาบัวท่านออกจากบ้านห้วยทรายแล้ว พอออกพรรษา หลวงปู่หล้า

ท่านก็เลยไปอยู่ที่ภูเก้า (อ.หนองสูง จ.มุกดาหาร) ซึ่งอยู่ห่างจากภูจ้อก้อประมาณ ๑๐ กิโลเมตร โดยตอนนั้นท่านเป็นพระจำพรรษาอยู่เพียงองค์เดียว จากนั้น โยมพ่อของหลวงพ่อ (โยมพ่อแดง ผิวขำ) ท่านได้ไปเป็นตาปะขาวเพื่ออยู่คอยปรนนิบัติหลวงปู่หล้าอยู่ที่ภูเก้า

เมื่อออกพรรษาแล้ว โยมพ่อท่านก็ได้พูดกับหลวงปู่หล้าว่า “ถ้าหากว่าท่านอาจารย์จะไปที่อื่น ผมก็จะลาสิกขา เพราะผมอายุมากแล้ว ผมไปด้วยไม่ไหว แต่ถ้าท่านอาจารย์จะไปอยู่ที่ภูจ้อก้อ ผมก็จะขอบวชเป็นพระไปอยู่ที่ภูจ้อก้อด้วย ถ้าหากท่านอาจารย์จะไปอยู่ที่นั่น”

พอได้ยินคำนี้ หลวงปู่หล้าท่านก็ชั่งใจ เพราะขณะนั้นอายุของท่านก็ ๔๐ ต้นๆ บวชมาก็เพียง ๑๑ พรรษาเท่านั้น คือท่านบวชเมื่ออายุมากแล้ว ในที่สุด ท่านก็ตัดสินใจมาอยู่ที่ภูจ้อก้อ ทางโยมพ่อของหลวงพ่อก็เลยบวชเป็นพระอยู่กับหลวงปู่หล้าที่ภูจ้อก้อในปี พ.ศ. ๒๕๐๐

หลวงพ่อตอนนั้นยังเป็นเด็กชายอยู่ ก็ได้มาบวชเณรในปี ๒๕๐๐ พอหลวงพ่อเรียนจบชั้น ป.๔ แล้ว โยมแม่

ก็ได้เอาหลวงพ่อขึ้นไปฝากกับหลวงปู่หล้าที่ภูจ้อก้อ พอขึ้นไปวันแรก ทีแรกหลวงพ่อก็ดีใจว่าจะได้บวช พ่อแม่พี่น้องก็จะได้ดีอกดีใจ เพราะเมื่อบวชแล้วจะได้บุญได้กุศล พอญาติพี่น้องขึ้นไปส่งเสร็จแล้ว เขาก็พากันกลับ แต่ก็พอมีชาวบ้านที่มานอนค้างอยู่ที่วัดด้วย เพราะพอดีวันนั้นเป็นวันพระ วันนั้นเด็กชายอินทร์ก็เลยยังสนุกสนานร่าเริงอยู่

แต่พอวันที่ ๒ ที่เป็นวัน ๘ ค่ำ พวกชาวบ้านที่มานอนค้างเมื่อวาน เขาก็พากันกลับบ้านหมด ไม่มีใครอยู่แล้ว ทีนี้เหลือแต่หลวงปู่หล้า โยมพ่อของหลวงพ่อที่เป็นพระ และเด็กชายอินทร์เท่านั้น เด็กชายอินทร์ก็เลยมีแต่เดินไปเดินมา ไม่รู้จะทำอย่างไร เริ่มคิดถึงบ้านแล้วตอนนั้น

พอวันที่ ๓ ก็เริ่มคิดหนัก อยากที่จะเข้าไปลาหลวงปู่หล้าแล้วทีนี้ แต่ก็ไม่รู้ว่าจะพูดอย่างไร พอวันที่ ๔ พอฉันเสร็จ ทั้งหลวงปู่หล้าและโยมพ่อของหลวงพ่อที่เป็นพระ ทั้งคู่ต่างก็เข้ากุฏิเพื่อภาวนาของพวกท่านกัน เราก็เลยไม่มีใครเล่นด้วยนะทีนี้ ทำไมพระอาทิตย์มันเดินช้าเหลือเกินกว่าที่มันจะค่ำ ก็เลยเดินไปเดินมาอยู่บนก้อนหิน

กระโดดก้อนหินก้อนนั้นก้อนนี้บ้าง แมลงหวี่แมลงวันก็ตอมหน้าตอมตาอีกต่างหาก เพราะตอนนั้นเป็นหน้าร้อนในช่วงเดือนมีนาคม แมลงมันขาดน้ำ มันก็เลยมาตอมหูตอมตา

พอวันที่ ๔ เท่านั้นแหละ พอตอนบ่ายวันนั้น เด็กชายอินทร์ก็ร้องไห้โฮเลย พอหลวงปู่หล้าท่านออกมาจากกุฏิมาเห็นเด็กชายอินทร์ที่กำลังร้องไห้อยู่เข้า ท่านก็ถามว่า "อ้าว เป็นอะไร ร้องไห้ทำไม โดนแมลงกัดเหรอ?" "ผมคิดถึงบ้านครับ ท่านอาจารย์" "เอ้า คิดถึงทำไม?" "ผมคงบวชเป็นสามเณรไม่ได้หรอกครับ ผมคิดถึงบ้านมาก คิดถึงแม่ครับ" "เอ้ย จะไปคิดถึงบ้านทำไม อายุของเราตั้ง ๑๑ ปีแล้ว สามเณรสมัยพุทธกาลอายุ ๗ ปีเท่านั้นเอง ท่านก็ยังภาวนาจนได้สำเร็จอรหันต์ แต่เราตั้ง ๑๑ ปีแล้วเนี่ย เอ้า เดี๋ยวเราจะเอาหนังสือให้อ่านนะ"

หลวงปู่หล้าก็เลยเอาหนังสือบทสวดมนต์ ๗ ตำนานกับนวโกวาท ที่ติดย่ามของท่านมาให้หลวงพ่อท่องจนหลวงพ่อท่องอนุศาสน์ ๘ อย่างได้ ส่วนเสขิยวัตรนี่

หลวงพ่อท่อง ๒ วัน จบ ๗๕ ข้อเลยนะ เพราะตอนนั้นเด็กชายอินทร์คิดถึงบ้าน เลยพยายามท่องอย่างเดียว พอท่องได้จนจบแล้ว ทีนี้หลวงพ่อก็เลยไปนั่งหลับตาพนมมือท่องให้หลวงปู่หล้าท่านฟัง ท่านก็ว่า "ใช้ได้ ๆ งั้นต่อไปให้หัดท่องคำขานนาคนะ"

จากนั้น หลวงพ่อก็ได้บวชเป็นสามเณร พอต่อมาเห็นว่าพี่ ๆ น้อง ๆ เขาเรียนหนังสือจนได้เป็นมหาเปรียญ ทีนี้เณรอินทร์จึงอยากเรียนเพื่อจะได้เป็นมหาเหมือนเขาบ้าง พอหลวงปู่หล้าท่านรู้ ท่านก็ไม่ได้ให้หลวงพ่อไปเรียนหนังสืออีกต่างหาก ท่านว่า "เณรอินทร์ อยากจะไปเรียนหนังสือเหรอ ไม่ได้หรอก เดี๋ยวใจแตก เดี๋ยวเราจะเอาหนังสือมาให้อ่านแทนนะ"

ท่านจึงได้เอาหนังสือพระไตรปิฎกของวัดศิลาวิเวก (อ.เมือง จ.มุกดาหาร) ที่ท่านเอาขึ้นมาบนภูจ้อก้อด้วยมาให้หลวงพ่อได้อ่านได้ศึกษาด้วยตนเอง ภูจ้อก้อในสมัยนั้น ทางรถก็ไม่มี กว่าจะเดินจากถนนคำสร้อยเข้ามาถึงภูได้นี่ ก็เป็นระยะทางไกลหลาย ๑๐ กิโลเมตรเลย

ทีเดียว หลวงพ่อจึงได้อ่านศึกษาพระไตรปิฎกจนละเอียดถี่ถ้วน อย่างเรื่องชาดกต่างๆ นี่แหละ อันนี้คือที่มาที่หลวงพ่อได้มาเล่าเรื่องชาดกให้พวกเราฟังได้ศึกษา

หลวงพ่อบวชเป็นเณรในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ อยู่กับหลวงปู่หล้า ๕ ปี โดยเป็นสามเณร ๘ ปี เป็นพระ ๑ ปี ไปอยู่กับหลวงอาจาม ๒ ปี ไปอยู่กับหลวงปู่แหวน ๑ ปี จากนั้นก็ไปอยู่กับหลวงตามหาบัวเป็นเวลา ๑๔ ปี หลังจากนั้น จึงได้ออกมาสร้างวัดป่านาคำน้อยแห่งนี้ และอยู่มาจนกระทั่งทุกวันนี้ นี่แหละ ชีวิตของหลวงพ่อที่อยู่ศึกษามากับครูบาอาจารย์

หลวงพ่อเห็นพระทุกวันนี้มาอยู่ศึกษากับครูบา-อาจารย์ มีแต่มาอยู่แบบประเดี๋ยวประด๋าว แล้วก็อยากจะออกไปเที่ยวที่อื่นแล้ว หลวงพ่อก็คิดว่า เราต้องอยู่ศึกษากับครูบาอาจารย์ให้มีหลักใจให้มั่นคงเสียก่อน จากนั้นแล้วเราอยากจะไปที่ไหนเราก็ค่อยไป เพราะว่าชีวิตของเรายังกว้างไกล จะไปที่ไหนก็ได้ แต่ขณะที่ชีวิตยังน้อยหนุ่มอยู่ให้อยู่ศึกษากับครูบาอาจารย์ไปก่อน ให้ถือเป็นนิสัยติดใจ

ของพวกเราไปก่อน คือ**ให้ใหญ่กับพ่อ ก่อกับครู** จะดีกว่า
ไม่ใช่ว่าจะเถลไถลไปเรื่อย ๆ แบบนั้นไม่ดีนะ

“หลวงพ่อเองจะอยู่กับลูกหลานได้นานอีกสักเท่าไหร่
หลวงพ่อเองก็ดูในจุดนี้อยู่เหมือนกันนะ
เพราะความตายนั้น มันมีอยู่ในทุกลมหายใจนั่นแหละ
หายใจเข้าแล้วไม่ออก นั่นก็ใช่
หายใจออกแล้วไม่เข้า นั่นก็ใช่
เพราะฉะนั้น พวกเราท่านทั้งหลาย
อย่าได้ประมาทชะล่าใจในชีวิต
ให้หมั่นสั่งสมบุญกุศลไว้อยู่เสมอ
เพราะเมื่อเราจากโลกนี้ไปแล้ว
บุญกุศลอันนี้แหละจะเป็นเครื่องเกื้อกูลหนุน
ดวงวิญญาณของพวกเราท่านทั้งหลาย”

๑๕๘ ใบไม้ที่ร่วงโรยไป

ถ้าไปวัดของหลวงพ่อในช่วงนี้ ก็จะเห็นใบไม้ร่วงหล่นลงมาเต็มพื้นวัดไปหมดเลยนะ พอหลวงพ่อเห็นแล้วก็มีแต่คิดอยู่เสมอนะว่า "ใบไม้มันงอกออกมาเท่าไร มันก็ต้องหล่นเท่านั้นทั้งหมด ไม่ช้าก็เร็ว ใบไม้ใบที่สมบูรณ์ก็อาจจะอยู่นานหน่อย ส่วนใบที่ไม่สมบูรณ์ก็ร่วงหล่นเร็วหน่อย แต่สุดท้ายแล้ว ใบไม้ทุกใบมันก็ต้องร่วงหล่นอยู่ดี เปรียบเหมือนกับชีวิตของเราก็เช่นเดียวกัน ถึงเราจะไม่รู้ว่าวันไหนชีวิตจะร่วงหล่น แต่ที่รู้แน่ ๆ ก็คือสุดท้ายแล้วชีวิตเราทุกคนก็ต้องมาถึงจุดจบ ก็จะต้องร่วงหล่นไปตามอายุสังขารไม่ช้าก็เร็ว"

เมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว ก็ไม่มีใครที่จะมาแทนพระองค์ได้ พระสาวกแต่ละองค์ อย่างพระสารีบุตร

พระโมคคัลลานะ พระมหากัสสปะ หรือพระอานนท์ เมื่อท่านเหล่านั้นผ่านไปแล้ว ก็ไม่มีใครที่จะมาแทนท่านเหล่านั้นได้ พอมาถึงในยุคของเราอย่างหลวงปู่เสาร์ กันตสีโล หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต หลวงตามหาบัว ญาณ-สัมปันโน หรืออย่างในปีนี้ ก็มีครูบาอาจารย์ในสายหลวงปู่มั่นที่ผ่านไปหลายองค์ อย่างหลวงปู่บุญเพ็ง กัปปโก (วัดป่าวิเวกธรรม อ.เมือง จ.ขอนแก่น) หลวงปู่บุญเพ็ง เขมาภิรโต (วัดถ้ำกลองเพล อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู) หลวงปู่เปลี่ยน ปัญญาปทีโป (วัดอรัญญวิเวก อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่) หลวงปู่ท่อน ญาณธโร (วัดศรีอภัยวัน อ.เมือง จ.เลย) และหลวงปู่อุ่นหล้า ฐิตธัมโม (วัดป่าแก้วชุมพล อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร) เมื่อท่านเหล่านี้ผ่านไปแล้ว ก็ไม่มีใครที่จะมาแทนท่านเหล่านั้นได้เช่นเดียวกัน

ทีนี้มาถึงตัวของหลวงพ่อเอง หลวงพ่อไม่ได้เปรียบเทียบตัวเองกับครูบาอาจารย์นะ หลวงพ่อเพียงแต่โอปนยิโก คือน้อมเข้ามามองดูตัวเองเหมือนกันนะว่า แล้วตัวหลวงพ่อเองจะอยู่ไปได้อีกนานสักเท่าไรล่ะ?

สักวันหนึ่งไม่รู้ว่าวันไหนก็คงจะเป็นคิวของหลวงพ่อเหมือนกัน แต่ถึงอย่างไร หลวงพ่อก็เตือนตัวเองอยู่เสมอนะว่า เราก็รู้อยู่แล้วนี่ว่า สักวันมันจะต้องเป็นอย่างนั้นตามกฎไตรลักษณ์ คืออนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

เพราะฉะนั้น ในขณะที่เรายังมีชีวิตอยู่นี้ ก็จงยังประโยชน์ตนและประโยชน์ท่านให้ถึงพร้อม เพราะนี่คือคำสั่งเสียของพระพุทธเจ้าที่พระองค์ทรงเตือนพวกเราเหล่าพุทธบริษัทของพระองค์ในวาระสุดท้าย โดยก่อนที่พระพุทธองค์จะเสด็จดับขันธปรินิพพาน ในคืนวันเพ็ญเดือน ๖ ที่สาลวโนทยาน เมืองกุสินารานั้น พระองค์ได้ทรงสั่งเสียเป็นวาจาสุดท้ายว่า

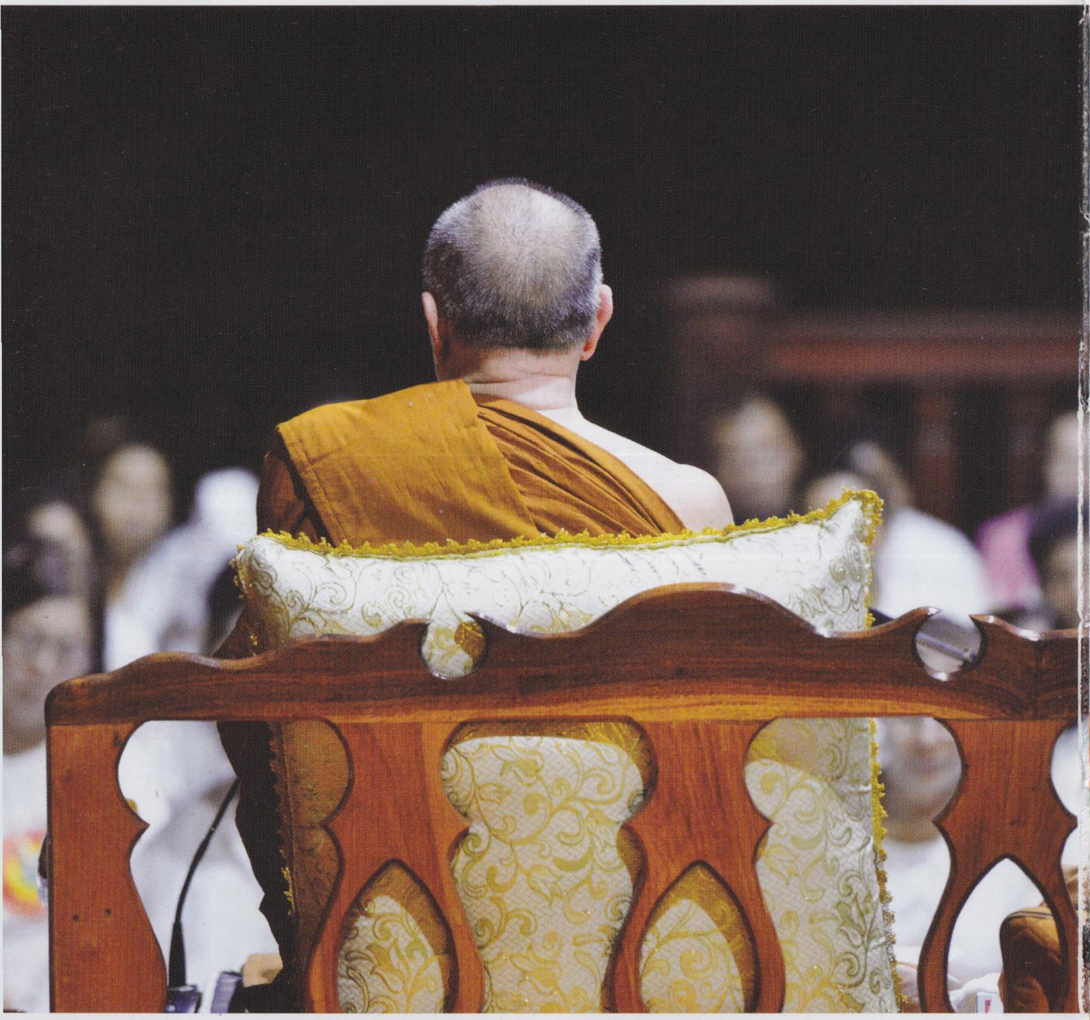
ขะยะ วะยะธัมมา สังขารา อัปปะมาเทนะ สัมปาเทถาติ สังขารทั้งหลายนี้เป็นของไม่เที่ยง ขอให้พวกเธอท่านทั้งหลาย จงยังประโยชน์ตนและประโยชน์ท่านให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด

จากนั้น พระองค์ก็ทรงปิดพระโอษฐ์ไม่กล่าววาจาอะไรอีกต่อไป แล้วจึงเสด็จดับขันธปรินิพพาน เพราะ

ฉะนั้น ในขณะที่เรายังมีชีวิตอยู่นี้ ก็จงยังประโยชน์ตนและประโยชน์ท่าน อย่าให้ขาดตกบกพร่อง

ประโยชน์ตน คือให้ตั้งใจประกอบคุณงามความดี สั่งสมบุญกุศล อย่างการสวดมนต์ไหว้พระ รักษาศีล ตั้งใจภาวนา ดูแลครอบครัวและกิจการงาน โดยไม่ให้ขาดตกบกพร่อง **ประโยชน์ท่าน** คือให้บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ช่วยเหลือชุมชนสังคม เหมือนอย่างที่หลวงตามหาบัวท่านช่วยสงเคราะห์โรงพยาบาล โรงเรียน มูลนิธิสัตว์พิการ นี่แหละ คือการทำประโยชน์เพื่อผู้อื่นที่องค์หลวงตาท่านพาดำเนิน

๑๕๙ หลวงพ่อสั่งเสียศิษย์เอาไว้

เมื่อหลวงพ่อมีโอกาสจึงได้สั่งเสียไว้ก่อน ที่ว่าสั่งเสียก็ไม่ได้เหมือนกับสั่งเสียสั่งลาให้ตายเร็ว ๆ ก็ไม่ใช่ แต่หลวงพ่อก็ควรที่จะต้องได้บอกกล่าวไว้ก่อนว่า เมื่อเวลานั้นมาถึง เหล่าศิษยานุศิษย์ควรปฏิบัติตัวอย่างไร ไม่ใช่ว่าพอเวลานั้นมาถึง พวกลูกศิษย์ก็พากันทะเลาะเบาะแว้งกัน ส่วนพระเณรที่อยู่ใกล้ก็พากันอวดอ้างประกาศศักดา หลวงพ่อไม่อยากให้มีอย่างนี้เกิดขึ้น เพราะหลวงพ่อเองเคยเห็นอย่างนี้มาแล้ว ในเวลาที่ครูบาอาจารย์ท่านสิ้นไป

ใครก็ตามที่มาอยู่ใกล้หลวงพ่อต้องเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ถึงจะไม่มีคุณธรรมระดับพระอริยบุคคลก็เถอะ แต่อย่างน้อยก็ต้องเป็นผู้มีเมตตา จิตใจโอบอ้อมอารี ไม่ได้มุ่งหวังโลกามิส ลาภยศสรรเสริญ แต่โดยมากมันมักจะไม่พ้นวงจรอุบาทว์นี้นะ

คือพอมาอยู่ใกล้ครูบาอาจารย์ก็อวดศักดาว่า ข้านี้แน่ เป็นบุคคลสำคัญ เหมือนเป็นอีกาเกาะอยู่บนภูเขาทอง พออยู่ใกล้ครูบาอาจารย์ก็เหลืองอร่าม แต่พอออกไปจากครูบาอาจารย์ก็ดำปี๋เป็นอีกาเหมือนอย่างเก่า เพราะฉะนั้น ผู้ที่มาอยู่ใกล้ครูบาอาจารย์ก็ต้องมีนิสัยโอบอ้อมอารี มีคุณธรรม คือถ้าแข็งก็แข็งแบบมีคุณธรรม หรือถ้าอ่อนก็อ่อนแบบมีคุณธรรม ต้องมีปัญญารู้ว่าเวลาไหนที่ควรแข็ง เวลาไหนที่ควรอ่อน แต่ถ้าอ่อนแบบอ่อนแอปวกเปียก แบบนั้นก็ใช้ไม่ได้ หรือถ้าแข็งแบบมีมานะทิฐิ แบบไม่มีคุณธรรม แบบนั้นก็ใช้ไม่ได้เช่นกัน

หลวงพ่อเองเป็นห่วง เพราะถ้าเปรียบหลวงพ่อเป็นน้ำ ก็มีแต่ไหลลิ่วลงไปเรื่อย ๆ หูตามีแต่ฝ้าฟางลงไปเรื่อย ๆ เพราะอายุขนาดนี้แล้ว ต่อไปผู้อุปัฏฐากใกล้ชิดนี่สำคัญ ถ้าอุปัฏฐากไปทางที่ดี ก็จะพูดไปในทางที่ดี แต่ถ้าไปในทางโลภ อยากได้ชื่อเสียง ก็จะทำให้เสียหายได้ เพราะครูบาอาจารย์ท่านก็เปรียบเหมือนคอมพิวเตอร์ ถ้าเอาข้อมูลที่ผิดที่ไม่ถูกต้องป้อนใส่เข้าไปในคอมพิวเตอร์แล้วล่ะก็ คอมพิวเตอร์นั้นก็จะคิดผลลัพธ์ออกมาผิด แต่ถ้า

เอาข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์ป้อนใส่เข้าไป คอมพิวเตอร์นั้นก็จะคิดผลลัพธ์ออกมาถูกต้อง ดังนั้น ผู้ที่ป้อนข้อมูลเข้าไปต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมในจิตใจ

ที่หลวงพ่อพูดในครั้งนี้ ต่อไปในอนาคต คณะศิษยานุศิษย์ของหลวงพ่ออาจจะเปิดให้ฟังกันก็ได้ว่า หลวงพ่อท่านสั่งเสียพวกเราไว้อย่างนี้นะว่า ให้เป็นผู้มักน้อยสันโดษ ให้มีคุณธรรม ศีลธรรม ไม่ได้สอนให้เป็นผู้หาลาภยศสรรเสริญสุขภายนอก

สำหรับศิษยานุศิษย์ทั้งหลายที่เคยเห็นครูบาอาจารย์บางท่านเคร่งครัด ในสมัยที่ท่านยังเป็นพระน้อยพระหนุ่มอยู่ แต่พอท่านอายุมากแล้ว ท่านก็ต้องปล่อยวางตามอายุสังขารของท่านที่มันร่วงโรย ผลที่สุด พวกลูกศิษย์รุ่นเก่า ๆ ก็อาจจะคลางแคลงใจว่า “เอ แต่ก่อนครูบาอาจารย์ของเราท่านไม่เป็นอย่างนี้นี่ แต่ทำไมพอมาถึงโค้งสุดท้ายแล้วอากัปกิริยาของท่านจึงเปลี่ยนไปอย่างนี้?”

การกินแหนงแคลงใจ เคลือบแคลงใจ และลังเลสงสัยนี้ก็เป็นธรรมดาที่จะเกิดขึ้นได้ในหมู่ศิษย์ที่ยังมีกิเลสอยู่

เหมือนอย่างเรื่องที่หลวงพ่อเคยเล่าให้ฟังว่า ในสมัยหนึ่งมีฤาษีอาศัยอยู่ในป่าพร้อมกับบรรดาเหล่าลูกศิษย์ วันหนึ่งฤาษีที่เป็นอาจารย์ก็ได้พูดขึ้นว่า "เราว่าง ในตัวของเรานี้ไม่มีอะไรเลย แม้กระทั่งคุณธรรม"

ศิษย์ฤาษีกลุ่มแรกก็บอกว่า "บัดนี้ อาจารย์เราท่านเข้าถึงอากิญจัญญายตนฌาน (คือฌานที่เพ่งอยู่ในความว่างหรือภาวะที่ไม่มีอะไรเลย เป็นอารมณ์) แล้ว" ส่วนลูกศิษย์กลุ่มที่สองก็บอกว่า "อาจารย์เรานี่ว่างเปล่า ไม่มีอะไรอยู่ในตัวของท่านเลย แม้กระทั่งคุณธรรมในจิตในใจก็ยังไม่มี"

ต่อมาลูกศิษย์กลุ่มแรกมีธุระต้องออกไปจำพรรษาอยู่กับมนุษย์ ส่วนลูกศิษย์กลุ่มที่สองนั้นก็อยู่จำพรรษาในป่ากับฤาษีผู้เป็นอาจารย์ จากนั้นไม่นาน ฤาษีผู้เป็นอาจารย์ก็ได้มรณภาพลง ลูกศิษย์กลุ่มที่สองก็ไม่ได้ทำอะไรมีแต่เอาไปเผาเฉย ๆ เพราะคิดว่าอาจารย์เราไม่มีคุณธรรมในตัว ทีนี้เมื่อท่านตายก็ตายไปสิ ไม่ได้มีค่ามีความสำคัญอะไร ก็แค่คนธรรมดาคนหนึ่งตายเท่านั้นเอง

ทีนี้พอลูกศิษย์กลุ่มแรกกลับมา พอได้ทราบข่าวว่าอาจารย์ท่านได้มรณภาพไปแล้ว ก็เลยถามทางพวกลูกศิษย์กลุ่มที่สองว่า "แล้วพวกท่านจัดการกับศพของท่านอาจารย์อย่างไร?" "พวกเราก็ทำแบบที่ทำกับคนธรรมดา" "เอ้า พวกท่านไปทำแบบนั้นกับท่านได้อย่างไร ที่ท่านพูดว่าท่านว่าง คำนี้น่ะ คือจิตของท่านว่างแบบสุญญตา ท่านเป็นผู้มีคุณธรรมต่างหาก" ฝ่ายลูกศิษย์กลุ่มแรกก็ไม่เชื่อ

ทีนี้ลูกศิษย์ทั้ง ๒ ฝ่าย ข้างละ ๕๐๐ คน ก็เลยถกเถียงทะเลาะกัน ถึงขั้นจะเกิดศึกสงครามระหว่างลูกศิษย์ทั้ง ๒ กลุ่มนี้ขึ้น ฝ่ายฤาษีผู้เป็นอาจารย์ ซึ่งบัดนี้ได้ขึ้นไปจุติอยู่บนพรหมโลก เมื่อท่านมองลงมาเห็นเหตุการณ์ทั้งหมด ท่านก็เลยลงมาจากพรหมโลก มาลอยปรากฏตัวอยู่กลางอากาศต่อหน้าเหล่าศิษย์ทั้งหลาย จากนั้นท่านก็ประกาศว่า "หยุดก่อน พวกท่านทั้งหลายอย่าได้ทะเลาะกัน บัดนี้เราไปเกิดเป็นพรหมแล้ว สุญญตาที่เป็นความว่างอันนี้แหละ เป็นคุณธรรมอันหนึ่ง ไม่ใช่ว่าไม่มีคุณธรรม" พอพูดจบท่านก็หายวับไป

นี่แหละ อันนี้ก็คือคุณธรรมในครูบาอาจารย์ พวกเราที่เป็นศิษย์ต้องมองให้กว้างขวาง ต้องมองให้รอบด้านในครูบาอาจารย์ เราจะไปเพ่งในด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียวไม่ได้

(หมายเหตุ: หลวงตามหาบัวที่บางคนวิจารณ์ว่าท่านดุ ก็ลักษณะเดียวกัน ที่จริงท่านดุแต่เฉพาะกับพระที่มาอยู่ศึกษาและขอนิสัยกับท่าน (คือที่มาปวารณาตัวเป็นศิษย์ท่านและเปิดโอกาสให้ท่านได้อบรมสั่งสอน) ถ้าพระองค์นั้นทำไม่ถูก ท่านจึงได้ดุด่าว่ากล่าว และที่ท่านดุคือท่านดุกิเลสในใจของพระ เพื่อให้เป็นพระที่ดี แต่เวลาที่ท่านออกไปข้างนอกวัด แล้วไปเห็นพระทำตัวไม่ดีเข้าท่านก็ต้องทำเป็นมองไม่เห็นเสีย เพราะไม่ใช่หน้าที่ของท่านที่จะไปสอน เพราะเขาไม่ได้มาขอนิสัยกับท่าน ส่วนพวกญาติโยม อันนั้นท่านก็มีเมตตาโปรดญาติโยม

แต่กับพระ ท่านจะไปเมตตาอย่างเดียวโดยตลอดเลยมันก็ไม่ได้ ถ้าพระองค์ไหนที่ทำตัวไม่ดี ที่ไม่ลงใจให้ท่านท่านก็ต้องได้ดุ แต่ถ้าพระที่ดีอยู่แล้ว ท่านก็ไม่รู้จะดุไป

ทำไม นี่แหละ คือการดุด่าว่ากล่าวของครูบาอาจารย์ บางคนที่ไม่เข้าใจยังไปปรามาสท่านอีกต่างหากว่า อ้าว ก็ไหนว่าหมดกิเลสแล้ว แต่ทำไมถึงยังโมโห? ทำไมถึงยังดุด่าลูกศิษย์อยู่อีกล่ะ? ที่จริงแล้วที่ท่านทำนี่ ท่านไม่ได้ทำเพราะท่านมีอารมณ์ บางทีที่ท่านดูโมโหๆ ๆ นี่ ที่จริงท่านก็ทำไปอย่างนั้นแหละ แต่ในใจท่านน่ะไม่มีอะไร แต่ที่ท่านต้องทำอย่างนั้นก็คือทำเพื่อฝึกเรา

นี่แหละ ที่หลวงพ่อต้องการให้ลูกศิษย์อย่างเรามองให้กว้างขวาง มองให้ลึกซึ้ง ต้องมองให้รอบด้านในครูบาอาจารย์ ก็เพื่อที่ว่าเราจะไม่มองด้วยความคิดของเราแบบมนุษย์ปุถุชนเพียงด้านใดด้านเดียว แล้วเอาความคิดอันนี้ไปตัดสินจิตใจของพระอรหันต์ ถ้าไปทำแบบนั้น เราก็ไม่ต่างอะไรกับพวกลูกศิษย์ฤาษีกลุ่มที่สอง – ผู้เรียบเรียง)

อย่างหลวงตามหาบัวก็เหมือนกัน ตอนที่ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ท่านเสด็จมาเยี่ยมองค์หลวงตา ในช่วงแรกที่องค์หลวงตาท่านริเริ่มโครงการผ้าป่าช่วยชาติ ในหลวงท่านมีพระราชดำรัสว่า "อันที่จริงผมก็อยากมากราบท่าน

อาจารย์บ่อย ๆ อยู่ แต่เกรงใจท่าน เพราะมาทีไรเป็นเรื่องใหญ่ทุกที ผมก็เลยไม่กล้ามากราบท่านอาจารย์” หลวงตาท่านก็เลยตอบไปว่า “พระองค์ไม่ต้องเกรงใจอาตมาภาพ เพราะว่าผืนแผ่นดินไทยทุกตารางนิ้วเป็นของพระองค์ทั้งหมด พระองค์จะเสด็จมาเมื่อไหร่ เวลาไหน เสด็จมาได้ทุกเวลา ไม่ต้องเกรงพระทัย”

นี่แหละ ครูบาอาจารย์ท่านไม่ใช่ของผู้หนึ่งผู้ใด ท่านไม่ได้มอบความไว้วางใจให้กับผู้ใดผู้หนึ่ง หลวงพ่ออินทร์เองก็ไม่ได้มอบหมายให้พระองค์ไหนหรือให้กลุ่มไหน แต่มอบให้ศิษยานุศิษย์ที่เคารพรักในตัวหลวงพ่อทุกคน เพราะหลวงพ่อเป็นพระของสาธารณะ เป็นพระของทุกคน ถ้าต่างคนต่างเฉย ไม่ใช่หน้าที่ข้า อันนั้นแปลว่าไร้คุณธรรม ศีลธรรม ไม่ใช่ศิษย์ของหลวงพ่อเช่นกัน ถ้าศิษย์ของหลวงพ่อต้องมีคุณธรรม ศีลธรรม ต้องหันหน้าเข้าหากัน ต้องปรึกษาปรารภกัน ต้องพร้อมเพรียงสามัคคีกัน ต้องรับผิดชอบร่วมกัน ต้องรักเคารพกันในอาวุโส ต้องมีผู้ใหญ่ผู้น้อย

สิ่งเหล่านี้คือที่หลวงพ่ออยากจะฝากไว้กับลูกศิษย์ของหลวงพ่อทุกคน

วันนี้ที่ลูกหลานได้ยินก็คงจะรู้สึกว่า “เอ ทำไมวันนี้หลวงพ่อพูดแปลก ๆ เหมือนกับว่าหลวงพ่อจะสั่งลา” ก็ใช่น่ะสิ ก็หลวงพ่อเคยบอกแล้วไงว่า คนเราทุกคนมันพร้อมที่จะไปได้ทุกเวลา หายใจเข้าแล้วไม่ออก หรือหายใจออกแล้วไม่เข้าเมื่อไหร่ ก็ตายเมื่อนั้นแหละ

๑๖๐ ออกมาจากสกุลเดียวกัน (คณะคารวะศิษย์องค์หลวงตามหาบัวฯ วันที่ ๒๗ ส.ค. ๖๒ บ่าย)

พระอาจารย์สุธรรม สุธัมโม: ขอโอกาสครูบาอาจารย์ วันนี้เหตุที่พวกเรามาพร้อมกันนี้ คือหลังจากที่หมู่คณะได้พูดคุยกันแล้ว นับตั้งแต่งานรวมบัญชี แล้วก็งานช่วยชาติต่าง ๆ ทั้งหลายมา คือพระเราต่างก็มาช่วยกันทำงาน โดยทั้งพระทั้งโยมที่มาช่วยกันทำงานก็ล้วนแต่มีจิตศรัทธาเคารพในองค์หลวงตา แต่ในขณะที่ทำงานกันก็ต้องยอมรับว่า บางทีก็มุ่งหน้าอยู่แต่ในงาน มองแต่งานไปข้างหน้า จนลืมมองข้างหลังว่าในการทำงานนั้น เราได้กระทบกระเทือนอะไรกันบ้างไหม? หรือขาดการเคารพกันหรือเปล่า?

ผลที่สุดมันก็เกิดการปีนเกลียวกัน เกิดความเห็นต่างกัน เกิดการไม่ชอบใจกัน เกิดอะไรต่อมิอะไรต่าง ๆ ขึ้นมา พอเป็นอย่างนั้นขึ้นมา มันก็ย่อหย่อนไปในด้าน

อาวุโสภันเต ผู้น้อยก็มองข้ามความเป็นอาวุโส เพราะมองแต่งานไปข้างหน้า ผลที่สุดก็เลยขาดความเคารพกันมากขึ้น ๆ ในหมู่คณะของพวกเรา แต่ก็ไม่มีใครที่จะตักเตือนกันได้ เพราะรู้สึกว่าจิตใจแต่ละคนมันอยู่กับงานมากเกินไป จนในระยะหลังมานี้ เราเห็นได้ชัดเจนเลยว่า ในหมู่คณะวัดป่าบ้านตาดพวกเรานี้ คำว่าอาวุโสภันเตก็ค่อย ๆ จางไป จนกระทั่งสังคมข้างนอกมองเห็นได้ชัดเจนถึงความไม่มีอาวุโสภันเต หรือการปีนเกลียวกันที่เกิดขึ้นมาในหมู่คณะทำงาน

นับตั้งแต่เรื่องโครงการช่วยชาติ จนกระทั่งถึงทุกวันนี้ งานมันก็จางลงไป มันก็เลยมีโอกาสที่จะมองย้อนเข้ามาดูตัวเอง ดูหมู่พวกของตัวเองมากขึ้น ๆ ทีนี้พอเริ่มมองตัวเอง มันก็เริ่มเห็นข้อบกพร่อง ความด่างพร้อย ความไม่ถูกต้องของตัวเองขึ้นมาแล้ว พอเริ่มเห็น ก็เลยเริ่มฟังหมู่พวกขึ้นมาแล้ว พอหมู่พวกบอกอะไร ก็เริ่มยอมรับฟังกันแล้วทีนี้

พอเริ่มยอมรับฟัง เราก็เห็นชัดเจนเลยว่า ที่ผ่าน ๆ มา ผู้น้อยได้มองข้ามความเป็นอาวุโสไป เพราะจิตใจของพระ

ทุกองค์มีความทุ่มเทในองค์หลวงตา มุ่งหน้าแต่จะให้งานมันสำเร็จ จนบางทีก็อาจจะหละหลวม อาจจะขาดตกบกพร่องไปบ้าง แต่พองานน้อยลงแล้ว เมื่อมีโอกาสมองย้อนเข้ามาดูตัวเอง ความมีทิฐิมานะ ความดื้อรั้นดันทุรังแต่เก่าก่อน ก็ยอมวางกัน ก็เห็นชัดเจนเลยว่า ที่ผ่านมานั้นหมู่คณะที่ไม่ถูกต้อง ก็ยอมรับว่าตัวเองไม่ถูกต้อง

เมื่อเห็นอย่างนี้แล้ว เราก็เห็นชัดเจนเลยว่าเมื่อก่อนนี้ก็มีหลวงปู่บุญมีและหลวงปู่ลี ที่ท่านเหล่านี้เป็นอาวุโสในหมู่คณะของพวกเรา แต่ในขณะนี้ เมื่อหมดหลวงปู่บุญมีและหลวงปู่ลีไปแล้ว ในหมู่คณะของเราก็ต้องยอมรับว่าหลวงพ่ออินทร์ถวายนั้นเป็นอาวุโส หรือเป็นพี่ใหญ่ของหมู่คณะของพวกเรา เพราะฉะนั้น สิ่งใดที่หมู่คณะได้เคยล่วงเกินหลวงพ่ออินทร์ถวายไปแล้วในทุกสิ่งที่ผ่าน ๆ มาทั้งต่อหน้าหรือลับหลัง ก็ยอมรับทุกสิ่งทุกอย่าง แต่เก่าก่อนนั้นก็ยอมรับอยู่ว่ามีความทิฐิมานะ มีความดื้อรั้นดันทุรังอยู่บ้าง เราก็ต้องยอมรับว่าใจมันอยู่กับงานมากเพราะฉะนั้น จึงมองข้ามความสำคัญในเรื่องอาวุโสภันเต

มองข้ามในความที่ควรหรือไม่ควร แต่ในขณะนี้ เมื่อพวกเราได้มาพูดคุยกันแล้วในทุกสิ่งทุกอย่างที่ผ่านมา ก็เห็นแล้วว่าผิด ก็ยอมรับว่าผิด

เหมือนที่องค์หลวงตาท่านมักจะพูดอยู่เสมอว่า การอยู่ร่วมกันนั้น ถ้าผู้ผิดยอมรับผิดแล้วรีบแก้ไข ผู้ถูกก็มีเมตตาให้อภัยต่อผู้ผิด ถ้าเป็นอย่างนี้แล้ว การอยู่ร่วมกันของพวกเรานั้น ถึงจะอยู่กันมากน้อยขนาดไหน ก็จะมีแต่ความอบอุ่นร่มเย็น มีแต่ความสุขอย่างแน่นอน เพราะฉะนั้น ในวันนี้ที่หมู่คณะรวมกันมานั้นก็เห็นพ้องกันว่า ในขณะนี้มีหลวงพ่ออินทร์ถวายเป็นอาวุโส หรือเป็นพี่ใหญ่ของหมู่คณะพวกเรา

พร้อมกันนั้นที่เรามาพร้อมกันในวันนี้ เราไม่ได้มาเพียงแค่ทำวัตรคารวะตามประเพณีเท่านั้น แต่เรามาด้วยจิตด้วยใจจริง ๆ ที่จะมากราบขอขมาหลวงพ่ออินทร์ถวายว่า สิ่งใด ๆ ก็ตามที่พวกเราได้เคยผิดพลาด ได้เคยล่วงเกินหลวงพ่ออินทร์ถวายมาแล้วในที่ผ่านมา ทั้งโดยเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม ทั้งต่อหน้าและลับหลังก็ตาม ทั้งที่รู้อยู่

หรือไม่รู้อยู่ก็ตาม ก็หวังว่าหลวงพ่ออินทร์ถวายจะให้อภัย จะให้โอกาสหมู่คณะ จะให้โอกาสน้อง ๆ ทั้งหลาย กลับตัวประพฤติปฏิบัติใหม่ให้ถูกต้อง เดินตามหลักธรรมวินัย ตามหลักอาวุโสภันเต เพราะฉะนั้น ในวันนี้ที่พวกเรามาพร้อมกันค่อนข้างมากอย่างนี้ก็มีสาเหตุอันนี้แหละ ก็หวังใจว่าหลวงพ่ออินทร์ถวายคงจะให้โอวาทอะไรกับหมู่พวก หมู่คณะน้องๆ เสียก่อน แล้วก็จะได้ขอโอกาสหลวงพ่ออินทร์ถวายได้ทำวัตรต่อไป ครับกระผม ก็อยากจะฟังโอวาทจากหลวงพ่อสักหน่อย ครับกระผม

หลวงพ่ออินทร์ถวาย สันตุสสโก: เอ้าฟังนะ ทีนี้นะ พระสงฆ์น้องนุ่งทั้งหลาย ศรัทธาญาติโยม ฟังด้วยเป็นสักขีพยาน วันนี้เป็นวันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะสงฆ์ศิษยานุศิษย์ขององค์หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน ที่หลวงพ่อสุธรรมได้กล่าวจบลงสักครู่นี้ ก็ฟังดูแล้วก็เป็นมงคลมหามงคลสำหรับตระกูลของพวกเรา ถ้าหากว่าพวกเราไม่เข้าใจกันในพี่ ๆ น้อง ๆ ก็มีโอกาสที่จะห่างเหินกันไปได้เรื่อย ๆ เพราะเหตุใด? เพราะว่าไม่เข้าใจกัน

แต่สำหรับผมเอง ผมก็มองดูตัวเองอยู่เสมอว่า ผมอยู่ในสถานะไหน?

สมัยก่อนก็มีหลวงปู่เพียร หลวงปู่บุญมี และหลวงปู่ลีที่เป็นพี่ชายใหญ่ ผมก็ให้ความเคารพรักไม่ได้ทอดทิ้งไม่ได้ห่างเหิน เข้าไปหาทีไร ท่านก็ให้ความเมตตาผม แต่ว่าสำหรับผมกับน้อง ๆ ก็อย่างที่ท่านสุธรรมได้กล่าวว่าในช่วงที่การงานมีมากมาย ที่หลวงพ่อเองก็อยู่ในระดับหนึ่ง ถ้าจะว่าไปอีกส่วนหนึ่ง หลวงพ่อเองพูดได้ต่อหน้าพวกน้อง ๆ ทั้งหลายด้วยว่า หลวงตามหาบัวนี่ท่านมาที่วัดป่านาคำน้อยแห่งนี้บ่อยครั้ง บ่อยกว่าไปวัดอื่น ๆ ในช่วงนั้นแล้วเวลาที่ท่านมาน่ะท่านพูดอะไร? อันนี้ก็คือผมฟังแต่ผมจะไปพูดเปิดเผยก็ไม่ได้ เพราะคำพูดบางคำที่หลวงตาท่านพูดกับผมน่ะ บางครั้งก็ทำเอาผมสะอึกพูดไม่ออกเหมือนกันนะ

แต่ท่านอาจจะกันผมไว้ส่วนหนึ่งก็ได้ ผมก็มาคิดอยู่ว่า ถ้าหากว่ากลุ่มหนึ่งเป็นบู๊ซะ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งเป็นบุ๋นคือท่านวางให้กับศิษยานุศิษย์ กลุ่มหนึ่งให้ออกรบ แต่อีก

กลุ่มหนึ่งให้เป็นกองเจรจา อาจจะเป็นอย่างนั้นก็ได้ อันนี้เราก็ไม่สามารถหยั่งรู้ในความคิดเห็นของท่านได้ แต่ท่านเองท่านก็มาพูดกับผมอย่างที่ผมได้พูดแย้มให้ฟังเมื่อกี้ เพียงแต่ผมเองก็พูดไม่ได้ในบางคำพูดที่หลวงตาท่านได้พูดกับผม เพราะฉะนั้น ผมเองก็ไม่ได้น้อยใจหรือทุกข์ใจในเรื่องที่บรรดาพี่น้องทั้งหลายไม่ให้ความเคารพเรา

ผมก็ได้ยินจากผู้คนทั้งหลายว่า ลูกศิษย์หลวงปู่สังวาลย์ก็ดี หลวงปู่ชาก็ดี หรือครูบาอาจารย์หลาย ๆ องค์ก็ดี เขาก็ให้ความเคารพตามขั้นตอนไม่มีปัญหา แต่ลูกศิษย์หลวงตามหาบัวนี่ทำไมคล้าย ๆ ว่า ผู้น้อยก็ไม่ยอมรับ แข็งข้อ อันนี้ผมก็ได้ยินอย่างหนาหูนะว่าทำไมเป็นอย่างนั้นอย่างที่หลวงพ่อสุธรรมได้กล่าว แต่ผมเองก็คิดว่า อืม พวกน้อง ๆ ทั้งหลายก็คงจะเพ่งไปในการงานที่หลวงตาท่านได้มอบหมายให้ทำในช่วงนั้น มีการเดินขบงเดินขบวน คว่ำบงคว่ำบาตร มีอะไร ๆ ต่าง ๆ มากมาย แต่อันนี้เราก็ไม่อยากจะนึกย้อนหลัง เพราะมันผ่านมาแล้ว

แต่ถึงอย่างไร จุดนั้นก็เป็นจุดหนึ่งที่ทำให้พวกน้อง ๆ ไม่เข้าใจในการวางหมากขององค์หลวงตา แต่ตัวผมเอง ผมก็ไม่ได้ว่าอะไร ผมก็อยู่ของผมแบบธรรมดา หรือว่าในช่วงงานศพสรีระขององค์หลวงตา ท่านสุธรรม สุธัมโม (วัดป่าหนองไผ่ อ.เมือง จ.สกลนคร) ท่านสุชิน ปริปุณโณ (วัดธรรมสถิต อ.เมือง จ.ระยอง) ท่านเฉลิม ธัมมธโร (วัดป่าภูแปกญาณสัมปันโน อ.วังสะพุง จ.เลย) เข้าไปใหม่ ๆ ผมก็มองดูแล้วว่า พวกน้อง ๆ ที่อยู่วัดป่าบ้านตาด ก็เหมือนกับลูกไก่ที่อยู่ภายใต้ปีกของแม่

ส่วนพวกเราที่ได้ออกมาเป็นอิสระอยู่นอกวัด ก็พอที่จะมองเห็นว่า การจัดงานนั้นเราจะจัดการอย่างไร จะประสานงานกับใคร มันจึงจะถูกต้อง เพราะผมเองก็เคยจัดงานของหลวงปู่หล้า คุณแม่ชีแก้ว และก็เคยผ่านงานของครูบาอาจารย์มาแล้วหลาย ๆ องค์ ก็พอจะรู้วิธีการดำเนินการว่าควรจะทำอย่างไร จุดนี้ดอก พวกเราที่ออกมาอยู่ข้างนอก ไม่ว่าจะเป็นท่านสุธรรม สุธัมโม (วัดป่าหนองไผ่ อ.เมือง จ.สกลนคร) ท่านสุชิน ปริปุณโณ

(วัดธรรมสถิต อ.เมือง จ.ระยอง) ท่านจิรวัฒน์ อัตตรักโข (วัดป่าไชยชุมพล อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์) และ ท่านนพดล นันทโน (วัดป่าดอยลับงา อ.เมือง จ.กำแพงเพชร) จึงได้เข้าไปช่วยดำเนินการ

แต่การดำเนินงานมันก็ต้องอย่างว่า เราก็ต้องมุ่งไปข้างหน้าอีกเหมือนกัน ทำให้น้องๆ บางคน บางกลุ่ม บางหมู่คณะ เขาก็คงไม่เข้าใจในการทำงาน แต่เราก็มุ่งมานะให้งานขององค์หลวงตาสำเร็จลุล่วงไปโดยดี อย่างที่พวกเราท่านทั้งหลายก็ยอมรับกันถ้วนหน้าในงานขององค์หลวงตา จตุปัจจัยก็เข้าสู่จุดหมายปลายทาง ได้เงินตั้ง ๗๐๐-๘๐๐ ล้านบาท เอาสรีระของหลวงตาไว้ไม่กี่เดือนนะ

อันนี้ก็คือความสำเร็จในจุดนั้น แต่พอกลับมานึกย้อนหลังดูในจุดนั้น ก็เป็นจุดหนึ่งที่ทำให้น้องๆ บางองค์ไม่สบายใจ แต่ผมเองก็ไม่รู้จะทำอย่างไรเหมือนกัน สำหรับผมเองผมก็เฉย ก็ไม่ได้แสดงความดีใจหรือเสียใจที่พวกน้องๆ แสดงอากัปกิริยาไม่เคารพ จนบางทีถึงกับจะตัดผมออกจากลูกศิษย์องค์หลวงตาก็มี แต่บางครั้ง

มันก็เกินไป จนในคราวนั้น ผมก็ต้องได้พูดประกาศอย่างเด็ดขาดที่ศาลาหลังนี้แหละ ต่อจากนั้นมาก็รู้สึกว่าพวกน้อง ๆ ทั้งหลายก็เงียบ ๆ ลง ไม่มีอะไร ผมก็ไม่มีอะไร ในเมื่อพี่น้องหยุดสงบ ผมก็ต้องสงบนะ แต่ถ้าหากว่าพี่น้องทั้งหลายยังผยองพองตัวอยู่ ผมก็จะต้องมองอีกเหมือนกัน

เพราะว่าผมมองดูตัวเอง ความบริสุทธิ์ของผมนี่ ผมไม่ได้ประกาศว่าชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายของผม ถึงผมไม่ได้ประกาศถึงขนาดนั้นก็เถอะ แต่ผมประกาศว่า ศีลของผมไม่มีอะไรที่จะด่างพร้อยตำหนิตนเอง อยู่ในศีลาจารวัตร อยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณีของพ่อแม่ครูบาอาจารย์พาดำเนินมา ผมก็อยู่ในกฎเกณฑ์นั้น นี่แหละ อันนี้ก็คือที่ผมได้มองดูตัวเอง

แต่บางทีก็พูดแบบทีเล่นทีจริงนะว่า ลูกศิษย์ครูบา-อาจารย์องค์อื่น ท่านสอนให้มีศรัทธา คือให้มีความเคารพเชื่อฟังในผู้ที่มีอายุพรรษามากกว่า ให้เคารพพี่ ๆ น้อง ๆ กัน แต่องค์หลวงตาท่านสอนให้ใช้ปัญญา เพราะฉะนั้น พี่น้อง

ของเราที่เป็นลูกศิษย์ลูกหาขององค์หลวงตาทั้งผู้น้อยผู้ใหญ่ ก็ใช้ปัญญากันอุตลุดเลยทีนี้ หลวงพ่อก็เลยว่าเปรียบเหมือนกับไก่ตีเตะข้ามขั้นข้ามรุ่นลักษณะนั้นล่ะ แต่หลวงพ่อก็ไม่ได้ว่าอะไรอีก หลวงพ่อก็อยู่แบบเฉย ๆ ไม่ได้ถือสา ไม่ได้เสียอกเสียใจที่พี่น้องไม่ให้ความเคารพเรา

แต่สำหรับหลวงพ่อเอง หลวงพ่อให้ความเคารพในหลวงปู่บุญมีและหลวงพ่อลี ถ้าหากหลวงปู่บุญมีหรือหลวงปู่ลีก็ตาม ในเมื่อท่านสร้างเจดีย์ขององค์หลวงตาขึ้นที่วัดของท่าน หลวงพ่อก็ให้ความสนับสนุน คือท่านสร้างของท่านก่อนของที่วัดป่าบ้านตาดนะ เพราะขณะนั้นยังมีปัญหากันอยู่ ก็เลยยังไม่ได้สร้าง หลวงพ่อเองก็ได้นำจตุปัจจัยในวัดของหลวงพ่อไปร่วมสมทบสร้างพุทธมหาเจดีย์ หลวงตามหาบัวฯ ที่วัดป่าภูผาแดงของหลวงปู่ลี เป็นจำนวนเงิน ๖ ล้านกว่าบาทนะ นี่แหละหลวงพ่อก็ไม่ได้นิ่งดูดายเจดีย์ที่วัดของหลวงปู่ลี เพราะหลวงพ่อถือว่าท่านเป็นพี่ชาย

ส่วนหลวงปู่บุญมีเองท่านก็ทำ หลวงพ่อก็ถามท่านว่ามีอะไรขาดเหลือไหม? หลวงพ่อก็ถวายท่านทีละ ๔-๕ แสน จตุปัจจัยที่ได้มาจากผ้าป่าหรือกฐิน หลวงพ่อก็เอาไปถวายท่าน เพื่อเป็นการสนับสนุนพี่ของหลวงพ่อนะ อันนั้นก็คือให้ความเคารพรุ่นพี่ทางด้านวัตถุน่ะ แต่ทางด้านจิตใจถ้าหากจิตใจไม่เคารพแล้ว มันจะทำบุญ มันจะสงเคราะห์พี่ได้ถึงขนาดนั้นเหรอ? ถ้าใจมันไม่ลงให้ มันเสียสละไม่ได้หรอกนะ เพราะคำว่า "เสียสละ" คำนี้น่ะ มันออกมาจากจิตใจ มันจึงเสียสละได้

องค์หลวงตาจากไปปลายปี ๕๔ ปีนี้เป็นปี ๖๒ หลวงตาท่านจากไปเป็นเวลา ๘ ปีแล้วนะ คณะศรัทธาญาติโยม คณะสงฆ์ ศิษย์พี่ ๆ น้อง ๆ ของเราที่จะได้รวมตัวกันเข้ามา แต่หลวงพ่อก็ไม่ได้แปลกใจอีกเหมือนกัน เพราะเมื่อหลวงปู่มั่นท่านมรณภาพในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ประชุมเพลิงในปี พ.ศ. ๒๔๙๓ จากนั้นลูกศิษย์ลูกหาก็กระจุยกระจายไปทั่วประเทศ กลุ่มหนึ่งก็ลงไปทางภูเก็ต พังงา ที่อยู่ทางภาคตะวันออกก็มี ภาคเหนือก็มี ภาคอีสาน

ก็มี คือมีอยู่ทั่วประเทศนะ เวลาที่ท่านเข้าไปหากัน ท่านก็กราบเคารพกันตามปกติ แต่ถ้าจะให้ท่านไปมาหาสู่กันนั้นก็คงจะยาก เพราะสมัยก่อนการคมนาคมก็ไม่สะดวก

ในสมัยครั้งพุทธกาล หลังจากที่พระพุทธเจ้าดับขันธ-ปรินิพพานไปแล้ว ๗ วัน พระมหากัสสปะได้นำคณะศิษย์ทั้ง ๕๐๐ รูป มาเคารพสักการะและถวายพระเพลิงพระพุทธเจ้า ภายหลังจากถวายพระเพลิงแล้ว พระสงฆ์ที่จิตใจยังเป็นปุถุชนอยู่ก็พากันร้องห่มร้องไห้เสียใจกับการจากไปของพระพุทธองค์ ส่วนพระโสดาบันก็ยังมีร้องห่มร้องไห้เสียใจอยู่เช่นกัน มีแต่พระอนาคามีกับพระอรหันต์เท่านั้น ที่ท่านหยุดการร้องห่มร้องไห้เสียใจได้แล้ว

ส่วนพระสุภัททะที่เป็นศิษย์ของพระมหากัสสปะและได้เข้ามาบวชเมื่อภายแก่ เมื่อเห็นดังนั้นแล้วจึงได้พูดขึ้นท่ามกลางสงฆ์ว่า “พวกท่านทั้งหลายจะเศร้าโศกเสียใจไปทำไม ในเมื่อพระพุทธเจ้าตายไปแล้วก็ดีแล้วนี่ เพราะสมัยเมื่อพระองค์ยังทรงพระชนม์ชีพอยู่นั้น ก็มาคอยห้ามไม่ให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้ ถ้าใครทำผิด ก็มาคอยบัญญัติวินัย

ข้อนั้นข้อนี้อยู่เรื่อย แต่มาบัดนี้ เมื่อท่านปรินิพพานไปแล้ว ทีนี้ถ้าพวกเราอยากทำอะไร ก็ทำได้ตามอำเภอใจ ตามอัตถาใจ เพราะตอนนี้ไม่มีใครที่จะมาคอยห้าม มาคอยตำหนิว่ากล่าวพวกเราแล้ว”

เมื่อพระมหากัสปะได้ยินดังนี้ก็รู้สึกสลดใจว่า ขนาดพระพุทธองค์เพิ่งจะปรินิพานไปไม่นาน พระสงฆ์ก็ยังกล้ากล่าวจาบจ้วงถึงขนาดนี้ ต่อไปภายภาคหน้า ถ้าหากว่ามีพระภิกษุไม่ให้ความเคารพในพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างท่านสุภัททะองค์นี้ พระพุทธศาสนาก็คงจะหมดไปโดยเร็วพลัน เพราะเหตุใด? เพราะต่างคนก็ต่างทำ ต่างคนก็ต่างอยู่ ต่างคนก็ต่างทำผิดหลักธรรมวินัย แล้วพระพุทธศาสนาจะอยู่ไปได้อย่างไร? อันนี้ก็คือมูลเหตุหนึ่งที่ทำให้มีการสังคายนาในครั้งแรก สรุปแล้วก็คือพระสงฆ์มีความไม่เข้าใจกัน จากนั้น พระมหากัสสปะก็ได้ให้พระสงฆ์ทำการคัดสรรพระอรหันต์ จำนวน ๕๐๐ องค์ เพื่อมาประชุมสังคายนา ที่ถ้ำสัตบรรณคูหา กรุงราชคฤห์ โดยมีพระเจ้าอชาตศัตรูเป็นพุทธศาสนูปถัมภกในครั้งนั้น

ใช้เวลานาน ๗ เดือนจึงแล้วเสร็จ อันนี้คือหลวงพ่อเล่าเท้าความให้ฟัง

เพราะฉะนั้น เมื่อพ่อแม่ครูบาอาจารย์จากไป เราก็ไม่ต้องแปลกใจว่าศิษยานุศิษย์จะแตกสามัคคี หรือมีความไม่เข้าใจกัน มันก็ต้องมี เพราะทุกคนต่างก็มีความมุ่งหวัง มีความมุ่งมั่น มีความเคารพในพ่อแม่ครูบาอาจารย์องค์เดียวกัน แต่เมื่อพ่อแม่ครูบาอาจารย์จากไปแล้ว มันก็ว้าเหว่อ้างว้าง ไม่รู้จะเกาะใครอีก จะเกาะพี่คนนั้น ก็เกาะได้ไม่เต็มหูเต็มตา ไม่เต็มใจอีกเหมือนกัน ส่วนตัวพี่เองจะให้น้อง ๆ เต็มใจได้อย่างไร เพราะตัวพี่เองก็ไม่ใช่พระพุทธเจ้า ไม่ใช่พ่อแม่ครูบาอาจารย์ ไม่ใช่หลวงตามหาบัว แต่อันนี้คือหลวงพ่ออินทร์

เพราะฉะนั้น หลวงพ่ออินทร์ก็อยู่แบบหลวงพ่ออินทร์ ก็อยู่แบบหลบ ๆ หลีก ๆ เลี่ยง ๆ อะไรก็ได้ น้อง ๆ ทำไปเลย ถ้ามีอะไรขึ้นมาก็ค่อยมาปรึกษา หลวงพ่อก็จะอยู่ตามลำพังของหลวงพ่อ เพราะหลวงพ่อนึกในใจอยู่เสมอว่าไม่ถึง ๑๐๐ ปี หลวงพ่ออินทร์ตายแน่ เพราะหลวงพ่อ

ระลึกถึงความตายอยู่เสมอ ไม่รู้ว่าวันไหนล่ะ อีกไม่นาน เพราะฉะนั้น หลวงพ่อก็คิดไว้อยู่เสมอว่า อย่าให้หมู่เพื่อน อย่าให้น้องๆ อย่าให้ศรัทธาญาติโยมทั้งหลายได้ตำหนิ ก็แล้วกันว่า ในบรรดาลูกศิษย์ขององค์หลวงตานี่ หลวงพ่ออินทร์นั้นเลวที่สุด ธุดงควัตร ข้อวัตรอะไรก็ตาม ทำออกนอกลู่นอกทาง

ถ้าผู้ใดใครก็ตามที่เข้ามาสู่วัดของหลวงพ่อแล้ว มาเห็นอากัปกิริยาที่ออกนอกลู่นอกทาง ที่ไม่ถูกต้องเป็นธรรม ที่ไม่ไปตามแนวแถวของพ่อแม่ครูบาอาจารย์ที่องค์หลวงตาท่านพาดำเนิน หลวงพ่อเองก็ยินดีที่จะรับฟังในจุดนั้น หลวงพ่อเองก็ไม่ใช่ว่าจะให้แต่น้องๆ ปวารณายอมตน ยอมคารวะหลวงพ่ออินทร์ แต่หลวงพ่ออินทร์เองก็ยอมพี่ๆ น้องๆ เหมือนกัน ปวารณายอมตนเหมือนกัน เหมือนกับที่ปวารณายอมตนในวันออกพรรษาว่า

สังฆัมอาวุโส ปะวาเรมิ ทิฏเฐนะ วา สุเตนะ วา ปะริสังกายะ วา วะทันตุ มัง อายัส์มันโต อะนุกัมปัง

อุปาทายะ ปัสสันโต ปะฏิกกะริสสามิฯ **พวกท่านทั้งหลาย พวกน้อง ๆ ทั้งหลาย เห็นการกระทำของผม ด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจ การกระทำหลวงพ่ออินทร์ไม่ถูกต้อง ตามหลักพระธรรมวินัย การพูดหลวงพ่ออินทร์ ไม่ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย การคิดการเข้าใจ เป็นมิจฉาทิฐิ ก็ขอให้พวกน้อง ๆ ทั้งหลายว่ากล่าว ตักเตือนผมได้ ผมยินดีรับฟังตามหลักธรรมคำสอน ของพระพุทธเจ้า ถึงพวกเราจะไม่ได้จำพรรษาอยู่ ด้วยกันก็เถอะ แต่เราก็เป็นพี่น้องออกมาจากสกุล เดียวกัน ออกมาจากองค์หลวงตาองค์เดียวกัน**

ถ้าจะว่าไปแล้ว อย่างที่ผมได้กล่าวเบื้องต้นว่าองค์หลวงตามาวัดของผมบ่อย บางทีเดือนละ ๒ ครั้งเลยก็มี บางทีก็เดือนละครั้งแทบจะไม่เคยขาด แล้วเวลาที่ท่านมา ท่านทำอะไร? ผมก็ได้นำสิ่งที่ท่านพูดแนะนำสั่งสอนนั้น มาจัดพิมพ์เป็นหนังสือขึ้นมา แต่ที่พิมพ์ออกมาได้นั้น นับว่าน้อยมาก เพราะธรรมะที่ท่านพูดออกมา มีแต่ธรรมะ ที่ท่านเด็ดเดี่ยว บางทีก็เอามาขยายผลไม่ได้ แต่ถึงอย่างไร ท่านก็บอกหลวงพ่อว่า "ท่านอินทร์ ท่านอย่าไปยุ่งอะไร

กับใครนะ ท่านจงอยู่แบบสงบนะ อยู่แบบสงบไม่ต้องไปยุ่งอะไร” อันนี้คล้าย ๆ ว่า ผมเหมือนกับพูดเข้าข้างตัวเอง แต่ที่ผมกล้าพูด กล้าแสดง ผมเอาศีลและวินัยเป็นเครื่องประกันของผมเองว่าผมได้ยินมาอย่างนี้นะ

หลวงตาท่านอาจจะมีวางหมากบางสิ่งบางอย่างไว้ คือพวกที่สู้ก็สู้ไป พวกที่บุ๋นก็บุ๋นไป พวกที่บู๊ก็บู๊ ส่วนพวกน้องที่บู๊ ๆ หลวงพ่อก็ไม่ได้ว่าอะไร ในขณะที่ไปประชุมที่วัดอโศการาม หลวงพ่อก็ยังจำไม่ลืมกระทั่งทุกวันนี้ ทีแรกท่านเจ้าคุณทองท่านก็มาเป็นประธานกล่าวเปิดประชุมทุกครั้ง แต่วันนั้นท่านไม่มา พอท่านไม่มา ตาย ๆ ๆ เลยทีนี้ ตอนนั้นหลวงปู่บุญมี หลวงปู่ลี หลวงปู่ทุย หลวงปู่อุทัย หลวงปู่เพียร ก็ยังอยู่ครบถ้วน ผลที่สุดก็เลยมาปรึกษากันว่าจะให้องค์ไหนกล่าวเปิดประชุม ก็ไม่มีองค์ไหนพูด แล้วจะทำอย่างไรทีนี้ ผลที่สุดหมู่ก็เลยว่า “เอ้า ท่านอินทร์ ๆ”

หลวงพ่อก็เลยไม่รู้จะว่าอย่างไรทีนี้ แต่ถ้าถามว่า “หลวงพ่อต้องการไหม?” ก็ตอบได้เลยว่า หลวงพ่อไม่ได้มีความต้องการเลยแม้แต่นิดเดียว ขยาดกลัวอีกต่างหาก

แต่พวกน้อง ๆ บางคนก็คงจะว่า หลวงพ่ออินทร์อยากเด่นอยากดัง อยากจะเป็นผู้ประกาศ ผู้อยู่ข้างนอกอาจจะคิดอย่างนั้นก็ได้ แต่ที่ไหนได้ ผู้ที่อยู่ในวงใกล้ ๆ นี่อ้วกจะแตกว่าอย่างนั้นเถอะ แต่ไม่รู้จะทำอย่างไร เราก็ต้องเปิดประชุม เพราะถ้าจะไม่เปิดประชุมมันก็ไม่ได้ มันก็ต้องทำเป็นพิธี เพราะเป็นงานใหญ่ มีพระมาร่วมเป็นหมื่นองค์ จนอาคารทั้ง ๓ ชั้นของวัดอโศการาม พระแน่นเต็มไปหมด

นี่แหละ คราวนั้นหลวงพ่อก็ได้กล่าวว่า "เอ้า พวกเราเป็นศิษยานุศิษย์หลวงตา หลวงตาพาดำเนินอย่างไร เราเชื่อในพ่อแม่ครูบาอาจารย์ เชื่อในองค์หลวงตาเรา เพราะหลวงตาของเราเป็นผู้อยู่ในศีล อยู่ในธรรม อยู่ในวินัย ถ้าท่านพูดอย่างไร เราก็ต้องปฏิบัติตามที่ท่านต้องการ ที่ท่านอยากจะให้มันเป็นไป เพราะพวกเราคิดว่ามันต้องเป็นประโยชน์ต่อไปภายภาคหน้า" อันนี้หลวงพ่อก็พูดหน่อยเดียวเท่านั้นล่ะ จากนั้นก็ "เอ้า เปิดประชุม"

ตามที่จริงที่พูดไปในคราวนั้น พอมาพิจารณาย้อนหลังในจุดนี้นะ หลวงตาท่านก็บอกว่า เรื่องยศถา-

บรรดาศักดิ์ของพระ น่าจะมอบให้ในหลวง เพราะถ้าหากว่าเอามาแย่งกันอย่างนี้ มันจะแย่งกันตลอดไป ควรให้เป็นหน้าที่ของในหลวงเป็นผู้พระราชทานเรื่องยศถา-บรรดาศักดิ์ของพระ พวกเราลองพิจารณาดูซิว่า แล้วทุกวันนี้เป็นอย่างไร มันก็เข้าอีหรอบอย่างที่องค์หลวงตาท่านได้เคยกล่าวไว้ อันนี้ก็คือความคิดเห็นของผม

ถ้าไม่จำเป็นผมจะไม่พูดในจุดนี้ เพราะมันเกี่ยวกับการบริหารจัดการบ้านเมือง ถ้าหากว่ามันเกี่ยวข้องกับหมู่กับเพื่อนในคราวนั้น ครั้งนั้นองค์หลวงตามีความเห็นอย่างนั้น ผมจึงได้มาพูดมากล่าวให้พวกน้อง ๆ ได้ยินได้ฟังว่า จริงไหมที่ผมได้พูดได้กล่าว เรามีจุดประสงค์อย่างนั้นใช่ไหมในจุดนั้น ในครั้งนั้น ในคราวนั้น สิ่งเหล่านี้ก็ขอให้พวกเราทุก ๆ ท่านนะ เรื่องที่ผ่านไปแล้วก็ขอให้ผ่านไปนะ สรุปแล้วเรื่องที่ผ่านไปก็ให้มันผ่านไป ต่อนี้ไปให้พวกเราตั้งต้นใหม่ ในผู้ที่จะประมาทก็หยุด หยุดในการพูด หยุดในการกระแนะกระแหน ส่วนผมเอง ผมก็จะไม่พูด ที่ผ่าน ๆ มาผมก็พูด แต่ที่ผมพูดผมไม่ได้พูดให้กระทบกระเทือนใครผู้ใด ผมพูดตามหลักพระธรรมวินัย

พูดตามแนวปฏิปทาของพ่อแม่ครูบาอาจารย์ อย่างเรื่องที่ผมเคยพูดว่า พวกเราท่านทั้งหลายนะ ไม่ว่าใครจะไปใครจะมา ถึงอย่างไรก็ต้องบิณฑบาตนะ เพราะอันนี้คือแนวแถวที่องค์หลวงตาท่านพาดำเนิน

เวลาที่ผมเข้าไปกราบองค์หลวงตาทุกครั้ง ผมก็ไม่ได้ไปแบบเลาะ ๆ เรียบ ๆ ผมไปหาท่านเมื่อไหร่ ก็เข้าไปได้ทันทีเลย แต่บางคนก็บอกว่า "หลวงพ่ออินทร์ไม่เอาหมู่เอาเพื่อน พอไปกราบหลวงตาเสร็จแล้วก็กลับออกมาเลย ไม่ได้มาพูดเสวนากับหมู่เพื่อนให้รู้ให้เข้าใจเลยว่าเข้าไปพูดเรื่องอะไรกับหลวงตา" อันนี้ผมก็รู้ แต่สมมุติว่าผมไปพูดกับองค์หลวงตา แล้วพอเสร็จออกมา ผมเอามาเล่าให้หมู่เพื่อนฟังว่าหลวงตาท่านว่าอย่างนี้ ๆ นะ

แล้วถ้าหลวงตาท่านออกมาเจอ ตอนที่ผมกำลังพูดกับน้อง ๆ อยู่ ท่านก็จะต้องด่าผมทันทีเลยล่ะว่า "ธรรมอินทร์ มันทำไมมากระร่ำกระเรี่ยอยู่แถวนี้" หรือถ้าหากมีพระที่เป็นหมู่เพื่อนออกจากวัดป่าบ้านตาดแล้วมาอยู่ที่วัดป่านาคำน้อยของผม หลวงตาท่านก็จะต้อง

ว่า “ธรรมอินทร์นี่ มันมาเกลี้ยกล่อมพระในวัดป่าบ้านตาด มันอยากจะให้เป็นพรรคเป็นพวกมันนะ พระองค์นี้ใช้ไม่ได้นะ” แล้วถ้าเกิดอย่างนี้ขึ้นมา ผมจะทำอย่างไร? ผมก็ต้องได้คิดในจุดนี้อีกเหมือนกัน เพราะฉะนั้น ผมจึงต้องระเวียงระวังอย่างมากในจุดนี้ ถ้าพวกน้องๆ ทั้งหลายจะคิดอย่างนั้น มันก็มองได้ แต่สำหรับผม ผมมองอีกมุมหนึ่งนะ

สำหรับศรัทธาญาติโยมที่เข้าไปหา ที่ไปใกล้ชิดองค์หลวงตาก็เหมือนกัน ผมจะไม่เข้าไปใกล้ศรัทธาญาติโยมคนนั้นโดยเด็ดขาด เพราะเหตุใด? เพราะถ้าเข้าไปใกล้แล้วมีปัญหาอะไรเกิดขึ้น เขาก็จะต้องบอกว่า “อาจารย์อินทร์เข้ามาหาโยม มาพูดอย่างนั้นอย่างนี้ ให้โยมช่วยเหลืออย่างนั้นอย่างนี้” เพราะพวกญาติโยมเขาไม่รู้ว่ากฎระเบียบของหลวงตาเป็นอย่างไร แล้วถ้าเกิดเขามาพูดให้หลวงตาฟัง ท่านก็จะมองเราไปอีกแบบหนึ่งเลยนะ “ธรรมอินทร์นะ มันไปหายุ่งกับเขานะ อย่าเข้ามายุ่งกับเรานะ” นี่แหละ เราก็กลัวในจุดนี้อีกเหมือนกัน

ขนาดเรื่องจดหมาย เมื่อเรามาอยู่ที่นี่ ศรัทธาญาติโยมเขาส่งของมา เราก็แค่ส่งจดหมายตอบเขาไปว่า "อาตมาได้รับของที่คุณโยมส่งมาให้แล้วนะ ขอบคุณ ๆ ขอให้ตั้งใจประพฤติปฏิบัติอยู่ในศีล ในธรรม" แต่ทีนี้เมื่อเขาได้รับจดหมาย เขาก็ไปพูดให้องค์หลวงตาฟังว่า "หลวงตาเจ้าขาดิฉันได้รับจดหมายของท่านอาจารย์อินทร์ ที่ดิฉันส่งของไปถวายท่าน ท่านได้รับแล้ว ท่านก็จดหมายมาหา โอ้ท่านพูดดีนะ ในจดหมายท่านก็แนะนำอย่างนั้นอย่างนี้" หลวงตาก็เฉย

แต่พอหลวงพ่ออินทร์เข้าไปกราบหลวงตาเท่านั้นล่ะ "ธรรมอินทร์ จดหมายของท่านนี่เกลื่อนกรุงเทพฯ แล้วนะเขาเนี่ยมาบอก จดหมายของท่านนี่มันเกลื่อนกรุงเทพฯเกินไปแล้วนะ" พอเราได้ยินอย่างนั้นก็สะดุ้งเลย จนทุกวันนี้หลวงพ่อไม่กล้าตอบกระทั่งจดหมายคน ถ้าใครส่งของมาแล้วมีเบอร์ผู้ส่งระบุมาด้วย หลวงพ่อก็จะบอกพวกพระในวัดว่า ให้บอก ๆ เขาทีนะ นี่แหละ สิ่งเหล่านี้ถ้าหลวงพ่อไม่พูดให้พวกเราฟังก็คงจะไม่ทราบ

ตามที่จริงเวลาที่เราเข้าไปกราบองค์หลวงตา โดยมาก เราก็นำเอาจตุปัจจัยไปถวายท่าน ถ้ามีอะไร ท่านก็พูดกล่าวให้เราฟัง เราก็เหมือนกับเป็นลูก ๆ เข้าไปหาท่าน ก่อนหน้านี้บางครั้งเราก็เคยเอาเทปเข้าไปอัดธรรมเทศนาขององค์หลวงตาเหมือนกันนะ แต่บางทีพอท่านพูด ท่านด่ากราดพระองค์อื่นให้ฟัง จากนั้น เราก็เลยไม่เอาเทปเข้าไปอัดอีก เพราะเหตุใด? เพราะถ้าเอาเข้าไปแล้วมาให้พวกพระอัด เขาก็อาจจะเอาไปอัดต่อก็ได้ พออัดไปแล้วคำพูดคำนั้นอาจจะเสียหายต่อวงการลูกศิษย์ลูกหาครูบาอาจารย์องค์อื่นต่อไป เทปม้วนนี้มันมาจากไหน? ใครเป็นคนอัดมาจากหลวงตา? อาจารย์อินทร์น่ะเหรออัดมา? ตายสิ

ทีนี้เราก็กลัวในจุดนั้นอีกเหมือนกัน เราก็เลยไม่กล้าอัด เพราะฉะนั้น เราจึงไม่ได้ถือเทปเข้าไปอัด แต่ถ้าเทศนาในส่วนไหนที่จำเป็นจริง ๆ ที่จะต้องได้อัดเทป เราจึงค่อยเอาเทปเข้าไปอัด ส่วนตรงไหนที่ท่านดุด่าว่ากล่าวพาดพิงไปถึงใคร เราก็ต้องล้างทิ้งในจุดนั้นไว้ก่อน เพื่อความพร้อมเพรียงสามัคคีของหมู่คณะสงฆ์ต่อไปภายภาคหน้า

สิ่งเหล่านี้ทั้งหลายทั้งปวง ถ้าหากว่าพวกน้อง ๆ ทั้งหลายที่เข้ามาสู่วัดผมอย่างวันนี้ ถ้าผมไม่พูดไม่กล่าวอย่างนี้ให้พวกเราท่านทั้งหลายฟัง พวกท่านทั้งหลายก็คงคิดเป็นอย่างอื่น แต่ก็นี่แหละ การอยู่ใกล้องค์หลวงตาผมเองก็ต้องระเวียงระวัง อย่างที่ผมได้พูดได้กล่าว แต่ถึงอย่างไร ที่พวกน้อง ๆ ทั้งหลาย ได้มากราบคารวะผมในวันนี้ ผมก็ยินดีอโหสิกรรมให้กับพวกเราท่านทั้งหลายด้วยความจริงจังและจริงใจ

และก็ขอให้พวกเราท่านทั้งหลายที่มาคารวะ ให้ออกมาจากใจจริงและจริงใจอีกเหมือนกัน ถ้าไม่จริงจังและจริงใจก็ให้พูดออกมาเลย ผมก็ยินดีรับฟัง รับฟังได้ทั้งเรื่องจริงหรือเรื่องไม่จริง เรื่องขัดข้องไม่ขัดข้องที่ตรงไหนผมยินดีรับฟังได้ทั้งหมด เพราะถึงอย่างไร ผมก็อยู่ในสถานะอย่างนี้แล้ว พร้อมที่จะฟังได้ทุกอย่าง จากในบรรดาพี่ ๆ น้อง ๆ ศรัทธาญาติโยมทุกหมู่ทุกคณะอีกต่างหากนะทั้งดีทั้งร้าย ฟังได้ทั้งหมด ส่วนจะเอามาใส่ใจหรือไม่นั้นอันนี้ก็แต่สุดแท้แต่ผมเอง ผมก็จะนำมากลั่นกรองอีกทีนึง

เดี๋ยวนี้หลวงพ่อก็อายุ ๗๕ ปีแล้ว พรรษา ๕๔ บวชมา ๖๐ กว่าปีแล้วนะ หลวงพ่อบวชเป็นสามเณรมา ๘ ปี เป็นพระ ๕๔ ปี เรียกว่าชีวิตทั้งชีวิตของหลวงพ่อฝากฝังไว้ในพระพุทธศาสนามาอย่างยาวนาน แต่หลวงพ่อก็คิดไปอีกนะว่า ภายภาคหน้ากิริบหรี่เต็มทน ที่หลวงพ่อสร้างพระเจดีย์ขององค์หลวงตาก็เหมือนกัน หลวงพ่อไม่ได้สร้างเพื่อส่งเสริมบารมีของตนเอง ถ้าสร้างเพื่อตนเองก็ต้องมาสร้างที่วัดป่านาคำน้อย แต่อันนี้หลวงพ่อไปสร้างที่วัดป่าบ้านตาด เป็นการเชิดชูบูชาพระคุณขององค์หลวงตาเท่านั้น เมื่อหลวงตามีชีวิตอยู่ ท่านทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติบ้านเมืองมากมาย แต่เมื่อท่านจากไปแล้ว ถ้ามีแต่สถานที่ประชุมเพลิงที่วัดป่าบ้านตาด แล้วก็เจดีย์ที่หลวงปู่ลีท่านสร้างขึ้นมา ซึ่งภายในที่มีเฉพาะอัฐบริขาร ถ้ามีแต่เพียงเท่านั้นก็คงจะไม่ถูกต้อง แต่ทีนี้ในการสร้างเจดีย์พิพิธภัณฑ์ของหลวงตาที่วัดป่าบ้านตาดจะมีมากมายกว่านั้น

อันดับแรก ก็คือ พระเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุและอัฐิธาตุขององค์หลวงตา

แล้วก็รูปเหมือนองค์หลวงตาอยู่ในพระวิหาร หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น และพระพุทธปฏิมาอยู่ในหลังนั้น

จากนั้นหลังที่ ๓ ก็คือ ประวัติ ปฏิปทา และพระธรรมเทศนาของหลวงตามหาบัว อยู่ในพิพิธภัณฑ์หลังนั้น หลวงพ่อยังคิดอยู่ว่า หลวงตาก็สั่งเสียว่า ถ้าหากว่าจะสร้างเจดีย์อย่างเดียว เราไม่เห็นด้วย แต่ถ้าหากว่าสร้างเป็นลักษณะพิพิธภัณฑ์ที่รวบรวมธรรมคำสอนของเรา ผลงานของเราที่จะประกาศพระศาสนา หรือผลงานของเราที่ได้ช่วยเหลือโลก ทั้งโรงพยาบาล โรงเรียน ที่สำคัญที่สุดก็คือ การที่หลวงตาหาทองคำถึง ๑๓ ตัน และเงินจำนวน ๑๐ ล้านกว่าดอลลาร์ เข้าคลังหลวง และก็พร้อมกับการสงเคราะห์โรงพยาบาล โรงเรียน เป็นเท่าไหร่

นี่แหละ อันนี้หลวงพ่อเองก็คิดถึงในจุดนี้เหมือนกัน เพราะฉะนั้น ในพิพิธภัณฑ์ของหลวงตาก็จะนำประวัติของหลวงตาทั้งหมดเข้ามาไว้ใน ๖ ห้อง เดี๋ยวนี้เขาว่าจ้างบริษัทที่จะมาออกแบบให้เข้ากับคนยุคใหม่แล้วก็ยุคเก่าให้เชื่อมเข้ากันได้ โดยลงทุนถึง ๖๕ ล้าน ตอนนี้เรากำลัง

หาทุนเพื่อสร้าง เราทำเพื่อใคร? เราไม่ได้ทำเพื่อหลวงพ่ออินทร์ เพราะหลวงพ่ออินทร์อีกไม่นานก็ตายแล้ว แต่เมื่อทำเสร็จแล้วก็เป็นเครื่องเชิดชูเกียรติประวัติองค์หลวงตาที่ได้ทำคุณประโยน์ให้กับประเทศชาติ

เพราะเหตุใด? หลวงปู่มั่นจึงมีชื่อเสียงโด่งดังจนจะได้รับความยกย่องจากองค์การยูเนสโก? เพราะเหตุใดหลวงปู่เสาร์ไม่ได้รับ แต่หลวงปู่มั่นได้รับ? ก็เพราะหลวงตามหาบัวเขียนหนังสือประวัติหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นจึงมีชื่อเสียงโด่งดังขึ้นมาจนเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลก นี่แหละอันนี้หลวงตามหาบัวเองก็เหมือนกัน ท่านได้ทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติอย่างมากมาย ธรรมเทศนาของท่าน มีองค์ไหนในยุคปัจจุบันที่จะเหนือไปกว่าองค์หลวงตา มีไหม? ไม่มี หลวงพ่อพูดอย่างนั้นได้

ถ้ามี ก็มาบอกให้หลวงพ่อฟังด้วยว่าหลวงพ่ออินทร์นี่พูดผิด หลวงพ่อเองก็อยากจะฟังเหมือนกัน ธรรมเทศนาของหลวงตานั้นมีมากมาย ตอนนี้กำลังเก็บรวบรวมอยู่ลงทุนเก็บเป็นล้าน ซื้อเครื่องให้เขามาอัดเครื่องเสียง

แล้วก็เรียบเรียงธรรมเทศนาหลวงตาให้เป็นหมวดหมู่ ตอนนี้ที่กำลังทำอยู่ แต่ยังไม่จบนะ นี่แหละ ธรรมเทศนาของหลวงตา เราก็ไม่ได้มองข้าม ประวัติของท่าน เราก็ไม่ได้มองข้าม อนุสรณ์สถานของท่าน เราก็ไม่ได้มองข้าม

หลวงพ่อยังมองอยู่ว่า หลวงพ่อไปที่อเมริกาเมื่อคราวนี้ คือพวกพระน้อง ๆ อย่างท่านสุธรรม ท่านสุชิน ท่านบุญมี อยากจะให้หลวงพ่อไปดูวัดป่าโคโลราโด หลวงตามหาบัวฯ หลวงพ่อจึงได้ตัดสินใจไป เพราะตั้งแต่ไปทำวีซ่าที่ทางสถานฑูต เขาให้วีซ่ามา ๑๐ ปีนะ หลวงพ่อก็ยังไม่ได้ไป จนหลวงพ่อตัดสินใจในปีที่ ๘ ปีนี้แหละ

หลวงพ่อก็ เออ เอ้าไปก็ไป พอไปถึง เขาก็พาไปหลายแห่ง ไปถึงวอชิงตันดีซี ที่ลินคอล์นที่เป็นประธานาธิบดีเขาปล่อยทาส เราไปเห็นก็สะดุดใจ หลวงพ่อก็มาพิจารณาดูถึงพิพิธภัณฑ์ขององค์หลวงตาเหมือนกัน ที่ลินคอล์นเขานั่งที่เก้าอี้ ๒ มือพาดที่หัวเข่า เขาทำเป็นรูปเหมือนขนาดใหญ่ แล้วก็มีคำพูดอยู่ข้างหลังว่า “พวกเราเกิดเป็นมนุษย์ด้วยกัน ทำไมจึงมาข่มเหงกัน ทำไมจึงจับคนมา

อดผ้าป่า_บูชาคุณ... มหาบุรุษผู้ยิ่งใหญ่
มหาบัว ญาณสัมปันโน
เมือง จ. อุดรธานี. ๘ สิงหาคม ๕
เสียงธรรม FM 103.25 MHz.

เป็นคนรับใช้ มาเป็นคนเป็นทาส มันไม่อิสระ มันน่าจะเสมอภาคกันในการเกิดมาเป็นมนุษย์”

ส่วนแผ่นที่ ๒ “การอยู่ด้วยกัน ต้องมีการเอื้อเฟื้อเอื้ออารี ต้องมีเมตตาต่อกันในการเป็นอยู่” หลวงพ่อก็อ่านภาษาอังกฤษไม่ออกหรอก แต่เขาอ่านให้หลวงพ่อฟัง หลวงพ่อก็ว่า “เอ้อ ซึ้งว่ะ” เพราะอันนั้นเป็นคำพูดของประธานาธิบดีลินคอล์นที่เป็นอมตะวาจาเลยทีเดียว พอหลวงพ่อมาพิจารณาถึงห้องโถงที่มีรูปเหมือนองค์หลวงตา หลวงพ่อก็ว่าน่าจะทำเหมือนกับลินคอล์น แต่ทำคนละอย่างกัน คือทำเป็นรูปเหมือนองค์หลวงตาขนาดใหญ่ เป็นอากัปกริยาในขณะที่หลวงตากำลังนั่งชันเข่าหุบเข่าข้างหนึ่ง แล้วก็ชี้นิ้ว ตาเขม่ง เคร่งขรึมขึงขัง

วลีแรกบอกว่า **“ชาตินี้เราพอแล้ว เราไม่ต้องการอะไรอีกแล้ว เพิ่มก็ไม่ได้ ลดก็ไม่ได้ มันพอ มันพออยู่ในตัวของเรา เราไม่มีอะไรที่จะเพิ่มเติม ไม่มีอะไรที่จะลดในตัวของเรา เราพอแล้ว”**

วลีที่ ๒ ก็บอกว่า **“ชาตินี้เรามีแต่สงเคราะห์อนุเคราะห์โลก ให้ดูผลงานของเราที่ผ่านมา เราแสดง**

ธรรมเทศนาให้แนวความคิดมากมายและก็พร้อมกับทางด้านวัตถุ เราช่วยสงเคราะห์โรงพยาบาล โรงเรียน ต่อสรรพสัตว์ทั้งหลาย ตลอดถึงช่วยหาทองคำเข้าคลังหลวงในยามบ้านเมืองคับขันจะล่มจม เพราะการดำเนินนโยบายผิดพลาด เราก็ได้ช่วยเหลือประเทศชาติอย่างเต็มความสามารถของเรา”

วลีที่ ๓ ก็บอกว่า **“ชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายของเรา เรามาเกิดในชาตินี้แล้ว เราจะไม่มาเหยียบแผ่นดินนี้อีกเป็นอนันตกาล”**

หลวงพ่อว่านี่แหละ อยากจะให้เป็นอนุสรณ์สถานให้หลวงตา ในคำพูดของหลวงตา แต่การพูดทั้งนี้ทั้งนั้นที่หลวงตาพูดถึง ๓ วลีนี้ วลีที่ ๑ เราพอแล้ว วลีที่ ๒ เราสงเคราะห์อนุเคราะห์โลก วลีที่ ๓ เราจะไม่มาเหยียบแผ่นดินนี้อีกเป็นอนันตกาล ทั้ง ๓ วลีนี้ มีในธรรมคำสอนขององค์หลวงตา ทั้งในเอ็มพี ๓ และในหนังสือ

นี่แหละหลวงพ่อว่า ถ้าหากว่าพวกเราได้ทำอนุสรณ์สถานให้กับผู้คน คงจะเป็นอนุสรณ์สถานที่เหมาะสม

สวยงาม เพราะฉะนั้น ขอให้พวกน้อง ๆ ทุกองค์ที่มาในวันนี้นะ อย่าเพ่งมองไปในทางอื่น ผมไม่ได้มุ่งหวังไปทางอื่น ผมไม่ได้มุ่งหวังเพื่อให้ตัวเองนะ ผมมีแต่เชิดบูชาพระคุณหลวงตา การพูดเรื่องหาเงินหาทองไม่ใช่ความสนุกของผม ทุกข์ยากลำบาก ผมพูดไปแล้ว ผมก็ต้องระวังคำพูดของผมแต่ละคำอีกเหมือนกัน คือไม่ให้มันเกินไป ผมก็ว่าศรัทธาญาติโยมทุกคนอย่าหนักใจนะ ให้ทำตามความเหมาะสมของตนเอง ให้ระลึกถึงบุญคุณของหลวงตานะ แต่ถ้าไม่ทำเสียเลย อันนั้นน่าตำหนินะ หรือถ้าทำเกินตัว อันนั้นก็น่าตำหนิเหมือนกัน ทำให้ครอบครัวตนเองเดือดร้อน อย่าให้ถึงขนาดนั้นนะ แต่ทุกคนต้องช่วยกันคนละไม้คนละมือ เพื่อจะให้สำเร็จลุล่วงไปโดยดี แต่บัดนี้เจดีย์พิพิธภัณฑ์ของหลวงตาเพียงพอไหม? ยังไม่พอ เพราะว่าพอในสิ่งที่พอ แต่สิ่งที่ยังไม่พอมันก็ยังมีอยู่ ยังมีการตกแต่งภายในหรือว่าภูมิทัศน์ แต่ว่าก็เกินครึ่งมาแล้วล่ะ ที่จอดรถ ห้องน้ำ แล้วก็อะไรต่าง ๆ อีกมากมายที่ยังขาดอยู่

อย่าไปคิดว่าหลวงพ่ออยากจะได้หน้าได้ตานะ หลวงพ่อทุ่มเทอย่างสุด ๆ ทำเพื่อใคร? พอทำเสร็จแล้ว

หลวงพ่อก็คงไม่ได้เข้าไปก้าวก่าย ก็ให้เป็นสมบัติของวัดป่าบ้านตาดเท่านั้น แต่หลวงพ่อได้คิดไหมว่า เมื่อสร้างเสร็จแล้ว เจดีย์พิพิธภัณฑ์นี่ใครจะเป็นคนดูแลรักษา?

อันนี้ไม่ต้องคิด หลวงพ่อพูดได้เลยว่า มีแต่พวกกเฬวรากที่อยากจะมาเป็นใหญ่ อยากจะมาเขมิบกินเงินพระเจดีย์นั่นล่ะ พระเจดีย์จะดูแลพระเจดีย์เอง คนมาเขาก็ต้องมาหยอดตู้ คนที่เขาไปบริหารจัดการนี่แหละ พวกนั้นจะไปเป็นเปรต เพราะกินเงินพระเจดีย์ หลวงพ่อระวังในจุดนั้นเท่านั้นเอง

แต่ถ้าจะว่าพระเจดีย์รักษาพระเจดีย์เองไม่ได้ หลวงพ่อไม่เคยคิดเลยนะ เพราะฉะนั้น ขอให้พวกเราท่านทั้งหลายสบายใจได้ในเงินดูแลพระเจดีย์ของหลวงตา เห็นไหมที่พุทธคยา เงินที่เขาทำบุญเกี่ยวกับอนุสรณ์สถานที่พระพุทธเจ้า ไม่ว่าจะเงินไทย เงินแขก เงินพม่า เงินที่ไหนต่อที่ไหนล้นตู้ทุกวี่ทุกวัน

ส่วนของหลวงตา หลวงพ่อก็มั่นใจอย่างนั้นอีกเหมือนกัน เพราะฉะนั้น ขอให้พวกเราทุก ๆ ท่านนะ

ที่หลวงพ่อพูดทั้งนี้ทั้งนั้นรู้สึกว่ายาวเหยียดเหมือนกันนะ ลูกหลาน ถ้าหลวงพ่อไม่พูดให้ฟัง ศรัทธาญาติโยม พระน้อง ๆ ทั้งหลายก็อาจจะไม่เข้าใจ หรือถ้ายังมีความสงสัยที่ตรงไหนที่จะให้หลวงพ่อพูดชี้แจงอีก หลวงพ่อก็พร้อมที่จะชี้แจงได้ทุกจุดนะ ถ้าเป็นในเรื่องที่พูดได้นะ เว้นเสียแต่ว่าบางเรื่องเราก็จะต้องสงวนลิขสิทธิ์ ไม่พูดในจุดนั้นมันก็มีอยู่ ไม่ใช่ว่าจะเปิดเผยทุกสิ่งทุกอย่าง อย่างร่างกายของเราก็เถอะนะ เปิดได้แต่ส่วนที่พอจะเปิดให้ดูได้ เช่น หน้าตา แต่สิ่งที่เปิดให้ดูไม่ได้ มันก็มีอีกเหมือนกันนะ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างทุกคนมันก็ต้องมีที่ปิดบังลี้ลับเหมือนกันนะ การพูดในวันนี้ก็ขอยุติไว้เพียงเท่านี้ก่อนนะ ทีนี้นะ หลวงพ่อสุธรรมมีอะไรจะถามไหม?

พระอาจารย์สุธรรม สุธัมโม: ก็ทุกสิ่งทุกอย่างที่ผ่านมาก็ได้ยินท่านอาจารย์อินทร์พูดมา ก็รู้สึกว่าพระทุก ๆ องค์ก็คงจะสบายอกสบายใจ คงจะไม่มีอะไรค้างคาอยู่ภายในจิตใจ เพราะฉะนั้นจากนี้ไป พวกเราในหมู่ในคณะก็คงจะจับมือร่วมกันเดินไปด้วยกันอย่างพร้อมเพรียงสมัครสมานสามัคคีกลมเกลียวเป็นหนึ่งเดียวกัน แล้วก็

อีกประการหนึ่ง พวกญาติโยมก็เหมือนกัน อย่าไปยกว่าอันนั้นอาจารย์กู อันนี้อาจารย์กู ยกแต่อาจารย์กู ผลที่สุดโยมนั่นแหละเป็นผู้แบ่งก๊กแบ่งเหล่ากันเอง ก็เลยวุ่นวายไปทั้งที่พระเองยังไม่รู้เรื่องรู้ราวเลย เพราะฉะนั้น หมู่พระเราก็คงจะสบายอกสบายใจทุกองค์

แล้วต่อไปนี้เมื่อเราเข้าใจกันดีแล้ว ภาระหน้าที่อะไรของท่านอาจารย์อินทร์ ในฐานะที่เป็นพี่ใหญ่ เป็นผู้อาวุโส พวกเราผู้เป็นผู้น้อย อะไรที่จะช่วยสนับสนุนแบ่งเบาภาระของท่านได้ เราก็น่าจะช่วยกันแบ่งเบาภาระของท่าน เพื่อแสดงออกถึงน้ำจิตน้ำใจที่ว่าเราอยู่ร่วมกัน เราก็มีน้ำจิตน้ำใจในการที่จะช่วยเหลือดูแลกันตามกำลังของเรา ไม่ใช่ว่าผู้ใหญ่เดินแต่เราผู้น้อยก็เฉยเมยซะ อันนั้นก็ไม่ถูกต้อง เมื่อเราในขณะนี้ เราก็ได้รับความเมตตาจากท่านอาจารย์อินทร์แล้วว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่ผ่านมา เมื่อเรามีความผิดพลาดพลั้งเผลอประมาทล่วงเกินท่านไปแล้ว เรารู้ตัว เราจึงได้มาขอโอกาสท่าน ท่านก็ยินดีที่จะให้โอกาสต่อพวกเรา เพราะฉะนั้นอันนี้ก็เกิดขึ้นมาจากความเมตตาของท่านอาจารย์อินทร์ที่มีต่อพวกเราทุกองค์นั่นแหละ

เพราะฉะนั้นวันนี้ก็คงจะเป็นที่ชื่นอกชื่นใจของพวกเราทุกท่านทุกคน ตลอดจนศรัทธาญาติโยม ต่อจากนี้ไป สิ่งใดที่ไม่ถูกต้องมาแต่เก่าก่อน เราก็จะแก้ไข สิ่งใดที่ถูกต้องดีแล้ว เราก็พยายามที่จะรักษาความถูกต้องนั้นให้มั่นคงยั่งยืนยิ่ง ๆ ขึ้นสืบไป เพราะฉะนั้น เมื่อเรามีความพร้อมเพรียงกันอย่างนี้แล้ว ก็เชื่อเถอะว่าหมู่คณะของพวกเรานั้นจะมีแต่ความสวยงาม เป็นที่นำมาซึ่งความศรัทธาในหมู่คนที่ยังไม่ศรัทธา นำมาซึ่งความศรัทธายิ่ง ๆ ขึ้นไปในหมู่คนที่ศรัทธาแล้วได้อย่างแน่นอน วันนี้ก็ขอให้พวกเราได้แสดงความชื่นชมยินดี และเราก็จะได้ขอโอกาสทำวัตรต่อท่านอาจารย์อินทร์ต่อไปนะ แล้วโดยเฉพาะในวันนี้ที่เรามาทำวัตร เราไม่ได้มาเพียงแค่ตามประเพณีเท่านั้น แต่เรามาด้วยจิตด้วยใจจริง ๆ ที่ว่าสิ่งใดที่ผิดพลาดพลั้งเผลอล่วงเกินกันมาแล้ว เรายินดีที่จะน้อมรับคารวะขออโหสิกรรมต่อท่านพระอาจารย์อินทร์อย่างสุดจิตสุดใจของพวกเรา เพราะฉะนั้นต่อจากนี้ไป เราก็จะขอโอกาสครูจารย์เพื่อนำพาหมู่คณะทำวัตรคารวะครูจารย์ต่อไปครับผม

(คณะคารวะทำพิธีกล่าวคำคารวะ พร้อมกับถวายธูปเทียนแพ โดยพร้อมเพรียงกัน)

หลวงพ่ออินทร์ถวาย สันตุสสโก: เอ้า พระน้องนุ่งทั้งหลาย ตลอดถึงศรัทธาญาติโยมได้มากราบคารวะด้วยน้ำจิตน้ำใจในวันนี้อย่างที่หลวงพ่อสุธรรมได้พูดกล่าว หลวงพ่อยินดีอโหสิกรรมให้กับพวกเราท่านทั้งหลาย ถ้าหากว่าพวกเราท่านทั้งหลายได้ประมาทพลาดพลั้งหลวงพ่อด้วยกาย วาจา ใจ ทั้งอดีตจนถึงปัจจุบัน ณ วันนี้ หลวงพ่อยินดีอโหสิกรรมให้กับทุก ๆ ท่าน เรื่องราวทั้งหลายให้จบกันไป และก็ขอให้พวกเราน้อง ๆ ทั้งหลายสำรวมระวังอย่าได้ประมาทพลาดพลั้งซ้ำซากต่อไปภายภาคหน้า ตลอดถึงศรัทธาญาติโยมทุกหมู่เหล่า แล้วก็ขอให้พวกเราทุก ๆ ท่านจงประสบแต่ความสุขความเจริญ ความสุขความเย็นใจ ปรารถนาสิ่งใดอยู่ในกรอบของศีลธรรมให้สมหวังดังปรารถนาทุกท่านเทอญ

(คณะคารวะกล่าว “สาธุ” โดยพร้อมเพรียงกัน)

บรรณานุกรม

๑๐๑. *เราอยากเป็นถ้วยชาใบไหน*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๑๐ กัณฑ์ที่ ๒๐ วันที่ ๒ ก.พ. ๕๐ เย็น)

๑๐๒. *ถูปารหบุคคล ๔ จำพวก*
(พระธรรมเทศนา วันที่ ๑๐ พ.ค. ๖๒ บ่าย)

๑๐๓. *ศีลข้อที่ ๔ คืองดเว้นจากการพูดเท็จ*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๗ กัณฑ์ที่ ๒ วันที่ ๒ มิ.ย. ๔๗; ลำดับที่ ๑๓ กัณฑ์ที่ ๑๖ วันที่ ๑๑ ส.ค. ๕๐; ลำดับที่ ๑๘ กัณฑ์ที่ ๒๐ วันที่ ๑๓ ก.ย. ๕๑; ลำดับที่ ๑๙ กัณฑ์ที่ ๑๖ วันที่ ๒๒ พ.ค. ๔๘; ลำดับที่ ๗๗ กัณฑ์ที่ ๑๔ วันที่ ๑๑ มี.ค. ๕๘)

๑๐๔. *ภาวนาในอิริยาบถ ๔*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๖๒ กัณฑ์ที่ ๑๖ วันที่ ๑๔ ส.ค. ๕๗ ค่ำ; ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดถูกจิต ลำดับที่ ๒ กัณฑ์ที่ ๑๒ วันที่ ๑๐ พ.ค. ๕๐)

๑๐๕. *เราเป็นไม้เปียกหรือไม้แห้ง*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๙๗ กัณฑ์ที่ ๑๘ วันที่ ๔ ก.ค. ๕๙)

๑๐๖. *ชีวิตประจำวันของพระกรรมฐาน*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๕๐ กัณฑ์ที่ ๕ วันที่ ๑๘ มี.ค. ๕๕; ลำดับที่ ๘๓ กัณฑ์ที่ ๑๗ วันที่ ๒๐ พ.ย. ๕๘)

๑๐๗. *เมื่อครูบาอาจารย์ล่วงเข้าสู่วัยชรา*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๘๒ กัณฑ์ที่ ๑๐ วันที่ ๑๖ ก.ค. ๕๘; ลำดับที่ ๕๓ กัณฑ์ที่ ๘ วันที่ ๑๖ ก.ย. ๕๕; ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดบันทึกความทรงจำของข้าพเจ้า ลำดับที่ ๑ กัณฑ์ที่ ๒๔ วันที่ ๕ ม.ค. ๕๔ และกัณฑ์ที่ ๓๐ วันที่ ๑๒ ม.ค. ๕๔)

๑๐๘. *ให้ยึดปฏิปทาครูบาอาจารย์เมื่อสมัยท่านยังน้อยหนุ่ม*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๖๖ กัณฑ์ที่ ๑๘ วันที่ ๑๓ มิ.ย. ๕๗; ลำดับที่ ๗๐ กัณฑ์ที่ ๒๖ วันที่ ๒๗ มี.ค. ๕๘; ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดบันทึกความทรงจำของข้าพเจ้า ลำดับที่ ๒ กัณฑ์ที่ ๑๗ วันที่ ๒๒ ก.พ. ๕๔)

๑๐๙. *ความเป็นมาของการสวดพระปาฏิโมกข์*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๒๔ กัณฑ์ที่ ๘ วันที่ ๒๐ ส.ค. ๕๒ เย็น; ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดถูกจิต ลำดับที่ ๒ กัณฑ์ที่ ๗ วันที่ ๓ มี.ค. ๕๐ ค่ำ; หนังสือวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา น. ๑๐๗)

๑๑๐. *ประวัติหลวงพ่อ ตอน ๑๘: หลวงพ่อขึ้นปาฏิโมกข์ที่วัดบ้านตาด*

(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๖๙ กัณฑ์ที่ ๑๓ วันที่ ๘ ก.พ. ๕๘ ค่ำ)

๑๑๑. *กรรมเกิดมาเตี้ย*

(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดธรรมชาดก ลำดับที่ ๖ กัณฑ์ที่ ๒๕ วันที่ ๑๘ พ.ย. ๕๒)

๑๑๒. *ทำบุญกับเนื้อนาบุญที่ดี*

(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดบันทึกความทรงจำของข้าพเจ้า ลำดับที่ ๒ กัณฑ์ที่ ๔๐ วันที่ ๙ มี.ค. ๕๔; พระธรรมเทศนา วันที่ ๑๘ พ.ค. ๖๑; หนังสือวันสำคัญทางพุทธศาสนา น.๑๗๐ วันที่ ๑๘ ต.ค. ๔๖)

๑๑๓. *ศีลข้อที่ ๕ คืองดเว้นจากการดื่มสุราและเมรัย*

(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๗ กัณฑ์ที่ ๒ วันที่ ๒ มิ.ย. ๔๗; ลำดับที่ ๑๑ กัณฑ์ที่ ๔ วันที่ ๑๐ เม.ย. ๕๐; ลำดับที่ ๑๘ กัณฑ์ที่ ๒๐ วันที่ ๑๓ ก.ย. ๕๑; ลำดับที่ ๑๙ กัณฑ์ที่ ๑๖ วันที่ ๒๒ พ.ค. ๔๘)

๑๑๔. *เดินจงกรมต้องคู่กับนั่งสมาธิ*

(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๑๗ กัณฑ์ที่ ๑๑ วันที่ ๒๓ ก.ค. ๕๑ ค่ำ)

๑๑๕. *ให้ยึดหลักมัชฌิมาปฏิปทา*

(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๑ กัณฑ์ที่ ๑๗ วันที่ ๑๙ มี.ค. ๔๘)

๑๑๖. *บุญคุณพระฝรั่งวัดบ้านตาด*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๑๕ กัณฑ์ที่ ๒๑ วันที่ ๔ มี. ค. ๕๑; ลำดับที่ ๗๕ กัณฑ์ที่ ๑๗ วันที่ ๕ พ. ค. ๕๘ และกัณฑ์ที่ ๑๘ วันที่ ๖ พ. ค. ๕๘; ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดบันทึกความทรงจำของข้าพเจ้า ลำดับที่ ๑ กัณฑ์ที่ ๑๒ วันที่ ๒๑ ก.พ. ๕๔; พระธรรมเทศนา วันที่ ๒๙ พ.ย. ๕๘ ค่ำ)

๑๑๗. *อย่าทำเหรียญหลวงพ่ออินทร์ถวาย*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๖๘ กัณฑ์ที่ ๑๓ วันที่ ๑๐ ต.ค. ๕๗)

๑๑๘. *ธรรมเนียมประเพณีคารวะ*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๖๒ กัณฑ์ที่ ๒๕ วันที่ ๒๘ ส.ค. ๕๗ บ่าย; ลำดับที่ ๘๐ กัณฑ์ที่ ๕ วันที่ ๑๐ ก.ย. ๕๘ ค่ำ; พระธรรมเทศนา วันที่ ๒๘ ส.ค. ๖๑)

๑๑๙. *ความเด็ดเดี่ยวในข้อวัตรปฏิบัติของครูบาอาจารย์*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๗๘ กัณฑ์ที่ ๑๖ วันที่ ๑๔ ส.ค. ๕๘ เที่ยง; หนังสือฝากฝังไว้ใต้ร่มธรรม น.๓๔ วันที่ ๒๖ เม.ย. ๔๐; หนังสือ ต.ต.ต. น.๑๒๕ วันที่ ๔ เม.ย. ๕๐; หนังสือตายแล้วเกิดหรือตายแล้วสูญ น.๑๖๐ วันที่ ๖ ก.พ. ๕๖)

๑๒๐. *ประวัติหลวงพ่อ ตอน ๑๙: ความเป็นมาวัดป่านาคำน้อย*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๗๐ กัณฑ์ที่ ๒๓ วันที่ ๒๔ มี.ค. ๕๘)

๑๒๑. *น้ำสะอาดมีไว้สำหรับคนหิว*
(พระธรรมเทศนา วันที่ ๑๑ เม.ย. ๖๑ และวันที่ ๑๖ พ.ค. ๖๑)

๑๒๒. *ทำบุญกับหลวงตาไม่มีผิดหวัง*
(ธรรมะชุดบันทึกความทรงจำของข้าพเจ้า ลำดับที่ ๒ กัณฑ์ที่ ๓ วันที่ ๒ มี.ค. ๕๔; พระธรรมเทศนา วันที่ ๒๑ เม.ย. ๖๑)

๑๒๓. *เรื่องโทษของการขาดศีล ข้อที่ ๕*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๑๑ กัณฑ์ที่ ๔ วันที่ ๑๐ เม.ย. ๕๐ ค่ำ)

๑๒๔. *การอดอาหาร*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๑ กัณฑ์ที่ ๑๕ วันที่ ๑๗ มี.ค. ๔๘; ลำดับที่ ๑๒ กัณฑ์ที่ ๘ วันที่ ๓๐ มี.ค. ๕๐ ค่ำ; ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดบันทึกความทรงจำของข้าพเจ้า ลำดับที่ ๑ กัณฑ์ที่ ๑๒ วันที่ ๒๑ ก.พ. ๕๔)

๑๒๕. *ปัญญาจากการฟัง*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๑๑ กัณฑ์ที่ ๑๐ วันที่ ๑๖ มี.ค. ๕๐ ค่ำ; ลำดับที่ ๗๘ กัณฑ์ที่ ๑๔ วันที่ ๑๗ ส.ค. ๕๘)

๑๒๖. *อเสขะ: ผู้ที่ไม่ต้องศึกษาอีก - เสขะ: ผู้ที่ยังต้องศึกษา*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๘๗ กัณฑ์ที่ ๖ วันที่ ๑๙ ก.ค. ๕๙)

๑๒๗. *อย่าอยู่ให้ท่านหนักใจ*

(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๗๘ กัณฑ์ที่ ๑๗ วันที่ ๑๑ ก.ค. ๕๘)

๑๒๘. *กลัวอย่างกา คุ้นอย่างกา*

(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๘๘ กัณฑ์ที่ ๕ วันที่ ๓ พ.ย. ๕๘ ค่ำ)

๑๒๙. *ขึ้นชื่อว่าหลวงตา ใครไม่ถูกดุเป็นไม่มี*

(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๖๔ กัณฑ์ที่ ๒ วันที่ ๑๖ เม.ย. ๕๙ และกัณฑ์ที่ ๔ วันที่ ๑๙ เม.ย. ๕๙; ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดบันทึกความทรงจำของข้าพเจ้า ลำดับที่ ๒ กัณฑ์ที่ ๑๗ วันที่ ๒๒ ก.พ. ๕๔)

๑๓๐. *ประวัติหลวงพ่อ ตอน ๒๐: หลวงพ่อเจอผีอำตอนธุดงค์*

(พระธรรมเทศนา วันที่ ๒๒ มิ.ย. ๖๒ ค่ำ)

๑๓๑. *บุญคุณข้าวทัพพีเดียว*

(พระธรรมเทศนา วันที่ ๗ ก.ค. ๖๒)

๑๓๒. *เพ่งโทษเขาแต่ลืมดูตัวเอง*

(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๖๙ กัณฑ์ที่ ๔ วันที่ ๕ ก.พ. ๕๘)

๑๓๓. *ศีล ๘*

ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๑๑ กัณฑ์ที่ ๔ วันที่ ๑๐ เม.ย. ๕๐; ลำดับที่ ๒๐ กัณฑ์ที่ ๑๕ วันที่ ๕ ก.ย. ๕๐)

๑๓๔. *ให้สำรวมในอายตนะ ๕*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๗๙ กัณฑ์ที่ ๑๗ วันที่ ๒๓ ก.ย. ๕๘)

๑๓๕. *ความรู้จากพระไตรปิฎกก็ยังไม่พอ ต้องอาศัยครูบาอาจารย์ด้วย*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดถูกจิต ลำดับที่ ๓ กัณฑ์ที่ ๒๐ วันที่ ๑๖ ก.ย. ๕๓ ค่ำ)

๑๓๖. *ให้ทำตัวเหมือนนกกระทา*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๑๕ กัณฑ์ที่ ๑๐ วันที่ ๓ มิ.ย. ๕๐)

๑๓๗. *ครูบาอาจารย์เหมือนดั่งช่างตีเหล็ก*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๘๔ กัณฑ์ที่ ๑๖ วันที่ ๒๗ ต.ค. ๕๘)

๑๓๘. *การปกป้องคลังหลวง คือการรักษาเอกราชของชาติไทย*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดบันทึกความทรงจำของข้าพเจ้า ลำดับที่ ๒ กัณฑ์ที่ ๑๒ วันที่ ๑ ก.พ. ๕๔ และกัณฑ์ที่ ๓๖ วันที่ ๒๗ ก.พ. ๕๔)

๑๓๙. *หลวงตายังจำได้ไม่มีวันลืม*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๑๔ กัณฑ์ที่ ๓ วันที่ ๓๐ พ.ย. ๕๐; ลำดับที่ ๓๓ กัณฑ์ที่ ๑๒ วันที่ ๒๗ ส.ค. ๕๓; ลำดับที่ ๗๖ กัณฑ์ที่ ๑๐ วันที่ ๒๐ มี.ค. ๕๘;

ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดบันทึกความทรงจำของข้าพเจ้า ลำดับที่ ๑ กัณฑ์ที่ ๑๙ วันที่ ๒๒ ธ.ค. ๕๓; ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดธรรมชาดก ลำดับที่ ๖ กัณฑ์ที่ ๒๐ วันที่ ๑๒ ก.พ. ๕๓)

๑๔๐. *ประวัติหลวงพ่อ ตอน ๒๑: วัดของหลวงพ่อ*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๗๕ กัณฑ์ที่ ๒๕ วันที่ ๑๔ ก.ย. ๕๘ บ่าย)

๑๔๑. *ผีลุงเจ๊ก*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๗๖ กัณฑ์ที่ ๑๒ วันที่ ๒๖ พ.ค. ๕๘)

๑๔๒. *ปฏิปทาการเสียสละแม้จนลมหายใจสุดท้าย*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๒ กัณฑ์ที่ ๑๒ วันที่ ๑ ก.พ. ๕๔ และกัณฑ์ที่ ๑๗ วันที่ ๒๒ ก.พ. ๕๔; ลำดับที่ ๑๔ กัณฑ์ที่ ๓ วันที่ ๓๐ พ.ย. ๕๐; ลำดับที่ ๓๓ กัณฑ์ที่ ๑๒ วันที่ ๒๗ ส.ค. ๕๓; ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดบันทึกความทรงจำของข้าพเจ้า ลำดับที่ ๑ กัณฑ์ที่ ๑๙ วันที่ ๒๒ ธ.ค. ๕๓)

๑๔๓. *แม้พระอรหันต์ก็ต้องรักษาพระธรรมวินัย*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๓๕ กัณฑ์ที่ ๑๔ วันที่ ๖ เม.ย. ๕๕ เที่ยง; พระธรรมเทศนา วันที่ ๒๐ มี.ค. ๖๒)

๑๔๔. *อย่าไว้พระในห้องนอน*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๘๖ กัณฑ์ที่ ๑๐ วันที่ ๒๖ ก.ค. ๕๙)

๑๔๕. *ให้เป็นดังม้าศึก*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๘๐ กัณฑ์ที่ ๑๒ วันที่ ๑๕ ก.ค. ๕๘ ค่ำ)

๑๔๖. *การดูแลเสนาสนะและครุภัณฑ์สงฆ์*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๗๖ กัณฑ์ที่ ๑๐ วันที่ ๒๐ มี.ค. ๕๘)

๑๔๗. *ความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์อัฐบริขารหลวงปู่มั่นและเจดีย์พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ฝั้น ตอนที่ ๑*
(พระธรรมเทศนา วันที่ ๑๗ ม.ค. ๕๙)

๑๔๘. *ความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์อัฐบริขารหลวงปู่มั่นและเจดีย์พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ฝั้น ตอนที่ ๒*
(พระธรรมเทศนา วันที่ ๑๗ ม.ค. ๕๙)

๑๔๙. *อยู่กับหลวงตา แบบไหนรอด แบบไหนไม่รอด*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๓๖ กัณฑ์ที่ ๒๓ วันที่ ๑๑ ก.พ. ๕๕; ลำดับที่ ๗๕ กัณฑ์ที่ ๑๘ วันที่ ๖ พ.ค. ๕๘; หนังสือพระอินทร์ถวาย ๗๒ ปี ชีวิตที่ฝากฝังไว้ในพระพุทธศาสนา น.๑๕๙, ๑๖๒)

๑๕๐. *ประวัติหลวงพ่อ ตอน ๒๒: หลวงตามาเยี่ยมวัดเรา*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๗๒ กัณฑ์

ที่ ๒๒ วันที่ ๒๙ ม.ค. ๕๘; พระธรรมเทศนา วันที่ ๓๐ ต.ค. ๕๘; หนังสือพระอินทร์ถวาย ๗๒ ปี ชีวิตที่ฝากฝังไว้ในพระพุทธศาสนา น.๒๓๕-๒๓๖)

๑๕๑. *มักน้อยต่อตนเอง แต่เต็มที่ต่อสัตว์โลก*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดบันทึกความทรงจำของข้าพเจ้า ลำดับที่ ๒ กัณฑ์ที่ ๑๗ วันที่ ๒๒ ก.พ. ๕๔)

๑๕๒. *หลวงตาสอนมวย*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๓๖ กัณฑ์ที่ ๑๘ วันที่ ๓๑ มี.ค. ๕๕; ลำดับที่ ๘๒ กัณฑ์ที่ ๑๐ วันที่ ๑๖ ก.ค. ๕๘; ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดบันทึกความทรงจำของข้าพเจ้า ลำดับที่ ๒ กัณฑ์ที่ ๑๗ วันที่ ๒๒ ก.พ. ๕๔)

๑๕๓. *แม้พระอรหันต์ทั้ง ๕๐๐ ก็ยืนยันไม่แก้ไขพระธรรมวินัย*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๑ กัณฑ์ที่ ๑๐ วันที่ ๑๐ มี.ค. ๔๘ ค่ำ; ลำดับที่ ๑๗ กัณฑ์ที่ ๘ วันที่ ๑๔ ก.ย. ๔๗ เย็น)

๑๕๔. *ประตูนิพพานเล็กกว่ารูเข็ม*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๒๓ กัณฑ์ที่ ๑๗ วันที่ ๒๔ ธ.ค. ๕๒ ค่ำ; ลำดับที่ ๓๓ กัณฑ์ที่ ๙ วันที่ ๑๗ มิ.ย. ๕๑)

๑๕๕. *อยู่ด้วยกันให้เคารพในอาวุโสภันเต*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๘๐ กัณฑ์ที่ ๑๙ วันที่ ๓ ก.ค. ๕๘)

๑๕๖. *ความเป็นมาวันมหาปวารณา*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๘๒ กัณฑ์ที่ ๒๕ วันที่ ๒ ส.ค. ๕๘; ลำดับที่ ๘๔ กัณฑ์ที่ ๑๖ วันที่ ๒๗ ต.ค. ๕๘; ลำดับที่ ๘๕ กัณฑ์ที่ ๑๒ วันที่ ๒๕ ต.ค. ๕๘)

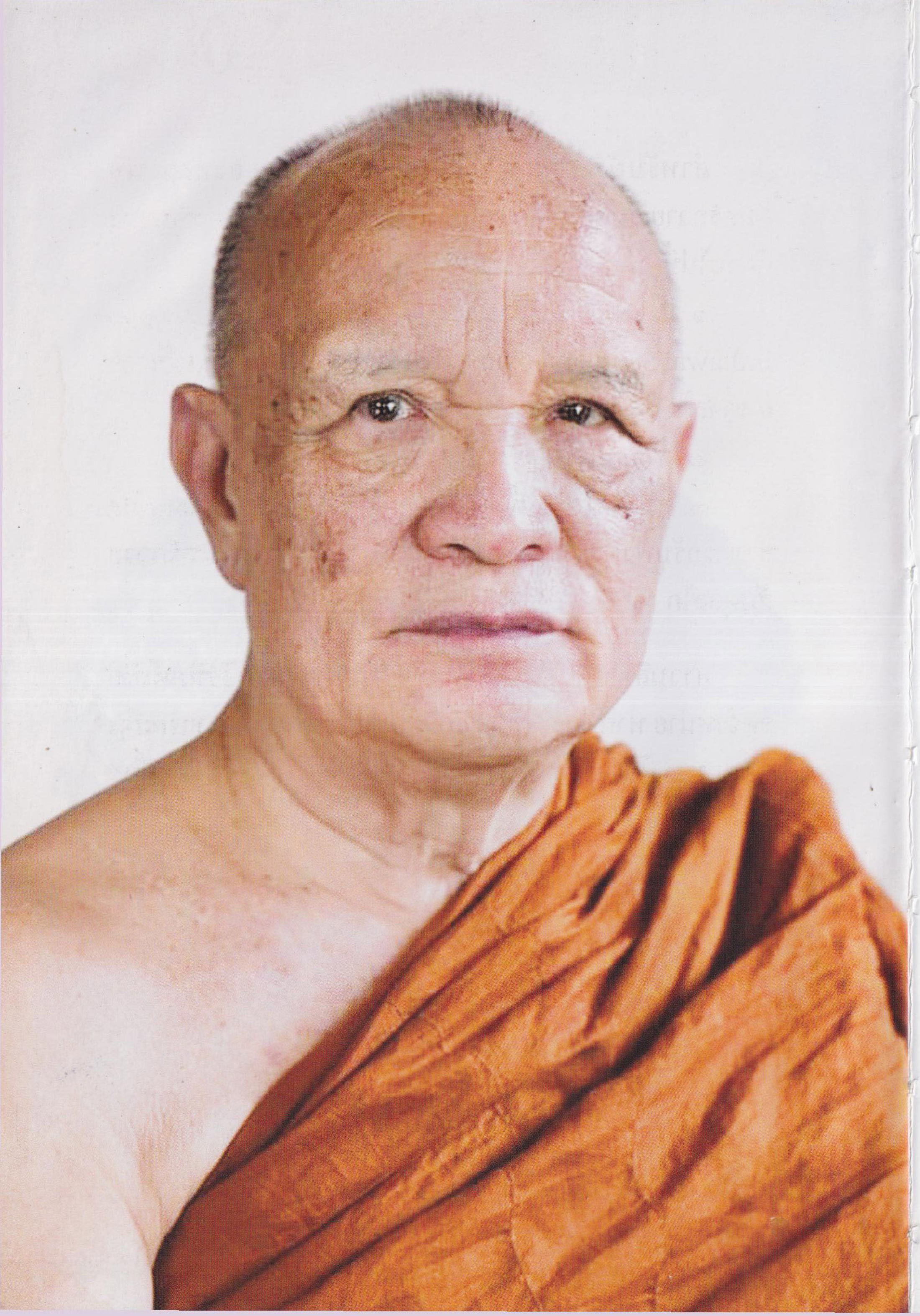
๑๕๗. *ประวัติหลวงพ่อ ตอน ๒๓: ย้อนความทรงจำในวัยเยาว์ของหลวงพ่อ*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๗๙ กัณฑ์ที่ ๗ วันที่ ๑ พ.ค. ๕๘ ค่ำ; พระธรรมเทศนา วันที่ ๑๕ เม.ย. ๕๘ สาย)

๑๕๘. *ใบไม้ที่ร่วงโรยไป*
(พระธรรมเทศนา วันที่ ๒ พ.ค. ๖๑)

๑๕๙. *หลวงพ่อสั่งเสียศิษย์เอาไว้*
(ซีดี เอ็มพี ๓ ชุดรวมพระธรรมเทศนา ลำดับที่ ๘๐ กัณฑ์ที่ ๑๕ วันที่ ๔ พ.ค. ๕๘)

๑๖๐. *ออกมาจากสกุลเดียวกัน*
(พระธรรมเทศนา วันที่ ๒๗ ส.ค. ๖๒ บ่าย คณะคารวะศิษย์องค์หลวงตามหาบัวฯ)

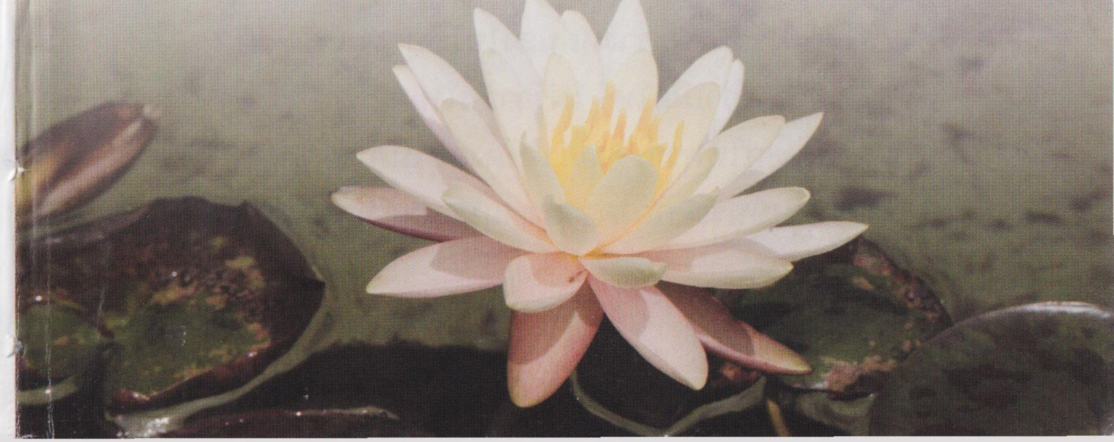

สำหรับผู้ที่สนใจรับฟังพระธรรมเทศนาของหลวงพ่ออินทร์ถวาย สันตุสสโก ท่านสามารถติดตามได้ผ่านทางช่องทางดังต่อไปนี้

๑. Facebook: หลวงพ่ออินทร์ถวาย สันตุสสโก, Luangpo Inthawai Santussako และ วัดป่านาคำน้อย (ล.พ.อินทร์ถวาย สันตุสสโก)

๒. Youtube: หลวงพ่ออินทร์ถวาย สันตุสสโก

๓. สมาร์ทโฟน: ทั้งระบบปฏิบัติการ iOS และ Android สามารถรับฟังผ่านทางแอพพลิเคชั่นชื่อ หลวงพ่ออินทร์ถวาย สันตุสสโก

“ชีวิตคนเราเปรียบเสมือนกับน้ำค้างบนใบบัว
มันพร้อมที่จะร่วงหล่นลงไปได้ทุกเวลา
ไม่รู้ว่าเมื่อไหร่ ไม่รู้ว่าวันไหนล่ะ
เพราะฉะนั้น ขอให้พวกเราอย่าได้ตั้งอยู่ในความประมาท
ให้หมั่นระลึกถึงความตายไว้อยู่เสมอ”

"ขอให้พวกเราเป็นคนดี
ให้คิดดี พูดดี ทำดี ไว้อยู่เสมอ
และให้รักษาความดีของตน
เอาไว้ได้ฉันใด
ให้เหมือนเกลือที่รักษาความเค็ม
เอาไว้ได้ฉันนั้น"

พระอินทร์ถวาย สันตุสสโก

ครูบาอาจารย์พาดำเนินทาง

เล่ม ๒

พระอาจารย์อินทร์ถวาย สันตุสสโก
วัดป่าบ้านค่าน้อย จังหวัดอุดรธานี